

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Õigusloomega seotud konsolideeritud dokument

15.1.2014

EP-PE_TC1-COD(2011)0438

*****I**

EUROOPA PARLAMENDI SEISUKOHT

vastu võetud esimesel lugemisel 15. jaanuaril 2014. aastal
eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv
2014/.../EL riigihangete kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks
direktiiv 2004/18/EÜ
(EP-PE_TC1-COD(2011)0438)

PE 519.989

ET

Ühinenud mitmekesisuses

ET

EUROOPA PARLAMENDI SEISUKOHT

vastu võetud esimesel lugemisel 15. jaanuaril 2014. aastal

**eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/.../EL riigihangete kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/18/EÜ
(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 53 lõiget 1, artiklit 62 ja artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust²,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt³

¹ ELT C 191, 29.6.2012, lk 84.

² ELT C 391, 18.12.2012, lk 49.

³ Euroopa Parlamendi 15. jaanuari 2014. aasta seisukoht.

ning arvestades järgmist:

- (1) Riigihanke lepingute sõlmimine liikmesriikide ametiasutuste poolt või nende nimel peab toimuma Euroopa Liidu toimimise lepingus (ELi toimimise leping) sätestatud põhimõtete alusel ning järgides eelkõige kaupade vaba liikumise, asutamisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse põhimõtteid ning nendest tulenevaid põhimõtteid, nagu võrdne kohtlemine, mittediskrimineerimine, vastastikune tunnustamine, proportsionaalsus ja läbipaistvus. Teatavat maksumust ületavate riigihanke lepingute puhul oleks siiski vaja riiklikke hankemenetlusi kooskõlastavaid sätteid, mis aitaksid tagada, et kõnealuseid põhimõtteid praktikas järgitakse ning et riigihanked oleksid konkurentsile avatud.

- (2) Riigihanked täidavad väga olulist rolli komisjoni 3. märtsi 2010. aasta teatises „Euroopa 2020. aastal. Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia” (aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020”), kuna need on üks turupõhistest vahenditest aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu toetamiseks ning aitavad samas tagada, et avaliku sektori rahalisi vahendeid kasutatakse kõige tõhusamalt. Seetõttu tuleks läbi vaadata ja ajakohastada praegu kehtivad riigihanke-eeskirjad, mis on vastu võetud kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2004/17/EÜ¹ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2004/18/EÜ² et suurendada avaliku sektori kulutuste tõhusust, hõlbustades eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) riigihangetes osalemist ning võimaldades hankijatel kasutada riigihankeid tulemuslikumalt ühiste ühiskondlike eesmärkide toetamiseks. Ka on vaja selgitada põhimõisteid ja -kontseptsioone, et tagada õiguskindlus ja võtta arvesse Euroopa Liidu Kohtu asjakohase väljakujunenud kohtupraktika teatavaid asjakohaseid aspekte.
- (3) ***Käesoleva direktiivi rakendamisel tuleks arvesse võtta ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni³, eelkõige sidevahendite valimisel ning tehniliste kirjelduste, pakkumuste hindamise kriteeriumite ja lepingu täitmise tingimuse osas.***

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiiv 2004/17/EÜ, millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused (ELT L 134, 30.4.2004, lk 1).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiiv 2004/18/EÜ ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta (ELT L 134, 30.4.2004, lk 114).

³ ***Heaks kiidetud nõukogu 26. novembri 2009. aasta otsusega 2010/48/EÜ Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse nimel (ELT L 23, 27.1.2010, lk 35).***

- (4) Avaliku sektori üha mitmekesisemaks muutuv tegevus on tekitanud **riigihangete** mõiste selgema määratlemise vajaduse. ***Selgem määratlus ei tohiks siiski laiendada käesoleva direktiivi reguleerimisala võrreldes direktiivi 2004/18/EÜ reguleerimisalaga.*** Riigihankeid käsitlevate liidu eeskirjade eesmärk ei ole hõlmata kõiki avaliku sektori vahenditest tehtavaid väljamakseid, vaid ainult neid, mille eesmärk on hankida tasu eest ehitustöid, asju ja teenuseid ***riigihankelepingu alusel.*** ***Tuleks selgitada, et selline ehitustööde, asjade ja teenuste hankimine peaks olema käesoleva direktiiviga hõlmatud sõltumata sellest, kas seda tehakse ostmise, liisimise või muus lepingulises vormis.***

Hankimist tuleks siinkohal mõista laiemas tähenduses ehitustöödest, asjadest ja teenustest tulenevate hüvede saamisena, millega ei kaasne tingimata omandiõiguse üleminekut avaliku sektori hankijale. Lisaks ei kuulu tavaliselt riigihangete eeskirjade reguleerimisalasse ka mõne tegevuse pelk rahastamine, ***eelkõige toetuste kaudu***, mis on tihti seotud kohustusega hüvitada saadud summad, kui neid ei kasutata eesmärgipäraselt. ***Sarnaselt sellele ei tuleks käsitada hankena, vaid lihtsalt loa andmise süsteemina (nt loa andmine ravimite või raviteenuste puhul), olukordi, mille puhul kõikidel teatavaid tingimusi täitvatel ettevõtjatel on õigus täita teatavat ülesannet, ilma et oleks toimunud mingit valikumenetlust, näiteks tarbijate võimalus valida või teenuskupongide süsteemid.***

(5) *Tuleks meelde tuletada, et käesolevas direktiivis ei kohustata liikmesriike mitte millegagi andma selliste teenuste osutamise ülesannet kolmandatele isikutele või sisse ostma selliste teenuste osutamist, mida nad soovivad ise osutada või korraldada muul viisil kui riigihanke lepingutena käesoleva direktiivi tähenduses. Teenuste osutamine seadusest tulenevalt või töölepingute alusel ei peaks olema hõlmatud. Mõnes liikmesriigis võib see nii olla teatavate haldus- ja valitsusasutuste pakutavate teenuste puhul, nagu näiteks täitevülesannete ja seadusloomega seotud teenused, või teatavate kogukonnale osutatavate teenuste puhul, näiteks välissuhete valdkonna või õigusvaldkonna teenused või kohustusliku sotsiaalkindlustuse teenused.*

(6) *Samuti on asjakohane meelde tuletada, et käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada liikmesriikide sotsiaalkindlustust käsitlevaid õigusakte. Samuti ei tohiks käsitleda avalik-õiguslikele või eraõiguslikele isikutele reserveeritud üldist majandushuvi pakkuvate teenuste liberaliseerimist ega teenuseid osutavate avalik-õiguslike isikute erastamist.*

Samuti tuleks meelde tuletada, et liikmesriikidel on vabadus korraldada kohustuslike sotsiaal- või muude teenuste, näiteks postiteenuste osutamist kas üldist majandushuvi pakkuvate teenuste või majandushuvi mittepakkuvate üldhuviteenuste osutamisenä või korraga mõlemat liiki teenuste osutamisenä. On asjakohane selgitada, et majandushuvi mittepakkuvad üldhuviteenused ei peaks kuuluma käesoleva direktiivi reguleerimisalasse.

- (7) *Tuleks meelde tuletada, et käesolev direktiiv ei piira riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste vabadust määrata oma riikliku poliitika eesmärkide täitmiseks koostöös liidu õigusega kindlaks üldist majandushuvi pakkuvad teenused, nende ulatuse ja osutatava teenuse omadused, sealhulgas mis tahes tingimused seoses teenuse kvaliteediga. Samuti ei tohiks käesolev direktiiv piirata riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste õigust koostöös ELi toimimise lepingu artikliga 14 ja ELi toimimise lepingule ja Euroopa Liidu lepingule (ELi leping) lisatud protokolliga nr 26 üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutada, tellida ja rahastada. Lisaks ei käsitle käesolev direktiiv üldist majandushuvi pakkuvate teenuste rahastamist ega liikmesriikide antava abi süsteeme, eelkõige sotsiaalvaldkonnas, vastavalt liidu konkurentsieeskirjadele.*
- (8) *Lepingut tuleks ehitustööde riigihankelepinguna käsitada ainult juhul, kui lepingu ese hõlmab konkreetselt II lisas loetletud töid, isegi juhul, kui leping hõlmab kõnealusteks töödeks vajalike muude teenuste osutamist. Teenuste riigihankelepingud, eriti kinnisvarahaldusega seotud teenuste valdkonnas, võivad teatavatel tingimustel hõlmata ehitustöid. Kui kõnealused ehitustöid on lepingu põhieseme suhtes kõrvalise tähtsusega ning täiendavad lepingu põhieset või tulenevad sellest, ei anna asjaolu, et leping hõlmab ka kõnealuseid ehitustöid, alust pidada teenuste riigihanke lepingut ehitustööde riigihanke lepinguks.*

Silmas pidades ehitustööde hankelepingute mitmekesisust, peaks avaliku sektori hankijatel olema siiski võimalus ette näha, kas projekteerimise ja ehitustööde hankelepingud sõlmitakse eraldi või ühiselt. Käesoleva direktiivi eesmärk ei ole teha ettekirjutusi lepingute ühiselt või eraldi sõlmimise kohta.

- (9) *Ehitustööde tegemine vastavalt avaliku sektori hankija nõuetele eeldab, et kõnealune hankija on võtnud meetmeid ehitustöö liigi määratlemiseks või on vähemalt avaldanud otsustavat mõju selle projektile. See, kas töövõtja teeb kõik tööd või osa nendest ise või tagab tööde elluviimise muul viisil, ei tohiks mõjutada asjaomase lepingu liigitamist ehitustööde riigihankelepinguks, seni kuni töövõtjal on otsene või kaudne õiguslikult täitmisele pööratav kohustus tagada tööde elluviimine.*
- (10) *Euroopa Liidu Kohtu praktikas on korduvalt analüüsitud mõistet „avaliku sektori hankija” ja eelkõige mõistet „avalik-õiguslik isik”. Selleks et selgitada, et käesoleva direktiivi isikuline kohaldamisala (ratione personae) peaks jääma muutumatuks, on asjakohane järgida määratlust, millest lähtus kohus, ja lisada teatavad kõnealusest kohtupraktikast tulenevad täpsustused, mis on olulised selle mõiste mõistmiseks, kavatsuseta muuta kohtupraktikas täpsustatud mõiste mõistmist. Selleks tuleks selgelt sätestada, et asutust, mis tegutseb tavapärastes turutingimustes, püüab teenida kasumit ja kannab oma tegevusega seotud kahju, ei tuleks käsitada avalik-õigusliku isikuna, sest üldist huvi pakkuvaid vajadusi, mille rahuldamiseks see isik on loodud või mille rahuldamine on tehtud talle ülesandeks, võib pidada olemuselt tööstuslikuks või äriliseks.*

Sarnaselt on kohtupraktikas käsitletud asjaomase asutuse rahastamisallikaga seotud asjaolusid ning on muu hulgas selgitatud, et rahastamine „suuremas osas” osutab suuremale osale kui pool ning et selline rahastamine võib hõlmata kasutajate tehtavaid makseid, mis kehtestatakse, mille suurus arvutatakse ja mis kogutakse vastavalt avaliku õiguse normidele.

- (11) Segalepingute korral tuleks kohaldatavad eeskirjad määrata kindlaks lepingu põhieseme alusel, kui lepingu eri osad ei ole objektiivselt eraldatavad. Seetõttu tuleks selgelt sätestada, kuidas avaliku sektori hankijad peaksid määrama kindlaks, kas eri osad on eraldatavad või mitte. Sellise selgitamise puhul tuleks lähtuda Euroopa Liidu Kohtu asjaomasest praktikast.*

Eraldatavus tuleks kindlaks määrata iga üksikjuhtumi korral, kui avaliku sektori hankija väljendatud või eeldatav soov käsitada segalepingu eri aspekte eraldamatuna ei ole piisav, kuid sellele peaksid lisanduma objektiivsed tõendid, mille alusel saab seda soovi tõendada ja teha kindlaks vajadus sõlmida üks leping. Selline tõendatud vajadus sõlmida üks leping võiks näiteks esineda ühe hoone ehitamise korral, mille üht osa hakkab kasutama asjaomane avaliku sektori hankija otse ning teist osa hakatakse haldama kontsessiooni alusel, näiteks avaliku parkimisteenuse pakkumiseks. Tuleks selgitada, et vajadus sõlmida üks leping võib tuleneda nii tehnilistest kui ka majanduslikest põhjustest.

- (12) *Segalepingute korral, mille osad on eraldatavad, on avaliku sektori hankijatel alati vabadus sõlmida eraldi hankelepinguid segalepingu eraldi osade kohta. Sellisel juhul tuleks iga eraldi osa suhtes kohaldatavad sätted määrata kindlaks üksnes lähtuvalt selle konkreetse hankelepingu omadustest. Teiselt poolt, kui avaliku sektori hankijad otsustavad lisada hankesse muid elemente, olenemata lisatud elementide väärtusest ja nende suhtes muidu kohaldatavast õiguskorrast, peaks peamine põhimõte olema, et kui hankeleping sõlmitakse eraldi käesoleva direktiivi sätete kohaselt, siis tuleks käesolevat direktiivi kohaldada jätkuvalt kogu segalepingu suhtes.*
- (13) *Ent segalepingute jaoks, mis sisaldavad kaitse- või julgeolekuaspekte või ELi toimimise lepingu reguleerimisalasse mittekuuluvaid osi, tuleks ette näha erisätted. Sellistel juhtudel peaks olema võimalik käesolevat direktiivi mitte kohaldada, tingimusel et üheainsa hankelepingu sõlmimine on objektiivsetel põhjustel õigustatud ning et otsust sõlmida üksainus hankeleping ei tehta eesmärgiga arvata hankelepingud välja käesoleva direktiivi või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/81/EÜ¹ kohaldamisest. Tuleks selgitada, et avaliku sektori hankijaid ei tohiks takistada direktiivi 2009/81/EÜ asemel kohaldamast käesolevat direktiivi teatavate segalepingute suhtes.*

¹ *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76).*

- (14) *Tuleks selgitada, et mõistet „ettevõtja” tuleks tõlgendada laialt, nii et see hõlmaks mis tahes isikuid ja/või üksusi, kes pakuvad turul vastavalt ehitustööde teostamist, asju või teenuseid, olenemata õiguslikust vormist, millena nad on otsustanud tegutseda. Seega peaks ettevõtja mõiste hõlmama äriühinguid, filiaale, tütarettevõtjaid, ühisettevõtteid, ühistuid, aktsiaseltse, era- või avalik-õiguslikke ülikoole ja muud liiki üksusi, mis ei ole füüsilised isikuid, olenemata sellest, kas nad on „juriidilised isikud” kõigis aspektides.*
- (15) *Tuleks selgitada, et ettevõtjate rühm, sealhulgas juhul, kui nad on kokku tulnud ajutise ühenduse vormis, võib osaleda hankemenetlustes, ilma et neil oleks vaja võtta mingit konkreetset juriidilist vormi. Vajalikus ulatuses, näiteks juhul kui on nõutav solidaarvastutus, võib selline konkreetne juriidiline vorm olla vajalik siis, kui kõnealuse rühmaga sõlmitakse leping.*

Samuti tuleks selgitada, et avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalik selgesõnaliselt sätestada, kuidas ettevõtjate rühmad peavad vastama majandusliku ja finantsseisundi kriteeriumidele või käesoleva direktiivi kohastele tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kriteeriumidele, mida nõutakse omal käel osalevatelt ettevõtjatelt.

Lepingute täitmine ettevõtjate rühmade poolt võib tingida vajaduse kehtestada selliseid tingimusi, mida ei kehtestata eraldiseisvate osalejate suhtes. Sellised tingimused, mis peaksid olema objektiivsetel alustel põhjendatavad ja proportsionaalsed, võiksid hõlmata näiteks hankemenetluse läbiviimiseks ühise esindaja või juhtiva partneri määramise nõudmist või nende ülesehituse kohta teabe esitamise nõudmist.

- (16) *Avaliku sektori hankijad peaksid kasutama kõiki siseriiklike õigusnormide kohaselt nende käsutuses olevaid võimalikke vahendeid, et hoida hankemenetlustes ära huvide konfliktidest tulenevad moonutused. See võiks hõlmata menetlusi huvide konfliktide tuvastamiseks, vältimiseks ja heastamiseks.*

I

- (17) Nõukogu otsusega 94/800/EÜ¹, kiideti heaks Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankeleping (edaspidi „WTO riigihankeleping”). WTO riigihankelepingu eesmärk on luua riigihankelepingute mitmepoolne tasakaalustatud õiguste ja kohustuste raamistik, et liberaliseerida ja laiendada maailmakaubandust. WTO riigihankelepingu **1., 2., 4. ja 5. lisa ja Euroopa Liitu käsitleva I liitega** ning samuti teiste asjakohaste, liidu suhtes siduvate rahvusvaheliste kokkulepetega hõlmatud lepingute puhul peaksid avaliku sektori hankijad täitma kõnealuste kokkulepetega sätestatud kohustusi, kohaldades käesolevat direktiivi kokkulepetega ühinenud kolmandate riikide ettevõtjate suhtes.
- (18) WTO riigihankelepingut kohandatakse teatavat kõnealuses lepingus kindlaks määratud ja Rahvusvahelise Valuutafondi eriarveldusühikutes väljendatud maksumust ületavate hankelepingute suhtes. Käesoleva direktiiviga sätestatud piirmäärasid tuleks kohandada nii, et need vastaksid WTO riigihankelepingus sätestatud piirmäärade ekvivalendile eurodes. Samuti tuleks ette näha, et eurodes väljendatud piirmäärad vaadatakse teatavate ajavahemike järel läbi ja neid kohandatakse üksnes matemaatikatehte alusel euro väärtuse võimaliku kõikumise võrra Rahvusvahelise Valuutafondi eriarveldusühiku suhtes. ***Peale nende perioodiliste matemaatiliste kohandamiste tuleks järgmises läbirääkimistevoorus analüüsida lepingus kehtestatud piirmäärade suurendamist.***

¹ Nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsusega 94/800/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubanduslääbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994) (EÜT L 336, 23.12.1994, lk 1).

- (19) *Tuleks selgelt sätestada, et hankelepingu eeldatava maksumuse arvestamisel tuleb võtta arvesse kõiki nii avaliku sektori hankijalt kui ka kolmandatelt isikutelt saadud tulu. Samuti tuleks selgelt sätestada, et piirmäärade arvestamiseks tuleks sarnaseid asju käsitada kui tooteid, mis on mõeldud samaks või sarnaseks otstarbeks, nagu näiteks erinevad toiduained või mitmesugused kontoris kasutatavad mööbliesemed. Üldjuhul pakub asjaomases valdkonnas tegutsev ettevõtja tõenäoliselt selliseid tooteid oma tavapärase tootevaliku hulgas.*
- (20) *Konkreetses hankemenetluse eeldatava maksumuse hindamiseks tuleks selgitada, et riigi hanke jaotamise põhjal peaks eeldatava maksumuse hindamine olema lubatud ainult objektiivselt põhjendatud juhtudel. Näiteks peaks olema põhjendatud lepingu maksumuse hindamine avaliku sektori hankija eraldi tegutseva üksuse tasandil, näiteks koolide või lasteaedade tasandil, tingimusel et kõnealune üksus on oma riigihanke eest sõltumatult vastutav. See võib nii olla juhul, kui eraldi tegutsev üksus viib sõltumatult läbi hankemenetlusi ja teeb ostuotsuseid, tal on asjaomaste riigihangete jaoks eraldi eelarverida, ta sõlmib lepingu sõltumatult ning rahastab seda oma kontrollitavast eelarvest. Riigihanke jaotamine ei ole põhjendatud, kui avaliku sektori hankija pelgalt korraldab riigihanke detsentraliseeritud viisil.*

- (21) Vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste valdkonnas tegutsevate avaliku sektori hankijate sõlmitud ning vastavate valdkondadega seotud riigihankelepinguid reguleeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga ...¹*. Hankelepingud, mis avaliku sektori hankijad on sõlminud seoses oma mere-, ranniku- või jõetransporditeenustega seotud tegevusega, kuuluvad käesoleva direktiivi reguleerimisalasse.
- (22) Direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele ning seda ei kohaldata **riigihangete** suhtes, mida korraldavad rahvusvahelised organisatsioonid oma nimel ja arvel. Tuleb siiski selgitada, mil määral tuleks direktiivi kohaldada teatavate rahvusvaheliste eeskirjadega hõlmatud **riigihangete** suhtes.
- (23) **Riigihankelepingute sõlmimisel meediateenuse osutajaga teatavate audiovisuaalmeedia ja raadioringhäälingu teenuste osutamiseks tuleks võtta arvesse kultuuriliselt ja sotsiaalselt olulisi aspekte, mis muudab hanke-eeskirjade kohaldamise asjakohatuks. Nimetatud põhjustel tuleks seetõttu teha erand teenuste riigihankelepingute puhul, mis meediateenuste osutajad sõlmivad valmissaadete ostmiseks, arendamiseks, tootmiseks ja kaastootmiseks ning muudeks ettevalmistavateks teenusteks, näiteks saadete tootmiseks vajalike käsikirjade või esinemisega seotud teenused. Tuleks selgitada, et seda väljajätmist kohaldatakse võrdset nii ringhäälinguteenuste kui tellitavate meediateenuste (mittelineaarsed teenused) suhtes. Seda väljajätmist ei tuleks aga kohaldada selliste saadete tootmiseks, kaastootmiseks ja edastamiseks vajaliku tehnilise varustuse tarnimise suhtes.**

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... direktiivi ..., milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L ...).

* Väljaannete talitus: Palun sisestada dokumendis PE-CONS 75/13 sisalduva direktiivi kuupäev, number ja avaldamisviide.

- (24) *Tuleks meelde tuletada, et vahekohtu- ja lepitamisteenuseid ning muid sarnaseid alternatiivseid vaidluste lahendamise vorme osutavad tavaliselt asutused või isikud, kes määratakse või valitakse viisil, mida ei saa riigihanke-eeskirjadega reguleerida. Tuleks selgitada, et käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste teenuste osutamiseks sõlmitud teenuslepingute suhtes, sõltumata nende teenuste nimetusest siseriiklikus õiguses.*
- (25) *Teatud õigusteenuseid, mis hõlmavad juristide poolt klientide esindamist kohtumenetluses, osutavad liikmesriigi kohtu määratud teenuseosutajad, neid peavad osutama notarid või need on seotud riigivõimu teostamisega. Selliseid õigusteenuseid osutavad tavaliselt asutused või isikud, kes määratakse või valitakse viisil, mida ei saa riigihanke-eeskirjadega reguleerida, näiteks võib olla tegemist riigiprokuröri ametissenimetamisega teatud liikmesriikides. Need õigusteenused tuleks seega käesoleva direktiivi reguleerimisalast välja jätta.*
- (26) *On asjakohane täpsustada, et käesolevas direktiivis osutatud finantsinstrumentide mõistel on sama tähendus nagu muudes siseturu õigusaktides ning, võttes arvesse Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi ja Euroopa stabiilsusmehhanismi hiljutist loomist, tuleks näha ette, et selle fondi ja mehhanismi raames tehtud toimingud jäetakse käesoleva direktiivi reguleerimisalast välja. Samuti tuleks selgelt sätestada, et laenud, olenemata sellest, kas need on seotud väärtpaberite või muude finantsinstrumentide emiteerimise või muude neid puudutavate toimingutega, tuleks käesoleva direktiivi reguleerimisalast välja jätta.*

- (27) *Tuleks meeles pidada, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1370/2007¹ artikli 5 lõikes 1 on selgelt sätestatud, et direktiivi 2004/17/EÜ ja direktiivi 2004/18/EÜ kohaldatakse vastavalt teenuselepingutele ja teenuste riigihankelingutele avaliku reisijateveoteenuse osutamise osas bussi- või trammiga, samas kui määrust (EÜ) nr 1370/2007 kohaldatakse bussi- ja trammitransporditeenuste kontsessioonide suhtes. Lisaks tuleks meeles pidada, et nimetatud määrust kohaldatakse jätkuvalt teenuste (riigi)hankelingute ning teenuste kontsessioonide suhtes avalikuks reisijateveoks raudteel ja metrooga. Käesoleva direktiivi ja määruse (EÜ) nr 1370/2007 vaheliste suhete selgitamiseks tuleks selgelt sätestada, et käesolevat direktiivi ei tuleks kohaldada teenuste riigihankelingute suhtes avalike raudtee- või metrootransporditeenuste osutamiseks; neid sõlmitakse jätkuvalt nimetatud määruse kohaselt. Kui määrus (EÜ) nr 1370/2007 lubab siseriiklikus õiguses kalduda kõrvale nimetatud määruses sätestatud eeskirjadest, peaks liikmesriikidel olema võimalik näha jätkuvalt oma siseriiklikus õiguses ette, et avalikke raudtee- või metrootransporditeenuseid tuleb hankida nende üldiste riigihanke-eeskirjade kohase hankemenetlusega.*

¹ *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1370/2007, mis käsitleb avaliku reisijateveoteenuse osutamist raudteel ja maanteel ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 1191/69 ja (EMÜ) nr 1107/70 (ELT L 315, 3.12.2007, lk 1).*

- (28) *Käesolevat direktiivi ei tuleks kohaldada teatavate päästeteenuste suhtes, mida osutavad mittetulunduslikud organisatsioonid ja ühendused, kuna nende organisatsioonide eripära oleks raske säilitada juhul, kui teenuseosutajaid tuleks valida vastavalt käesolevas direktiivis sätestatud menetlustele. Siiski ei tohiks see väljajätmine minna hädavajalikust kaugemale. Seetõttu tuleks selgesõnaliselt sätestada, et patsiendi veo kiirabiteenuseid ei tuleks käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja jätta. Samuti on sellega seoses vaja selgitada, et CPV grupp 601 „Maanteetransporditeenused” ei hõlma kiirabiteenuseid, mis asuvad CPV klassis 8514. Seetõttu tuleks selgitada, et CPV koodiga 85143000-3 hõlmatud teenuste suhtes, mis on ainult patsiendi veo kiirabiteenused, tuleks kohaldada erikorda, mida kohaldatakse sotsiaalteenustele ja muudele teenustele ("lihtsustatud kord"). Sellest tulenevalt peaks ka kiirabiteenuste osutamiseks sõlmitud segalepingute suhtes üldiselt kohaldama lihtsustatud korda, kui patsiendi veo kiirabiteenuste maksumus on suurem kui muude kiirabiteenuste maksumus.*
- (29) *On asjakohane meelde tuletada, et käesolevat direktiivi kohaldatakse ainult liikmesriikide avaliku sektori hankijate suhtes. Sellest tulenevalt ei kohaldata üldiselt selle sätteid poliitiliste erakondade suhtes, kuna nad ei ole avaliku sektori hankijad. Siiski võib mõnes liikmesriigis olla poliitilisi erakondi, kes on hõlmatud avalik-õigusliku isiku mõistega.*

Teatavad valimiskampaania käigus osutatavad teenused (näiteks propagandafilmid ja -videote tootmine) on aga nii lahutamatult seotud teenuseosutaja poliitiliste vaadetega, et tavaliselt valitakse teenuseosutajad viisil, mida ei saa riigihanke-eeskirjadega reguleerida.

Lõpuks tuleks meelde tuletada, et Euroopa poliitiliste erakondade ja Euroopa poliitiliste sihtasutuste põhikirja ja rahastamise suhtes kohaldatakse muid eeskirju, kui neid, mis on sätestatud käesolevas direktiivis.

- (30) *Teatud juhtudel võib avaliku sektori hankija või avaliku sektori hankijate ühendus olla konkreetse teenuse ainus osutaja, mille osutamiseks tal on ainuõigus vastavalt õigusnormidele või avaldatud haldusnormidele, mis on kooskõlas ELi toimimise lepinguga. Tuleks täpsustada, et käesolevat direktiivi ei pea kohaldama teenuste riigihankelepingu sõlmimisele sellise avaliku sektori hankija või ühendusega.*
- (31) Esineb märkimisväärset õiguskindlusetust selles suhtes, mil määral peaks riigihanke-eeskirjad hõlmama avaliku **sektori üksuste vahel sõlmitud lepinguid**. Euroopa Liidu Kohtu asjaomast kohtupraktikat tõlgendavad liikmesriigid ja isegi avaliku sektori hankijad **erinevalt**. Seepärast tuleb selgitada, **millistel** juhtudel ei kohaldata riigihanke-eeskirju **avaliku sektori** üksuste vahel sõlmitud lepingute suhtes.

Seejuures tuleks lähtuda Euroopa Liidu Kohtu asjakohases kohtupraktikas kehtestatud põhimõtetest. Ainuüksi asjaolu, et mõlemad lepingupooled on ise **ametiasutused**, ei välista hanke-eeskirjade kohaldamist. Riigihanke-eeskirjade kohaldamine ei tohiks siiski mõjutada ametiasutuste vabadust **täita neile antud avalike teenustega seotud ülesandeid, kasutades oma enda ressursse, mis hõlmab võimalust teha koostööd teiste ametiasutustega.**

Tuleks tagada, et reguleerimisalast välja jääv ametiasutuste vaheline koostöö ei moonutaks konkurentsi seoses eraettevõtjatega, **kus eraõiguslik teenusosutaja seatakse tema konkurentide suhtes eelisolukorda.**

- (32) **Kontrollitavate juriidiliste isikutega sõlmitud riigihankelepingute suhtes ei tuleks kohaldada käesolevas direktiivis sätestatud menetlusi, kui avaliku sektori hankija teostab asjaomase juriidilise isiku üle kontrolli, mis sarnaneb kontrolliga, mida ta teostab oma osakondade üle, tingimusel et kontrollitava juriidilise isiku tegevusest moodustab rohkem kui 80 % nende ülesannete täitmine, mida talle on andnud kontrolliv avaliku sektori hankija või nimetatud avaliku sektori hankija poolt kontrollitavad muud juriidilised isikud, olenemata sellest, kes on lepingu täitmise puhul kasusaaja.**

Erandid ei tuleks laiendada nendele olukordadele, kus eraettevõtjal on otsene osalus kontrollitava juriidilise isiku kapitalis, kuna sellisel juhul annaks lepingu sõlmimine ilma konkurentsipõhise hankemenetlusest asjaomasele eraettevõtjale põhjendamatu eelise oma konkurentide ees. Pidades silmas kohustusliku liikmesusega riigiasutuste, näiteks teatavate avalike teenuste haldamise või osutamise eest vastutavate organisatsioonide eripära, ei tuleks seda siiski kohaldada juhtudel, kus konkreetse eraettevõtja osalus kontrollitava juriidilise isiku kapitalis on kooskõlas aluslepingutega tehtud kohustuslikuks mõne siseriikliku seadusesättega, tingimusel, et selline osalus ei ole kontrolliv ega blokeeriv ning sellel ei ole kontrollitava juriidilise isiku otsuste üle otsustavat mõju. Samuti tuleks selgitada, et otsustavaks asjaoluks on ainult otsene erasektori osalus kontrollitavas juriidilises isikus. Sellest tulenevalt, kui kontrollival avaliku sektori hankijal või kontrollivatel avaliku sektori hankijatel on erakapitali osalus, ei välista see riigihankelepingute sõlmimist kontrollitava juriidilise isikuga ilma käesolevas direktiivis sätestatud menetlusi kohaldamata, kuna selline osalus ei mõjuta negatiivselt ettevõtjate vahelist konkurentsi.

Samuti tuleks selgitada, et sellised avaliku sektori hankijad nagu avalik-õiguslikud isikud, kellel võib olla erakapitali osalus, peaksid saama kasutada horisontaalse koostöö erandit. Seetõttu, kui kõik muud horisontaalse koostööga seotud tingimused on täidetud, peaks horisontaalse koostöö erand laienema sellistele avaliku sektori hankijatele, kui leping on sõlmitud ainult avaliku sektori hankijate vahel.

- (33) *Avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalik osutada oma avalikke teenuseid ühiselt koostöö korras, ilma et nad oleksid kohustatud kasutama mingit konkreetset juriidilist vormi. Selline koostöö võib hõlmata igasugust tegevust, mis on seotud osalevatele asutustele antud või nende poolt võetud teenuste osutamise ülesannete ja kohustuste täitmisega, nagu kohalike või piirkondlike omavalitsuste kohustuslikud või vabatahtlikud ülesanded või teenused, mille osutamine on tehtud ülesandeks konkreetsetele avalik-õiguslikele isikutele. Erinevate osalevate asutuste poolt osutatud teenused ei pea tingimata olema identsed; need võivad olla ka üksteist täiendavad*

Avalike teenuste ühiseks osutamiseks sõlmitud lepingute suhtes ei tuleks kohaldada käesolevas direktiivis sätestatud eeskirju, tingimusel et need lepingud on sõlmitud ainult avaliku sektori hankijate vahel, et sellise koostöö tegemisel juhendatakse üksnes avalike huvidega seotud kaalutlustest ning et mitte ühtegi eraettevõtjast teenuseosutajat ei seata tema konkurentide suhtes eelisolukorda.

Nende tingimuste täitmiseks peaks kõnealune koostöö tuginema koostöökontseptsioonile. Koostöö ei eelda, et kõik osalevad hankijad võtavad endale kohustuse täita peamisi lepingulisi kohustusi, juhul kui lisaks on olemas kohustused, mille täitmine aitab kaasa kõnealuse avalike teenuste osutamisele koostöö korras. Lisaks peaks sellise koostöö tegemisel, sealhulgas mis tahes rahaliste ülekannete tegemisel osalevate avaliku sektori hankijate vahel juhinduma üksnes avaliku huviga seotud kaalutlustest.

- (34) *Eksisteerivad teatavad juhud, mil juriidiline isik tegutseb asjakohaste siseriiklike õigusnormide alusel määratud avaliku sektori hankija instrumendi või tehnilise teenistusena, olles kohustatud täitma talle sellise avaliku sektori hankija poolt antud korraldusi, ilma et tal oleks mõju oma ülesannete täitmise eest saadavale tasule. Pidades silmas sellise puhtalt haldussuhte mitteepingulist laadi, ei peaks sellised juhud olema hõlmatud hankemenetlusega.*
- (35) *Tuleks ergutada teadusuuringute ja arendustegevuse programmide kaasrahastamist tööstuse poolt. Seetõttu tuleks selgelt sätestada, et käesolevat direktiivi kohaldatakse üksnes juhul, kui sellist kaasrahastamist ei esine ja kui teadusuuringute ja arendustegevuse tulemus läheb asjaomasele avaliku sektori hankijale. See ei tohiks takistada need tegevused sooritanud teenuseosutajal avaldada nende kohta aruande, kui avaliku sektori hankija säilitab ainuõiguse kasutada oma tegevuses teadusuuringute ja arendustegevuse tulemust. Teadusuuringute ja arendustegevuse tulemuste näilik jagamine või sümboolne osalemine teenuseosutajale tasu maksmises ei tohiks takistada käesoleva direktiivi kohaldamist.*

- (36) *Töötamine ja kutsetegevus aitavad ühiskonda integreeruda ning on kesksel kohal kõigile inimestele võrdsete võimaluste tagamisel. Sellega seoses on oluline roll kaitstud töö keskustel. Sama kehtib muu sotsiaalse ettevõtluse suhtes, mille peamine eesmärk on toetada puudega või ebasoodsas olukorras isikute, nagu töötud ning ebasoodsas olukorras olevatesse vähemusrühmadesse või muul viisil sotsiaalselt tõrjutud rühmadesse kuuluvate isikute sotsiaalset ja kutsealast integratsiooni või taasintegratsiooni. Ent sellised keskused ja ettevõtjad ei pruugi olla suutelised saama tellimusi normaalse konkurentsi tingimustes. Sellest tulenevalt on asjakohane ette näha, et liikmesriigid võivad anda sellistele õpikodadele ja ettevõtjatele õiguse osaleda riigihankelepingute või nende riigihangete teatavate osadega seotud lepingute sõlmimise menetlustes või näha ette lepingute täitmise kaitstud tööhõive programmide raames.*
- (37) *Selleks et hankemenetlustesse asjakohaselt integreerida keskkonnaalased, sotsiaalsed ja tööalased nõuded, on eriti oluline, et liikmesriigid ja avaliku sektori hankijad võtavad asjakohaseid meetmeid, mis tagavad kohustuste täitmise, mis on sätestatud keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguses, mida kohaldatakse kohas, kus hakatakse ehitustöid teostama või teenuseid osutama, ning mis tulenevad nii siseriiklikul kui ka liidu tasandil kehtivatest õigusnormidest, määrustest ja otsustest ning kollektiivlepingutest, tingimusel et sellised eeskirjad ja nende kohaldamine on kooskõlas liidu õigusega. Samuti tuleks lepingu täitmise ajal täita kõikide liikmesriikide poolt ratifitseeritud ja X lisas loetletud rahvusvahelistest kokkulepetest tulenevaid kohustusi. Siiski ei tohiks see ühelgi viisil takistada töötajate jaoks soodsamate töötingimuste kohaldamist.*

Asjaomaseid meetmeid tuleks kohaldada kooskõlas Euroopa Liidu õiguse aluspõhimõtetega, eelkõige võrdse kohtlemise tagamiseks. Kõnealuseid meetmeid tuleks kohaldada vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 96/71/EÜ¹ ning sellisel viisil, mis tagab võrdse kohtlemise ega diskrimineeri ei otseselt ega kaudselt muude liikmesriikide ettevõtjaid ja töötajaid.

- (38) *Teenused tuleks lugeda osutatuks kohas, kus täidetakse nende iseloomulikud kohustused. Kui teenuseid osutatakse distantstilt, näiteks kõnekeskuste poolt osutatavad teenused, tuleks lugeda need osutatuks nende täitmise kohas, sõltumata sellest, kuhu ja millistele liikmesriikidele on asjaomased teenused suunatud.*
- (39) *Asjaomaseid kohustusi võiks kajastada lepingu klauslites. Samuti peaks olema võimalik lisada klauslid, millega tagatakse kollektiivlepingute järgimine kooskõlas liidu õigusega riigihankelepingute valdkonnas. Asjaomaste kohustuste täitmata jätmist võidakse käsitleda asjaomase ettevõtja raske eksimusena, mille alusel võib kõnealuse ettevõtja riigihankelepingute sõlmimise menetlusest kõrvaldada.*

¹ *Euroopa parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 1996. aasta direktiiv 96/71/EÜ töötajate lähetamise kohta seoses teenuste osutamisega (EÜT L 18, 21.1.1997, lk 1).*

- (40) *Nende keskkonna-, sotsiaal- ja tööõigusealaste sätete järgimist tuleks kontrollida hankemenetluse asjaomastes etappides, st kui kohaldatakse osalejate valikut ja lepingute sõlmimist reguleerivaid üldpõhimõtteid, kõrvaldamise aluseid ja põhjendamatult madala maksumusega pakkumusi käsitlevaid sätteid. Sel eesmärgil tuleks vajalik kontrollimine teostada kooskõlas käesoleva direktiivi, eelkõige nende sätetega, mis reguleerivad tõendusviise ja ettevõtja enda kinnitusi.*
- (41) *Käesolev direktiiv ei tohiks ühelgi viisil takistada selliste meetmete kehtestamist või elluviimist, mis on vajalikud avaliku korra, kõlbluse, julgeoleku, tervishoiu, inimeste ja loomade elu, taimede kaitse või muude keskkonnameetmete jaoks, ning eelkõige säästva arengu seisukohalt, kui need meetmed on kooskõlas ELi toimimise lepinguga.*

- (42) Esineb **tungiv** vajadus selle järele, et **avaliku sektori hankijatel oleks** võimalik rakendada täiendavat paindlikkust, et **valida läbirääkimistega** hankemenetlus. **Selliste menetluste ulatuslikum kasutamine suurendaks tõenäoliselt** ka piiriülest kaubandust, kuna hindamine on näidanud, et väljakuulutamisega läbirääkimistega hankemenetluse teel sõlmitud lepingute puhul on piiriülesed pakkumused eriti edukad. **Liikmesriikidel peaks olema võimalik näha ette konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse või võistleva dialoogi kasutamine erinevates olukordades, kui läbirääkimisteta avatud või piiratud menetlused ei anna tõenäoliselt hanketele rahuldavat tulemust. Tuleks meeles pidada**, et lepingu maksumust aluseks võttes on võistleva dialoogi kasutamine viimastel aastatel ■ märkimisväärselt suurenenud. See on osutunud kasulikuks juhtudel, kus avaliku sektori hankijad ei suuda määratleda nende vajadustele vastavaid vahendeid või hinnata, milliseid tehnilisi, rahalisi või õiguslikke lahendusi võib turg pakkuda. Selline olukord võib tekkida eelkõige innovatiivsete projektide, suurte integreeritud transpordiinfrastruktuuriprojektide, suurte arvutivõrkude või keeruka ja struktureeritud finantseerimisega projektide puhul. **Asjakohasel juhul tuleks avaliku sektori hankijaid ergutada määrama projektijuhi, et tagada hankemenetluse ajal hea koostöö ettevõtjate ja avaliku sektori hankija vahel.**

- (43) *Ehitustööde riigihankelepingute puhul võib selline olukord esineda juhul, kui on tegemist mittestandardsete hoonete ehitusega või kui ehitustööd hõlmavad projekteerimist või innovatiivseid lahendusi. Tõenäoliselt on konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse või võistleva dialoogi kasutamisest kasu selliste teenuste ja asjade puhul, mis nõuavad kohandamist või projekteerimist. Selline kohandamine või projekteerimine on eriti vajalik komplekssete riigihangete puhul, näiteks kui on tegemist keeruliste toodete, intellektuaalteenuste (näiteks mõnede nõustamis-, arhitektuuri- või inseneriteenuste) või suuremahuliste info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) projektidega. Nendel juhtudel võivad läbirääkimised olla vajalikud, et tagada, et asjaomased asjad või teenused vastavad avaliku sektori hankija vajadustele. Konkurentsipõhist läbirääkimistega hankemenetlust ega võistlevat dialoogi ei tuleks kasutada valmisteenuste ja -toodete puhul, mida võivad pakkuda mitmed erinevad turul tegutsevad ettevõtjad.*
- (44) *Konkurentsipõhist läbirääkimistega hankemenetlust peaks olema võimalik kasutada juhul, kui avatud või piiratud hankemenetluse tulemusel saadi üksnes ebakorrektseid või vastuvõetamatud pakkumused. Sellisel juhul peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik pidada läbirääkimisi korrektsete ja nõuetele vastavate pakkumuste saamiseks.*

(45) *Konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus peaks pakkuma piisavalt tagatise võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtete järgimiseks. Eelkõige peaksid avaliku sektori hankijad esitama eelnevalt miinimumnõuded, mis iseloomustavad riigihanke olemust ja mida ei tohiks läbirääkimistel muuta. Hindamise kriteeriumid ja nende osakaalu määramine peaks kogu menetluse käigus jääma muutumatuks ning neid ei tuleks käsitleda läbirääkimistel, et tagada kõigi ettevõtjate võrdne kohtlemine. Läbirääkimiste eesmärk peaks olema pakkumuste parandamine, et võimaldada avaliku sektori hankijal hankida täpselt tema konkreetsetele vajadustele kohandatud ehitustöid, asju ja teenuseid. Läbirääkimistel võib käsitleda kõiki hangitavate ehitustööde, asjade ja teenuste omadusi, muu hulgas näiteks kvaliteeti, kvantiteeti, võlaõiguslikke tingimusi ning samuti sotsiaal-, keskkonnavalaseid ja innovatsiooni alaseid aspekte, kui need ei ole miinimumnõuete raames kehtestatud.*

Tuleks selgelt sätestada, et avaliku sektori hankija kehtestatavad miinimumnõuded puudutavad neid tingimusi ja omadusi (eelkõige füüsilisi, funktsionaalseid ja õiguslikke), mida iga pakkuja peaks täitma või omama, et võimaldada avaliku sektori hankijal sõlmida leping vastavalt valitud pakkumuste hindamise kriteeriumitele. Protsessi läbipaistvuse ja jälgitavuse tagamiseks tuleks kõik etapid nõuetekohaselt dokumenteerida. Lisaks sellele tuleks kogu menetluse käigus esitada kõik pakkumused kirjalikult.

- (46) *Avaliku sektori hankijatel peaks olema lubatud lühendada teatavaid avatud ja piiratud hankemenetluse ning konkurentsipõhiste läbirääkimistega hankemenetluste suhtes kohaldatavaid tähtaegu, kui olukorra kiireloomulisus muudab kõnealuste tähtaegade kasutamise võimatuks, mida avaliku sektori hankijad peavad nõuetekohaselt põhjendama. Tuleks täpsustada, et see ei pea ilmtingimata olema äärmiselt kiireloomuline olukord, mida asjaomane avaliku sektori hankija ei suutnud ette näha ja mida see hankija ei põhjustanud.*

I

- (47) Teadusuuringud ja innovatsioon, sealhulgas ökoinnovatsioon ja sotsiaalne innovatsioon, on tulevase majanduskasvu peamisi mõjutajaid ning seega aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegias „Euroopa 2020” väga tähtsal kohal. Ametiasutused peaksid kasutama riigihankeid võimalikult strateegiliselt innovatsiooni edendamiseks. Innovatiivsete toodete, *ehitustööde* ja teenuste ostmisega saab oluliselt parandada avalike teenuste tõhusust ja kvaliteeti ning lahendada tõsiseid ühiskondlikke väljakutseid. Nii saab avaliku sektori raha kõige tulusamalt kasutada ning lisaks kaasnevad uute ideede loomisega, nende ideede muutmisega innovatiivseteks toodeteks ja teenusteks ning seeläbi jätkusuutliku majanduskasvu edendamisega üldisemad majanduse, keskkonna ja ühiskonnaga seotud hüved.

Tuleks meeles pidada, et kommertskasutusele eelnevaid hankeid käsitlevas komisjoni 14. detsembri 2007. aasta teatises „Kommertskasutusele eelnevad hanked: Innovatsiooni kiirendamine jätkusuutlike ja kõrgekvaliteediliste avalike teenuste tagamiseks Euroopas” on visandatud mitmeid hankemudeleid, milles käsitletakse käesoleva direktiivi reguleerimisalast välja jäävate teadusuuringute ja arendustegevusega seotud teenuste riigihanget. Neid mudeleid oleks võimalik endiselt kasutada, kuid käesolev direktiiv peaks samuti aitama soodustada innovatiivsete toodete riigihangete läbiviimist ning aitama liikmesriikidel saavutada innovatiivse liidu eesmäärke. ■

- (48) Innovatsiooni tähtsuse tõttu ergutatakse avaliku sektori hankijaid lubama alternatiivseid lahendusi nii sageli kui võimalik. Kõnealuste hankijate tähelepanu tuleks seega juhtida vajadusele määratleda miinimumnõuded, millele alternatiivsed lahendused peavad vastama, enne selle teatamist, et alternatiivseid lahendusi on lubatud esitada.*

(49) *Kui innovatiivse toote või teenuse või innovatiivsete ehitustööde väljaarendamise ning sellest tulenevate asjade, teenuste või ehitustööde järgneva soetamise vajadust ei saa rahuldada juba turul olemas olevate lahendustega, peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik kasutada erimenetlust seoses käesoleva direktiivi reguleerimisalasse kuuluvate lepingutega. Selline erimenetlus peaks võimaldama avaliku sektori hankijatel luua pikaajalisi innovatsioonipartnerlusi uue innovatiivse toote, teenuse või ehitustöö väljaarendamiseks ja hilisemaks ostmiseks, tingimusel et sellise innovatiivse toote saab tarnida või sellise teenuse osutada või sellised innovatiivsed ehitustööd teostada kokkulepitud kvaliteedi ja hinnaga, ilma et ostmiseks oleks vaja eraldi hankemenetlust. Innovatsioonipartnerlus peaks põhinema protseduurireeglitel, mida kohaldatakse konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse suhtes, ning lepingu sõlmimine tuleks otsustada üksnes parima hinna ja kvaliteedi suhte alusel, mis on kõige sobivam kriteerium innovatiivseid lahendusi hõlmavate pakkumuste võrdlemiseks. Nii väga suurte projektide kui ka väiksemate innovatiivsete projektide puhul peaks innovatsioonipartnerlus olema üles ehitatud nii, et see saaks luua vajaliku innovatiivse lahenduse väljatöötamist motiveeriva turunõudluse, põhjustamata seejuures turu sulgemist.*

Avaliku sektori hankijad peaksid seetõttu kasutama innovatsioonipartnerlusi viisil, mis ei tõkesta, piira ega moonuta konkurentsi. Teatavatel juhtudel võiks innovatsioonipartnerluste loomine mitme partneriga aidata sellist mõju vältida.

- (50) Et vältida kahjuliku mõju avaldumist konkurentsile, tuleks väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust kasutada ainult väga erandlikes olukordades. Sellise erandi kohaldamine peaks piirduma ainult juhtudega, kus väljakuulutamine ei ole võimalik **äärmiselt kiireloomulise olukorra tõttu, mis on põhjustatud avaliku sektori hankijale ettenägematutest ja temast sõltumatutest asjaoludest**, või kui algusest peale on selge, et väljakuulutamine ei aitaks konkurentsi suurendada **või saavutada paremat hanketulemust**, eelkõige seetõttu, et objektiivsetel asjaoludel leidub ainult üks ettevõtja, kes suudab lepingut täita. **Selline on olukord kunstiteoste puhul, kus kunstniku isik määrab olemuslikult kunstiobjekti unikaalse iseloomu ja väärtuse. Eksklusiivsus saab tekkida ka muudel põhjustel, kuid üksnes** olukorras, kus ainuõiguse kasutamine on objektiivselt põhjendatud, saab õigustada väljakuulutamiseta läbirääkimistega menetluse kasutamist, kui eksklusiivsust ei ole tekitanud tulevast hankemenetlust silmas pidades avaliku sektori hankija ise ■ .

Sellele erandile tuginev avaliku sektori hankija peaks esitama põhjendused, miks ei ole mõistlikke alternatiive või aseinmeid, nagu alternatiivsete, sealhulgas avaliku sektori hankija liikmesriigist väljastpoolt lähtuvate jaotuskanalite kasutamine või funktsionaalselt võrreldavate ehitustööde, asjade ja teenuste võimalik hankimine.

Kui eksklusiivsus tuleneb tehnilistest põhjustest, tuleks need iga üksikjuhtumi puhul üksikasjalikult määratleda ja põhjendada. Need võivad hõlmata näiteks seda, et teistel ettevõtjatel on tehniliselt peaaegu võimatu saavutada nõutavat kvaliteeti, või on vaja spetsiifilist oskusteavet või spetsiifilisi tööriistu või vahendeid, mis on ainult ühe ettevõtja käsutuses. Tehnilised põhjused võivad tuleneda spetsiifilistest koostalitlusvõime nõuetest, mis peavad olema täidetud, et tagada hangitavate ehitustööde, asjade või teenuste toimimine.

Lisaks ei ole kasulik kasutada hankemenetlust, kui asjad ostetakse otse tooraineturult, sealhulgas kaupade, nagu põllumajandustooted või tooraine, kauplemisplatvormi kaudu, või energiabörsilt, kus reguleeritud ja järelevalvele allutatud mitmepoolne kauplemissüsteem tagab loomulikul viisil turuhinna.

- (51) *Tuleks selgitada, et konfidentsiaalse teabe kaitset käsitlevad sätted ei takista ühelgi viisil sõlmitud lepingute mittekonfidentsiaalsete osade, sealhulgas nende hilisemate muudatuste avalikustamist.*

- (52) Elektroonilised teabevahendid võivad lepingute väljakuulutamist oluliselt lihtsustada ning suurendada hankeprotsesside tõhusust ja läbipaistvust. Need tuleks hankemenetluses kasutusele võtta standardsete side- ja teavitusvahenditena, *sest need suurendavad oluliselt ettevõtjate võimalusi osaleda hankemenetluses kogu siseturul. Sel eesmärgil tuleks teha kohustuslikuks edastada teated elektroonilisel teel, teha hankedokumendid elektrooniliselt kättesaadavaks ning minna 30-kuulise üleminekuperioodi järel täielikult üle elektroonilisele sidele, mis tähendab sidet, sealhulgas osalemistaotluste ja eelkõige pakkumuste esitamist (elektrooniline esitamine) elektrooniliste vahendite kaudu riigihanke kõigis etappides. Liikmesriikidel ja avaliku sektori hankijatel peaks olema vabadus minna soovi korral kaugemale. Samuti tuleks selgelt sätestada, et käesoleva direktiivi kohane kohustus kasutada elektroonilisi sidevahendeid ei peaks siiski kohustama avaliku sektori hankijaid töötleva pakkumusi elektrooniliselt ega muutma kohustuslikuks elektroonilist hindamist või automaattöötlust. Lisaks ei tohiks käesoleva direktiivi alusel ühegi hankemenetluse elemendi ega avaliku sektori hankija sisese suhtluse suhtes kehtida pärast lepingu sõlmimist kohustus kasutada elektroonilisi sidevahendeid.*

(53) *Välja arvatud teatavatel erijuhtudel, peaksid avaliku sektori hankijad kasutama elektroonilisi sidevahendeid, mis on mittediskrimineerivad, üldiselt kättesaadavad ja koostalitusvõimelised üldkasutatavate IKT toodetega ning ei piira ettevõtjate võimalusi hankemenetluses osalemiseks. Selliste sidevahendite kasutamisel tuleks nõuetekohaselt arvesse võtta ka puuetega inimeste ligipääsuvõimalusi.*

Tuleks selgitada, et kohustus kasutada elektroonilisi vahendeid kõigis hankemenetluse etappides ei ole asjakohane, kui elektrooniliste vahendite kasutamine nõuaks eriseadmeid või üldiselt mittekasutatavate failivormingute kasutamist või kui vastavat sidet saaks pidada üksnes spetsiaalsete kontoriseadmete abil. Seetõttu teatavatel juhtudel, mis tuleks ammendavalt loetleda, ei peaks avaliku sektori hankijad olema kohustatud nõudma esitamisprotsessis elektrooniliste sidevahendite kasutamist. Käesolev direktiiv sätestab, et sellised juhud hõlmavad olukordi, mis nõuavad spetsiaalsete kontoriseadmete kasutamist, mida avaliku sektori hankijad üldiselt ei kasuta, nagu laiformaatprinterid. Mõnedes hankemenetlustes võidakse hankedokumentides nõuda füüsilise või mõõtkavas mudeli esitamist, mida ei saa avaliku sektori hankijale esitada elektrooniliste vahendite abil. Sellistel juhtudel tuleks mudel esitada avaliku sektori hankijale posti teel või muul sobival infokandjal.

Siiski tuleks selgelt sätestada, et muude sidevahendite kasutamisel tuleks piirduda nende pakumuse elementidega, mille puhul ei ole nõutav elektrooniliste sidevahendite kasutamine.

On asjakohane selgelt sätestada, et juhul, kui see on tehnilistel põhjustel vajalik, peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik näha ette dokumendifailide maksimaalne suurus, mida võib esitada.

- (54) *Võib esineda erandjuhtumeid, kus avaliku sektori hankijatel peaks olema lubatud elektroonilisi sidevahendeid mitte kasutada, kui see on vajalik selleks, et kaitsta teabe eriti tundlikku iseloomu. Tuleks selgitada, et kui selliste elektrooniliste vahendite kasutamine, mis ei ole üldiselt kättesaadavad, saab pakkuda vajalikul tasemel kaitset, tuleks neid vahendeid kasutada. Nii võib see näiteks olla juhul, kus avaliku sektori hankijad nõuavad spetsiaalsete turvaliste sidevahendite kasutamist, millele nad pakuvad juurdepääsu.*

- (55) *Erinevad tehnilised vormingud või protsessid ja erinevad sõnumiedastusstandardid võivad potentsiaalselt takistada koostalitlust mitte üksnes liikmesriigi siseselt, vaid eriti ka liikmesriikide vahel. Näiteks selleks, et osaleda hankemenetluses, kus on lubatud või nõutud kasutada elektroonilisi katalooge, mis on ühine vorming teabe esitamiseks ja organiseerimiseks kõigile osalevatele pakkujatele ja mida on võimalik kasutada elektrooniliselt, oleks ettevõtjatel standardi puudumisel vaja kohandada oma katalooge vastavalt igale hankemenetlusele, mis tähendaks väga sarnase teabe esitamist eri vormingutes, sõltuvalt asjaomase avaliku sektori hankija nõuetest. Kataloogi vormingu standardimine parandaks seega koostalitlusvõime ulatust, suurendaks tõhusust ja vähendaks ettevõtjate tehtavaid jõupingutusi.*
- (56) *Kaaludes, kas on vaja tagada erinevate tehniliste vormingute ja protsesside ning sõnumiedastusstandardite vahelist koostalitlusvõimet või seda suurendada, tehes konkreetsete standardite kasutamise kohustuslikuks, ning sellise vajaduse olemasolu kindlaks teinuna kaaludes, millised standardid kehtestada, peaks komisjon võtma suurel määral arvesse asjaomaste sidusrühmade arvamust. Samuti tuleks uurida, millises ulatuses on ettevõtjad ja avaliku sektori hankijad standardeid tegelikkuses juba kasutanud ja kui hästi need on toiminud. Enne mõne tehnilise standardi kasutamise kohustuslikuks tegemist peaks komisjon samuti hoolikalt analüüsima sellega kaasneva võimalike kulude, eelkõige seoses olemasolevate elektrooniliste riigihankelepingute sõlmimise lahenduste, sealhulgas infrastruktuuri, protsesside ja tarkvara kohandamisega. Kui asjaomased standardid ei ole välja töötanud rahvusvaheline, Euroopa või riiklik standardiorganisatsioon, peaksid need vastama IKT standardite suhtes kohaldatavatele nõuetele, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL)1025/2012¹.*

¹ *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 1025/2012, mis käsitleb Euroopa standardimist ning millega muudetakse nõukogu direktiive 89/686/EMÜ ja 93/15/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/9/EÜ, 94/25/EÜ, 95/16/EÜ, 97/23/EÜ, 98/34/EÜ, 2004/22/EÜ, 2007/23/EÜ, 2009/23/EÜ ja 2009/105/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 87/95/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1673/2006/EÜ (ELT L 316, 14.11.2012, lk 12).*

- (57) *Enne lepingu sõlmimise menetluse erinevates etappides kasutatavate elektrooniliste sidevahendite puhul nõutava turvalisuse taseme kehtestamist peaksid liikmesriigid ja avaliku sektori hankijad hindama ühelt poolt asjaomase teabe saatjate korrektse ja usaldusväärse tuvastamise ja teabe sisu tervikluse tagamise eesmärgil kehtestatavate nõuete ja teiselt poolt probleemide tekkimise (näiteks olukorras, kus sõnumi saadab muu kui märgitud saatja) riskide vahelist proportsionaalsust. Kõiki muid tingimusi samasugustena käsitades tähendaks see seda, et näiteks sellise e-posti sõnumi puhul nõutav turvalisuse tase, milles palutakse täpsustada teabekoosoleku toimumise aadressi, ei peaks olema sama kui pakkumuse puhul, mis on ettevõtja jaoks siduv pakkumine. Sarnaselt võib proportsionaalsuse hindamise tulemuseks olla madalama tasemega turvalisuse taseme nõue seoses elektrooniliste kataloogide uuesti esitamisega või pakkumuste esitamisega raamlepingute kohaste minikonkursside raames või hankedokumentidele juurdepääsuga.*

- (58) *Kuigi hankemenetluse olulised elemendid, nagu hankedokumendid, osalemistaotlused, huvi kinnitamise avaldused ja pakkumused tuleks alati esitada kirjalikult, peaks olema jätkuvalt võimalik suhelda ettevõtjatega suuliselt, tingimusel et see dokumenteeritakse piisavas ulatuses. See on vajalik selleks, et tagada piisav läbipaistvus, mis võimaldab tõendada, kas on järgitud võrdse kohtlemise põhimõtet. Eelkõige on oluline, et suuline suhtlemine pakkujatega, mis võib mõjutada pakkumuste sisu ja hindamist, dokumenteeritakse piisavas ulatuses ja sobival viisil, näiteks kirjalikult või helisalvestusvahenditega või tehes kokkuvõtte suhtluse peamistest elementidest.*
- (59) Euroopa riigihanketurgudel on avaliku sektori hankijad hakanud järjest rohkem nõudlust koondama, et saavutada mastaabisäästu, sealhulgas vähendada hindu ja tehingukulusid, ning tõhustada ja muuta professionaalsemaks **riigihangete** korraldust. Seda saab saavutada kas osalevate avaliku sektori hankijate arvu või lepingute mahu ja maksumuse koondamisega pikema aja jooksul. Ostude koondamist ja keskseks muutmist tuleb siiski hoolikalt jälgida, et vältida ostujõu ülemäärast koondumist ja konkurentsivastast koostööd ning säilitada läbipaistvus ja konkurents, samuti väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate turulepääsu võimalused.

- (60) Laialdast kasutust on leidnud raamlepingud, mida peetakse kogu Euroopas tõhusaks hankemeetodiks. Seetõttu tuleks need jätta suurel määral samaks. Teatavaid **aspekte** on vaja siiski selgitada, eelkõige seda, et raam**lepingut ei peaks kasutama** avaliku sektori hankija, kes ei ole raamlepingus **kindlaks tehtud**. **Selleks tuleks selgelt märkida avaliku sektori hankijad, kes on konkreetse raamlepingu osalised algusest peale, kas nimepidi või muul viisil, näiteks osutades teatavale avaliku sektori hankijate kategooriale selgelt piiritletud geograafilisel alal, et asjaomased avaliku sektori hankijad saaks hõlpsalt ja ühemõtteliselt kindlaks teha. Samuti ei peaks raamleping olema pärast selle sõlmimist avatud uutele ettevõtjatele. See tähendab näiteks seda, et kui keskne hankija kasutab avaliku sektori hankijate üldregistrit või nende kategooriat (näiteks konkreetse geograafilise ala kohalikud omavalitsused), kellel on õigus kasutada tema sõlmitavat raamlepingut, peaks see keskne hankija tegema seda viisil, mis võimaldab kindlaks teha nii asjaomase avaliku sektori hankija kui ka kuupäeva, alates millest ta omandab õiguse kasutada keskse hankija sõlmitud raamlepingut, sest see kuupäev määrab kindlaks, milliseid konkreetseid raamlepinguid sellel avaliku sektori hankijal on võimalik kasutada.**

- (61) *Objektiivsete tingimuste hulka, mille alusel määratakse kindlaks, milline raamlepingu osaliseks olev ettevõtja peaks vastavat ülesannet täitma (näiteks füüsilistele isikutele kasutamiseks ette nähtud asjade tarnimine või teenuste osutamine), võib kõiki tingimusi kehtestava raamlepingu kontekstis kuuluma asjaomaste füüsiliste isikute vajadused ja eelistused.*

Avaliku sektori hankijatele tuleks võimaldada täiendavat paindlikkust selliste raamlepingute alusel riigihangete läbiviimisel, mis on sõlmitud rohkem kui ühe ettevõtjaga ja milles kehtestatakse kõik tingimused.

Sellistel juhtudel peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik tellida ehitustöid või soetada asju või teenuseid, mida käsitletakse raamlepingus, kas taotledes neid ühelt ettevõtjalt, kes on kindlaks määratud vastavalt objektiivsetele kriteeriumitele ja juba kehtestatud tingimustele, või sõlmides pärast raamlepingu osaliseks olevate ettevõtjate vahelise minikonkursi korraldamist konkreetse asjaomaste ehitustööde, asjade või teenuste hanklepingu. Läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise tagamiseks peaks avaliku sektori hankijad raamlepingu sõlmimiseks esitatavates hankedokumentides märkima objektiivsed kriteeriumid, mille alusel valitakse nende kahe raamlepingu täitmise meetodi vahel. Need kriteeriumid võiksid olla seotud näiteks asjaomaste ehitustööde, asjade või teenuste kvantiteedi, maksumuse või omadustega, sealhulgas vajadusega tagada teenuse või turvalisuse kõrgem tase, või hinnataseme muutusega võrreldes eelnevalt kindlaks määratud hinnaindeksiga. Avaliku sektori hankijad peaksid raamlepinguid kasutama nõuetekohasel viisil, mis ei tõkesta, piira ega moonuta konkurentsi. Avaliku sektori hankijad ei peaks olema käesoleva direktiivi kohaselt kohustatud kõnealuse raamlepingu alusel hankima raamlepinguga hõlmatud ehitustöid, asju või teenuseid.

(62) *Samuti tuleks selgitada, et samas kui raamlepingul põhinevad hankelepingud tuleb sõlmida enne raamlepingu kehtivuse lõppemist, ei pea raamlepingul põhinevate üksikute hankelepingute kestus langema kokku selle raamlepingu kestusega, vaid võib olla vastavalt vajadusele kas sellest lühem või pikem. Eelkõige peaks olema lubatud võtta raamlepingul põhinevate üksikute hankelepingute kestuse kindlaksmääramisel arvesse selliseid tegureid nagu nende täitmiseks vajalik aeg, kui leping seondub ka seadmete hooldamisega, mille eeldatav kasulik eluiga on rohkem kui neli aastat, või kui lepingu täitmiseks on vaja töötajate ulatuslikku koolitamist.*

Samuti tuleks selgitada, et võib olla erandjuhtumeid, kus ka raamlepingute endi kestus peaks olema lubatud olla pikem kui neli aastat. Sellised juhtumid, mis peaksid olema nõuetekohaselt põhjendatud, eelkõige raamlepingu esemega, võivad tekkida näiteks siis, kui ettevõtjatel on vaja seadmeid, mille amortisatsiooniaeg on pikem kui neli aastat ning mis peavad kogu raamlepingu kestuse ajal olema igal ajal kättesaadavad.

- (63) Samuti oleks vaja omandatud kogemusi arvesse võttes kohandada dünaamiliste hankesüsteemide suhtes kohaldatavaid eeskirju, et avaliku sektori hankijad saaksid täielikult ära kasutada kõnealuse vahendiga seotud võimalused. Neid süsteeme tuleb lihtsustada, eelkõige ***tuleks neid rakendada*** piiratud menetluse kujul, kõrvaldades seega esialgsete pakkumuste vajaduse, mida on ***dünaamiliste hankesüsteemide*** puhul peetud üheks peamiseks probleemiks. Igal ettevõtjal, kes esitab osalemistaotluse ja vastab ***kvalifitseerimise tingimustele***, tuleks lubada osaleda dünaamilises hankesüsteemis ***selle kehtivusaja jooksul***. See hankesüsteem võimaldab avaliku sektori hankijal saada eriti suures valikus pakkumusi ja tagada seega avaliku sektori rahaliste vahendite optimaalne kasutamine ulatusliku konkurentsi alusel ***seoses tavapäraste või valmistoodete, ehitustööde või teenustega, mis on turul üldiselt kättesaadavad***.
- (64) ***Need osalemistaotlused tuleks tavapäraselt läbi vaadata maksimaalselt 10 tööpäeva jooksul, arvestades asjaolu, et kvalifitseerimise tingimuste hindamine toimub käesolevas direktiivis sätestatud lihtsustatud dokumentatsiooninõuete alusel. Dünaamilise hankesüsteemi kehtestamisel võivad avaliku sektori hankijad siiski hanketeate esmakordse avaldamise või huvi kinnitamise ettepaneku korral seista vastamisi nii suure osalemistaotluste hulgaga, et nad vajavad nende läbivaatamiseks rohkem aega. See peaks olema lubatud, tingimusel et konkreetset riigihanget ei käivitata enne, kui kõik taotlused on läbivaadatud. Avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalik määrata kindlaks, millisel viisil nad kavatsevad osalemistaotlused läbi vaadata, näiteks otsustades viia sellise läbivaatamise läbi üksnes korra nädalas, tingimusel et järgitakse iga osalemistaotluse läbivaatamise tähtaega.***

- (65) *Avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalik nõuda igal ajal dünaamilise hankesüsteemi kehtivusaja jooksul ettevõtjalt uuendatud ja ajakohastatud enda kinnituste esitamist sobiva tähtaja jooksul kvalitatiivsete kvalifitseerimise tingimuste täitmise kohta. Tuleks meeles pidada, et tõendeid käsitlevates käesoleva direktiivi üldsätetes ette nähtud võimalus paluda ettevõtjalt täiendavate dokumentide esitamist ja pakkuja, kellega on otsustatud leping sõlmida, kohustus seda teha kehtivad eelkõige dünaamiliste hankesüsteemide puhul.*
- (66) *Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) suurtes dünaamilistes hankesüsteemides (näiteks keskse hankija hallatavas hankesüsteemis) osalemise võimaluste parandamiseks peaks asjaomane avaliku sektori hankija saama süsteemi jagada objektiivselt määratletud toodete, ehitustööde või teenuste kategooriateks. Need kategooriad tuleks määratleda objektiivsete kriteeriumite alusel, mis võivad hõlmata näiteks asjaomase kategooria raames sõlmitava konkreetse lepingu maksimaalset lubatud suurust või teatud geograafilist ala, kus konkreetsete lepingute täitmine peab toimuma. Kui dünaamiline hankesüsteem on jagatud kategooriateks, peaks avaliku sektori hankija kohaldama kvalifitseerimise tingimusi, mis on proportsionaalsed asjaomase kategooria omadustega.*

(67) *Tuleks selgelt sätestada, et teatavate ehitustööde riigihankalepingute ja teenuste riigihankalepingute puhul, mille esemeks on intellektuaalne tegevus, näiteks ehitustööde projekteerimine, ei ole tavaliselt sobilik kasutada elektroonilist oksjonit, sest elektroonilise oksjoni esemeks võivad olla ainult elemendid, mida saab hinnata automaatselt elektrooniliste vahenditega ilma avaliku sektori hankija sekkumise või hindamiseta, nimelt elemendid, mis on kvantifitseeritavad nii, et neid saab vähendada arvudes või protsendimäärana.*

Siiski tuleks lisaks täpselt sätestada, et elektroonilisi oksjoneid võib kasutada hankemenetluses konkreetse intellektuaalomandi õiguse ostmiseks. Samuti on asjakohane meeles pidada, et kuigi avaliku sektori hankijad võivad vähendada taotlejate ja pakkujate arvu kuni oksjon ei ole veel alanud, ei tohiks pärast oksjoni algust olla lubatud vähendada täiendavalt elektroonilisel oksjonil osalevate pakkujate hulka.

- (68) Töötatakse pidevalt välja uusi elektroonilisi hankemeetodeid, näiteks elektroonilised kataloogid. *Elektrooniline kataloog on kõigile osalevatele pakkujatele ühine vorming teabe esitamiseks ja organiseerimiseks, mida on võimalik kasutada elektrooniliselt. Selle näiteks võivad olla tabeli kujul esitatud pakkumused. Avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalik nõuda elektroonilisi katalooge kõikides kättesaadavates menetlustes, mille puhul on nõutav elektrooniliste sidevahendite kasutamine. Elektroonilised kataloogid aitavad suurendada konkurentsi ning tõhustada riigihankeid, eelkõige säästes aega ja raha. Siiski tuleb kehtestada teatavad eeskirjad, mis aitaksid tagada, et uute meetodite kasutamine vastab käesolevale direktiivile ning võrdse kohtlemise, mittediskrimineerimise ja läbipaistvuse põhimõtetele. Seega ei peaks elektrooniliste kataloogide kasutamine pakkumuste esitamiseks tähendama seda, et ettevõtjad võivad piirduda oma üldkataloogi esitamisega. Ettevõtjad peaksid siiski kohandama oma üldkatalooge vastavalt konkreetsele hankemenetlusele. Selline kohandamine tagab, et konkreetsetes hankemenetluses edastatavas kataloogis käsitletakse üksnes selliseid tooteid, ehitustöid või teenuseid, mis ettevõtja aktiivse analüüsi põhjal vastavad avaliku sektori hankija nõuetele. Seda tehes peaks ettevõtjatel olema lubatud kopeerida oma üldkataloogis sisalduvat teavet, kuid ei tohiks olla lubatud esitada üldkataloogi ennast.*

Lisaks tuleks piisavalt tagatud jälgitavuse, võrdse kohtlemise ja prognoositavuse korral lubada avaliku sektori hankijatel koostada teatavate ***riigihangetega*** seoses pakkumusi varem edastatud elektrooniliste kataloogide alusel, ***eelkõige kui raamlepingu alusel on riigihange uuesti välja kuulutatud või kui kasutatakse dünaamilist hankesüsteemi.***

Kui avaliku sektori hankija on koostanud pakkumuse, peaks asjaomasele ettevõtjale andma võimaluse teha kindlaks, et selliselt avaliku sektori hankija poolt koostatud pakkumus ei sisalda sisulisi vigu. Kui esinevad sisulised vead, ei tohiks avaliku sektori hankija koostatud pakkumus olla ettevõtja jaoks siduv enne vigade parandamist.

Kooskõlas elektroonilisi sidevahendeid käsitlevate eeskirjadega ei tohiks avaliku sektori hankijad põhjendamatult takistada ettevõtjate juurdepääsu hankemenetlustele, mille puhul pakkumused esitatakse elektrooniliste kataloogide kujul ja tagatakse kooskõla mittediskrimineerimist ja võrdset kohtlemist käsitlevate üldpõhimõtetega.

- (69) Enamikus liikmesriikides kasutatakse üha enam keskseid hankemeetodeid. Keskseid hankijad vastutavad **riigihangete korraldamise, dünaamiliste hankesüsteemide haldamise** või riigihankelepingute/raamlepingute sõlmimise eest teiste avaliku sektori hankijate **jaoks tasu eest või tasuta. Avaliku sektori hankijad, kelle jaoks raamleping on sõlmitud, peaksid saama seda kasutada üksiku ostu või korduvate ostude sooritamiseks.** Riigihangete suurte mahtude tõttu **võivad** need meetodid aidata suurendada konkurentsi ja **peaksid** aitama muuta riigihangete läbiviimise professionaalsemaks. Seetõttu tuleks liidu tasandil kehtestada avaliku sektori hankijate heaks tegutsevaid keskseid hankijad käsitlevad sätted **ning tuleks selgelt sätestada, et kesksed hankijad tegutsevad kahel erineval viisil.**

Esiteks peaks neil olema võimalik tegutseda hulgikaubandusettevõtjana, ostes, ladustades ja müües edasi kaupu, ning teiseks peaks neil olema võimalik tegutseda vahendajatena, sõlmides lepinguid, rakendades dünaamilisi hankesüsteeme või sõlmides raamlepinguid avaliku sektori hankijate jaoks. Sellist vahendajarolli võidakse mõnedel juhtudel täita, viies asjaomase lepingu sõlmimise menetluse läbi autonoomselt, ilma asjaomase avaliku sektori hankija üksikasjalike juhisteta. Muudel juhtudel võidakse viia asjaomased lepingu sõlmimise menetlused läbi asjaomase avaliku sektori hankija juhiste kohaselt, tema nimel ja arvel.

Lisaks tuleks sätestada eeskirjad käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise eest vastutuse jaotamiseks keskse hankija ja avaliku sektori hankija vahel, kes hangib keskselt hankijalt või tema kaudu. Kui keskne hankija vastutab ainuisikuliselt hankemenetluste läbiviimise eest, peaks ta ka ainuisikuliselt ja vahetult vastutama menetluste õiguspärasuse eest. Kui menetluse teatavat osa, näiteks minikonkursi raamlepingu kohaselt või dünaamilise hankesüsteemi alusel individuaalsete lepingute sõlmimist, viib läbi avaliku sektori hankija, peaks avaliku sektori hankija jätkuvalt vastutama menetluse nende osade eest, mida viib läbi tema.

- (70) *Avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalik sõlmida keskse hankijaga teenuste riigihankeleping keskse riigihanke teenuste osutamiseks, kasutamata käesolevas direktiivis ette nähtud menetlusi. Samuti peaks olema lubatud, et selline teenuste riigihankeleping hõlmab riigihangete tugiteenuste osutamist. Teenuste riigihankeleping riigihangete tugiteenuste osutamiseks tuleks sõlmida kooskõlas käesoleva direktiiviga, kui neid teenuseid osutatakse muul viisil kui keskse hankija poolt seoses keskse riigihanke läbiviimisega asjaomase avaliku sektori hankija jaoks. Samuti tuleks meeles pidada, et käesolevat direktiivi ei tuleks kohaldada juhul, kui kesket riigihanget viiakse läbi või riigihangete tugiteenuseid osutatakse muul viisil kui käesolevas direktiivis hankena käsitatava rahaliste huvidega seotud lepingu alusel.*

- (71) *Keskseid hankijaid käsitlevate sätete tugevdamine ei tohiks mingil viisil välistada praeguse ajutiste ühishangete läbiviimise tava jätkumist, mis on vähem institutsionaliseeritud ja vähem süstemaatiline ühine riigihangete korraldamine, ega selliste teenuseosutajate kasutamise kujunenud tava jätkumist, kes valmistavad hankemenetluse ette ja juhivad seda avaliku sektori hankija nimel ja arvel ning tema juhistel kohaselt.*

Vastupidi – teatavad ühishangete omadused tuleks selgelt määratleda, sest neil võib olla oluline roll näiteks seoses innovatiivsete projektidega.

Ühishanked võivad esineda mitmel kujul, alates kooskõlastatud hankest, kus mitme avaliku sektori hankija, kellest igaüks viib läbi eraldi hankemenetluse, hangitavate tööde, asjade või teenuste kohta koostatakse ühised tehnilised kirjeldused, kuni olukordadeni, kus asjaomased avaliku sektori hankijad viivad ühiselt läbi ühe hankemenetluse, tegutsedes kas koos või tehes hankemenetluse kõigi avaliku sektori hankijate nimel juhtimise ülesandeks ühele avaliku sektori hankijale.

Kui mitmed avaliku sektori hankijad viivad ühiselt läbi hankemenetluse, peaksid nad ühiselt vastutama oma käesoleva direktiivi kohaste kohustuste täitmise eest. Kui avaliku sektori hankijad viivad ühiselt läbi üksnes mõned hankemenetluse osad, peaks ühine vastutus kehtima ainult nende riigihanke osade puhul, mis viiakse läbi ühiselt. Iga avaliku sektori hankija peaks ainuisikuliselt vastutama menetluse või menetluse osade eest, mille ta viib läbi ainuisikuliselt, nagu riigihankelepingu sõlmimine, raamlepingu sõlmimine, dünaamilise hankesüsteemi kasutamine, minikonkursi raamlepingu kohaselt või selle kindlaksmääramine, milline raamlepingu osaliseks olev ettevõtja vastavat ülesannet täidab.

- (72) Kesksete **riigihangete** toetamiseks sobivad eriti hästi elektroonilised sidevahendid, kuna need pakuvad võimaluse andmete taaskasutamiseks ja automaatseks töötlemiseks, minimeerides seega teabe- ja tehingukulusid. Seepärast tuleks esimese sammuna teha elektrooniliste sidevahendite kasutamine kesksete avaliku sektori hankijate jaoks kohustuslikuks ning soodustada ka tavade ühtlustamist kogu liidus. Seejärel tuleks **30-kuulise** üleminekuperioodi järel muuta elektrooniliste sidevahendite kasutamine kohustuslikuks kõigi hankemenetluste puhul.

- (73) Eri liikmesriikidest pärit avaliku sektori hankijate ühist hankelepingute sõlmimist raskendavad praegu õiguslikud probleemid, mis on seotud vastuoludega siseriiklike õigusaktide vahel. Olenemata sellest, et direktiiviga 2004/18/EÜ võimaldati kaudselt läbi viia piiriüleseid ühishankeid, **esineb avaliku sektori hankijatel endiselt märkimisväärsed õiguslikke ja praktilisi raskusi teise liikmesriigi keskselt hankijalt ostmisel või** riigihankelepingute ühisel sõlmimisel. Selleks et **võimaldada avaliku sektori hankijatel** kasutada maksimaalselt ära siseturu potentsiaal mastaabisäästu ning riski ja kasu jaotamise osas, eelkõige innovatiivsete projektide puhul, mis on seotud suurema riskiga, kui ühel avaliku sektori hankijal oleks mõistlik kanda, **tuleks need raskused kõrvaldada**. Seetõttu tuleks kehtestada uued eeskirjad piiriüleste ühishangete kohta **■**, et soodustada avaliku sektori hankijate vahelist koostööd **ja suurendada siseturust saadavat kasu, luues piiriüleseid ärivõimalusi tarnijatele ja teenuseosutajatele. Need eeskirjad peaksid määrama kindlaks keskse hankija piiriülese kasutamise tingimused ja määrama kindlaks piiriüleste ühishangete korral kohaldatavad riigihankeid käsitlevad õigusaktid, sealhulgas kohaldatavaid õiguskaitsevahendeid käsitlevad õigusaktid, täiendades Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 593/2008¹ sätestatud kollisiooninorme**. Lisaks võivad eri liikmesriikide avaliku sektori hankijad siseriikliku või liidu õiguse alusel asutada ühiseid juriidilisi isikuid. Selliste ühishangete jaoks tuleks kehtestada erisätted.

¹ **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määrus (EÜ) nr 593/2008 (lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I) (ELT L 177, 4.7.2008, lk 6).**

Avaliku sektori hankijad ei peaks aga kasutama liidu õiguse kohaseid piiriülese ühishanke võimalusi selleks, et hoida kõrvale kohustuslike avaliku õiguse normide kohaldamisest, mis kehtivad nende suhtes liikmesriigis, kus nad asuvad. Sellised eeskirjad võivad hõlmata näiteks sätteid läbipaistvuse ja dokumentidele juurdepääsu kohta või konkreetseid nõudeid tundlike tarnete jälgitavuse kohta.

- (74) Avaliku sektori hankijate koostatud tehnilised kirjeldused peavad võimaldama riigihangete avatust konkurentsile **ja jätkusuutlikkusega seotud eesmärkide saavutamist**. Seepärast peaks olema võimalik esitada pakkumusi, mis põhinevad mitmesugustel tehnilistel lahendustel, **standarditel ja turul kasutuses olevatel tehnilistel kirjeldustel, ning pakkumusi, mis on koostatud olulusringi ning ehitustööde, asjade ja teenuste tootmisprotsessi jätkusuutlikkusega seotud tulemuslikkuse kriteeriumide põhjal.**

Seega tuleks tehnilised kirjeldused koostada nii, et need ei vähendaks kunstlikult konkurentsivõimetavate ettevõtjate soovivate nõuetega, kirjeldades vastava ettevõtja poolt tavapäraselt pakutavate asjade, teenuste või ehitustööde põhiomadusi. Kõige paremini aitab seda eesmärki saavutada see, kui tehnilise kirjelduse koostamisel lähtutakse funktsionaalsetest nõuetest ja kasutusomadustest. ***Funktsionaalsed ja kasutusomadustega seotud nõuded on samuti sobilikud vahendid innovatsiooni soodustamiseks riigihangetes ja neid peaks kasutama võimalikult ulatuslikult.*** Kui viidatakse Euroopa standardile või selle puudumisel oma riigi standardile, ***peaksid*** avaliku sektori hankijad kaaluma ka teistel samaväärsetel süsteemidel põhinevaid pakkumusi. ***Nõutava märgisega samaväärsuse tõendamine peaks olema ettevõtja kohustus.***

Samaväärsuse ***tõendamiseks*** võib pakkujalt nõuda kolmandate isikute poolt kontrollitud tõendusmaterjali. Samas tuleks siiski aktsepteerida ka muid sobivaid tõendeid, nagu tootja tehniline toimik, kui asjaomasel ettevõtjal puudub juurdepääs sellistele tõenditele või katsearuannetele või tal ei ole võimalik neid asjaomase tähtaja jooksul hankida, ***tingimusel et asjaomane ettevõtja seeläbi tõendab, et ehitustööd, asjad või teenused vastavad tehnilises kirjelduses, pakkumuste hindamise kriteeriumites või lepingu täitmise tingimustes sätestatud nõuetele või kriteeriumitele.***

- (75) Avaliku sektori hankijad, kes soovivad osta teatavate keskkonna-, sotsiaalsete või muude omadustega ehitustöid, asju või teenuseid, peaksid saama viidata teatavatele märgistele, nagu Euroopa ökomärgis, riiklikud või rahvusvahelised ökomärgised või muud märgised, tingimusel et märgise nõuded on seotud lepingu esemega, näiteks toote ja selle esitusviisi kirjeldusega, sealhulgas pakendusnõuetega. Samuti on oluline, et need nõuded on koostatud ja kinnitatud objektiivselt kontrollitavate kriteeriumite alusel, kasutades menetlust, milles saavad osaleda sellised sidusrühmad nagu valitsusasutused, tarbijad, tootjad, turustajad ja keskkonnaorganisatsioonid, ning et märgise nõuded on kõigile huvitatud osapooltele kättesaadavad. ***Tuleks selgitada, et sidusrühmad võivad olla avalik-õiguslikud või eraõiguslikud isikud, ettevõtjad või mis tahes liiki valitsusvälised organisatsioonid (organisatsioonid, mis ei kuulu valitsuse juurde ega ole tavapäraseid ettevõtjad).***

Samuti tuleks selgitada, et konkreetsed riigi- või valitsusasutused või organisatsioonid võivad olla seotud märgist käsitlevate nõuete koostamisega, mida võib kasutada seoses avaliku sektori hankijate riigihangetega, ilma et need asutused või organisatsioonid kaotaksid oma kolmanda isiku staatuse.

Märgistele viitamisel ei tohiks olla innovatsiooni piirav mõju.

- (76) Kui **riigihangete** kavandatud kasutajateks on inimesed, olenemata sellest, kas nendeks on üldsus või avaliku sektori hankija töötajad, peavad kõnealused tehnilised kirjeldused olema koostatud nii, et neis võetakse arvesse puudega inimeste ligipääsu või kõigile kasutajatele sobivuse nõuet, v.a nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel.
- (77) *Tehniliste kirjelduste koostamisel peaksid avaliku sektori hankijad võtma arvesse andmekaitseaduse valdkonnas liidu õigusest tulenevaid nõudeid, eelkõige seoses isikuandmete töötlemise kavandamisega (lõimitud andmekaitse).*
- (78) *Riigihanked tuleks kohandada VKEde vajadustele. Avaliku sektori hankijaid tuleks ergutada kasutama komisjoni talituste 25. juuni 2008. aasta töödokumendis „Euroopa parimate tavade juhend, millega lihtsustatakse VKEde juurdepääsu riigihankelepingutele” sätestatud parimate tavade koodeksit, milles juhendatakse, kuidas nad saavad kohaldada hankemenetluse raamistikku viisil, mis hõlbustab VKEde osalemist hankemenetlustes. Sel eesmärgil ja konkurentsi suurendamiseks tuleks avaliku sektori hankijaid eelkõige kutsuda üles jaotama suured lepingud osadeks. Selline osadeks jaotamine tuleks teha kvantitatiivsel alusel, et eri riigihankelepingute suurus vastaks paremini VKEde suutlikkusele, või kvalitatiivsel alusel, kooskõlas erinevate asjaomaste tegevusalade ja spetsialiseerumisega, et kohandada eri riigihankelepingute sisu täpsemalt VKEde spetsialiseerunud sektoritele vastavalt ja kooskõlas erinevate järgnevate projektietappidega.*

Osade suuruse ja eseme peaks saama vabalt kindlaks määrata avaliku sektori hankija, kes peaks saama ka kooskõlas riigihanke eeldatava maksumuse arvutamise eeskirjadega sõlmida mõnede osade puhul lepingu ilma käesolevas direktiivis käsitletavaid menetlusi kasutamata. Avaliku sektori hankija peaks olema kohustatud kaaluma riigihankelepingute osadeks jaotamise asjakohasust, säilitades seejuures vabaduse teha otsus autonoomselt mis tahes oluliseks peetaval põhjusel, ilma et tema suhtes kohaldataks halduslikku või kohtulikku järelevalvet. Kui avaliku sektori hankija otsustab, et riigihankelepingu osadeks jaotamine ei ole asjakohane, tuleks üksikaruandes või hankedokumentides esitada avaliku sektori hankija tehtud valiku peamised põhjused. Selliseks põhjuseks võib näiteks olla see, et avaliku sektori hankija leiab, et sellisel osadeks jaotamisel võib tekkida konkurentsi piiramise oht või oht muuta lepingu täitmine tehniliselt ülemäära keeruliseks või kulukaks või et vajadus kooskõlastada erinevate osade töövõtjate tegevust võib tõsiselt ohustada lepingu nõuetekohast täitmist.

Liikmesriikidel peaks olema jätkuvalt võimalik minna kaugemale oma jõupingutustes soodustada VKEde osalemist riigihanketurul, laiendades lepingu väiksemateks lepinguteks jaotamise asjakohasuse arvestamise kohustuse ulatust, nõudes avaliku sektori hankijatelt põhjenduste esitamist otsuse kohta jätta leping osadeks jaotamata või kehtestades kohustuse jaotada leping teatavatel tingimustel osadeks. Samal eesmärgil peaks liikmesriikidel olema võimalik näha ette alltöövõtjatele otsemaksete tegemise mehhanisme.

- (79) ■ Osadeks jaotatud lepingute puhul **peaks** avaliku sektori hankijatel olema näiteks konkurentsi säilitamiseks või **tarnekindluse** tagamiseks võimalik piirata nende osade arvu, mille kohta üks ettevõtja võib pakkumuse esitada; samuti **peaks neil olema võimalik** piirata nende osade arvu, mille suhtes võib ühe pakkujaga lepingu sõlmida.

Kuid riigihankelingutele VKEdes jaoks juurdepääsu hõlbustamise eesmärgi saavutamist võib takistada see, kui avaliku sektori hankijad on kohustatud sõlmima lepingu osade kaupa, isegi kui seejuures tuleb aktsepteerida oluliselt vähemsoodsaid lahendusi võrreldes sellega, kui leping sõlmitakse mitme osa või kõigi osade kohta. Kui sellise meetodi kohaldamise võimalusele on eelnevalt selgelt osutatud, peaks avaliku sektori hankijatel seega olema võimalik viia läbi pakkumuste võrdlev hindamine, et määrata kindlaks, kas konkreetse pakkuja esitatud pakkumused teatava osade kombinatsiooni kohta kokku täidavad kooskõlas käesoleva direktiiviga kehtestatud pakkumuste hindamise kriteeriumeid seoses nende osadega paremini kui üksikute asjaomaste osade kohta esitatud pakkumused eraldi võttes. Kui see on nii, siis peaks avaliku sektori hankijatel olema lubatud sõlmida asjaomase pakkujaga leping, milles on kõnealused osad kokku liidetud. Tuleks selgitada, et avaliku sektori hankijad peaksid kõigepealt läbi viima sellise võrdleva hindamise, mille käigus määravad esmalt kindlaks, millised pakkumused täidavad kõige paremini pakkumuste hindamise kriteeriume ning seejärel võrdlema neid konkreetse pakkuja esitatud pakkumustega teatava osade kombinatsiooni kohta kokku.

(80) *Menetluste kiirendamiseks ja tõhusamaks muutmiseks peaks hankemenetluses osalemise tähtsajad olema võimalikult lühikesed, tekitamata lubamatuid takistusi ettevõtjatele, eelkõige VKEdele kogu siseturul. Seetõttu tuleks meeles pidada, et pakkumuste ja osalemistaotluste laekumise tähtsaja kehtestamisel peaksid avaliku sektori hankijad võtma eelkõige arvesse riigihankelepingu keerukust ja pakkumuste koostamiseks vajalikku aega, isegi kui sellega kaasneb käesolevas direktiivis ette nähtud miinimumtähtaegadest pikemate tähtaegade kehtestamine. Teisest küljest võimaldab elektrooniliste teabeedastus- ja sidevahendite kasutamine, eelkõige kõigi hankedokumentide kättesaadavus ettevõtjatele, pakkujatele ja taotlejatele elektrooniliste vahendite kaudu ning elektrooniline side, suurendada läbipaistvust ja säästa aega. Seetõttu tuleks näha ette miinimumtähtaegade lühendamise kooskõlas WTO riigihankelepingus sätestatud eeskirjadega ja tingimusel, et need vahendid on kooskõlas liidu tasandil ette nähtud konkreetse teabeedastusviisiga. Samuti peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik osalemistaotluste ja pakkumuste laekumise tähtaegu veelgi lühendada juhtudel, kui olukorra kiireloomulisuse tõttu on tavapärased tähtsajad ebapraktilised, kuid tavapärane väljakuulutamisega hankemenetluse järgimine ei ole võimalu. Üksnes erakorralistes olukordades, kus äärmiselt kiireloomuline olukord, mida asjaomane avaliku sektori hankija ei suutnud ette näha ja mida see hankija ei põhjustanud, ei võimalda läbi viia tavapärast hankemenetlust isegi lühendatud tähtaegadega, peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik sõlmida üksnes vajalikus ulatuses lepinguid väljakuulutamisetähtaegade läbirääkimistega hankemenetluse kohaselt. Selline olukord võib tekkida, kui loodusõnnetused nõuavad viivitamata tegutsemist.*

(81) *Tuleks selgitada, et vajadus tagada ettevõtjatele piisav aeg asjakohaste pakkumuste koostamiseks võib tingida selle, et algselt seatud tähtaegu võib vaja olla pikendada. Eelkõige oleks see nii juhul, kui hankedokumentides tehakse olulisi muudatusi. Samuti tuleks täpsustada, et sellega seoses tuleks olulisteks muudatusteks pidada eelkõige tehnilisi kirjeldusi hõlmavaid muudatusi, mille tõttu ettevõtjatel oleks vaja lisaaega, et neist õigesti aru saada ja asjakohaselt reageerida. Siiski tuleks selgitada, et sellised muudatused ei peaks olema nii sisulised, et lubatud oleks osaleda ka muudel kui algselt välja valitud taotlejatel või et hankemenetlusse kaasatakse täiendavaid osalejaid. Eelkõige oleks see nii juhul, kui muudatuste tagajärjel muutub hankeleping või raamleping olemuselt olulisel määral võrreldes algselt hankedokumentides esitatud hankelepingu või raamlepinguga.*

- (82) *Tuleks selgelt sätestada, et avaliku sektori hankijad peaksid edastama teavet, mis käsitleb teatavaid hankemenetluse käigus tehtud otsuseid, muu hulgas otsust lepingut mitte sõlmida või sõlmida raamleping, ilma et taotlejad või pakkujad peaksid sellist teavet taotlema. Samuti tuleks meeles pidada, et nõukogu direktiivis 89/665/EMÜ¹ nähakse avaliku sektori hankijatele ette kohustus esitada asjaomastele taotlejatele ja pakkujatele hankemenetluse käigus tehtud mõnede keske tähtsusega otsuste asjaomaste põhjenduste kokkuvõte, ilma et taotlejad või pakkujad peaksid seda taotlema. Samuti tuleks selgelt sätestada, et taotlejatel ja pakkujatel peaks olema võimalik taotleda üksikasjalikumat teavet nende põhjenduste kohta, mida avaliku sektori hankijatel peaks olema kohustatud anda, välja arvatud juhul, kui sellest keeldumiseks on tõsiseid põhjusi. Need põhjused tuleks käesolevas direktiivis sätestada. Vajaliku läbipaistvuse tagamiseks hankemenetluse käigus, mille raames peetakse läbirääkimisi ja dialoogi pakkujatega, peaks nõuetele vastavaks tunnistatud pakkumise teinud pakkujatel olema võimalik samadel tingimustel taotleda teavet menetluse läbiviimise ja edenemise kohta, välja arvatud juhul, kui on tõsine põhjus seda mitte teha.*

¹ Nõukogu 21. detsembri 1989. aasta direktiiv 89/665/EMÜ riiklike tarne- ja ehitustöölepingute sõlmimise läbivaatamise korra kohaldamisega seotud õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 395, 30.12.1989, lk 33).

- (83) Liiga ranged majandus- ja finantssuutlikkuse nõuded on tihti põhjendamatuks takistuseks VKEde osalemisele riigihangetes. ***Kõik sellised nõuded peaksid olema seotud ja proportsionaalsed lepingu esemega. Elukõige peaks avaliku sektori hankijatel olema keelatud nõuda ettevõtjalt miinimumkäivet, mis on ebaproportsionaalne lepingu esemega; selline nõue ei tohiks tavaliselt olla suurem kui lepingu kahekordne eeldatav maksumus. Põhjendatud asjaoludel peaks olema võimalik kohaldada rangemaid nõudeid. Sellised asjaolud võivad olla seotud lepingu täitmisega seotud kõrge riskitasemega või lepingu õigeaegse ja korrektse täitmise otsustava tähtsusega, kui lepingu täitmine on näiteks muude lepingute täitmise eelduseks.***

Sellistel nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel peaks avaliku sektori hankijad saama autonoomselt otsustada, kas asjakohane oleks kehtestada suurema miinimumkäibe nõuded, ilma et nende suhtes kohaldataks halduslikku või õiguslikku järelevalvet. Kui kohaldada tuleb suurema miinimumkäibe nõudeid, peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik määrata kindlaks nende tase, kui need on seotud ja proportsionaalsed lepingu esemega. Kui avaliku sektori hankija otsustab, et miinimumkäibe nõue tuleks kehtestada kõrgemale tasemele kui lepingu kahekordne eeldatav maksumus, tuleks üksikaruandes või hankedokumentides osutada avaliku sektori hankija tehtud valiku peamised põhjused.

Samuti peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik nõuda teavet suhtarvude kohta aastaaruandes, näiteks varade ja kohustuste suhte kohta. Positiivne suhtarv, mis näitab, et varade tase on kohustuste omast kõrgem, võib anda lisatõendi selle kohta, et ettevõtja finantssuutlikkus on piisav.

- (84) Paljud ettevõtjad, eelkõige VKEd, leiavad, et nende osalemist riigihangetes takistab tõsiselt halduskoormus, mis tuleneb vajadusest esitada arvukalt kõrvaldamise ja *kvalifitseerimise tingimustega* seotud tõendeid ja muid dokumente. Selliste nõuete piiramine näiteks *pakkujate endi ajakohastatud kinnitusi sisaldavat Euroopa ühtset hankedokumenti kasutades* võib menetlust märkimisväärselt lihtsustada, millest oleks kasu nii avaliku sektori hankijatel kui ka ettevõtjatel.

Pakkujalt, kelle kasuks valik langetatakse, tuleks siiski nõuda vajalike tõendite esitamist ning avaliku sektori hankijad ei tohiks sõlmida lepinguid pakkujatega, kes pole selleks suutelised. *Avaliku sektori hankijatel peaks samuti olema õigus taotleda igal ajal kõiki täiendavaid dokumente või osa nendest, kui nad leiavad, et see on menetluse nõuetekohase läbiviimise seisukohast vajalik. See võiks eelkõige aset leida kaheetapilises menetluses (piiratud menetlus, konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus, võistlev dialoog ja innovatsioonipartnerlus), kus avaliku sektori hankijad kasutavad võimalust piirata taotlejate arvu, keda kutsutakse pakkumust esitama. Täiendavate dokumentide esitamise nõue osalema kutsutavate taotlejate valiku hetkel võiks olla põhjendatud, et vältida seda, et avaliku sektori hankijad kutsuvad osalema taotlejaid, kes ei suuda esitada täiendavaid dokumente lepingu sõlmimise etapis, tõrjudes nõuetele vastanud taotlejad osalemisest kõrvale.*

Tuleks selgesõnaliselt sätestada, et Euroopa ühtne hankedokument peaks sisaldama asjakohast teavet ka nende üksuste kohta, kelle suutlikkusele ettevõtja toetub, nii et selliseid üksuseid käsitlevat teavet saaks kontrollida samal ajal ja samadel tingimustel kui peamist ettevõtjat käsitlevat teavet.

(85) *On oluline, et avaliku sektori hankijate otsused põhineksid värskel teabel, eelkõige kõrvalejätmise põhjuste puhul, arvestades, et olulised muudatused võivad toimuda küllalt kiiresti, näiteks kui rahalised raskused muudavad ettevõtja ebasobivaks või vastupidi, kui vahepeal on ära makstud sotsiaalmaksu võlg. Seetõttu on soovitatav, et avaliku sektori hankijad kontrolliksid võimaluse korral sellist teavet asjaomastes andmebaasides, mis peaksid olema riiklikud, st neid peaksid haldama riiklikud ametiasutused. Praeguses arenguetapis võib ikka veel esineda juhtumeid, kus see ei osutu tehnilistel põhjustel võimalikuks. Seetõttu peaks komisjon kavandama edendavaid meetmeid, mis võiksid hõlbustada ajakohastatud teabe elektroonilist kasutamist, näiteks tõhustades vahendeid, mis pakuvad juurdepääsu ettevõtja virtuaaltoimikutele või soodustavad andmebaaside koostalitlusvõimet või võttes muid selliseid kõrvalmeetmeid.*

Samuti tuleks sätestada, et avaliku sektori hankijad ei peaks nõudma (endiselt ajakohastatud) dokumente, mis on neil juba olemas varasematest hankemenetlustest. Ent tagada tuleks ka see, et avaliku sektori hankijatele ei langeks sellega seoses ebaproportsionaalne arhiveerimiskoormus. Seetõttu peaks see ülesanne muutuma kohaldatavaks alles siis, kui elektrooniliste sidevahendite kasutamine on kohustuslik, kuna elektrooniline dokumendihaldus muudab selle ülesande avaliku sektori hankijate jaoks palju lihtsamaks.

- (86) *Täiendavat lihtsustamist nii ettevõtjate kui avaliku sektori hankijate jaoks võiks saavutada ettevõtjate endi kinnitustele standardvormide kehtestamisega, mis vähendaks ametlike avalduste ja nõusoleku kinnituste täpse sõnastusega ning keeleküsimumustega seotud probleeme.*
- (87) Komisjon pakub ja haldab elektroonilist süsteemi e-Certis, mida *praegu* ajakohastavad ja kontrollivad vabatahtlikult siseriiklikud asutused. e-Certise eesmärk on lihtsustada avaliku sektori hankijate poolt tihti nõutavate tõendite ja muude dokumentide vahetamist. Seni saadud kogemused näitavad, et vabatahtlikust ajakohastamisest ja kontrollimisest ei piisa e-Certise täieliku potentsiaali rakendamiseks dokumentide vahetamise lihtsustamisel, mis tooks kasu eelkõige VKEdele. Seetõttu tuleks esimese sammuna teha kohustuslikuks süsteemi hooldamine; süsteemi kasutamine muudetakse kohustuslikuks hiljem.

I

- (88) Avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalik nõuda, et hankelepingu täitmise jooksul järgitaks keskkonnajuhtimismeetmeid ja -kavasid. Olenemata sellest, kas keskkonnajuhtimiskavad on registreeritud liidu mõne õigusakti kohaselt, nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1221/2009¹ võivad need näidata, et ettevõtjal on lepingu täitmiseks vajalik tehniline suutlikkus. ***Nendeks võivad olla ökomärgise sertifikaadid, mis hõlmavad keskkonnajuhtimise kriteeriumeid. Kui ettevõtjal ei ole sellisele keskkonnajuhtimiskavade registreerimisele juurdepääsu või tal ei ole võimalik neid ettenähtud tähtaja jooksul saada, peaks tal olema lubatud esitada rakendatavate keskkonnajuhtimismeetmete kirjeldus, tingimusel et asjaomane ettevõtja tõendab, et need meetmed tagavad sama keskkonnakaitse taseme kui keskkonnajuhtimise kohaselt nõutavad meetmed.***

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1221/2009 organisatsioonide vabatahtliku osalemise kohta ühenduse keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemis (EMAS) ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 761/2001 ning komisjoni otsused 2001/681/EÜ ja 2006/193/EÜ (ELT L 342, 22.12.2009, lk 1).

- (89) *Kuna pakkumuste hindamise kriteeriumite mõiste on käesolevas direktiivis kesksel kohal, on oluline, et asjaomased sätted oleksid esitatud võimalikult lihtsal ja ühtlustatud viisil. Seda võib saavutada, kasutades üldise kontseptsioonina mõistet „majanduslikult soodsaim pakkumus”, kuna kõik pakkumused tuleks lõpuks välja valida vastavalt sellele, mida konkreetne avaliku sektori hankija peab esitatud pakkumuste seas majanduslikult kõige paremaks lahenduseks. Segaduse vältimiseks selle pakkumuste hindamise kriteeriumiga, mida praegu tuntakse direktiivides 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ „majanduslikult kõige soodsama pakkumisena”, tuleks mõiste „parim hinna ja kvaliteedi suhe” hõlmamiseks kasutada erinevat terminit. Seetõttu tuleks seda tõlgendada vastavalt nimetatud direktiividega seotud kohtupraktikale, välja arvatud juhul, kui käesolevas direktiivis on tegemist sisuliselt selgelt erineva lahendusega.*
- (90) Lepingud tuleks sõlmida objektiivsete kriteeriumite alusel, mis tagavad kooskõla läbipaistvuse, mittediskrimineerimise ja võrdse kohtlemise põhimõtetega, *eesmärgiga tagada pakkumuste suhtelise maksumuse objektiivne hindamine, et teha* tõhusa konkurentsi tingimuste kohaselt *kindlaks, milline pakkumus* on majanduslikult kõige soodsam. *Tuleks selgesõnaliselt sätestada, et majanduslikult soodsaimat pakkumust tuleks hinnata parima hinna ja kvaliteedi suhte alusel, mis peaks alati hõlmama hinna või kulude elementi. Samuti tuleks selgitada, et sellist majanduslikult soodsaima pakkumuse hindamist võib läbi viia ka üksnes kas hinna või kulutasuvuse alusel. Lisaks on asjakohane meelde tuletada, et avaliku sektori hankijatel* on vabadus kehtestada piisavad kvaliteedistandardid, kasutades tehnilisi kirjeldusi või lepingu täitmise tingimusi.

Selleks et soodustada riigihangete puhul suundumist kõrgeima kvaliteedi poole, peaks liikmesriikidel olema võimalik keelata majanduslikult soodsaima pakkumuse hindamine ainult hinna või kulude alusel või sellist hindamist piirata, kui nad peavad seda asjakohaseks.

Võrdse kohtlemise põhimõtte järgimise tagamiseks lepingu sõlmimisel peaks avaliku sektori hankijad olema kohustatud tagama vajaliku läbipaistvuse, et kõik pakkujad oleksid mõistlikult teavitatud kriteeriumitest ja korrast, mida lepingu sõlmimise otsuse tegemisel kohaldatakse. Avaliku sektori hankijad peaksid olema seetõttu kohustatud esitama pakkumuste hindamise kriteeriumid ja iga kriteeriumi osakaalu. Avaliku sektori hankijatel peaks siiski olema lubatud nõuetekohaselt õigustatud juhtudel mitte esitada kriteeriumite osakaalu, mida nad peavad põhjendama, kui osakaalu ei ole eelnevalt eelkõige lepingu keerukuse tõttu võimalik kindlaks määrata. Sellistel juhtudel peaksid nad esitama kriteeriumid tähtsuse vähenemise järjekorras.

- (91) *ELi toimimise lepingu artikli 11 kohaselt on nõutav, et liidu poliitika ja tegevuse määratlemisse ja rakendamisse integreeritakse keskkonnakaitse nõuded, eelkõige pidades silmas säästva arengu edendamist. Käesolevas direktiivis selgitatakse, kuidas avaliku sektori hankijad saavad kaasa aidata keskkonnakaitsele ja säästva arengu edendamisele ning samas tagada lepingutega seotud kulutuste parima tasuvuse.*
- (92) *Parima hinna ja kvaliteedi suhte hindamisel peaksid avaliku sektori hankijad kehtestama lepingu esemega seotud majanduslikud ja kvalitatiivsed kriteeriumid, mida nad sellel eesmärgil kasutama hakkavad. Need kriteeriumid peaksid seega võimaldama võrdlevalt hinnata iga pakkuja pakkumust lepingu eseme täitmise seisukohast, nagu on määratletud tehnilistes nõuetes. Seoses parima hinna ja kvaliteedi suhtega on käesolevas direktiivis esitatud võimalike pakkumuste hindamise kriteeriumite mittetäielik loetelu, mis sisaldab sotsiaalseid ja keskkonnaaspekte. Avaliku sektori hankijaid tuleks ergutada valima pakkumuste hindamise kriteeriumid, mis võimaldavad neil saada kõrgekvaliteedilisi ehitustöid, asju ja teenuseid, mis vastavad optimaalsel viisil nende vajadustele.*

Valitud *pakkumuste hindamise* kriteeriumid ei tohiks anda avaliku sektori hankijale piiramatut valikuvabadust, kriteeriumid peaksid tagama tõhusa *ja ausa* konkurentsi võimaluse ning hõlmama *korda*, mis võimaldab pakkuja teavet kontrollida.

Majanduslikult soodsaima pakkumuse kindlakstegemisel ei peaks lepingu sõlmimise otsus põhinema üksnes kuluga mitteseotud kriteeriumitel. Seetõttu peaks hinnaga seotud kvalitatiivsete kriteeriumitega kaasnema kulupõhised kriteeriumid, mille puhul võib avaliku sektori hankija eelistuse kohaselt lähtuda kas hinna- või kulutõhususepõhisest lähenemisviisist, nagu kogu olelusringi jooksul tekkivate kulude arvestamine. Pakkumuste hindamise kriteeriumid ei tohiks siiski mõjutada selliste riiklike sätete kohaldamist, millega kehtestatakse tasud teatavate teenuste osutamise eest või fikseeritakse teatavate asjade hind.

- (93) *Kui siseriiklikes sätetes kehtestatakse tasud teatavate teenuste osutamise eest või fikseeritakse teatavate asjade hind, tuleks selgitada, et endiselt on võimalik hinnata majanduslikku tulusust muude tegurite kui ainult hinna või tasu põhjal. Sõltuvalt asjaomasest teenusest või tootest võivad sellised tegurid hõlmata näiteks tarne- ja maksetingimusi, müügijärgsete teenustega seotud aspekte (näiteks nõustamis- ja asendamisteenuste ulatust) või keskkonna- või sotsiaalaspekte (näiteks kas raamatud on trükitud ümbertöödeldud või puidust säästval viisil toodetud paberile, keskkonnaga seotud välismõjude arvele kantavad kulud või see, kas on edendatud ebasoodsas olukorras olevate isikute või haavatavate rühmade liikmete sotsiaalset integreerimist lepingut täitma määratud töötajate hulka). Arvestades arvukaid võimalusi hinnata majanduslikku tulusust sisuliste kriteeriumite alusel, tuleks vältida seda, et liisutõmbamine on ainus vahend lepingu sõlmimiseks.*

- (94) *Kui lepingu täitmise tasemega seoses on asjakohane töötajate kvalifikatsioon, peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik kasutada pakkumuste hindamise kriteeriumina asjaomast lepingut täitma määratavate töötajate töökorraldust, kvalifikatsiooni ja kogemust, sest see võib mõjutada lepingu täitmist ning sellest tulenevalt pakkumuse majanduslikku maksumust. Selline võib olla olukord näiteks riigihankelepingute puhul, mis hõlmavad intellektuaalteenuseid, nagu konsultatsioonid või arhitektuuriteenused. Avaliku sektori hankijad, kes seda võimalust kasutavad, peaksid sobivate lepinguliste vahenditega tagama, et lepingut täitma määratud töötajad vastavad tegelikult ettenähtud kvaliteedinõuetele, ja et need töötajad võib asendada vaid avaliku sektori hankija nõusolekul, kes teeb kindlaks, et asendustöötajatel on samaväärse tasemega kvalifikatsioon.*
- (95) On väga oluline täiel määral ära kasutada riigihangete potentsiaali aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamisel. *Sellega seoses tuleks meelde tuletada, et riigihanked on innovatsiooni oluline liikumapanev jõud, mis on Euroopa tulevase majanduskasvu jaoks väga oluline.* Pidades silmas üksikute sektorite ja turgude vahelisi olulisi erinevusi, ei oleks siiski otstarbekas kehtestada **riigihangete** keskkonnasõbralikumaks, sotsiaalselt vastutustundlikumaks ning innovatiivsemaks muutmiseks üldisi kohustuslikke nõudeid.

Liidu seadusandjad on juba kehtestanud kohustuslikud hankenõuded konkreetsete eesmärkide saavutamiseks maanteeõidukite (Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/33/EÜ¹) ja kontoriseadmete (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 106/2008²) sektoris. Lisaks on oluliselt edenenud ühiste meetodite määratlemine olulusringi kulude arvestamiseks.

Seetõttu tundub otstarbekas samal viisil jätkata, nähes kohustuslikud eesmärgid ette sektoripõhiste õigusaktidega, mis võtavad arvesse asjaomase sektori suhtes kohaldatavaid poliitikameetmeid ja tingimusi, ning edendades olulusringi kulude arvestamisel üleeuroopalise meetodi väljatöötamist ja kasutamist, mis aitaks riigihangete abil toetada jätkusuutlikku kasvu.

- (96) Neid sektoripõhiseid meetmeid **tuleks** täiendada direktiivide 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ kohandamisega, millega võimaldatakse avaliku sektori hankijatel järgida oma hankestrateegiates aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020” eesmäärke. Seetõttu tuleks selgelt sätestada, **välja arvatud juhul, kui hinnatud on ainult hinna põhjal**, et avaliku sektori hankijad võivad majanduslikult soodsaima pakkumuse ja madalaima kulu teha kindlaks kogu olulustsükli käigus tekkivate kulude arvestamise alusel ■ . Olulustsükli käigus tekkivate kulude arvestamisel võetakse arvesse kõiki ehitustööde, asjade või teenuste olulustsükli käigus tekkivaid kulusid ■ .

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/33/EÜ keskkonnasõbralike ja energiatõhusate maanteeõidukite edendamise kohta (ELT L 120, 15.5.2009, lk 5).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2008. aasta määrus (EÜ) nr 106/2008 ühenduse kontoriseadmete energiatõhususmargistuse programmi kohta (ELT L 39, 13.2.2008, lk 1).

See tähendab sisekulusid ■ , nagu tehtavad teadusuuringud, arendus-, tootmis-, transpordi-, kasutus- ja hooldus- ning kasutamisjärgse kõrvaldamise kulud, kuid samuti võivad olla hõlmatud keskkonnaga seotud välismõjude arvele kantavad kulud, näiteks tootes kasutatud toorainete kaevandamise käigus põhjustatud reostus või toote enda poolt või selle tootmise käigus põhjustatud reostus, kui neid saab rahaliselt hinnata ja kindlaks teha. Meetodid, mida avaliku sektori hankijad kasutavad keskkonnaga seotud välismõjude arvele kantavate kulude arvestamiseks, tuleks kehtestada eelnevalt objektiivsel ja mittediskrimineerival viisil ning need peaksid olema kättesaadavad kõigile huvitatud osapooltele. Sellised meetodid võib kehtestada riiklikul, piirkondlikul või kohalikul tasandil, kuid need peaksid konkurentsi vajadustele kohandatavate meetodite abil moonutamise vältimiseks jääma üldisteks selles mõttes, et neid ei tuleks kehtestada spetsiaalselt konkreetse hankemenetluse jaoks.

Olelusringi kulude arvestamiseks konkreetsete asjade või teenuste kategooriate puhul tuleks välja töötada liidu tasandil ■ ühised meetodid. Kui sellised ühised meetodid välja töötatakse, tuleks nende kasutamine muuta kohustuslikuks.

Lisaks tuleks uurida, kas on võimalik kehtestada sotsiaalse olelusringi kulude arvutamise ühine meetod, võttes arvesse olemasolevaid meetodeid, näiteks ÜRO keskkonnaprogrammi raames vastu võetud suuniseid toodete sotsiaalse olelusringi hindamiseks.

- (97) Lisaks *peaks sotsiaalsete ja keskkonnaalaste kaalutluste parema integreerimise eesmärgil* olema avaliku sektori hankijatel võimalik *kasutada pakkumuste hindamise kriteeriumeid või lepingu täitmise tingimusi, mis on seotud riigihankelepingu alusel teostatavate ehitustööde, tarnitavate asjade või osutatavate teenuste olelutsükli – alates tootes kasutatavate toorainete kaevandamisest kuni toote kõrvaldamiseni – mis tahes aspektidega ja selle kõigi etappidega, sealhulgas nende ehitustööde, asjade või teenuste tootmise, osutamise või turustamise konkreetse protsessiga seotud teguritega või konkreetse protsessiga nende olelutsükli hilisemates etappides, isegi kui need tegurid ei ole nende oluliseks osaks. Sellist tootmisprotsessi või ehitustööde tegemist, asjade tarnimist või teenuste osutamist käsitlevate kriteeriumide ja tingimuste hulka kuulub näiteks nõue, et ostetud asjade tootmisel ei kasutata toksilisi kemikaale või et ostetud teenused osutatakse energiatõhusate masinatega. Vastavalt Euroopa Liidu Kohtu praktikale kuuluvad nende hulka ka pakkumuste hindamise kriteeriumid ja lepingu täitmise tingimused, mis on seotud õiglase kaubanduse põhimõttele vastavate toodete tarnimise või kasutamisega sõlmitava lepingu täitmise käigus. Tootega kauplemise kriteeriumid ja tingimused võivad viidata näiteks sellele, et asjaomane toode on pärit õiglasest kaubandusest, sealhulgas nõudele maksta tootjatele teatav miinimumhind ja hinnalisa. Keskkonnakaitselisi kaalutlusi kätkevatel lepingu täitmise tingimustes võidakse muu hulgas käsitleda näiteks toodete kättetoimetamist, pakendamist ja kõrvaldamist ning ehitustööde ja teenuste riigihankelepingute puhul jäätmete koguse piiramist ja ressursitõhusust.*

Tingimus, et peab esinema seos lepingu esemega, välistab siiski kriteeriumid ja tingimused, mis on seotud üldise ettevõttepoliitikaga, mida ei saa pidada konkreetset tootmisprotsessi või hangitavate ehitustööde läbiviimise, asjade tarnimise või teenuste osutamise konkreetset protsessi iseloomustavaks teguriks. Avaliku sektori hankijatel ei peaks seetõttu olema lubatud nõuda pakkujatelt, et neil kehtiks teatav sotsiaalne või keskkonnaalast vastutust reguleeriv ettevõttepoliitika.

- (98) *On oluline, et tootmisprotsessi sotsiaalne aspekti puudutavad pakkumuste hindamise kriteeriumid ja lepingu täitmise tingimused on seotud riigihankelepingu alusel läbiviidavate ehitustööde, tarnitavate asjade või osutatavate teenustega. Lisaks tuleks neid kohaldada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 96/71/EÜ, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Liidu Kohus, ja neid ei tuleks valida ega kohaldada viisil, mis on otseselt või kaudselt diskrimineeriv liikmesriikide või selliste kolmandate riikide ettevõtjate suhtes, kes osalevad WTO riigihankelepingus või vabakaubanduslepingutes, mille osaline on Euroopa Liit. Seega peaksid direktiiviga 96/71/EÜ reguleeritavaid põhilisi töötingimusi, nagu miinimumpalk, käsitlevad nõuded olema tasemel, mis on sätestatud siseriiklikus õiguses või kollektiivlepingutes, mida kohaldatakse liidu õiguse kohaselt nimetatud direktiivi raames.*

Lepingu täitmise tingimuste eesmärk võib olla ka soodustada tööl meeste ja naiste võrdse kohtlemise edendamiseks võetavate meetmete rakendamist, naiste suuremat osalemist tööturul ning töö- ja pereelu ühildamist, keskkonnakaitset või loomade heaolu, tagada kooskõla Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) põhikonventsioonidega, ning võtta tööle suurem arv ebasoodsas olukorras olevaid isikuid, kui on ette nähtud siseriiklike õigusaktidega.

- (99) *Pakkumuste hindamise kriteeriumites ja lepingu täitmise tingimustes võib samuti käsitleda tootmisprotsessis osalevate töötajate tervise kaitset, ebasoodsas olukorras olevate isikute või haavatavate rühmade liikmete sotsiaalset integreerimist lepingut täitma määratud töötajate hulka või asjaomase lepingu puhul vajalike oskuste õpetamist, tingimusel et need on seotud riigihankelepingu kohase ehitustööde läbiviimisega, asjade tarnimisega või teenuste osutamisega. Näiteks võib nendes kriteeriumites ja tingimustes osutada muu hulgas pikka aega tööotsijaks olnud isikute töölevõtmisele, koolitusmeetmete võtmisele töötute või noorte jaoks sõlmitava riigihankelepingu täitmise käigus. Tehnilistes kirjeldustes võivad avaliku sektori hankijad esitada selliseid sotsiaalalaseid nõudeid, mis otseselt iseloomustavad asjaomast toodet või teenust, nagu puudega inimeste ligipääsuvõimalus või kõigi kasutajatega arvestamine.*

- (100) *Riigihankelepinguid ei tohiks sõlmida ettevõtjatega, kes on osalenud kuritegelikus ühenduses või kes on mõistetud süüdi korruptsioonis, liidu finantshuve kahjustavas pettuses, terroriakti toimepanekus, rahapesus või terrorismi rahastamises. Ka maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumata jätmisega peaks kaasnema menetlusest kõrvaldamine kogu liidus. Lükmesriikidel peaks siiski olema võimalik näha ette erandid nimetatud kohustuslikust kõrvaldamisest erakorralistes olukordades, kui üldiste huvidega seotud kaalukatel põhjustel on lepingu sõlmimine hädavajalik. Selline olukord võiks näiteks tekkida juhul, kui kiiresti vajaminevaid vaktsiine või hädaolukorra puhul tarvilikku varustust saab osta üksnes ettevõtjalt, kes ühel nimetatud põhjustest tuleks muidu hankemenetlusest kohustuslikus korras kõrvaldada.*
- (101) *Lisaks tuleks avaliku sektori hankijatele anda võimalus menetlusest kõrvaldada ettevõtjaid, kes on osutunud ebausaldusväärseteks, näiteks keskkonna- või sotsiaalsete kohustuste täitmata jätmise pärast, sealhulgas puudega inimeste juurdepääsu nõude eiramise pärast, või muu raske ametialaste eeskirjade rikkumise tõttu, näiteks konkurentsieeskirjade või intellektuaalomandi õiguste rikkumine. Tuleks selgitada, et raske ametialaste eeskirjade rikkumine võib muuta ettevõtja aususe küsitavaks ning seega riigihankelepingu sõlmimiseks sobimatuks, sõltumata sellest, kas asjaomasel ettevõtjal oleks muidu olemas lepingu täitmiseks vajalik tehniline ja majanduslik suutlikkus.*

Võttes arvesse, et avaliku sektori hankija vastutab oma võimaliku eksliku otsuse tagajärgede eest, peaks avaliku sektori hankijatel olema samuti võimalik võtta seisukoht, et on raskelt eksitud ametialaste eeskirjade vastu, kui enne lõpliku ja siduva otsuse tegemist kohustusliku kõrvaldamise aluse kohta saavad nad mis tahes asjakohasel viisil näidata, et ettevõtja on rikkunud oma kohustusi, sealhulgas kohustust tasuda makse või sotsiaalkindlustusmakseid, kui siseriiklikus õiguses ei ole sätestatud teisiti. Neil peaks olema samuti võimalik kõrvaldada taotlejad ja pakkujad, kelle tegevus varasemates hankemenetlustes on osutanud suurtele puudustele seoses oluliste nõuetega, näiteks ei ole suudetud täita kohustusi, tarnitud toote või osutatud teenusega seoses on esinenud olulisi puudusi, mistõttu ei ole olnud võimalik neid kavandatud otstarbel kasutada, või on aset leidnud sobimatu käitumine, mis põhjustab tõsiseid kahtlusi ettevõtja usaldusväärsuse suhtes. Siseriiklikus õiguses tuleks näha ette selliste kõrvaldamiste maksimaalne kestus.

Fakultatiivseid kõrvalejätmise põhjuseid kohaldades peaksid avaliku sektori hankijad pöörama erilist tähelepanu proportsionaalsuse põhimõttele. Väikesed rikkumised peaksid ainult erandjuhtudel viima ettevõtja kõrvaldamiseni. Siiski võivad korduvad väikesed rikkumised seada kahtluse alla ettevõtja usaldusväärsuse ja põhjendada tema kõrvaldamist.

(102) *Siiski tuleks võimaldada ettevõtjatele vastavusmeetmete võtmist kuriteo või väärteo tagajärgede heastamiseks ning edasiste rikkumiste tõhusaks ärahoidmiseks. Sellised meetmed võivad seisneda eelkõige personali- ja organisatsioonimeetmetes, nagu igasuguste suhete lõpetamine väärteos osalenud isikute või organisatsioonidega, sobivad personali ümberkorraldamise meetmed, aruandlus- ja kontrollisüsteemide rakendamine, sisekontrolliüksuse loomine nõuetele vastavuse jälgimiseks ning organisatsioonisiseste vastutus- ja hüvitamiseeskirjade vastuvõtmine. Kui sellised meetmed pakuvad piisavaid tagatisi, ei tohiks kõnealust ettevõtjat enam ainult eespool kirjeldatud põhjustel menetlusest kõrvaldada. Ettevõtjatel peaks olema võimalus taotleda hankemenetluses võimalikuks osalemiseks võetud vastavusmeetmete läbivaatamist. Selle võimaluse kohaldamiseks täpsete menetluslike ja sisuliste tingimuste kindlaksmääramine peaks jääma siiski liikmesriikidele. Eelkõige peaks liikmesriikidel olema vabadus otsustada, kas nad soovivad jätta asjakohaste hindamiste läbiviimise konkreetsete avaliku sektori hankijate ülesandeks või usaldavad selle teistele ametiasutustele kas tsentraalsel või detsentraalsel tasandil.*

(103) Pakkumused, mille maksumus tundub asjaomaste ehitustööde, asjade või teenuste kohta põhjendamatult madal, võivad põhineda tehniliselt, majanduslikult või õiguslikult ebausaldusväärsetel eeldustel või tavadel ■ . Kui pakkuja ei suuda maksumust piisavalt põhjendada, peaks avaliku sektori hankijal olema õigus pakkumus tagasi lükata. Tagasilükkamine peaks olema kohustuslik juhul, kui avaliku sektori hankija on teinud kindlaks, et põhjendamatult madal maksumus **või kavandatud kulu** tuleneb liidu **või sellega kooskõlas oleva siseriikliku** kohustuslike sotsiaal-, töö- või keskkonnaõiguse sätete või rahvusvahelise tööõiguse sätete täitmata jätmisest.

(104) ***Lepingu täitmise tingimustega kehtestatakse lepingu täitmisega seotud erinõuded. Erinevalt pakkumuste hindamise kriteeriumitest, mille alusel viiakse läbi pakkumuste kvaliteedi võrdlev hindamine, on lepingu täitmise tingimused konkreetsed objektiivsed nõuded, millel ei ole mõju pakkumuste hindamisele.***
Lepingu täitmise tingimused peaksid olema kooskõlas käesoleva direktiiviga juhul, kui need ei ole otseselt ega kaudselt diskrimineerivad ning on seotud ***lepingu esemega, mis hõlmab kõiki tootmise, osutamise või turuleviimise konkreetse protsessiga seotud tegureid. See hõlmab hankelepingu täitmise tingimusi, ent mitte üldist ettevõttepoliitikat puudutavaid nõudeid.***

Lepingu täitmise tingimused tuleks esitada hanketeates, hanketeatena kasutatavas eelteates või hankedokumentides. ■

- (105) *On oluline, et pädevad riiklikud asutused, näiteks tööinspeksioonid või keskkonnakaitseametid tagavad oma vastutusala ja pädevuse piirides asjakohaste meetmetega keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas alltöövõtjate poolt nende kohaldatavate kohustuste täitmise, mis on kehtestatud liidu või siseriiklike õigusaktidega või kollektiivlepingutega või käesolevas direktiivis loetletud rahvusvaheliste keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse sätetega, tingimusel et sellised eeskirjad ja nende kohaldamine on kooskõlas liidu õigusega.*

Samuti on vaja tagada mõningane läbipaistvus alltöövõtuahelas, kuna see annab avaliku sektori hankijatele teavet selle kohta, kes ehitusplatsidel viibivad, milliseid töid nende jaoks teostatakse või millised ettevõtjad osutavad teenuseid hoonete, taristute või alade, näiteks linnavalitsuste, munitsipaalkoolide, spordirajatiste, sadamate või kiirteede juures, mille eest avaliku sektori hankijad on vastutavad või mille üle nad teostavad otsest järelevalvet. Tuleks selgitada, et nõutava teabe esitamise kohustus on igal juhul peatöövõtjal, kas siis konkreetsete klauslite alusel, mida iga avaliku sektori hankija kõikides hankemenetlustes ette näeb või siis kohustuste alusel, mida liikmesriigid peatöövõtjale panevad üldiselt kohaldatavate sätetega.

Samuti tuleks selgitada, et alati kui liikmesriigi siseriiklik õigus näeb ette alltöövõtjate ja peatöövõtja solidaarvastutuse mehhanismi, tuleks kohaldada tingimusi, mis seonduvad nende kohaldatavate kohustuste täitmisega, mis on kehtestatud liidu või siseriiklike õigusaktidega või kollektiivlepingutega või käesolevas direktiivis loetletud rahvusvaheliste keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse sätetega, tingimusel et sellised eeskirjad ja nende kohaldamine on kooskõlas liidu õigusega. Lisaks tuleks selgesõnaliselt sätestada, et liikmesriikidel peaks olema võimalik minna kaugemale, näiteks laiendades läbipaistvusega seotud kohustusi, võimaldades alltöövõtjatele otsemaksete tegemist või lubades või nõudes seda, et avaliku sektori hankijad kontrolliksid, et allatöövõtjad ei ole üheski olukorras, mille puhul oleks õigustatud ettevõtjate kõrvaldamine. Kui selliseid meetmeid alltöövõtjate suhtes kohaldatakse, tuleks tagada sidusus peatöövõtjate suhtes kohaldatavate sätetega, nii et kohustusliku kõrvaldamise aluste olemasolule järgneks nõue, et peatöövõtja peab asjaomast alltöövõtjat asendama. Kui sellisel kontrollimisel ilmnevad mittekohustusliku kõrvaldamise alused, tuleks selgitada, et avaliku sektori hankijad võivad nõuda asendamist. Siiski tuleks selgesõnaliselt sätestada ka see, et avaliku sektori hankijad võivad olla kohustatud nõudma asjaomase alltöövõtja asendamist, kui sellisel juhul oleks kohustuslik peatöövõtjad kõrvaldada.

Samuti tuleks selgesõnaliselt sätestada, et liikmesriigid võivad oma siseriikliku õiguse alusel kehtestada vastutuse osas rangemad eeskirjad või minna alltöövõtjatele otsemaksete tegemisel kaugemale.

- (106) ***Tuleks meelde tuletada, et*** nõukogu direktiivi (EMÜ, Euratom) 1182/71¹ kohaldatakse käesolevas direktiivis sätestatud tähtaegade arvutamisele.

I

- (107) Euroopa Liidu Kohtu asjaomast kohtupraktikat arvesse võttes on vaja selgitada tingimusi, mille puhul lepingu muutmine täitmise ajal nõuab uut hankemenetlust. Uut hankemenetlust on vaja juhul, kui esialgsesse lepingusse tehakse olulisi muudatusi, eelkõige seoses lepingupoolte vastastikuste õiguste ja kohustustega, sealhulgas intellektuaalomandi õiguste jaotumisega. Sellised muudatused näitavad lepingupoolte kavatsust lepingu olulised tingimused uuesti läbi rääkida. Eelkõige tuleb seda teha juhul, kui muudetud tingimused oleksid menetluse tulemusi mõjutanud, kui need oleksid kehtinud esialgse menetluse ajal.

¹ Nõukogu 3. juuni 1971. aasta määrus (EMÜ, Euratom) nr 1182/71, millega määratakse kindlaks ajavahemike, kuupäevade ja tähtaegade suhtes kohaldatavad eeskirjad (EÜT eestikeelne eriväljaanne: Peatükk 01, köide 01 lk 51).

Hankelepingu muutmine, mille tulemusena muutub lepingu maksumus teatava summani, peaks olema alati võimalik, ilma et oleks vaja korraldada uut hankemenetlust. Sel eesmärgil ja käesoleva direktiivi õiguskindluse tagamiseks tuleks näha ette miinimumkünnised, millest allpool ei ole uue hankemenetluse korraldamine vajalik. Nende künniste ületamise korral hankelepingusse tehtavad muudatused peaksid olema võimalikud, ilma et oleks vaja korraldada uut hankemenetlust, kui need muudatused vastavad käesolevas direktiivis sätestatud asjakohastele tingimustele.

- (108) *Avaliku sektori hankijad võivad sattuda olukorda, kus on vaja täiendavaid ehitustöid, asju või teenuseid; sellisel juhul võib olla põhjendatud algse lepingu muutmine ilma uut hankemenetlust korraldamata, eelkõige siis, kui lisatarned on ette nähtud kas olemasolevate teenuste, asjade või seadmete osaliseks asendamiseks või nende täiendamiseks ning kui tarnija vahetamine sunniks avaliku sektori hankijat hankima teistsuguste tehniliste omadustega materjali, ehitustöid või teenuseid, mis tooks kaasa ühildamatuse või ebaproportsionaalsed tehnilised raskused käitamisel ja hooldamisel.*

- (109) Avaliku sektori hankijaid võivad mõjutada välised asjaolud, mida nad lepingu sõlmimise ajal ei osanud ette näha, ***eelkõige juhul, kui lepingu täitmine hõlmab pikemat ajavahemikku***. Sellisel juhul on vaja teatavat paindlikkust, mis võimaldaks lepingut selliste asjaoludega kohandada ilma uue hankemenetluseta. Ettenägematute asjaolude all mõistetakse asjaolusid, mida avaliku sektori hankija ei saanud hoolimata esialgse lepingu sõlmimisele eelnenud põhjalikust ettevalmistustööst ette näha, võttes arvesse olemasolevaid vahendeid, konkreetse projekti olemust ja omadusi, vastava valdkonna häid tavasid ning vajadust tagada mõistlik tasakaal lepingu sõlmimise ettevalmistamisele kulunud ressursside ja lepingu eeldatava maksumuse vahel. Selle all ei mõisteta siiski olukorda, kus lepingu muudatuse tulemusena muutub kogu ***riigihanke*** olemus – kui näiteks ***riigihanke*** esemeks olevad ehitustööd, asjad või teenused asendatakse millegi muuga või ***riigihanke*** liiki oluliselt muudetakse –, sest sellisel juhul võib eeldada hüpoteetilist mõju esialgse hankemenetluse tulemusele.
- (110) Kooskõlas võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega ei tohiks ***riigihanget*** uuesti välja kuulutamata asendada edukat pakkujat teise ettevõtjaga, ***näiteks kui leping lõpetatakse selle täitmisel esinenud puuduste tõttu***. Siiski peaks lepingut täitval edukal pakkujal olema võimalik läbida lepingu täitmise ajal näiteks sisemiste ümberkorralduste, ühinemiste, ülevõtmiste ja omandamiste või maksejõuetuse tulemusena teatavaid struktuurimuutusi, ***eelkõige juhul, kui leping on sõlmitud rohkem kui ühe ettevõtjaga***. Selliste muutuste puhul ei peaks automaatselt nõudma uusi hankemenetlusi kõigi asjaomase ***pakkuja*** täidetavate riigihankelepingute suhtes.

- (111) Avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalus individuaalsetes lepingutes ette näha lepingu muutmist läbivaatamis- ***või valikuklauslite*** alusel, kuid sellised klauslid ei tohiks anda neile piiramatut kaalutlusõigust. Seepärast tuleks direktiivis sätestada, mil määral võib esialgse lepinguga ette näha muudatusi. ***Sellest tulenevalt tuleks selgitada, et piisavalt selgelt sõnastatud läbivaatamis- või valikuklauslitega võib ette näha näiteks hindade indekseerimist või tagada seda, et teatava ajavahemiku jooksul tarnitavad sideseadmed on jätkuvalt sobivad ka muutuvate sideprotokollide või muude tehnoloogiliste muudatuste korral. Samuti peaks piisavalt selgesõnaliste klauslite korral olema võimalik ette näha hankelepingusse tehtavad kohandused, mille vajaduse on tinginud käitamise või hooldamise ajal ilmnenu tehnilised raskused. Samuti tuleks meelde tuletada, et hankelepingud võiksid hõlmata näiteks nii tavapärase kui ka erakorralist hooldust, mis võib osutuda vajalikuks avaliku teenuse jätkumise tagamiseks.***

- (112) *Avaliku sektori hankijad seisavad vahel silmitsi asjaoludega, mis nõuavad riigihankelepingu ennetähtaegset lõpetamist, et täita liidu riigihankevaldkonna alasest õigusest tulenevaid kohustusi. Seepärast peaksid liikmesriigid tagama, et avaliku sektori hankijatel on võimalik siseriikliku õigusega ette nähtud tingimuste kohaselt lõpetada riigihankeping selle kehtivusaja jooksul, kui see on liidu õigusega nõutav.*
- (113) Komisjoni 27. juuni 2011. aasta töödokumendi „Hindamisaruanne: ELi riigihankealaste õigusaktide mõju ja tõhusus” tulemused **näitasid**, et teatavate teenuste väljajätmine direktiivi 2004/18/EÜ täielikust reguleerimisalast tuleks läbi vaadata. Selle tulemusena tuleks käesoleva direktiivi täielikku reguleerimisala laiendada mitmele teenusele.
- (114) *Teatavate* teenusekategoriate puhul on teenuste olemuse tõttu piiriülene mõõde jätkuvalt piiratud; **sellised teenused on** näiteks nn isikutele osutatavad teenused – teatavad sotsiaal-, tervishoiu- ja haridusteenused. Selliste teenuste osutamise kontekst on erinevate kultuuritraditsioonide tõttu liikmesriigiti väga erinev. Seetõttu tuleks selliste teenuste riigihankepingute suhtes kehtestada erikord ning kõrgem piirmäär **kui teistele teenustele kohaldatakse**.
- Kui isikuteenuste **riigihanke** maksumus jääb alla seda piirmäära, ei paku **riigihange** üldjuhul teiste liikmesriikide teenuseosutajatele huvi, kui ei esine konkreetseid tõendeid, mis näitaksid vastupidist, näiteks tõendid piiriüleste projektide liidupoolse rahastamise kohta.

Kõnealust piirmäära ületavate isikuteenuste hankelepingute suhtes tuleks kohaldada kogu liidus kehtivaid läbipaistvusnõudeid. Arvestades kultuurilise konteksti olulisust ja selliste teenuste tundlikkust, tuleks liikmesriikidele anda laialdased volitused teenuseosutajate valimise korraldamiseks viisil, mida nad peavad kõige asjakohasemaks. Direktiivi sätteid võtavad seda vajadust arvesse, kehtestades üksnes läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtete järgimise kohustuse ning tagades, et avaliku sektori hankijad saavad teenuseosutajate valimisel kohaldada teatavaid kvaliteedikriteeriume, näiteks Euroopa Liidu sotsiaalkaitsekomitee välja töötatud vabatahtlikkuse alusel rakendatavat sotsiaalteenuste Euroopa kvaliteediraamistikku.

Kui liikmesriigid määravad kindlaks menetlusi, mida tuleb isikuteenuseid käsitlevate lepingute sõlmimisel järgida, peaksid nad arvesse võtma ELi toimimise lepingu artiklit 14 ja protokolli nr 26. Seejuures peaksid liikmesriigid seadma eesmärgiks ka avaliku sektori hankijate ja ettevõtjate halduskoormuse lihtsustamise ja vähendamise; tuleks selgitada, et see võib tähendada ka tuginemist eeskirjadele, mida kohaldatakse nende hankelepingute suhtes, millele erikorda ei kohaldata.

Liikmesriikidel ja ametiasutustel on vabadus valida, kas osutada neid teenuseid ise või korraldada sotsiaalteenuseid viisil, mis ei näe ette hankelepingute sõlmimist, näiteks neid teenuseid lihtsalt rahastades või andes ilma piirangute või kvootideta litsentsid või load kõigile ettevõtjatele, kes vastavad avaliku sektori hankija poolt varem kindlaks määratud tingimustele, eeldusel et selline süsteem tagab piisava avalikustamise ning vastab läbipaistvuse ja mittediskrimineerimise põhimõtetele.

- (115) *Samuti pakuvad hotelli- ja restoraniteenuseid tavaliselt konkreetses nende teenuste osutamise kohas asuvad ettevõtjad ja neil on seetõttu samuti piiratud piiriülene ulatus. Seetõttu peaks nende suhtes kohaldatama lihtsustatud korda üksnes 750 000 euro suuruse piirmäära ületamise korral. Selle piirmäära ületavad suured hotelli- ja restoraniteenuste lepingud võivad huvi pakkuda erinevatele ettevõtjatele, nagu reisiagentuurid ja muud vahendajad, ka piiriülesel alusel.*

- (116) *Sama olukord kehtib teatavate õigusteenuste osas, mis puudutavad üksnes siseriikliku õiguse küsimusi ja mida seepärast pakuvad üldiselt ainult asjaomases liikmesriigis asuvad ettevõtjad ning neil on seetõttu samuti piiratud piiriülene ulatus. Seetõttu peaks nende suhtes kohaldatama lihtsustatud korda üksnes 750 000 euro suuruse piirmäära ületamise korral. Seda piirmäära ületavad suuremahulised õigusteenuste hankelepingud võivad pakkuda huvi erinevatele ettevõtjatele, näiteks rahvusvahelistele õigusbüroodele, ka piiriüleselt, eelkõige juhul, kui need sisaldavad õigusküsimusi, mis tulenevad liidu või rahvusvahelisest õigusest või millel on liidu või rahvusvahelise õiguse alane taust või mis puudutavad rohkem kui ühte riiki.*
- (117) *Kogemused on näidanud, et mitmed muud teenused, näiteks päästeteenused, tuletoorjeteenused ja vanglateenused, pakuvad tavaliselt üksnes teatud piiriülest huvi siis, kui need on saavutanud oma suhteliselt kõrge hinna tõttu piisava kriitilise massi. Selles ulatuses, kus need teenused käesoleva direktiivi reguleerimisalast välja ei jää, tuleks nende suhtes kohaldada lihtsustatud korda. Kui muid teenuste kategooriaid, näiteks avaliku sektori asutuste pakutavad teenused või kogukonnale osutatavad teenused, osutatakse tegelikult lepingute alusel, pakuksid need tõenäoliselt piiriülest huvi alates 750 000 euro suurusest piirmäärast ning seetõttu peaks nende suhtes kohaldatama lihtsustatud korda.*

- (118) *Avalike teenuste jätkumise tagamiseks peaks käesolev direktiiv lubama, et teatavaid teenuseid tervishoiu-, sotsiaal- ja kultuurivaldkonnas käsitlevatel hankemenetlustel osalemine võiks olla reserveeritud organisatsioonidele, mis põhinevad töötajate omandil või juhtimises aktiivsel osalemisel ning olemasolevatele organisatsioonidele, näiteks kooperatiividele, et osaleda nende teenuste osutamises lõpptarbijatele. Käesoleva sätte kohaldamisala piirdub üksnes teatavate tervishoiu- ja sotsiaalteenuste ja nendega seotud teenuste, teatavate haridus- ja koolitusteenuste, raamatukogude, arhiivide, muuseumite ja muude kultuuriteenuste, sporditeenuste ja eramajapidamistele osutatavate teenustega ning see ei hõlma ühtegi erandit, kui käesolevas direktiivis ei ole sätestatud teisiti. Sellised teenused peaksid olema kaetud lihtsustatud korraga.*
- (119) *Neid teenuseid on asjakohane kindlaks teha Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 2195/2002¹ vastu võetud ühtse riigihangete klassifikaatori (CPV) konkreetsetele punktidele viitamisega. CPV on hierarhiliselt struktureeritud nomenklatuur, mis on jaotatud divisjonideks, gruppideks, klassideks, kategooriateks ja allkategooriateks. Õiguskindlusetuse vältimiseks tuleks selgitada, et viitamine divisjonile ei tähenda kaudselt viitamist alldivisjonidele. Selline terviklik hõlmatus tuleks selle asemel sätestada selgesõnaliselt, esitades kõik asjaomased punktid, vajaduse korral koodide vahemikuna.*
- (120) *Ideekonkursside on tavaliselt kõige rohkem kasutatud linnade ja maapiirkondade planeerimise, arhitektuuri ja inseneritöö või andmetöötluse valdkonnas. Tuleks siiski meelde tuletada, et selliseid paindlikke vahendeid võib kasutada ka muudel põhjustel, näiteks hankimaks kavandeid uute finantskorralduste jaoks, mille abil optimeeritaks VKEde toetamist asjaomases liikmesriigis ühise rahastamisskeemi kaudu väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate jaoks (JEREMIE) või muude liidu VKEde toetusprogrammide kontekstis. Selliste uute finantskorralduste kavandite omandamiseks kasutatavate ideekonkursside puhul võiks samuti sätestada, et nende finantskorralduste teostamiseks mõeldud teenuste hankepingud sõlmitakse asjaomase ideekonkursi võitjaga või ühega võitjatest, kasutades selleks väljakuulutamisetähtaegide läbirääkimistega hankemenetlust.*

(121) *Hindamine on näidanud, et liidu riigihankeeeskirjade kohaldamist on võimalik märkimisväärselt paremaks muuta. Tõhusama ja järjepidevama eeskirjade kohaldamise saavutamiseks on oluline saada hea ülevaade võimalikest struktuursetest probleemidest ja riiklike riigihankepoliitikate üldistest omadustest, et käsitleda võimalikke probleeme sihipärasemalt. Selline ülevaade tuleks saada asjakohase järelevalve kaudu, mille tulemused tuleks regulaarselt avaldada, et võimaldada pidada informeeritud arutelu riigihangete eeskirjade ja tavade võimaliku parandamise üle. Sellise hea ülevaate saamine võimaldaks heita pilku ka riigihanke-eeskirjade kohaldamisele liidu kaasrahastatavate projektide rakendamise kontekstis. Liikmesriikidel peaks olema võimalik otsustada, kes seda järelevalvet tegelikkuses teostab ja kuidas see toimub. Seda tehes peaks neil olema samuti võimalik otsustada, kas järelevalve peaks rajanema valimipõhisel järelkontrollil või süstemaatilisel käesoleva direktiivi reguleerimisalasse kuuluvate hankemenetluste eelkontrollil. Peaks olema võimalik pöörata asjaomaste asutuste tähelepanu võimalikele probleemidele. Ei peaks tingimata eeldatama, et järelevalve teostajal on kaebeõiguse kohtus.*

¹ *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. novembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 2195/2002 ühtse riigihangete klassifikaatori (CPV) kohta. (EÜT L 340, 16.12.2002, lk 1).*

Riigihangete tõhusust aitab oluliselt suurendada avaliku sektori hankijate ja ettevõtjate parem juhendamine, teavitamine ja toetamine, suurendades teadmisi ja õiguskindlust ning muutes hankemenetluste läbiviimise professionaalsemaks. Selline juhendamine tuleks avaliku sektori hankijatele ja ettevõtjatele teha kättesaadavaks alati, kui ilmneb, et on vaja parandada eeskirjade korrektset kohaldamist. Pakutav juhendamine võiks hõlmata kõiki riigihangetega seonduvaid küsimusi, nagu riigihanke kavandamine, menetluste läbiviimine, meetodite ja vahendite valik ning menetluste läbiviimise head tavad. Õiguslike küsimuste osas ei peaks juhendamine tähendama tingimata asjaomase probleemi täielikku õiguslikku analüüsi. See võiks piirduda üldise osutamisega elementidele, mida tuleks võtta edasises üksikasjalikus probleemide analüüsis arvesse, näiteks osutades kohtupraktikale, mis võib olla asjakohane, andes juhtnööre või osutades teistele üksustele, kes on asjaomast konkreetset probleemi analüüsinud.

(122) *Direktiivis 89/665/EMÜ nähakse ette teatav läbivaatamise kord, mida saab kasutada vähemalt iga isik, kellel on või on olnud huvi konkreetse lepingu sõlmimise vastu ja kes on saanud või võib saada kahju riigihankeid käsitleva liidu õiguse või seda õigust rakendavate riiklike eeskirjade väidetava rikkumise tõttu. Käesolev direktiiv ei tohiks seda läbivaatamise korda mõjutada. Kodanikel, asjaomastel organiseerunud või organiseerumata sidusrühmadel ja muudel isikutel või organitel, kellel ei ole võimalik kasutada nõukogu direktiivi 89/665/EMÜ kohast läbivaatamise korda, on siiski maksumaksjatena õiguspärane huvi nõuetekohaste hankemenetluste vastu. Seetõttu tuleks neile anda võimalus teatada käesoleva direktiivi võimalikest rikkumistest pädevale asutusele või struktuurile muul viisil kui direktiivi 89/665/EMÜ kohase läbivaatamise korra alusel ja ilma et sellega kaasneks tingimata neile kaebeõiguse andmine. Olemasolevate asutuste ja struktuuride dubleerimise vältimiseks peaks liikmesriikidel olema võimalik ette näha, et selleks kasutatakse üldisi järelevalveasutusi või -struktuure, valdkondlikke järelevalveorganeid, kohalike omavalitsuste järelevalveasutusi, konkurentsiameteid, ombudsmani või riiklike audiitoreid.*

- (23) *Riigihangete potentsiaali täielikuks ärakasutamiseks aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamisel peavad oma osa andma ka riigihangete keskkonnasõbralikumaks, sotsiaalselt vastutustundlikumaks ning innovaatilisemaks muutmine. Seetõttu on oluline saada ülevaade arengutest strateegiliste riigihangete valdkonnas, et kujundada tõenditel põhinev arusaam selles valdkonnas üldisel tasandil esinevate üldsuundumuste kohta. Sellega seoses võib muidugi kasutada ka kõiki juba koostatud asjakohaseid aruandeid.*
- (124) *Võttes arvesse VKEde potentsiaali töökohtade loomise, majanduskasvu ja innovatsiooni seisukohast, on oluline ergutada VKEde osalemist riigihangetel nii käesoleva direktiivi asjaomaste sätetega kui ka riiklikul tasandil võetavate meetmetega. Käesoleva direktiivi uued sätted peaksid aitama parandada edukuse taset, mida väljendatakse VKEdega sõlmitud lepingute kogumaksumuse alusel. Ei ole asjakohane kehtestada kohustuslikku edukuse määra, ent arvestades VKEde osalemise tähtsust, tuleks tähelepanelikult jälgida riiklikke algatusi selle suurendamiseks.*

(125) *Komisjoni teatistest ja liikmesriikidega peetud kontaktidest tulenevalt on kehtestatud juba mitmeid menetlusi ja töökorraldusi, nagu ELi toimimise lepingu artiklites 258 ja 260 sätestatud menetlustega seotud suhtlemine ja kontaktid, siseturu probleemide lahendamise võrgustik (SOLVIT) ja süsteem EU Pilot, mida käesoleva direktiiviga ei muudeta. Neid tuleks siiski täiendada komisjoniga tehtava koostöö jaoks ühtse keskse asutuse määramisega igas liikmesriigis, mis toimiks ainsa kontaktpunktina asjaomase liikmesriigi riigihangete küsimustes. Seda ülesannet võivad täita isikud või struktuurid, kes juba peavad regulaarselt ühendust komisjoniga riigihangetega seotud küsimustes, nagu riiklikud kontaktpunktid, riigihankelepingute nõuandekomitee liikmed, riigihangete võrgustiku liikmed ja riiklikud koordineerimisasutused.*

- (126) *Nõuetekohaste menetluste tagamiseks on olulised hankemenetluste raames otsuste tegemise jälgitavus ja läbipaistvus, sealhulgas tõhus korruptsiooni- ja pettustevastane võitlus. Avaliku sektori hankijad peaksid seetõttu säilitama suure maksumusega lepingute koopiad, et huvitatud pooltel oleks nendele juurdepääs vastavalt dokumentidele juurdepääsu reguleerivatele eeskirjadele. Lisaks tuleks riigihanke aruandes dokumenteerida eri hankemenetluste olulised elemendid ja otsused. Halduskoormuse võimalikult suurel määral vältimiseks peaks olema lubatud esitada riigihanke aruandes juba asjaomases lepingu sõlmimise teates sisalduvat teavet. Samuti tuleks parandada komisjoni hallatavaid nende teadete avaldamise elektroonilisi süsteeme, et soodustada andmete sisestamist, lihtsustades samas üldaruannete väljavõtete tegemist ja süsteemidevahelist andmevahetust.*
- (127) *Haldusliku lihtsustamise huvides ja liikmesriikide koormuse vähendamiseks peaks komisjon regulaarselt uurima, kas hankemenetlustega seoses esitatavates teatistes sisalduva teabe kvaliteet ja täielikkus on piisav, et võimaldada komisjonil saada statistilisi andmeid, mida vastasel korral peaksid edastama liikmesriigid.*

(128) *Lepingu sõlmimise menetluse läbiviimiseks vajaliku teabe vahetamiseks on vaja teha tõhusat halduskoostööd, eelkõige seoses kõrvaldamise aluste ja kvalifitseerimise tingimustega ning kvaliteedi- ja keskkonnastandardite ning tunnustatud ettevõtjate nimekirjade kontrollimisega. Teabevahetuse suhtes kohaldatakse konfidentsiaalsust käsitlevaid siseriiklikke õigusakte. Seega ei panda käesoleva direktiiviga liikmesriikidele mingit kohustust vahetada teavet, millele liikmesriikide avaliku sektori hankijatel puudub juurdepääs. Siseturu infosüsteemi kaudu tehtavat halduskoostööd käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1024/2012¹ loodud siseturu infosüsteem (IMI) võiks olla kasulik elektrooniline platvorm halduskoostöö soodustamiseks ja tõhustamiseks, kuna teabevahetust hallatakse lihtsate ja ühtsete meetodite alusel, mille puhul ei ole takistuseks keelebarjäär. Seetõttu tuleks võimalikult kiiresti käivitada katseprojekt, et kontrollida, kas on sobilik laiendada IMId, et hõlmata sellega käesoleva direktiivi kohane teabevahetus.*

I

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 1024/2012, mis käsitleb siseturu infosüsteemi kaudu tehtavat halduskoostööd ning millega tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2008/49/EÜ (IMI määrus) (**ELT L 316, 14.11.2012, lk 1**).

- (129) Kiirete tehniliste, majanduslike ja õiguslike muutuste arvessevõtmiseks peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva direktiivi vähemoluliste elementide kohta. Rahvusvaheliste kokkulepete järgimiseks peaks komisjonil olema õigus muuta piirmäärade arvutamise tehnilist menetlust, vaadata piirmäärad regulaarselt läbi ning kohandada V ja XI lisa; keskvalitsusasutuste nimekiri võib muutuda seoses liikmesriikide haldussüsteemide muutustega. Sellistest muudatustes teatatakse komisjonile, kellel peaks olema õigus I lisa kohandada; viited CPV nomenklatuurile võivad muutuda ELi tasandi õigusaktide muutmise tõttu ning sellised muutused peavad kajastuma ka käesoleva direktiivi tekstis; elektrooniliste vastuvõtuseadmete tehnilisi üksikasju ja omadusi tuleb ajakohastada, võttes arvesse tehnoloogia arengut ¹; samuti tuleb anda komisjonile õigus muuta kohustuslikuks elektroonilise teabevahetuse tehnilised standardid, et tagada elektrooniliste sidevahendite abil läbi viidavates hankemenetlustes kasutatavate tehniliste vormingute, protsesside ja teadete koostalitlusvõime, võttes arvesse tehnoloogia arengut ²; loetelu liidu õigusaktidest, millega kehtestatakse olelusringi kulude arvestamise ühised meetodid, tuleb kiiresti kohandada, võttes arvesse valdkonnapõhiselt võetud meetmeid. Nende vajaduste rahuldamiseks tuleks anda komisjonile õigus ajakohastada olelusringi kulude arvestamise meetodeid käsitlevate õigusaktide loetelu. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

- (130) *Komisjon peaks käesoleva direktiivi kohaldamisel konsulteerima asjaomaste eksperdirühmadega elektrooniliste riigihangete valdkonnas, et tagada peamiste sidusrühmade tasakaalustatud koosseis.*
- (131) Selleks et tagada käesoleva direktiivi rakendamiseks ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused seoses teadete avaldamise standardvormide ja ettevõtete enda kinnituste standardvormide koostamisega. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011¹.
- (132) Teadete avaldamise standardvormide kohta rakendusaktide vastuvõtmisel tuleks kasutada nõuandemenetlust, kuna nimetatud aktidel puudub finantsmõju ning need ei mõjuta direktiivijärgsete kohustuste olemust ega ulatust. Kõnealused aktid täidavad üksnes halduseesmärki ning aitavad kaasa direktiivi sätete kohaldamisele.
- (133) *Ettevõtete enda kinnituste standardvormide vastuvõtmiseks tuleks kasutada kontrollimenetlust, arvestades nende enese kinnituste mõju hankemenetlusele ning seda, et nad on keskse tähtsusega hankemenetlustes dokumentidele esitatavate nõuete lihtsustamisel.*

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

(134) *Komisjon peaks vaatama läbi piirmäärade kohaldamisest tuleneva mõju siseturule ja esitama selle kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande. Seda tehes peaks ta arvesse võtma selliseid tegureid nagu piiriüleste riigihangete tase, VKEde osalemine, tehingukulud ja kulutõhususe saavutamiseks tehtav kompromiss.*

WTO riigihankelepingu XXII artikli lõike 7 kohaselt peetakse selle üle täiendavaid läbirääkimisi kolme aasta möödumisel selle jõustumisest ja seejärel kindlate ajavahemike järel. Sellega seoses tuleks inflatsiooni mõju silmas pidades vaadata läbi piirmäärade asjakohasus, mistõttu ei pea lepingus sätestatud piirmäärasid pika ajavahemiku jooksul muutma. Kui sellest tulenevalt tuleks piirmäärasid muuta, peaks komisjon võtma vajaduse korral vastu õigusakti ettepaneku, millega muudetakse käesolevas direktiivis sätestatud piirmäärasid.

(135) *Võttes arvesse praegu käimasolevaid arutelusid kolmandate riikidega suhteid reguleerivate horisontaalsete sätete üle riigihangete kontekstis, peaks komisjon tähelepanelikult jälgima maailmakaubanduse tingimusi ja hindama liidu konkurentsipositsiooni.*

- (136) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt teatavate hankemenetluste suhtes kohaldatavate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide kooskõlastamist, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga on seda direktiivi ulatuse ja mõju tõttu parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (137) Direktiiv 2004/18/EÜ tuleks kehtetuks tunnistada.
- (138) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise avaldusega selgitavate dokumentide kohta kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel esitama ülevõtmismeetmetest teatamisel ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seoseid direktiivi komponentide ja ülevõtvate siseriiklike õigusaktide vastavate osade vahel. Seoses käesoleva direktiiviga peab seadusandja selliste dokumentide esitamist õigustatuks,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I

I JAOTIS: REGULEERIMISALA, MÕISTED JA ÜLDPÕHIMÕTTED

I PEATÜKK: Reguleerimisala ja mõisted

1. JAGU: REGULEERIMISESE JA MÕISTED

Artikkel 1: Reguleerimisese ja reguleerimisala

Artikkel 2: Mõisted

Artikkel 3: Segahanked

2. JAGU: PIIRMÄÄRAD

Artikkel 4: Piirmäärad

Artikkel 5: Riigihanke eeldatava maksumuse arvutamise meetodid

Artikkel 6: Piirmäärade ja keskvalitsusasutuste nimekirja läbivaatamine

3. JAGU: ERANDID

Artikkel 7: Vee-, energeetika- ja transpordisektori ning postiteenuste sektori lepingud

Artikkel 8: Erandid elektroonilise side valdkonnas

Artikkel 9: Rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt sõlmitud riigihankelepingud ja korraldatud ideekonkursid

Artikkel 10: Erandid teenuste hankelepingute puhul

Artikkel 11: Ainuõiguse alusel sõlmitavad teenuste hankelepingud

Artikkel 12: Avaliku sektori üksuste vahelised lepingud

4. JAGU: ERIOLUKORRAD

1. alajagu: Subsideeritavad lepingud ning teadus- ja arendusteenused

Artikkel 13: Avaliku sektori hankijate subsideeritavad lepingud

Artikkel 14: Teadusuuringute ja arendustegevuse alased teenused

2. alajagu: Kaitse- **või** julgeolekuaspektiga seotud hanked

Artikkel 15: Kaitse ja julgeolek

Artikkel 16: Kaitse- **või** julgeolekuaspektiga seotud segahanked

Artikkel 17: Kaitse- **või** julgeolekuaspekte sisaldavad hankelepingud ja ideekonkurssid, mis on sõlmitud või korraldatud rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt

II PEATÜKK: Üldised eeskirjad

Artikkel 18: Riigihanke üldpõhimõtted

Artikkel 19: Ettevõtjad

Artikkel 20: Reserveeritud hankelepingud

Artikkel 21: Konfidentsiaalsus

Artikkel 22: Teabevahetuse suhtes kohaldatavad eeskirjad

Artikkel 23: Nomenklatuurid

Artikkel 24: Huvide konflikt

II JAOTIS: RIIGIHANKELEPINGUTE SUHTES KOHALDATAVAD EESKIRJAD

I PEATÜKK: Menetlused

Artikkel 25: WTO riigihankelepingu ja muude rahvusvaheliste kokkulepetega seotud tingimused

Artikkel 26: Menetluse valik

Artikkel 27: Avatud hankemenetlus

Artikkel 28: Piiratud hankemenetlus

Artikkel 29: Konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus

Artikkel 30: Võistlev dialoog

Artikkel 31: Innovatsioonipartnerlus

Artikkel 32: Väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse kasutamine

II PEATÜKK: Elektrooniliste ja koondhangete puhul kasutatavad meetodid ja vahendid

Artikkel 33: Raamlepingud

Artikkel 34: Dünaamilised hankesüsteemid

Artikkel 35: Elektrooniline oksjon

Artikkel 36: Elektroonilised kataloogid

Artikkel 37: Keskne hankimine ja kesksed hankijad

Artikkel 38: Ajutised ühishanked

Artikkel 39: Eri liikmesriikide avaliku sektori hankijaid hõlmavad hanked

III PEATÜKK: Menetluse läbiviimine

1. JAGU: ETTEVALMISTAMINE

Artikkel 40: Esialgsed turu-uuringud

Artikkel 41: Taotlejate ja pakkujate eelnev osalemine

Artikkel 42: Tehniline kirjeldus

Artikkel 43: Märgised

Artikkel 44: Katsearuanded, sertifitseerimine ja muu tõendusmaterjal

Artikkel 45: Alternatiivsed lahendused

Artikkel 46: Lepingute osadeks jaotamine

Artikkel 47: Tähtaegade kehtestamine

2. JAGU: AVALDAMINE JA LÄBIPAISTVUS

Artikkel 48: Eelteated

Artikkel 49: Hanketeated

Artikkel 50: Lepingu sõlmimise teated

Artikkel 51: Teadete avaldamise vorm ja viis

Artikkel 52: Avaldamine riigi tasandil

Artikkel 53: Hankedokumentide elektrooniline kättesaadavus

Artikkel 54: Pakkumuse esitamine

Artikkel 55: Taotlejate ja pakkujate teavitamine

3. JAGU: OSALEJATE VALIMINE JA LEPINGUTE SÕLMIMINE

Artikkel 56: Üldpõhimõtted

1. alajagu: Kvalitatiivse valiku kriteeriumid

Artikkel 57: Kõrvaldamise alused

Artikkel 58: Kvalifitseerimise tingimused

Artikkel 59: Euroopa ühtne hankedokument

Artikkel 60: Tõendusmaterjal

Artikkel 61: Elektrooniline tõendite andmebaas (e-Certis)

Artikkel 62: Kvaliteeditagamis- ja keskkonnajuhtimisstandardid

Artikkel 63: Teiste üksuste suutlikkusele toetumine

Artikkel 64: Tunnustatud ettevõtjate ametlikud nimekirjad ja sertifitseerimine avalik-õiguslike või eraõiguslike asutuste poolt

2. alajagu: Taotlejate, pakkumuste ja lahenduste arvu vähendamine

Artikkel 65: Nõuetele vastavate taotlejate arvu piiramine osalemiskutse esitamisel

Artikkel 66: Pakkumuste ja lahenduste arvu piiramine

3. alajagu: Lepingu sõlmimine

Artikkel 67: **Pakkumuste hindamise** kriteeriumid

Artikkel 68: Olelusringi kulude arvestamine

Artikkel 69: Põhjendamatult madala maksumusega pakkumused

IV PEATÜKK: Lepingute täitmine

Artikkel 70: Lepingute täitmise tingimused

Artikkel 71: Allhanked

Artikkel 72: Lepingute muudatused nende kehtivusajal

Artikkel 73: Lepingute lõpetamine

III JAOTIS: ERIHANGETE KORD

I PEATÜKK: Sotsiaalteenused ja muud eriteenused

Artikkel 74: Sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste hankelepingute sõlmimine

Artikkel 75: Teadete avaldamine

Artikkel 76: Lepingute sõlmimise põhimõtted

Artikkel 77: Teatavatele teenustele reserveeritud hankelepingud

II PEATÜKK: Ideekonkursside reguleerivad eeskirjad

Artikkel 78: Reguleerimisala

Artikkel 79: Teated

Artikkel 80: Ideekonkursside korraldamise ja osalejate valimise eeskirjad

Artikkel 81: Žürii koosseis

Artikkel 82: Žürii otsused

IV JAOTIS: JUHTIMINE

Artikkel 83: Jõustamine

Artikkel 84: Üksikaruanded lepingute sõlmimise menetluse kohta

Artikkel 85: Liikmesriikide aruandlus ja statistiline teave

Artikkel 86: Halduskoostöö

V JAOTIS: DELEGEERITUD VOLITUSED, RAKENDUSVOLITUSED JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 87: Delegeeritud volituste rakendamine

Artikkel 88: Kiirmenetlus

Artikkel 89: Komiteemenetlus

Artikkel 90: Ülevõtmine ja üleminekusätted

Artikkel 91: Kehtetuks tunnistamine

Artikkel 92: Läbivaatamine

Artikkel 93: Jõustumine

Artikkel 94: Adressaadid

LISAD

I LISA KESKVALITSUSASUTUSED

II LISA ARTIKLI 2 LÕIKE 1 PUNKTI 8 ALAPUNKTIS A OSUTATUD

TEGEVUSTE LOETELU

III LISA ARTIKLI 4 PUNKTIS B OSUTATUD TOODETE LOETELU SEOS

AVALIKU SEKTORI HANKIJATE POOLT RIIGIKAITSE VALDKONNAS SÕLMITUD LEPINGUTEGA

IV LISA PAKKUMUSTE, OSALEMISTAOTLUSTE NING IDEEKONKURSSIDE
KAVADE JA PROJEKTIDE ELEKTROONILISEKS VASTUVÕTMISEKS VAJALIKE
VAHENDITE JA SEADMETEGA SEOTUD NÕUDED

V LISA – EELTEATES SISALDUV TEAVE

A osa: TEAVE, MIS PEAB SISALDUMA EELTEATE AVALIKU SEKTORI HANKIJA
PROFIILIS AVALDAMISE TEATES

B osa: TEAVE, MIS PEAB SISALDUMA EELTEADETES (millele on osutatud artiklis 48)

C osa: HANKETEATES AVALDATAV TEAVE (millele on osutatud artiklis 49)

D osa: LEPINGU SÕLMIMISE TEATES AVALDATAV TEAVE (millele on osutatud artiklis
50)

E osa: IDEEKONKURSI TEATES AVALDATAV TEAVE (millele on osutatud artikli 79
lõikes 1)

F osa: TEAVE, MIS AVALDATAKSE TEATES IDEEKONKURSI TULEMUSTE KOHTA
(millele on osutatud artikli 79 lõikes 2)

G osa: TEAVE, MIS AVALDATAKSE TEATES LEPINGU MUUTMISE KOHTA SELLE
KEHTIVUSE AJAL (millele on osutatud artikli 72 lõikes 5)

H osa: SOTSIAAL- JA MUUDE ERITEENUSTE LEPINGUTE HANKETEADETES
AVALDATAV TEAVE (millele on osutatud artikli 75 lõikes 1)

I osa: SOTSIAAL- JA MUUDE ERITEENUSTE LEPINGUTE EELTEADETES
AVALDATAV TEAVE (millele on osutatud artikli 75 lõikes 1)

J osa: SOTSIAAL- JA MUUDE ERITEENUSTE LEPINGU SÕLMIMISE TEADETES
AVALDATAV TEAVE (millele on osutatud artikli 75 lõikes 2)

VI LISA: TEAVE, MIS TULEB ESITADA ELEKTROONILISTE OKSJONITEGA SEOTUD
HANKEDOKUMENTIDES (artikli 35 lõige 4)

VII LISA: TEATAVATE TEHNILISTE KIRJELDUSTE MÄÄRATLUSED

VIII LISA: AVALDAMISEGA SEOTUD TINGIMUSED

IX LISA: ARTIKLIGA 54 ETTE NÄHTUD PAKKUMUSE ESITAMISE ETTEPANEKU,
DIALOOGIS OSALEMISE ETTEPANEKU VÕI HUVI KINNITAMISE ETTEPANEKU
SISU

X LISA: ARTIKLI 18 LÕIKES 2 OSUTATUD RAHVUSVAHELISTE SOTSIAALSETE JA
KESKKONNAALASTE KONVENTSIOONIDE LOEND

XI LISA REGISTRID

XII LISA TÕENDID KVALIFITSEERIMISE TINGIMUSTE PUHUL

XIII LISA	ARTIKLI 68 LÕIKES 3 OSUTATUD LIIDU ÕIGUSAKTIDE LOEND
XIV LISA	ARTIKLIS 74 OSUTATUD TEENUSED
XV LISA	VASTAVUSTABEL

I JAOTIS

REGULEERIMISALA, MÕISTED JA ÜLDPÕHIMÕTTED

I PEATÜKK

Reguleerimisala ja mõisted

1. JAGU

REGULEERIMISESE JA MÕISTED

Artikkel 1

Reguleerimisese ja reguleerimisala

1. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse eeskirjad hankemenetluste läbiviimiseks avaliku sektori hankijate poolt selliste riigihankelepingute sõlmimiseks ja ideekonkursside korraldamiseks, mille eeldatav maksumus ületab artiklis 4 sätestatud piirmäärasid.
2. Hangete all mõeldakse käesolevas direktiivis ehitustööde, asjade või teenuste
■ hankimist *riigihankelepingu alusel* avaliku sektori hankijate valitud ettevõtjatelt, olenemata sellest, kas kõnealused ehitustööd, asjad või teenused teenivad avalikke huve.

■

3. *Käesolevat direktiivi kohaldatakse ELi toimimise lepingu artikli 346 kohaselt.*
4. *Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide vabadust määrata kooskõlas liidu õigusega kindlaks, milliseid teenuseid nad loevad üldist majandushuvi pakkuvateks teenusteks, kuidas selliste teenuste osutamist tuleks korraldada ja rahastada kooskõlas riigiabi eeskirjadega ning milliseid konkreetseid kohustusi nende suhtes tuleks kohaldada. Samuti ei mõjuta käesolev direktiiv ametiasutuste otsuseid selle üle, kas, kuidas ja millises ulatuses nad ise vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 14 ja protokollile nr 26 avalikes huvides ülesandeid täita tahavad.*
5. *Käesolev direktiiv ei mõjuta viisi, kuidas liikmesriigid korraldavad oma sotsiaalkindlustussüsteeme.*
6. *Kokkuleppeid, otsuseid ja muid õiguslikke vahendeid, millega korraldatakse avaliku sektori hankijate või nende ühenduste vahel õiguste ja kohustuste üleandmist avalike ülesannete täitmiseks ning millega ei nähta ette lepinguliste kohustuste täitmise tasustamist, käsitatakse asjaomase liikmesriigi sisese asjakorraldusena ning käesolev direktiiv neid ei mõjuta.*

Artikkel 2

Mõisted

1. Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „avaliku sektori hankijad” – riik, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused, avalik-õiguslikud isikud, ühe või mitme sellise omavalitsuse või avalik-õigusliku isiku moodustatud ühendused;
- 2) „keskvalitsusasutused” – I lisas loetletud avaliku sektori hankijad ning, kui riiklikul tasandil on tehtud vastavaid parandusi ja muudatusi, nende õigusjärglased;
- 3) „keskvalitsusest madalama tasandi hankijad” – avaliku sektori hankijad, kes ei ole keskvalitsusasutused;

■

- 4) „avalik-õiguslik isik” – isik, mis vastab kõigile järgmistele tingimustele:
- a) see on moodustatud ■ konkreetse eesmärgiga rahuldada vajadusi üldistes huvides ning sellel ei ole tööstuslikku ega ärilist iseloomu; ■
 - b) see on juriidiline isik *ning*
 - c) seda rahastavad põhiliselt riik, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused või muud avalik-õiguslikud isikud; selle juhtimine toimub kõnealuste omavalitsuste või avalik-õiguslike isikute järelevalve all; selle haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmetest üle poole on määranud riik, piirkondlik või kohalik omavalitsus või muud avalik-õiguslikud isikud;
- 5) „riigihanke lepingud” – ühe või mitme ettevõtja ning ühe või mitme avaliku sektori hankija vahel kirjalikult sõlmitud rahaliste huvidega seotud lepingud, mille eesmärgiks on ehitustööd, asjade tarnimine või teenuste osutamine;

- 6) „ehitustööde riigihanketingud” – riigihanketingud, mille esemeks on üks järgmistest:
- a) II lisas loetletud ehitustööde tegemine või ehitustööde tegemine koos projekteerimisega;
 - b) ehitustöö tegemine või ehitustöö tegemine koos projekteerimisega;
 - c) ehitustöö tegemine mis tahes vahenditega vastavalt ehitise liigile ja projektile otsustavat mõju avaldava avaliku sektori hankija esitatud nõuetele;
- 7) „ehitustöö” – ehitus- või tsiviilehitustööde tulemus tervikuna, millel on iseseisev majanduslik või tehniline otstarve;
- 8) „asjade riigihanketingud” – riigihanketingud, mille esemeks on asjade ostmine, üürimine, rentimine või liisimine koos väljaostuvõimalusega või ilma. Asjade hanketing võib kaasneva tööna hõlmata ka kohaletoomis- ja paigaldustöid;
- 9) „teenuste riigihanketingud” – riigihanketingud, mille esemeks on teenuste osutamine, välja arvatud riigihanketingud punktis 8 osutatud teenuste osutamiseks;

- 10) „ettevõtja” – füüsiline või juriidiline isik või avaliku sektori asutus või selliste isikute ja/või asutuste rühm, **sealhulgas igasugused ettevõtjate ajutised ühendused**, kes pakub turul ehitustööde ja/või ehitustöö tegemist, asju või teenuseid;
- 11) „pakkuja” – pakkumuse esitanud ettevõtja;
- 12) „taotleja” – ettevõtja, kes taotleb osalemist või keda on kutsutud osalema piiratud hankemenetluses, konkurentsipõhises läbirääkimistega hankemenetluses, väljakuulutamisetä läbirääkimistega hankemenetluses, võistlevas dialoogis või innovatsioonipartnerluses;
- 13) „**hankedokument**” – avaliku sektori hankija esitatud või tema poolt viidatud **dokument**, milles kirjeldatakse **riigihanke** või menetluse elemente või määratakse need kindlaks, sealhulgas hanketeade, eelteade, kui seda kasutatakse **riigihanke** väljakuulutamiseks, tehniline kirjeldus, kirjeldav dokument, lepingu kavandavad tingimused, taotlejate ja pakkuja esitatavate dokumentide vormingud, teave kõikide suhtes kehtivate kohustuste kohta ja kõik täiendavad dokumendid;

- 14) „kesksed hanked” – pidevad hanked ühel järgmisel kujul:
- a) avaliku sektori hankijate jaoks ettenähtud asjade ja/või teenuste hankimine;
 - b) avaliku sektori hankijate jaoks ettenähtud ehitustööde, asjade või teenuste riigihanke lepingute või raamlepingute sõlmimine;
- 15) „hangete tugiteenused” – hankemenetlust toetav tegevus, eelkõige järgmisel kujul:
- a) tehniline taristu, et võimaldada avaliku sektori hankijatel sõlmida ehitustööde, asjade või teenuste hanke- või raamlepinguid;
 - b) hankemenetluse läbiviimise või korraldamise alane nõustamine või
 - c) hankemenetluse ettevalmistamine ja juhtimine asjaomase avaliku sektori hankija nimel;
- 16) „keskne hankija” – avaliku sektori hankija, kes korraldab keskseid riigihankeid ning võib pakkuda ka **riigihangete** tugiteenuseid;
- 17) „tugiteenuse osutaja” – avalik-õiguslik või eraõiguslik isik, kes pakub turul **riigihangete** tugiteenuseid;

- 18) „kirjalik” või „kirjalikult” – sõnadest või numbritest koosnev avaldus, mida on võimalik lugeda, paljundada ja seejärel edastada, sh elektrooniliste vahendite abil edastatav ja salvestatav teave;
- 19) „elektroonilised vahendid” – elektroonilised seadmed, mida kasutatakse kaablite, raadio, optiliste vahendite või muude elektromagnetiliste vahendite kaudu saadetud, edastatud ja vastu võetud andmete töötlemiseks (sealhulgas digitaalseks pakkimiseks) ja salvestamiseks;
- 20) „olelusring” – kõik toodete või ehitustööde olemasolu või teenuste osutamise järjestikused ja/või omavahel seotud etapid, sh ***teostatav uurimis- ja arendustegevus***, tootmine, ***kauplemine ja selle tingimused***, transport, kasutamine ning hooldus, alates tooraine hankimisest või ressursside loomisest kuni kõrvaldamiseni ja ***teenuste osutamise või kasutamise lõpuni***;
- 21) „ideekonkurss” – menetlus, mille kaudu avaliku sektori hankija peamiselt maa- ja linnaplaneeringute, arhitektuuri ja inseneritöö või andmetöötluse valdkonnas omandab kavandi või projekti, mille valib välja žürii auhinnalisel või auhindadeta konkursil;

- 22) *„innovatsioon” – uue või märkimisväärselt täiustatud toote, teenuse või protsessi, sealhulgas tootmis- või ehitusprotsessi (kuid mitte ainult), uue turustusviisi või uue organisatsioonilise meetodi kasutuselevõtt äritavades, töökorralduses või välissuhetes, muu hulgas eesmärgiga aidata lahendada ühiskondlikke väljakutseid või toetada aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiat „Euroopa 2020”;*
- 23) *„märgis” – mis tahes dokument, sertifikaat või tõend, mis tõendab, et asjaomased ehitustööd, tooted, teenused, protsessid või menetlused vastavad teatavatele nõuetele;*
- 24) *„märgise nõuded” – nõuded, millele asjaomased ehitustööd, tooted, teenused, protsessid või menetlused peavad asjaomase märgise saamiseks vastama.*

2. Käesoleva artikli kohaldamisel hõlmavad **piirkondlikud omavalitsused omavalitsusi, mille mittetäielik loetelu on esitatud** Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1059/2003¹ osutatud NUTS 1. ja 2. tasandi piirkondade loetelus, samas kui kohalikud omavalitsused on kõik NUTS 3. tasandile kuuluvate haldusüksuste omavalitsusorganid ja väiksemate haldusüksuste omavalitsusorganid, nagu on osutatud määruses (EÜ) nr 1059/2003.

Artikkel 3

Segahanked

1. *Lõiget 2 kohaldatakse segalepingute suhtes, mille esemeks on erinevad hankeliigid, mis kõik on käesoleva direktiiviga hõlmatud.*

Lõikeid 3–5 kohaldatakse segalepingute suhtes, mille esemeks on käesoleva direktiiviga hõlmatud hanked ja muude õiguskordadega hõlmatud hanked.

¹ Euroopa parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1059/2003, millega kehtestatakse ühine statistiliste territoriaalüksuste liigitus (NUTS) (ELT L 154, 21.6.2003, lk 1).

2. Lepingud, mille esemeks on kaks või enam liiki riigihankeid (ehitustööd, teenused või asjad), sõlmitakse kooskõlas lepingu põhiesemeks oleva **riigihanke** liigi suhtes kohaldatavate sätetega.

Segalepingute puhul, mis hõlmavad **osaliselt** teenuseid III jaotise I peatüki tähenduses ning **osaliselt** muid teenuseid või **segalepingute puhul, mis hõlmavad osaliselt** teenuseid ja **osaliselt** asju, määratakse lepingu **põhiese** kindlaks **selle järgi, milliste** asjaomaste teenuste või asjade eeldatav maksumus **on suurim**.

3. **Kui asjaomase lepingu eri osasid on objektiivselt võimalik lahutada, kohaldatakse lõiget 4. Kui asjaomase lepingu eri osasid ei ole objektiivselt võimalik lahutada, kohaldatakse lõiget 6.**

Kui asjaomase lepingu osa on hõlmatud ELi toimimise lepingu artikliga 346 või direktiiviga 2009/81/EÜ, kohaldatakse käesoleva direktiivi artiklit 16.

4. Selliste lepingute puhul, mille **ese** hõlmab nii käesoleva direktiiviga reguleeritavaid riigihankeid kui ka riigihankeid, **mida käesolev direktiiv ei hõlma, võivad avaliku sektori hankijad teha otsuse sõlmida eri osade kohta eraldi hankelepingud või sõlmida ühtne leping. Kui avaliku sektori hankijad otsustavad sõlmida eri osade kohta eraldi hankelepingud, otsustatakse see, millist õiguskorda iga sellise eraldi lepingu suhtes kohaldada, asjaomase eraldi osa omaduste põhjal.**

Kui avaliku sektori hankijad otsustavad sõlmida ühtse lepingu, kohaldatakse segalepingu suhtes käesolevat direktiivi, juhul kui artiklis 16 ei ole ette nähtud teisiti, olenemata nende osade maksumusest, mis muidu oleksid hõlmatud erineva õigusliku režiimiga, ning olenemata sellest, millise õigusliku režiimiga kõnealused osad muidu hõlmatud oleksid.

Asjade, ehitustööde ja teenuste hankelepingute ja kontsessioonide elemente sisaldavate segalepingute puhul ■ sõlmitakse segaleping käesoleva direktiivi kohaselt, kui lepingu selle osa, mis moodustab käesoleva direktiiviga reguleeritava hankelepingu, artikli 5 kohaselt arvutatud eeldatav maksumus on võrdne artiklis 4 sätestatud piirmääraga või sellest suurem.

5. *Lepingute puhul, mille esemeks on nii käesoleva direktiiviga reguleeritavad hanked kui ka hanked, mis hõlmavad direktiiviga ...* reguleeritavat tegevust, määratakse kohaldatavad eeskirjad käesoleva artikli lõikest 4 olenemata kindlaks direktiivi ...* artiklite 5 ja 6 kohaselt.*
6. Kui *kõnealuse* lepingu eri osasid ■ ei ole objektiivselt võimalik lahutada, lähtutakse kohaldatava õiguskorra üle otsustamisel lepingu põhiesemest.

* Väljaannete talitus: palun sisestada dokumendis PE-CONS 75/13 sisalduva direktiivi number.

2. JAGU

PIIRMÄÄRAD

Artikkel 4

Piirmäärad

Käesolevat direktiivi kohaldatakse **riigihangete** suhtes, mille eeldatav maksumus käibemaksuta on võrdne järgmiste piirmääradega või ületab neid:

- a) 5 186 000 eurot ehitustööde riigihanke lepingute puhul;
- b) 134 000 eurot keskvalitsusasutuste sõlmitavate asjade ja teenuste valiku riigihanke lepingute puhul ja selliste asutuste korraldatavate ideekonkursside puhul; riigikaitse valdkonna avaliku sektori hankijate sõlmitud asjade riigihankelepingute puhul kohaldatakse seda üksnes selliste lepingute suhtes, mis hõlmavad III lisas loetletud tooteid;
- c) 207 000 eurot keskvalitsusest madalama tasandi hankijate sõlmitavate asjade ja teenuste riigihanke lepingute puhul ja selliste avaliku sektori hankijate korraldatavate ideekonkursside puhul. *See püramäär kehtib ka riigikaitse valdkonnas tegutsevate keskvalitsusasutuste sõlmitavate asjade riigihanke lepingute puhul, kui need lepingud hõlmavad III lisas loetlemata tooteid;*
- d) 750 000 eurot XIV lisas loetletud sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste riigihanke lepingute puhul.

Artikkel 5

Hanke eeldatava maksumuse arvutamise meetodid

1. Hanke eeldatava maksumuse arvutamisel võetakse aluseks avaliku sektori hankija hinnangu kohaselt väljamakstav kogusumma käibemaksuta, arvestades sealhulgas lepingutega seotud mis tahes valikuvõimalusi ja uuendamisi, ***nagu on selgelt esitatud hankedokumentides.***

Kui avaliku sektori hankija näeb ette auhinnad või maksed taotlejatele või pakkujatele, võtab ta neid ***riigihanke*** eeldatava maksumuse arvutamisel arvesse.

2. ***Kui avaliku sektori hankija koosneb mitmest eraldi tegutsevast üksusest, võetakse arvesse kõigi nende üksuste riigihangete eeldatavat kogumaksumust.***

Olenemata esimesest lõigust, kui eraldi tegutsev üksus on sõltumatult vastutav oma riigihanke või selle teatavate kategooriate eest, võib maksumust hinnata kõnealuse üksuse tasandil.

3. Riigihanke eeldatava maksumuse arvutamise meetodi valik ei tohi olla seotud kavatsusega jätta hankeleping käesoleva direktiivi reguleerimisalast välja.
■ Üksikhanget ■ ei jaotata seega osadeks selliselt, et hoitakse ära selle kuulumine käesoleva direktiivi reguleerimisalasse, välja arvat juhud, kui see on objektiivsetel põhjustel õigustatud.

4. Kõnealune eeldatav maksumus peab kehtima hanketeate saatmise hetkel või kui ***hanketeate saatmist*** ei ole ette nähtud, siis hetkel, kui avaliku sektori hankija alustab hankemenetlust, ***näiteks võttes hankega seoses ühendust ettevõtjatega, kui see on asjakohane.***
5. Raamlepingute ja dünaamiliste hankesüsteemide puhul on arvessevõetav maksumus kõigi raamlepingu või dünaamilise hankesüsteemi kehtivusaja jooksul kavandatavate lepingute maksimaalne eeldatav maksumus käibemaksuta.
6. Innovatsioonipartnerluste puhul vastab arvessevõetav maksumus kavandatava partnerluse kõigis etappides aset leidva teadus- ja arendustegevuse ning samuti kavandatava partnerluse lõpus välja arendatavate ja tarnitavate asjade, teenuste või ehitustööde maksimaalsele eeldatavale maksumusele käibemaksuta.
7. Ehitustööde riigihankelepingute puhul võetakse eeldatava maksumuse arvutamisel arvesse nii ehitustööde maksumust kui ka avaliku sektori hankijate poolt ehitustööde tegemiseks töövõtja käsutusse antud asjade ja teenuste eeldatavat kogumaksumust, kui sellised asjad või teenused on ehitustööde tegemiseks vajalikud.

8. Kui kavandatava ehitustööde või teenuste **riigihanke** tulemusena sõlmitakse hankelepingud **II** eraldi osadena, võetakse arvesse kõigi osade eeldatav kogumaksumus.

Kui osade kogumaksumus on võrdne artiklis 4 sätestatud piirmääraga või sellest suurem, kohaldatakse käesolevat direktiivi iga osa suhtes.

9. ***Kui sarnaste asjade hankimise ettepaneku tulemuseks võib olla lepingute sõlmimine riigihanke eraldi osade suhtes, tuleb artikli 4 punktide b ja c kohaldamisel arvestada kõigi selliste osade eeldatavat kogumaksumust.***

Kui osade kogumaksumus on võrdne artiklis 4 sätestatud piirmääraga või sellest suurem, kohaldatakse käesolevat direktiivi iga osa suhtes.

II

10. ***Olenemata lõigetest 8 ja 9*** võivad avaliku sektori hankijad üksikute osade suhtes lepinguid sõlmides jätta käesolevas direktiivis sätestatud menetlused kohaldamata, kui asjaomase osa eeldatav maksumus käibemaksuta jääb asjade või teenuste puhul alla 80 000 euro ja ehitustööde puhul alla 1 miljoni euro. Selliste osade kogumaksumus, mille jaoks sõlmitud lepingute suhtes ei kohaldata käesolevat direktiivi, ei tohi siiski ületada 20 % kavandatava ehitustöö, samalaadsete asjade või teenuste **riigihanke** kõikide osade kogumaksumusest.

11. Selliste asjade või teenuste riigihankelepingute puhul, mis on olemuselt regulaarsed või mida kavatsetakse teatava aja jooksul uuendada, võetakse lepingu eeldatava maksumuse arvutamisel aluseks:
- a) eelnenud 12 kuu või ühe finantsaasta jooksul sõlmitud samalaadsete järjestikuste lepingute tegelik kogumaksumus, mida on võimaluse korral kohandatud esialgse lepingu sõlmimisele järgneva 12 kuu jooksul toimunud muutustega koguses või maksumuses;
 - b) või esimesele tarnele järgnenud kaheteistkümne kuu või finantsaasta jooksul, kui see on pikem kui kaksteist kuud, sõlmitud järjestikuste lepingute eeldatav kogumaksumus.
12. Asjade üürimise, rentimise või liisimisega seotud asjade riigihankelepingute puhul tuleb lepingu eeldatava maksumuse arvutamisel võtta aluseks järgmine maksumus:
- a) tähtajaliste riigihankelepingute puhul, kui tähtaeg on 12 kuud või lühem, hankelingu eeldatav kogumaksumus selle kehtivusaja jooksul või kui hankelingu tähtaeg on pikem kui 12 kuud, selle kogumaksumus, sealhulgas eeldatav jääkväärtus;
 - b) tähtajatute riigihankelepingute puhul või lepingute puhul, mille kehtivusaega ei ole võimalik kindlaks määrata, igakuine maksumus, mis on korrutatud 48ga.

13. Teenuste riigihanketingute puhul tuleb lepingu eeldatava maksumuse arvutamisel vajaduse korral aluseks võtta järgmine väärtus:
- a) kindlustusteenused: makstav kindlustusmakse ja muud tasud;
 - b) panga- ja muud finantsteenused: teenustasud, makstavad vahendustasud, intress ja muud tasud;
 - c) projekteerimislingud: teenustasud, makstavad vahendustasud ja muud tasud.
14. Teenuste riigihanketingute puhul, milles ei täpsustata koguhinda, võetakse lepingu eeldatava maksumuse arvutamisel aluseks:
- a) tähtajaliste hanketingute puhul, mille kehtivusaeg on 48 kuud või lühem: kogumaksumus hanketingu kehtivusaja jooksul;
 - b) tähtajatute hanketingute või hanketingute puhul, mille kehtivusaeg on üle 48 kuu: kuumakse korrutatuna 48ga.

Artikkel 6

Piirmäärade *ja keskvalitsusasutuste nimekirja* läbivaatamine

1. Komisjon kontrollib iga kahe aasta tagant alates 30. juunist **2013**, kas artikli 4 punktides a, b ja c kehtestatud piirmäärad vastavad Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankelepingus (edaspidi „WTO riigihankeleping”) sätestatud piirmääradele, ja vaatab need vajaduse korral kooskõlas käesoleva artikliga läbi.

Vastavalt WTO riigihankelepingu kohasele arvutamismeetodile võtab komisjon kõnealuste piirmäärade väärtuste arvutamisel aluseks Rahvusvahelise Valuutafondi eriarveldusühikutes (SDR) väljendatud euro keskmise päevakursi 24 kuu pikkuse ajavahemiku jooksul, mis lõpeb 1. jaanuaril jõustuvale läbivaatamisele eelnevaks 31. augustiks. Sel viisil läbivaadatud piirmäärade väärtus ümardatakse vajaduse korral lähima tuhande euroniga allapoole, et tagada WTO riigihankelepingus sätestatud kehtivate, SDRides väljendatud piirmäärade järgimine.

2. Käesoleva artikli lõike 1 kohasel läbivaatamisel vaatab komisjon lisaks läbi ka:
 - a) artikli 13 esimese lõigu punktis a kehtestatud piirmäära, kohandades seda ehitustööde riigihankelepingute suhtes kohaldatava läbivaadatud piirmääraga;
 - b) artikli 13 esimese lõigu punktis b kehtestatud piirmäära, kohandades seda keskvalitsusest madalama tasandi hankijate sõlmitavate teenuste riigihankelepingute suhtes kohaldatava läbivaadatud piirmääraga.

3. Iga kahe aasta tagant alates 1. jaanuarist 2014 määrab komisjon kindlaks artikli 4 punktides a, b ja c osutatud ja käesoleva artikli lõike 1 kohaselt läbi vaadatud piirmäärade väärtused liikmesriikidele, mille rahaühik ei ole euro.

Samal ajal määrab komisjon kindlaks artikli 4 punktis d osutatud piirmäära väärtuse liikmesriikidele, mille rahaühik ei ole euro, omavääringus.

Vastavalt WTO riigihankelepingu kohasele arvutusmeetodile võetakse nende **väärtuste** arvutamisel aluseks kõnealuste omavääringute keskmine päevakurss, mis vastab eurodes väljendatud kohaldatavatele piirmääradele 24 kuu pikkuse ajavahemiku jooksul, mis lõpeb 1. jaanuaril toimuvale piirmäärade muutmisele eelneval 31. augustil.

4. Komisjon avaldab lõikes **1** osutatud muudetud piirmäärad, nende vastavad väärtused ***lõike 3 esimeses lõigus*** osutatud riikide vääringus ***ja lõike 3 teise lõigu kohaselt kindlaks määratud väärtuse Euroopa Liidu Teatajas*** muutmisele järgneva novembrikuu alguses.

5. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 89 vastu delegeeritud õigusakte, et kohandada käesoleva artikli lõike 1 teises lõigus osutatud meetodit WTO riigihankelepingus sätestatud meetodi muudatustega seoses artikli 4 punktides a, b ja c osutatud piirmäärade läbivaatamisega ning liikmesriikide, mille rahaühik ei ole euro, omavääringu vastava väärtuse kindlaksmääramisega, millele on osutatud käesoleva artikli lõikes 3.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte, et käesoleva artikli lõike 1 kohaselt vaadata läbi artikli 4 punktides a, b ja c osutatud piirmäärad ning et käesoleva artikli lõike 2 kohaselt vaadata läbi artikli 13 esimese lõigu punktides a ja b osutatud piirmäärad.

6. Kui artikli 4 punktides a, b ja c ning artikli 13 esimese lõigu punktides a ja b osutatud piirmäärad vajavad läbivaatamist ning ajalised piirangud ei võimalda kasutada artikliga 87 ette nähtud menetlust ja seega on tungiv vajadus, kohaldatakse käesoleva artikli lõike 5 teise lõigu kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktide suhtes artiklis 88 sätestatud menetlust.

7. *Komisjonile antakse volitused võtta vastu delegeeritud õigusakte vastavalt artiklile 87 I lisa muutmiseks, et ajakohastada avaliku sektori hankijate loetelu liikmesriikide asjakohaste teadete põhjal, kui selliseid muudatusi on vaja avaliku sektori hankijate korrektseks identifitseerimiseks.*

3. JAGU

ERANDID

Artikkel 7

Vee-, energeetika- ja transpordisektori ning postiteenuste sektori lepingud

Käesolevat direktiivi ei kohaldata riigihankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mis on sõlmitud või korraldatud direktiivi ...^{*} asendava direktiivi] alusel ühe või mitme kõnealuse direktiivi artiklites 5–11 nimetatud tegevusalaga tegelevate avaliku sektori hankijate poolt ja kõnealuste tegevuste sooritamiseks, [ega riigihankelepingute suhtes, mis on kõnealuse direktiivi artiklite 18, 23 ja 34 alusel selle direktiivi reguleerimisalast välja jäetud, ***või kui need on sõlmitud nimetatud direktiivi artikli 13 lõike 2 punkti b tähenduses postiteenuseid osutava avaliku sektori hankija poolt, lepingute suhtes, mis on sõlmitud järgmiste tegevuste sooritamiseks:***

- a) *üksnes elektrooniliste vahendite vahendusel pakutavad ja nendega seotud lisandväärtusega teenused, sealhulgas šifreeritud dokumentide turvaline edastamine elektrooniliste vahenditega, aadressihalduse teenused ja registreeritud elektroonilise posti edastamine;*

^{*} Väljaannete talitus: palun sisestada dokumendis PE-CONS 75/13 sisalduva direktiivi number.

- b) *finantsteenused, mis on kaetud CVP koodidega 66100000-1 kuni 66720000-3 ja direktiivi ...* artikli 21 punktiga d ning mis hõlmavad eelkõige postirahakaarte ja posti žiirülekandeid;*
- c) *filateeliateenused, või*
- d) *logistikateenused (teenused, milles on ühendatud füüsiline kättetoimetamine ja/või ladustamine ning teised postiga mitteseotud funktsioonid).*

Artikkel 8

Erandid elektroonilise side valdkonnas

Käesolevat direktiivi ei kohaldata riigihankelepingute ega ideekonkursside suhtes, mille põhieesmärk on võimaldada avaliku sektori hankijatel pakkuda või kasutada sidevõrke või pakkuda üldsusele üht või mitut elektroonilist sideteenust.

Käesolevas artiklis kasutatakse mõisteid „üldkasutatav sidevõrk” ja „elektroonilise side võrk” samas tähenduses, mis neil on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2002/21/EÜ¹.

* Väljaannete talitus: palun sisestada dokumendis PE-CONS 75/13 sisalduva direktiivi number.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiiv 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv) (ELT L 108, 24.42002, lk 33).

Artikkel 9

Rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt sõlmitud riigihankelepingud ja korraldatud ideekonkursid

- 1.** Käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste riigihankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mille sõlmimisel või korraldamisel avaliku sektori hankija peab kohaldama käesolevas direktiivis sätestatud erinevat hankemenetlust, mis on kehtestatud mõnel järgmisel alusel:
- a) *rahvusvahelisest õigusest tulenevaid kohustusi loov õiguslik vahend, näiteks* rahvusvaheline leping või kokkulepe, mis on sõlmitud liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi või selle allpiirkonna vahel aluslepingute kohaselt ja mis hõlmab ehitustöid, asju või teenuseid, mis on ette nähtud teatava projekti ühiseks rakendamiseks või kasutamiseks *allakirjutanute poolt*,
 - b) rahvusvaheline *organisatsioon*.

Liikmesriigid teatavad kõigist käesoleva lõike esimese lõigu punktis a osutatud õiguslikest vahenditest komisjonile, kes võib konsulteerida artiklis 89 osutatud riigihankelepingute nõuandekomiteega.

2. ***Käesolevat direktiivi ei kohaldata hankelepingute ega ideekonkursside suhtes, mille puhul avaliku sektori hankija sõlmib või korraldab lepingu sõlmimise kooskõlas rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise finantseerimisasutuse hanke-eeskirjadega, kui asjaomaseid riigihankelepinguid või ideekonkursside rahastab täielikult see organisatsioon või asutus; hankelepingute ja ideekonkursside puhul, mille suuremat osa kaasrahastab rahvusvaheline organisatsioon või rahvusvaheline finantseerimisasutus, lepivad lepingupooled kokku, milliseid hankemenetlusi kohaldada*** .
3. ***Artiklit 17 kohaldatakse kaitse- või julgeolekuaspekte sisaldavate hankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mis on sõlmitud või korraldatud rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt. Käesoleva artikli lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata nimetatud lepingute ja ideekonkursside suhtes.***

Artikkel 10

Erandid teenuste hankelepingute puhul

Käesolevat direktiivi ei kohaldata teenuste riigihankelepingute suhtes, mis käsitlevad järgmist:

- a) maa, olemasolevate ehitiste või muu kinnisvara omandamine või rentimine mis tahes rahaliste vahenditega või sellise kinnisvaraga seotud õigused; .

- b) audiovisuaalmeedia **või raadioteenuste** pakkujate poolt sõlmitavad lepingud, mis käsitlevad audiovisuaalmeedia teenuste **või raadiosaadete** jaoks mõeldud saatematerjali omandamist, arendamist, tootmist või ühistootmist, või audiovisuaalmeedia **või raadioteenuste** pakkujaga sõlmitavad lepingud, mis käsitlevad saateaga või saate pakumist. **Käesoleva punkti kohaldamisel käsitatakse mõisteid „audiovisuaalmeedia teenus” ja „meediateenuse osutaja” samas tähenduses kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/13/EL¹ artikli 1 lõike 1 punktides a ja d. Mõistet „saade” kasutatakse samas tähenduses kui nimetatud direktiivi artikli 1 lõike 1 punktis b, kuid see hõlmab ka raadiosaateid ja raadiosaadete materjale. Käesoleva sätte kohaldamisel on mõistel „saatematerjal” sama tähendus nagu mõistel „saade”;**
- c) vahekohtu- ja lepitamisteenused;
- d) **järgmised õigusteenused:**
- i) **kliendi õiguslik esindamine juristi poolt, nagu seda mõistet käsitatakse nõukogu direktiivi 77/249/EMÜ² artiklis 1:**
- **liikmesriigi, kolmanda riigi või rahvusvahelises vahekohtus või lepituskohtus läbiviidavates vahekohtu- või lepitusmenetlustes; või**
 - **liikmesriigi või kolmanda riigi kohtutes või ametiasutustes või rahvusvahelistes kohtutes või asutustes läbiviidavates kohtumenetlustes;**

¹ **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/13/EL (audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1).**

² **Nõukogu 22. märtsi 1977. aasta direktiiv 77/249/EMÜ õigusteenuste osutamise vabaduse tulemuslikuma elluviimise kohta (EÜT L 78, 26.3.1977, lk 17).**

- ii) õigusnõustamine käesoleva punkti alapunktis i osutatud menetluste ettevalmistamisel või juhul, kui on konkreetsed märgid selle kohta, et suure tõenäosusega hakatakse asja, mida õigusnõustamine puudutab, sellistes menetlustes arutama, tingimusel et õigusnõu annab jurist direktiivi 77/249/EMÜ artikli 1 tähenduses;*
- iii) notarite osutatavad dokumentide tõendamise ja autentimise teenused;*
- iv) usaldusisikute või hooldajate osutatavad õigusteenused või muud õigusteenused, mida osutavad isikud, kelle on määranud asjaomase liikmesriigi kohus või kes on õigusaktidega määratud selliste kohtute järelevalve all konkreetseid ülesandeid täitma;*
- v) muud õigusteenused, mis on asjaomases liikmesriigis seotud (isegi harvadel juhtudel) riigivõimu teostamisega;*

- e) finantsteenused, mis on seotud väärtpaberite või muude finantsinstrumentide emiteerimise, müügi, ostu või võõrandamisega Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/39/EÜ¹ tähenduses, keskpanka teenused ning Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi ja Euroopa Stabiilsusmehhanismiga seotud toiminguid;
- f) laenud, mis on või ei ole seotud väärtpaberite või muude finantsinstrumentide emiteerimise, müügi, ostu või võõrandamisega;**
- g) töölepingud;
- h) tsiviilkaitse, kodanikukaitse ja ohu ennetusega seotud teenused, mida osutavad mittetulunduslikud organisatsioonid ja ühendused ning mis on kaetud järgmiste CPV koodidega: 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 ja 85143000-3, välja arvatud patsiendi veo kiirabiteenused;**
- i) avalik reisijateveoteenus raudteel või metroos;
- j) CPV koodide 79341400-0, 92111230-3 ja 92111240-6 alla kuuluvaid poliitiliste kampaaniate korraldamisega seotud teenused, mis sõlmitakse erakonna poolt valimiskampaania käigus.**

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/39/EÜ finantsinstrumentide turgude kohta, millega muudetakse nõukogu direktiive 85/611/EMÜ ja 93/6/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/12/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 93/22/EMÜ (ELT L 145, 30.4.2004, lk 1).

Artikkel 11

Ainuõiguse alusel sõlmitavad teenuste hankelepingud

Käesolevat direktiivi ei kohaldata teenuste riigihankelepingute suhtes, mille avaliku sektori hankija sõlmib teise avaliku sektori hankijaga või avaliku sektori hankijate ühendusega ainuõiguse alusel, mis on neile antud ELi toimimise lepingule vastavate õigusnormide ja avaldatud haldusnormidega.

Artikkel 12

Avaliku *sektori üksuste* vahelised *lepingud*

1. Riigihankeleping, mille avaliku sektori hankija on sõlminud mõne teise *avalik-õigusliku või eraõigusliku* juriidilise isikuga, jääb käesoleva direktiivi reguleerimisalast välja, kui on täidetud järgmised tingimused:
 - a) avaliku sektori hankija teostab asjaomase juriidilise isiku üle kontrolli, mis sarnaneb kontrolliga, mida ta teostab oma osakondade üle;
 - b) *üle 80 %* asjaomase kontrollitava juriidilise isiku tegevusest on *selliste ülesannete täitmine, mille talle on andnud* kontrolliv avaliku sektori hankija või sama hankija kontrollitav muu juriidiline isik, ning
 - c) *kontrollitaval juriidilisel isikul* puudub *otsene* erakapitali *osalus, välja arvatud kontrolliõigusest ja mitteblokeerivad erakapitali osaluse vormid, mis on kooskõlas aluslepingutega nõutavad siseriiklike õigusaktidega ja mille puhul ei avaldata* kontrollitavale juriidilisele isikule *otsustavat mõju*.

Esimese lõigu punkti a mõistes teostab avaliku sektori hankija juriidilise isiku üle kontrolli, mis sarnaneb kontrolliga, mida ta teostab oma osakondade üle esimese lõigu alapunkti a tähenduses, kui ta avaldab otsustavat mõju kontrollitava juriidilise isiku strateegilistele eesmärkidele ja olulistele otsustele. ***Sellist kontrolli võib teostada ka muu juriidiline isik, keda ennast kontrollib avaliku sektori hankija samal viisil.***

2. Lõiget 1 kohaldatakse ka siis, kui kontrollitav ***juriidiline isik***, kes on avaliku sektori hankija, sõlmib lepingu teda kontrolliva ***avaliku sektori hankijaga*** või muu sama avaliku sektori hankija poolt kontrollitava juriidilise isikuga, tingimusel et sellel juriidilisel isikul, kellega sõlmitakse riigihankeleping, puudub ***otsene erakapitali osalus, välja arvatud kontrolliõiguseta ja mitteblokeerivad erakapitali osaluse vormid, mis on kooskõlas aluslepingutega nõutavad siseriiklike õigusaktidega ja mille puhul ei avaldata kontrollitavale juriidilisele isikule otsustavat mõju.***
3. Avaliku sektori hankija, kes ei teosta kontrolli ***avalik-õigusliku või eraõigusliku*** juriidilise isiku üle lõike 1 tähenduses, võib siiski käesolevat direktiivi kohaldamata sõlmida riigihankelepingu sellise juriidilise isikuga ■ , kui täidetud on järgmised tingimused ■ .
 - a) ***avaliku sektori hankijad teostavad ühiselt*** asjaomase juriidilise isiku üle kontrolli, mis sarnaneb kontrolliga, mida nad teostavad oma osakondade üle;

- b) **üle 80 %** asjaomase juriidilise isiku tegevusest on ***selliste ülesannete täitmine, mille talle on usaldanud*** kontrolliv avaliku sektori hankija või sama avaliku sektori hankija poolt kontrollitav muu juriidiline isik, ning
- c) ***kontrollitaval juriidilisel isikul*** puudub ***otsene*** erakapitali ***osalus, välja arvatud kontrolliõigusest ja mitteblokeerivad erakapitali osaluse vormid, mis on kooskõlas aluslepingutega nõutavad siseriiklike õigusaktidega ja mille puhul ei avaldata*** kontrollitavale juriidilisele isikule ***otsustavat mõju***.

Esimese lõigu punkti a tähenduses kontrollivad avaliku sektori hankijad juriidilist isikut ***ühiselt*** juhul, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- i) kontrollitava juriidilise isiku otsuseid tegevad organid koosnevad kõigi ***osalevate avaliku sektori hankijate*** esindajatest. ***Esindaja võib esindada mitut või kõiki*** osalevaid avaliku sektori hankijaid;
- ii) kõnealused avaliku sektori hankijad saavad ühiselt avaldada otsustavat mõju kontrollitava juriidilise isiku strateegilistele eesmärkidele ja olulistele otsustele ning

- c) kontrollitav juriidiline isik ei lähtu huvidest, mis on *vastuolus kontrollivate* avaliku sektori hankijate huvidega.

■

4. *Ainult* kahe või enama avaliku sektori hankija vahel sõlmitud *leping ei kuulu käesoleva* direktiivi *reguleerimisalasse*, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- a) *leping* kehtestab osalevate avaliku sektori hankijate vahelise koostöö *või rakendab seda, eesmärgiga tagada, et avaliku sektori hankijad osutavad oma ülesandeks olevaid avalikke teenuseid oma ühiste eesmärkide täitmiseks;*
- b) *sellise koostöö tegemisel* juhindutakse *üksnes* avaliku huviga seotud kaalutlustest ning
- c) osalevate avaliku sektori hankijate *sellise koostööga seonduvast tegevusest* toimub avatud turul *alla 20 %*.

■

5. *Lõike 1 esimese lõigu punktis b, lõike 3 esimese lõigu punktis b ja lõike 4 punktis c osutatud tegevuse protsendimäära kindlakstegemisel võetakse arvesse asjaomase juriidilise isiku või avaliku sektori hankija keskmist lepingu sõlmimisele eelnenud kolme aasta kogukäivet seoses teenuste, asjade ja ehitustöödega või muud sobivat alternatiivset tegevusepõhist elementi, näiteks kantud kulusid.*

Kui asjaomase juriidilise isiku või avaliku sektori hankija loomise või tegevuse alustamise aja või tegevuse ümberkorraldamise tõttu puuduvad andmed eelneva kolme aasta käibe kohta või alternatiivse tegevusepõhise elemendi, näiteks kulude kohta, või kui need ei ole enam asjakohased, siis piisab sellest, kui näidatakse, eelkõige majandustegevuse prognooside abil, et tegevuse suuruse hindamine on usaldusväärne.

4. JAGU

ERIOLUKORRAD

1. alajagu: Subsideeritavad lepingud ning teadus- ja arendusteenused

Artikkel 13

Avaliku sektori hankijate subsideeritavad lepingud

Käesolevat direktiivi kohaldatakse järgmiste lepingute sõlmimise suhtes:

- a) ehitustööde lepingud, mida avaliku sektori hankijad subsideerivad vahetult rohkem kui 50 % ulatuses ning mille eeldatav maksumus käibemaksuta on vähemalt 5 186 000 eurot, kui need hõlmavad üht järgmistest tegevustest:
 - i) II lisas **loetletud** tsiviilehitustööd;
 - ii) haiglate, spordi-, puhke- ja vaba aja veetmise rajatiste, kooli- ja ülikoolihoonete ning haldushoonete ehitustööd;
- b) teenuste hankelepingud, mida avaliku sektori hankijad subsideerivad vahetult rohkem kui 50 % ulatuses ning mille eeldatav maksumus käibemaksuta on vähemalt 207 000 eurot ja mis on seotud punktis a osutatud ehitustööde hankelepinguga.

Esimese lõigu punktides a ja b osutatud subsideeritud maksavad avaliku sektori hankijad toimivad kooskõlas käesoleva direktiiviga, kui nad ei sõlmi subsideeritud lepingut ise ■ või kui nad sõlmivad selliseid lepinguid teiste üksuste nimel.

Artikkel 14

Teadusuuringute ja arendustegevuse alased teenused

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse ainult selliste teadus- ja arendusteenuste riigihankelepingute suhtes, mis on kaetud CPV koodidega 73000000-2 – **73120000-9**, **73300000-5**, **73420000-2 ja 73430000-5**, tingimusel et mõlemad järgmised tingimused on täidetud:
 - a) lepingust tuleneb kasu üksnes avaliku sektori hankijale tema enda tegevuse läbiviimiseks ning
 - b) teenuse eest tasub täielikult avaliku sektori hankija.

■

2. alajagu: Kaitse- või julgeolekuaspektiga seotud hanked

Artikkel 15

Kaitse ja julgeolek

1. Käesolevat direktiivi riigihankelepingute ja ideekonkursside suhtes kaitse ja julgeoleku valdkonnas, v.a järgmiste lepingute puhul:
 - a) direktiivi 2009/81/EÜ reguleerimisalasse kuuluvad lepingud;
 - b) lepingud, mis vastavalt direktiivi 2009/81/EÜ artiklitele 8, 13 ja 14 ei kuulu nimetatud direktiivi reguleerimisalasse.
2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata riigihankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mille **suhtes ei ole juba tehtud erandit** lõike 1 **alusel**, sel määral, mil liikmesriigi oluliste julgeolekuhuvide kaitset ei ole võimalik tagada **vähem sekkuvate meetmetega, näiteks kehtestades nõuded eesmärgiga kaitsta avaliku sektori hankija poolt** käesoleva direktiivi kohaselt **hankemenetluse jooksul esitatud teabe konfidentsiaalsust**.

Lisaks ning kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 346 lõike 1 punktiga a ei kohaldata käesolevat direktiivi riigihankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mille suhtes ei ole juba tehtud erandit käesoleva artikli lõike 1 alusel, sel määral, kus käesoleva direktiivi kohaldamine kohustaks liikmesriiki andma teavet, mille avalikustamist ta peab oma oluliste julgeolekuhuvide vastaseks.

3. *Kui riigihankelepingu või ideekonkursi täitmine on tunnistatud salajaseks või nendega peavad kaasnema erilised julgeolekumeetmed kooskõlas liikmesriigis kehtivate õigus- ja haldusnormidega, siis käesolevat direktiivi ei kohaldata, tingimusel et liikmesriik on kindlaks teinud, et asjaomaseid olulisi huve ei ole võimalik tagada vähem sekkuvate meetmetega, näiteks lõike 2 esimeses lõigus osutatud meetmetega.*

Artikkel 16

Kaitse- või julgeolekuaspektiga seotud segahanked

1. *Segalepingute korral, mille esemeks on käesoleva direktiiviga hõlmatud hanked, samuti ELi toimimise lepingu artikliga 346 või direktiiviga 2009/81/EÜ hõlmatud hanked, kohaldatakse käesolevat artiklit.*

2. *Kui asjaomase riigihankelepingu eri osi on objektiivselt võimalik lahutada, võivad avaliku sektori hankijad teha otsuse sõlmida eri osade kohta eraldi hankelepingud või sõlmida ühtne hankeleping.*

Kui avaliku sektori hankijad otsustavad sõlmida eri osade kohta eraldi hankelepingud, otsustatakse see, millist õiguskorda iga sellise eraldi lepingu suhtes kohaldada, asjaomase eraldi osa omaduste põhjal.

Kui avaliku sektori hankijad otsustavad sõlmida ühtse lepingu, kohaldatakse järgmiseid kriteeriume, et määrata kindlaks kohaldatav õiguskord:

- a) kui asjaomase lepingu osa on hõlmatud ELi toimimise lepingu artikliga 346, võib lepingu sõlmida ilma käesolevat direktiivi kohaldamata, tingimusel et ühtse lepingu sõlmimine on objektiivselt põhjendatud;*
- b) kui asjaomase lepingu osa on hõlmatud direktiiviga 2009/81/EÜ, võib lepingu sõlmida kooskõlas nimetatud direktiiviga, tingimusel et ühtse lepingu sõlmimine on objektiivselt põhjendatud. Käesolev punkt ei piira nimetatud direktiiviga sätestatud piirmäärade ja erandite kohaldamist.*

Otsust sõlmida ühtne leping ei tohi siiski teha selleks, et arvata lepingud välja käesoleva direktiivi või direktiivi 2009/81/EÜ kohaldamisest.

3. *Segalepingute suhtes, mille puhul võiks kohaldada nii lõike 2 kolmanda lõigu punkti a kui ka b, kohaldatakse nimetatud lõigu punkti a.*
4. *Kui asjaomase lepingu eri osasid ei ole objektiivselt võimalik lahutada, võib lepingu sõlmida ilma käesolevat direktiivi kohaldamata, kui see sisaldab elemente, mille suhtes kohaldatakse ELi toimimise lepingu artiklit 346; muul juhul võib lepingu sõlmida kooskõlas direktiiviga 2009/81/EÜ.*

Artikkel 17

Kaitse- või julgeolekuaspekte sisaldavad hankelepingud ja ideekonkursid, mis on sõlmitud või korraldatud rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt

1. *Käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste kaitse- või julgeolekuaspekte sisaldavate riigihankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mille sõlmimisel või korraldamisel avaliku sektori hankija peab kohaldama käesoleva direktiiviga kaetust erinevat hankemenetlust, mis on kehtestatud mõnel järgmisel alusel:*
 - a) *rahvusvaheline leping või kokkulepe, mis on sõlmitud liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi või selle allpiirkonna vahel aluslepingute kohaselt ja mis hõlmab ehitustöid, asju või teenuseid, mis on ette nähtud teatava projekti ühiseks rakendamiseks või kasutamiseks allakirjutanute poolt;*

- b) *sõjaväeüksuste paigutamist käsitlev rahvusvaheline leping või kokkulepe, mis on seotud liikmesriigi või kolmanda riigi äriühingutega;*
- c) *rahvusvaheline organisatsioon.*

Kõigist käesoleva lõike esimese lõigu punktis a osutatud lepingutest või kokkulepetest teatatakse komisjonile, kes võib konsulteerida artiklis 89 osutatud riigihankelepingute nõuandekomiteega.

2. *Käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste kaitse- või julgeolekuaspekte sisaldavate riigihankelepingute ega ideekonkursside suhtes, mille puhul avaliku sektori hankija sõlmib lepingu kooskõlas rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise finantseerimisasutuse hanke-eeskirjadega, kui asjaomaseid riigihankelepinguid või ideekonkursside rahastab täielikult see organisatsioon või asutus. Hankelepingute ja ideekonkursside puhul, mille suuremat osa kaasrahastab rahvusvaheline organisatsioon või rahvusvaheline finantseerimisasutus, lepivad lepingupooled kokku, milliseid hankemenetlusi kohaldada.*

II PEATÜKK

Üldised eeskirjad

Artikkel 18

Riigihanke üldpõhimõtted

1. Avaliku sektori hankijad kohtlevad ettevõtjaid võrdselt ja mittediskrimineerivalt ning tegutsevad läbipaistvalt ja proportsionaalselt.

Riigihanke kavandamisel ei tohi ***lähtuda eesmärgist*** jätta see käesoleva direktiivi reguleerimisalast välja või konkurentsi kunstlikult piirata. ***Konkurentsi peetakse kunstlikult piiratuks, kui riigihanget kavandatakse kavatsusega teatavaid ettevõtjaid sobimatul viisil soodustada või ebasoodsasse olukorda panna.***

2. ***Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, et tagada, et riigihankepingute täitmisel täidavad ettevõtjad neid keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas kohaldatavaid kohustusi, mis on kehtestatud liidu või siseriiklike õigusaktidega, kollektiivlepingutega või X lisas loetletud rahvusvaheliste keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse sätetega.***

Artikkel 19

Ettevõtjad

1. Ettevõtjaid, kellel on oma asukohaliikmesriigi õigusaktide alusel õigus asjaomast teenust osutada, ei tohi kõrvale jätta üksnes seetõttu, et selle liikmesriigi õiguse alusel, kus hankeleping sõlmitakse, peaksid nad olema kas füüsilised või juriidilised isikud.

Teenuste riigihankelepingute ja ehitustööde riigihankelepingute puhul ning selliste asjade riigihankelepingute puhul, mis hõlmavad lisateenuseid ja/või kohaletoomis- ja paigaldustöid, võib juriidilistelt isikutelt siiski nõuda, et nad märgiksid pakkumuses või osalemistaotluses kõnealuse lepingu täitmise eest vastutavate töötajate nimed ja asjakohase kutsekvalifikatsiooni.

2. Ettevõtjate rühmad, *sealhulgas ajutised ühendused võivad* hankemenetlustes *osaleda. Avaliku sektori hankijad ei või nõuda, et neil oleks* pakkumuse või osalemistaotluse esitamiseks *mingi konkreetne juriidiline vorm.*

Vajaduse korral võivad avaliku sektori hankijad hankedokumentides selgitada, kuidas ettevõtjate rühmad peavad vastama majandusliku ja finantsseisundi nõuetele või artiklis 58 osutatud tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kriteeriumidele, kui seda on võimalik objektiivselt põhjendada ning see on proportsionaalne. Liikmesriigid võivad kehtestada standardtingimused sellele, kuidas ettevõtjate rühmad neid nõudeid täitma peavad.

Ettevõtjaterühmade poolt lepingu täitmise kõik sellised tingimused, mis erinevad eraldiseisvate osalejate suhtes kehtestatud tingimustest, peavad samuti olema objektiivsetel alustel põhjendatavad ning proportsionaalsed.

3. *Olenemata lõikest 2 võivad avaliku sektori hankijad ettevõtjate rühmadelt nõuda teatava juriidilise vormi võtmist, kui nendega on sõlmitud leping, sellisel määral, mil seda muudatust on vaja lepingu nõuetekohaseks täitmiseks.*

Artikkel 20

Reserveeritud hankepingud

1. Liikmesriigid võivad jätta hankemenetluses osalemise õiguse kaitstud töö keskustele ja ettevõtjatele, kelle peamine eesmärk on puudega või ebasoodsas olukorras olevate isikute sotsiaalne ja kutsealane integreerimine, või sätestada selliste lepingute täitmise erivajadustega **isikute** tööhõiveprogrammi raames, tingimusel et **vähemalt** 30 % sellises töökohas, sellise ettevõtja alluvuses või selliste programmidega hõivatud töötajatest on puudega või ebasoodsas olukorras olevad töötajad.
2. Hanketeates viidatakse sellele **artiklile**.

Artikkel 21

Konfidentsiaalsus

1. Kui käesoleva direktiivi või siseriiklike, eelkõige teabele juurdepääsu käsitlevate õigusaktidega, **mis on avaliku sektori hankija suhtes kohaldatavad**, ei ole teisiti ette nähtud ning ilma et see piiraks kohustusi seoses sõlmitud lepingute avaldamisega ning taotlejatele ja pakkujatele artiklite 50 ja 55 kohase teabe andmisega, ei avalikusta avaliku sektori hankija talle ettevõtjate poolt edastatud konfidentsiaalsena märgitud teavet, sh tehnika- või ärialaseid saladusi ja pakkumuste konfidentsiaalseid aspekte.

2. Avaliku sektori hankijad võivad kehtestada ettevõtjate suhtes nõudeid eesmärgiga kaitsta sellise teabe konfidentsiaalsust, mille avaliku sektori hankijad hankemenetluse jooksul kättesaadavaks teevad.

Artikkel 22

Teavevahetuse suhtes kohaldatavad eeskirjad

I

1. *Liikmesriigid tagavad, et kogu käesoleva direktiivi kohane sidepidamine ja teavevahetus, eelkõige dokumentide elektrooniline esitamine, toimub elektrooniliste sidevahendite abil kooskõlas käesolevas artiklis sätestatud nõuetega. Elektroonilisel sidepidamisel kasutatavad vahendid ja seadmed, samuti nende tehnilised omadused, peavad olema mittediskrimineerivad, üldiselt kättesaadavad ja koostalitlusvõimelised üldkasutatavate IKT toodetega ning need ei tohi piirata ettevõtjate juurdepääsu hankemenetlusele.*

Olenemata esimesest lõigust ei pea avaliku sektori hankijad nõudma esitamisprotsessis elektrooniliste sidevahendite kasutamist järgmistel juhtudel:

- a) *hanke spetsiifilise olemuse tõttu nõuaks elektrooniliste sidevahendite kasutamine erivahendeid, seadmeid või failivorminguid, mis ei ole üldiselt kättesaadavad või mida ei toeta üldiselt kättesaadavad rakendused;*

- b) pakkumuse jaoks sobivaid failivorminguid toetavad rakendused kasutavad failivorminguid, mida ei ole võimalik töödelda ühegi teise avatud või üldiselt kättesaadava rakendusega või on need failivormingud kasutatavad tööstusomandi kasutamise korra alusel ja avaliku sektori hankija ei saa neid teha allalaadimiseks või kaugkasutamiseks kättesaadavaks;*
- c) elektrooniliste sidevahendite kasutamine nõuaks spetsiaalseid kontoriseadmeid, mida avaliku sektori hankijad üldiselt ei kasuta;*
- d) hankedokumentides nõutakse füüsilise või mõõtkavas mudeli esitamist, mida ei saa edastada elektrooniliste vahendite abil.*

Andmed, mille puhul ei kasutata teise lõigu kohaselt elektroonilisi sidevahendeid, edastatakse posti teel või muid sobivaid vahendeid kasutades või kasutades nii postiteenust või muid sobivaid vahendeid ja elektroonilisi vahendeid.

Olenemata käesoleva lõike esimeses lõigus sätestatust ei ole avaliku sektori hankijad kohustatud nõudma esitamisprotsessis elektrooniliste sidevahendite kasutamist selles ulatuses, kus muude kui elektrooniliste vahendite kasutamine on vajalik kas nende sidevahendite turvalisuse rikkumise tõttu või eriti tundliku iseloomuga teabe kaitsmiseks, mis nõuab niivõrd kõrgetasemelist kaitset, et seda ei ole võimalik tagada nende elektrooniliste vahendite ja seadmetega, mis on kas ettevõtjatele üldiselt kättesaadavad või mida saab neile kättesaadavaks teha alternatiivsete juurdepääsuvõimalustega lõike 5 tähenduses.

Avaliku sektori hankijad, kes kooskõlas käesoleva lõike teise lõiguga nõuavad esitamisprotsessis muid kui elektroonilisi sidevahendeid, peavad artiklis 84 osutatud üksikaruandes esitama selle nõude põhjused. Vajaduse korral esitavad avaliku sektori hankijad üksikaruandes põhjused, miks muude kui elektrooniliste sidevahendite kasutamist on peetud vajalikuks käesoleva lõike neljanda lõigu kohaldamisel.

2. *Olenemata lõikest 1 võib muu kui hankemenetluse oluliste elementidega seotud teabe vahetamisel suhelda suuliselt, tingimusel et suulise suhtluse sisu dokumenteeritakse piisavas ulatuses. Sel eesmärgil loetakse olulisteks elementideks hankedokumente, osalemistaotluseid, huvi kinnitamise avaldusi ja pakkumisi. Eelkõige tuleb dokumenteerida piisavas ulatuses ja sobival viisil, näiteks kirjalikult või helisalvestusvahenditega või tehes kokkuvõtte suhtluse peamistest elementidest, suuline suhtlemine pakkujatega, mis võib olulisel määral mõjutada pakkumuste sisu ja hindamist.*
3. **■** Teabe vahetamisel ning salvestamisel tagavad avaliku sektori hankijad andmete tervikluse ning pakkumuste ja osalemistaotluste konfidentsiaalsuse säilimise. Nad tutvuvad pakkumuste ja osalemistaotluste sisuga alles pärast esitamistähtaja möödumist.

4. *Ehitustööde hankelepingute ja ideekonkursside puhul võivad liikmesriigid nõuda spetsiaalsete elektrooniliste vahendite, näiteks ehitusteabe elektroonilise modelleerimise vahendite või sarnaste vahendite kasutamist. Seni, kuni need vahendid muutuvad üldiselt kättesaadavaks lõike 1 esimese lõigu teise lause tähenduses, pakuvad avaliku sektori hankijad lõikes 4 sätestatud alternatiivseid juurdepääsuvõimalusi.*

■

5. Avaliku sektori hankijad võivad vajaduse korral nõuda ka selliste vahendite *ja seadmete* kasutamist, mis ei ole üldiselt kättesaadavad, tingimusel et *avaliku sektori hankijad* pakuvad alternatiivseid juurdepääsuvõimalusi.

Sobivate alternatiivsete juurdepääsuvõimaluste pakkumiseks loetakse järgmist:

- a) ■ avaliku sektori hankijad pakuvad kõnealustele vahenditele *ja seadmetele tasuta* piiramatut ja täielikku elektroonilist juurdepääsu alates teate VIII lisa kohase avaldamise kuupäevast või huvi kinnitamise ettepaneku saatmise kuupäevast. Teates või huvi kinnitamise ettepanekus esitatakse internetiaadress, kus kõnealused vahendid *ja seadmed* on kättesaadavad;

- b) tagatakse, et pakkujad, *kellel puudub juurdepääs asjaomastele vahenditele ja seadmetele, või kellel ei ole võimalik neid vastava tähtaja jooksul hankida, tingimusel et juurdepääsu puudumine ei tulene asjaomasest pakkujast endast*, võivad saada juurdepääsu hankemenetlusele ajutiste lubadega, mis tehakse interneti kaudu *tasuta* kättesaadavaks ■ ; *või*
 - c) toetavad alternatiivset kanalit pakumuste elektrooniliseks esitamiseks.
6. *Lisaks IV lisas sätestatud nõuetele* kehtivad pakumuste elektroonilise edastamise ja vastuvõtu ning osalemistaotluste elektroonilise vastuvõtu *vahendite ja* seadmete suhtes järgmised eeskirjad:
- a) huvitatud isikutele tehakse kättesaadavaks teave pakumuste ja osalemistaotluste elektroonilise esitamise, sealhulgas krüpteerimise ja ajatempli kasutamise kirjelduste kohta;
-
- b) *liikmesriigid või asjaomase liikmesriigi kehtestatud üldises raamistikus tegutsevad* avaliku sektori hankijad täpsustavad teatava hankemenetluse iga etapi puhul elektroonilistelt sidevahenditelt nõutava turvalisuse taseme; tase peab olema proportsionaalne kaasnevate riskidega;

- c) kui *liikmesriigid või asjaomase liikmesriigi kehtestatud üldises raamistikus tegutsevad avaliku sektori hankijad leiavad, et kooskõlas käesoleva lõke punktiga b hinnatud riskide tase on selline*, et on nõutavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 1999/93/EÜ¹ määratletud täiustatud elektroonilised allkirjad, aktsepteerivad avaliku sektori hankijad kvalifitseeritud sertifikaadi toetatavaid *täiustatud elektroonilisi* allkirju, *võttes arvesse, kas kõnealused sertifikaadid on esitanud* komisjoni otsuses 2009/767/EÜ² sätestatud usaldusnimekirjas oleva sertifitseeritud teenuse pakkuja, kas see on loodud turvalise allkirja andmise vahendiga või ilma selleta, kui on täidetud järgmised tingimused:

¹ Euroopa parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 1999. aasta direktiiv 1999/93/EÜ elektroonilisi allkirju käsitleva ühenduse raamistiku kohta (EÜT L 13, 19.1.2000, lk 12).

² Komisjoni 16. oktoobri 2009 . aasta otsus 2009/767/EÜ, millega kehtestatakse meetmed elektrooniliste haldustoimingute kasutamise lihtsustamiseks ühtsete kontaktpunktide kaudu, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul (ELT L 274, 20.10.2009, lk 36).

- i) avaliku sektori hankijad peavad komisjoni otsusega 2011/130/EL¹ ette nähtud vormingute alusel kehtestama nõutava täiustatud allkirja vormingu ning võtma vajalikud meetmed selliste vormingute tehniliseks töötlemiseks; **juhul, kui kasutatakse erinevat elektroonilise allkirja vormingut, peab elektroonilise allkirja või elektroonilise dokumendi kandja sisaldama teavet olemasolevate verifitseerimisvõimaluste kohta, mille eest vastutab liikmesriik. Verifitseerimisvõimalused võimaldavad avaliku sektori hankijal interneti teel, tasuta ja kasutatud keelt emakeelena mittekõnelevale inimesele arusaadaval viisil verifitseerida laekunud elektroonilisi allkirju kvalifitseeritud sertifikaadil põhinevate täiustatud elektrooniliste allkirjadena. Liikmesriigid esitavad verifitseerimisteenuste osutajat käsitleva teabe komisjonile, kes teeb liikmesriikidelt saadud teabe internetis avalikkusele kättesaadavaks;**

¹ Komisjoni 25. veebruari 2011. aasta otsus 2011/130/EL, millega kehtestatakse pädevate asutuste poolt elektrooniliselt allkirjastatud dokumentide piiriülese töötlemise miinimumnõuded vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul (ELT L 53, 26.2.2011, lk 66).

- ii) kui pakkumus on allkirjastatud usaldusnimekirjas osutatud kvalifitseeritud sertifikaadiga, ei kohalda avaliku sektori hankijad täiendavaid nõudeid, mis võivad pakkujatel takistada kõnealuste allkirjade kasutamist.

Hankemenetluses kasutatavate dokumentide puhul, mille allkirjastab liikmesriigi pädev asutus või muu dokumente väljastav üksus, võib dokumendi väljastanud pädev asutus või üksus kehtestada nõutava täiustatud allkirja vormingu komisjoni otsuse 2011/130/EL artikli 1 lõikes 2 sätestatud nõuete kohaselt. Nad näevad ette vajalikud meetmed selliste vormingute tehniliseks töötlemiseks, lisades teabe, mis on vajalik asjaomases dokumendis oleva allkirja töötlemiseks. Sellised dokumendid peavad sisaldama elektroonilises allkirjas või elektroonilises dokumendikandjas teavet olemasolevate verifitseerimisvõimaluste kohta, mis võimaldavad laekunud elektroonilisi allkirju interneti teel, tasuta ja kasutatud keelt emakeelena mittekoheleval inimesele arusaadaval viisil verifitseerida.

- 7. *Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta IV lisas osutatud tehnilisi üksikasju ja omadusi tulenevalt tehnika arengust.*

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva artikli lõike 1 teise lõigu punktides a–d esitatud loetelu muutmiseks, kui tehnoloogia arengu tõttu ei ole elektrooniliste sidevahendite kasutamisest püsivate erandite tegemine enam asjakohane või, erandkorras, kui tehnoloogiliste arengute tõttu on vaja ette näha uusi erandeid.

Tehniliste vormingute ning protsesside ja sõnumiedastusstandardite koostalitlusvõime tagamiseks, eelkõige piiriülesel suhtlemisel, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte selliste teatavate tehniliste standardite kasutamise kohustuslikuks muutmiseks, eelkõige seoses pakkumuste ja taotluste elektroonilise esitamise ja elektrooniliste kataloogide kasutamisega ning elektroonilise autentimise vahenditega, üksnes juhul kui need tehnilised standardid on põhjalikult kontrollitud ja on tõendatud nende tegelik kasu. Enne mõne tehnilise standardi kasutamise kohustuslikuks tegemist peab komisjon samuti hoolikalt analüüsima sellega kaasneda võivaid kulusid, eelkõige seoses olemasolevate elektrooniliste riigihankelepingute sõlmimise lahenduste, sealhulgas infrastruktuuri, protsesside ja tarkvara kohandamisega.

I

Artikkel 23

Nomenklatuurid

1. Kõik viited nomenklatuuridele riigihangete kontekstis peavad põhinema Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 2195/2002¹ vastu võetud ühtsel riigihangete klassifikaatoril (CPV).
2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte, et kohandada käesolevas direktiivis osutatud CPV koodi kui CPV nomenklatuuri tehakse muudatusi, mis peavad kajastuma käesolevas direktiivis ning millega ei kaasne direktiivi reguleerimisala muutust.

Artikkel 24

Huvide konflikt

Liikmesriigid *tagavad, et avaliku sektori hankijad võtavad asjakohaseid meetmeid*, et tõhusalt ära hoida, tuvastada ja kõrvaldada huvide konflikte, mis tekivad hankemenetluste läbiviimisel, et vältida igasugust konkurentsi moonutamist ja tagada kõigi *ettevõtjate* võrdne kohtlemine.

Mõiste „huvide konflikt” hõlmab vähemalt olukordi, kus avaliku sektori hankija või avaliku sektori hankija nimel tegutseva hanketeenuse osutaja töötajal, kes on kaasatud hankemenetluse läbiviimisse või võib mõjutada selle menetluse tulemust, on otseselt või kaudselt finantsalaseid, majanduslikke või muid isiklikke huvisid, mida võib hankemenetluse kontekstis käsitada tema erapooletust ja sõltumatust kahjustavatena.

■

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. novembri 2002. aasta määrus ühtse riigihangete klassifikaatori (CPV) kohta (EÜ) nr 2195/2002 (EÜT L 340, 16.12.2002, lk 1).

II JAOTIS

RIIGIHANKELEPINGUTE SUHTES KOHALDATAVAD

EESKIRJAD

I PEATÜKK

Menetlused

Artikkel 25

WTO riigihankelepingu ja muude rahvusvaheliste kokkulepetega seotud tingimused

WTO riigihankelepingu Euroopa Liitu käsitleva I liite 1., 2., 4. ja 5. lisa ja üldiste märkuste ning teiste liidu jaoks kohustuslike rahvusvaheliste lepingute reguleerimisala piires kohtlevad avaliku sektori hankijad kõnealuste lepingute osaliste ehitustöid, asju, teenuseid ja ettevõtjaid sama soodsatel tingimustel kui liidu ehitustöid, asju, teenuseid ja ettevõtjaid.

Artikkel 26

Menetluse valik

1. Riigihankelepinguid sõlmides kohaldavad avaliku sektori hankijad siseriiklikke menetlusi, mida on kohandatud käesoleva direktiivi sätetega, tingimusel et kooskõlas käesoleva direktiiviga on avaldatud *riigih*anketeade, ilma et see piiraks artikli 32 kohaldamist.

2. Liikmesriigid näevad ette, et avaliku sektori hankijad võivad kasutada avatud või piiratud hankemenetlust, lähtudes käesoleva direktiivi sätetest.
3. Liikmesriigid **näevad ette**, et avaliku sektori hankijad võivad kasutada innovatsioonipartnerlusi, lähtudes käesoleva direktiivi sätetest.
4. **Liikmesriigid näevad ette**, et avaliku sektori hankijad võivad kohaldada konkurentsipõhist läbirääkimistega hankemenetlust või võistlevat dialoogi **järgmistel juhtudel:**
 - a) ehitustööde, *asjade ja teenuste puhul, mis vastavad ühele või mitmele järgmistest kriteeriumitest:*
 - i) *avaliku sektori hankija vajadusi ei saa rahuldada olemasolevate lahenduste kohandamisega;*
 - ii) *need hõlmavad projekteerimist või innovatiivseid lahendusi;*
 - iii) *lepingut ei saa sõlmida ilma eelnevate läbirääkimisteta nende olemuse, keerukuse või õigusliku ja finantsalase ülesehitusega seonduvate spetsiifiliste asjaolude või nendega seotud riskide tõttu;*
 - iv) *avaliku sektori hankija ei saa tehnilisi kirjeldusi esitada piisava täpsusega vastavalt standardile, Euroopa tehnilisele hinnangule, ühisele tehnilisele kirjeldusele või tehnilisele etalonile VII lisa punktide 2–5 tähenduses;*

- b) *ehitustööde, asjade ja teenuste puhul, mille kohta esitati avatud või piiratud menetluse tulemusel üksnes ebakorrektsed või vastuvõetamatud pakkumused. Sellistes olukordades ei nõuta avaliku sektori hankijatelt hanketeadete avaldamist, kui menetlusse kaasatakse kõik sellised pakkujad ja ainult sellised pakkujad, kes vastavad artiklites 57–64 sätestatud kriteeriumitele ning kes esitasid algse avatud või piiratud menetluse käigus hankemenetluse vorminõuetele vastavad pakkumused.*

Eelkõige tuleb ebakorrekseteks pidada pakkumusi, mis ei vasta hankedokumentidele, on saadud liiga hilja, on esitatud konkurentsivastase koostöö või korruptsiooni tulemusel või mille maksumust peab avaliku sektori hankija põhjendamatult madalaks. Eelkõige tuleb vastuvõetamatuteks pidada pakkumusi, mille on esitanud pakkujad, kellel puudub nõutud kvalifikatsioon, ja pakkumusi, mille hind ületab avaliku sektori hankija eelarvet, mis on kindlaks määratud ja dokumenteeritud enne hankemenetluse käivitamist.

I

5. Hange kuulutatakse välja **■** hanketeate esitamisega artikli 49 kohaselt.

Kui leping sõlmitakse piiratud või konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse alusel, **võivad liikmesriigid käesoleva lõike esimesest lõigust olenemata näha ette, et** keskvalitsusest madalama tasandi **hankijad või nende teatavad kategooriad võivad riigihanke välja kuulutada** eelteate esitamisega artikli 48 lõike 2 kohaselt.

Kui riigihange kuulutatakse välja eelteate esitamisega vastavalt artikli 48 lõikele 2, tuleb seejärel pärast eelteate avaldamist huvi avaldanud ettevõtjatelt paluda oma huvi kirjalikku kinnitamist, esitades vastavalt artiklile 54 huvi kinnitamise ettepaneku.

6. **Artiklis 32 selgelt osutatud konkreetsetel juhtudel ja asjaoludel** võivad liikmesriigid ette näha, et avaliku sektori hankijad võivad kasutada väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust. **Liikmesriigid ei võimalda seda hankemenetlust kohaldada muudel kui** artiklis 32 osutatud juhtudel.

Artikkel 27

Avatud hankemenetlus

1. Avatud hankemenetluse puhul võib iga huvitatud ettevõtja esitada hanketeate peale pakkumuse.

Pakkumuste laekumise miinimumtähtaeg on **35** päeva alates hanketeate saatmise kuupäevast.

Pakkumusega koos tuleb esitada **■** kvalitatiivse valiku tegemiseks ***avaliku sektori hankija poolt nõutud*** teave.

2. Kui avaliku sektori hankijad on avaldanud eelteate, mida ei kasutatud ***riigihanke*** väljakuulutamiseks, võib käesoleva artikli lõike 1 teises lõigus sätestatud pakkumuste laekumise miinimumtähtaega lühendada **15** päevani, kui on täidetud ***kõik*** järgmised tingimused:

- a) eelteade **■** sisaldab kogu teavet, mis on V lisa B osa I jao kohaselt nõutav hanketeate puhul, kui selline teave oli eelteate avaldamise ajal kättesaadav;
- b) ***eelteade*** on avaldamiseks saadetud 35 päeva kuni 12 kuud enne hanketeate saatmise kuupäeva.

3. Kui asjaolude kiireloomulisus, mida avaliku sektori hankijad nõuetekohaselt põhjendavad, muudab lõike 1 teises lõigus sätestatud tähtaja kasutamise võimatuks, võivad avaliku sektori hankijad määrata tähtaja, mis on vähemalt **15** päeva alates hanketeate saatmise kuupäevast.
4. **Käesoleva artikli** lõike 1 teises lõigus sätestatud pakkumuste laekumise tähtaega võib lühendada viie päeva võrra, kui avaliku sektori hankija nõustub pakkumuste elektroonilise esitamisega artikli 22 lõike **1 esimese lõigu ja artikli 22** lõigete 5 ja 6 kohaselt.

Artikkel 28

Piiratud hankemenetlus

1. Piiratud hankemenetluse puhul võib iga ettevõtja esitada hanketeate peale osalemistaotluse, **mis sisaldab V lisa vastavalt kas B või C osas ette nähtud teavet**, esitades **■** kvalitatiivse valiku tegemiseks **avaliku sektori hankija poolt nõutava** teabe.

Osalemistaotluste laekumise miinimumtähtaeg on 30 päeva alates hanketeate saatmise või alates huvi kinnitamise ettepaneku saatmise kuupäevast, kui **riigihange** kuulutatakse välja eelteatega.

2. Pakkumuse võivad esitada ainult need ettevõtjad, kellele avaliku sektori hankija teeb **esitatud** teabe hindamise põhjal vastava ettepaneku. Avaliku sektori hankija võib piirata menetluses osalema kutsutavate vastavaks tunnistatud taotlejate arvu artikli 65 kohaselt.

Pakkumuste laekumise miinimumtähtaeg on **30** päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku saatmise kuupäevast.

3. Kui avaliku sektori hankija on avaldanud eelteate, mida ei kasutata **riigihanke** väljakuulutamise vahendina, võib käesoleva artikli lõike 2 teises lõigus sätestatud pakkumuste laekumise miinimumtähtaega lühendada **10** päevani, kui on täidetud mõlemad järgmised tingimused:

- a) eelteade **■** sisaldab kogu teavet, mis on V lisa B osa I jao kohaselt nõutav **■**, kui selline teave oli eelteate avaldamise ajal kättesaadav;
- b) **eelteade** on avaldamiseks saadetud **35** päeva kuni 12 kuud enne hanketeate saatmise kuupäeva.

4. ***Lüikmesrüigid võivad ette näha, et kõik või teatavatesse kategooriatesse kuuluvad*** keskvalitsusest madalama tasandi hankijad võivad pakkumuste laekumise tähtaja määrata avaliku sektori hankija ja valitud taotlejate vastastikusel kokkuleppel, tingimusel et kõikidele valitud taotlejatele antakse pakkumuste ettevalmistamiseks ja esitamiseks võrdselt aega. Kui pakkumuste laekumise tähtaja suhtes ei ole kokku lepitud, on **■** tähtaeg **■** vähemalt 10 päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku saatmise kuupäevast.
5. Käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud pakkumuste laekumise tähtaega võib lühendada viie päeva võrra, kui avaliku sektori hankija nõustub pakkumuste elektroonilise esitamisega artikli 22 lõike **1 ning** lõigete 5 ja 6 kohaselt.
6. Kui asjaolude kiireloomulisus, mida avaliku sektori hankijad nõuetekohaselt põhjendavad, muudab käesolevas artiklis sätestatud tähtaegade kasutamise võimatuks, võivad nad määrata:
- a) osalemistaotluste laekumise tähtaja, mis on vähemalt 15 päeva alates hanketeate saatmise kuupäevast;
 - b) pakkumuste laekumise tähtaja, mis on vähemalt 10 päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku saatmise kuupäevast.

Artikkel 29

Konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus

1. Konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse puhul võib iga ettevõtja esitada hanketeate peale osalemistaotluse, mis *sisaldab V lisa B ja C osas ette nähtud teavet*, esitades ■ kvalitatiivse valiku tegemiseks *avaliku sektori hankija poolt nõutava* teabe.

Avaliku sektori hankijad *määravad hankedokumentides kindlaks riigihanke sisu, kirjeldades oma vajadusi ning hangitavate ehitustööde, asjade või teenuste nõutavaid omadusi ning esitavad pakkumuste hindamise kriteeriumid. Samuti osutavad nad, millised selle kirjelduse elemendid määratlevad* miinimumnõuded, millele *kõik pakkumused* peavad vastama.

Esitatud teave peab olema piisavalt täpne, et võimaldada ettevõtjatel kindlaks teha *riigihanke* olemus ja ulatus ning otsustada, kas esitada *hankemenetluses* osalemise taotlus.

Osalemistaotluste laekumise miinimumtähtaeg on 30 päeva alates hanketeate saatmise või alates huvi kinnitamise ettepaneku saatmise kuupäevast, kui **riigihange** kuulutatakse välja eelteatega. **Esialgsete** pakkumuste laekumise miinimumtähtaeg on 30 päeva alates kutse saatmise kuupäevast. Kohaldatakse artikli 28 lõikeid 3–6.

2. Ainult need ettevõtjad, kellele avaliku sektori hankija teeb **esitatud** teabe hindamise põhjal vastava ettepaneku, võivad esitada **esialgse** pakkumuse, mille alusel toimuvad edasised läbirääkimised. Avaliku sektori hankija võib piirata menetluses osalema kutsutavate vastavaks tunnistatud taotlejate arvu artikli 65 kohaselt.
3. **Kui lõikes 4 ei ole sätestatud teisiti**, peab avaliku sektori hankija pakkujatega läbirääkimisi talle **esitatud esialgsete ja kõigi järgnevate** pakkumuste üle, **välja arvatud lõplike pakkumuste üle lõike 7 tähenduses**, et parandada nende sisu.

Läbirääkimisi ei peeta miinimumnõuete ning pakkumuste hindamise kriteeriumite üle.
4. **Avaliku sektori hankija võib sõlmida lepingu esialgse pakkumuse alusel ilma läbirääkimisi pidamata, kui ta on hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus teatanud, et jätab endale võimaluse seda teha.**

5. Läbirääkimiste ajal tagavad avaliku sektori hankijad kõigi pakkujate võrdse kohtlemise. Seetõttu ei avalda nad teavet diskrimineerival viisil, mis võib anda mõnele pakkujale teiste ees eelise. Nad **teavitavad** kõiki pakkujaid, kelle pakkumusi ei ole lõike 6 kohaselt kõrvale jäetud ■ , kirjalikult muudest kui miinimumnõudeid puudutavatest muudatustest tehnilises kirjelduses **või muudes hankedokumentides**. **Pärast kõnealuste muudatuste tegemist annavad avaliku sektori hankijad pakkujatele piisavalt aega** vastavalt vajadusele pakkumusi muuta ja uuesti esitada ■ .
- Vastavalt artiklile 21** ei avalda avaliku sektori hankijad teistele läbirääkimistel osalejatele ■ taotleja **või pakkuja** esitatud konfidentsiaalset teavet ilma vastava taotleja või pakkuja nõusolekuta. Sellist nõusolekut ei saa anda üldise konfidentsiaalsuse nõudest loobumisenä, vaid selle andmisel tuleb osutada konkreetse ■ teabe kavandatavale edastamisele.
6. Konkurentsipõhine läbirääkimistega menetlus võib toimuda järjestikuste etappidena, et vähendada läbirääkimistel arutatavate pakkumuste arvu, kohaldades hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus või **muus hankedokumendis** esitatud **pakkumuste hindamise** kriteeriume. Avaliku sektori hankija näitab hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus või **muus hankedokumendis** ära, kas ta kavatseb seda võimalust kasutada.

7. Kui avaliku sektori hankija kavatseb läbirääkimised lõpetada, teavitab ta sellest järelejäänud pakkujaid ning määrab ühise tähtaja uute või muudetud pakkumuste esitamiseks. *Ta kontrollib, et lõplikud pakkumused vastavad miinimumnõuetele ning on kooskõlas artikli 56 lõikega 1, hindab lõplikke pakkumusi pakkumuste hindamise kriteeriumite alusel* ning sõlmib lepingu kooskõlas artiklitega 66–69.

Artikkel 30

Võistlev dialoog

1. Võistleva dialoogi puhul võib iga ettevõtja esitada *hanketeate* peale osalemistaotluse, **■** esitades kvalitatiivse valiku tegemiseks *avaliku sektori hankija poolt nõutava* teabe.

Osalemistaotluste laekumise miinimumtähtaeg on 30 päeva alates hanketeate saatmise kuupäevast.

Dialoogis võivad osaleda ainult need ettevõtjad, kellele avaliku sektori hankija teeb *esitatud* teabe **■** hindamise põhjal vastava ettepaneku. Avaliku sektori hankija võib piirata menetluses osalema kutsutavate vastavaks tunnistatud taotlejate arvu artikli 65 kohaselt. Hankeleping sõlmitakse parima hinna-kvaliteedi suhtega pakkumuse alusel kooskõlas artikli 67 lõikega 2, mis on pakkumuste hindamise ainus kriteerium.

2. Avaliku sektori hankija esitab oma vajadused ja nõuded hanketeates ning määratleb kõnealused vajadused ja nõuded selles hanketeates ja/või kirjeldavas dokumendis. Samal ajal ja samades dokumentides esitab ja määratleb ta ka **pakkumuste hindamise** kriteeriumid **ning kehtestab soovitusliku ajakava**.
3. Avaliku sektori hankija alustab artiklite 56–66 asjakohaste sätete kohaselt valitud **osalejatega** dialoogi, mille eesmärk on tuvastada ja määratleda avaliku sektori hankija vajadusi kõige paremini rahuldavad lahendused. Dialoogi ajal võib avaliku sektori hankija arutada valitud **osalejatega** kõiki **riigihanke** aspekte.

Avaliku sektori hankija tagab kõigi **osalejate** võrdse kohtlemise dialoogi ajal. Seetõttu ei avalda ta teavet diskrimineerival viisil, mis võib anda mõnele **osalejale** teiste ees eelise.

Vastavalt artiklile 15 ei avalda avaliku sektori hankija teistele osalejatele dialoogis osaleva taotleja **või pakkuja** pakutud lahendusi või esitatud konfidentsiaalset teavet ilma vastava taotleja **või pakkuja** nõusolekuta. Sellist nõusolekut ei saa anda üldise konfidentsiaalsuse nõudest loobumisena, vaid selle andmisel tuleb osutada konkreetse
■ teabe kavandatavale edastamisele.

4. Võistlev dialoog võib toimuda järjestikuste etappidena, et hanketeates või kirjeldavas dokumendis sätestatud **pakkumuste hindamise** kriteeriume kohaldades vähendada dialoogietapis arutatavate lahenduste arvu. Avaliku sektori hankija näitab hanketeates või kirjeldavas dokumendis ära, kas ta kavatseb seda võimalust **kasutada**.
5. Avaliku sektori hankija jätkab dialoogi, kuni on kindlaks määranud oma vajadustele vastava(d) lahenduse(d).
6. Kui avaliku sektori hankija on teatanud dialoogi lõpetamisest ja **järelejäänud** osalejaid sellest teavitanud, palub ta **igaihel neist** esitada lõplikud pakkumused dialoogi käigus esitatud ja täpsustatud lahenduse või lahenduste põhjal. Pakkumused peavad sisaldama kõiki ettenähtud ja projekti elluviimiseks vajalikke elemente.

Avaliku sektori hankija taotluse korral võib neid pakkumusi selgitada, piiritleda ja täpsustada. Sellise selgitamise, piiritlemise, täpsustamise või täiendava teabe esitamisega ei tohi siiski muuta pakkumuse või riigihanke põhiaspekte, sealhulgas hanketeates või kirjeldavas dokumendis esitatud vajadusi ja nõudeid, kui nende aspektide, vajaduste või nõuete muutmise tõenäoliselt moonutaks konkurentsi või oleks diskrimineeriv.

7. Avaliku sektori hankija hindab laekunud pakkumusi hanketeates või kirjeldavas dokumendis esitatud **pakkumuste hindamise** kriteeriumite alusel.

Avaliku sektori hankija **taotluse korral võib** artikli 67 kohaselt **parima hinna kvaliteedi suhtega** pakkumuse teinud pakkujaga **pidada läbirääkimisi, et lepingutingimusi viimistledes kinnitada pakkumuses sisalduvad rahalised kohustused või muud tingimused**, juhul kui see ei mõjuta oluliselt pakkumuse või riigihanke sisu, sealhulgas hanketeates või kirjeldavas dokumendis esitatud vajadusi ja nõudeid, ning sellega ei kaasne konkurentsi moonutamise või diskrimineerimise ohtu.

8. Avaliku sektori hankija võib kindlaks määrata preemiad või maksed dialoogis osalejatele.

Artikkel 31

Innovatsioonipartnerlus

1. Innovatsioonipartnerluse puhul võib iga ettevõtja esitada hanketeate peale osalemistaotluse, **esitades kvalitatiivse valiku tegemiseks avaliku sektori hankija poolt nõutava teabe**.

Avaliku sektori hankija määrab hankedokumentides kindlaks vajaduse selliste innovatiivsete asjade, teenuste või ehitustööde järele, mida ei ole võimalik rahuldada turul juba olemasolevate asjade, teenuste või ehitustööde ostmisega. Samuti osutab ta, millised selle kirjelduse elemendid määratlevad miinimumnõuded, millele kõik pakkumused peavad vastama. Esitatud teave peab olema piisavalt täpne, et võimaldada ettevõtjatel kindlaks teha nõutava lahenduse olemus ja ulatus ning otsustada, kas esitada hankemenetluses osalemise taotlus.

Avaliku sektori hankija võib teha otsuse luua innovatsioonipartnerlus ühe või mitme partneriga, kes tegelevad eraldi teadus- ja arendustegevusega.

Osalemistaotluste laekumise miinimumtähtaeg on 30 päeva alates hanketeate saatmise kuupäevast. Menetluses võivad osaleda ainult need ettevõtjad, kellele avaliku sektori hankija teeb esitatud teabe hindamise põhjal vastava ettepaneku. Avaliku sektori hankija võib piirata menetluses osalema kutsutavate vastavaks tunnistatud taotlejate arvu artikli 65 kohaselt. Hankeleping sõlmitakse parima hinna-kvaliteedi suhtega pakkumuse alusel kooskõlas artikliga 67, mis on pakkumuste hindamise ainus kriteerium.

2. ***Innovatsioonipartnerluse eesmärk on innovatiivsete toodete, teenuste või ehitustööde väljatöötamine ning selle tulemusena saadud asjade, teenuste või ehitustööde hilisem ostmine, tingimusel et need on avaliku sektori hankija ja osalejate vahel kokkulepitud kvaliteedi ja hinnaga.***

Innovatsioonipartnerlus ehitatakse üles järjestikuste ***etappidena***, lähtudes teadusuuringute ja innovatsiooniprotsessi osadest, ***mis võib hõlmata*** ka asjade tootmist, teenuste osutamist ***või ehitustööde tegemist***. ***Innovatsioonipartnerlusega kehtestatakse partnerite*** saavutatavad vahe-eesmärgid ning nähakse ette tasu maksmine sobivate osamaksetena.

Nende eesmärkide alusel võib avaliku sektori hankija teha pärast igat etappi otsuse ***lõpetada innovatsioonipartnerlus või, kui innovatsioonipartnerlus on loodud mitme partneriga, vähendada partnerite arvu üksikute lepingute lõpetamise teel, tingimusel et avaliku sektori hankija on hankedokumentides ette näinud sellised võimalused ja nende kasutamise tingimused.***

3. *Kui käesolevas artiklis ei ole sätestatud teisiti, peab avaliku sektori hankija pakkujatega läbirääkimisi talle esitatud esialgsete ja kõigi järgnevate pakkumuste, välja arvatud lõplike pakkumuste üle, et parandada nende sisu.*

Läbirääkimisi ei peeta miinimumnõuete ning pakkumuste hindamise kriteeriumite üle.

4. *Läbirääkimiste ajal tagavad avaliku sektori hankijad kõigi pakkujate võrdse kohtlemise. Seetõttu ei avalda nad teavet diskrimineerival viisil, mis võib anda mõnele pakkujale teiste ees eelise. Nad teavitavad kõiki pakkujaid, kelle pakkumusi ei ole lõike 3 kohaselt kõrvale jäetud, kirjalikult muudest kui miinimumnõudeid puudutavatest muudatustest tehnilises kirjelduses või muudes hankedokumentides. Pärast kõnealuste muudatuste tegemist annavad avaliku sektori hankijad pakkujatele piisavalt aega vastavalt vajadusele pakkumusi muuta ja uuesti esitada.*

Kooskõlas artikliga 21 ei avalda avaliku sektori hankijad teistele läbirääkimistel osalejatele taotleja või pakkuja esitatud konfidentsiaalset teavet ilma vastava taotleja või pakkuja nõusolekuta. Sellist nõusolekut ei saa anda üldise konfidentsiaalsuse nõudest loobumisenä, vaid selle andmisel tuleb osutada konkreetse teabe kavandatavale edastamisele.

5. *Innovatsioonipartnerluse menetluste jooksul võivad läbirääkimised toimuda järjestikuste etappidena, et vähendada läbirääkimistel arutatavate pakkumuste arvu, kohaldades hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus või muus hankedokumendis esitatud pakkumuste hindamise kriteeriume. Avaliku sektori hankija näitab hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus või muus hankedokumendis ära, kas ta kavatses seda võimalust kasutada.*

■

6. ■ Taotlejate vahel valikut tehes **kohaldavad** avaliku sektori hankijad eelkõige kriteeriume, mis puudutavad **taotlejate** suutlikkust ■ teadus- ja arendustegevuse ning innovatiivsete lahenduste väljatöötamise **ja rakendamise** valdkonnas. ■

Ainult sellised ettevõtjad, kellele avaliku sektori hankija on esitatud nõutava teabe hindamise põhjal vastava kutse saatnud, võivad esitada teadus- ja arendusprojekte, eesmärgiga rahuldada avaliku sektori hankija poolt kindlaks määratud vajadusi, mida ei ole võimalik rahuldada olemasolevate lahenduste abil. ■

Avaliku sektori hankija määratleb hankedokumentides intellektuaalomandi õiguste suhtes kohaldatava korra. Mitme partneriga loodud innovatsioonipartnerluse puhul ei avalda avaliku sektori hankija kooskõlas artikliga 21 teistele partneritele pakutud lahendusi ega muud konfidentsiaalset teavet, mille partner on partnerluse raames edastanud, ilma selle partneri nõusolekuta. Sellist nõusolekut ei saa anda üldise konfidentsiaalsuse nõudest loobumisenä, vaid selle andmisel tuleb osutada konkreetse teabe kavandatavale edastamisele.

7. *Avaliku sektori hankija tagab, et partnerluse struktuur ning eelkõige selle eri etappide kestus ja maksumus ■ peegeldavad kavandatava lahenduse uuenduslikkust ning turul seni kättesaamatu innovatiivse lahenduse väljatöötamiseks vajalikke teadusuuringute ja innovatsioonitegevuse etappe. Hangitavate asjade, teenuste ja ehitustööde eeldatav maksumus ei tohi olla ebaproportsionaalne võrreldes nende väljaarendamiseks tehtavate investeeringutega.*

■

Artikkel 32

Väljakuulutamisetä läbirääkimistega hankemenetluse kasutamine

1. Liikmesriigid võivad ette näha, et **konkreetsel löigetes 2–5 kindlaks määratud juhtudel ja asjaoludel** võivad avaliku sektori hankijad sõlmida riigihankelepinguid väljakuulutamisetä läbirääkimistega hankemenetluse alusel ■ .

2. Väljakuulutamiseta läbirääkimistega menetlust võib ehitustööde, asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimiseks ***kasutada*** järgmistel juhtudel:

- a) kui avatud või piiratud hankemenetluse käigus ei ole esitatud ühtki pakkumust või nõuetele vastavat pakkumust või ühtki osalemistaotlust ***või nõuetele vastavat osalemistaotlust***, tingimusel et lepingu algtingimusi sellega oluliselt ei muudeta ja komisjonile esitatakse komisjoni ***taotluse korral*** vastav aruanne.

Pakkumust ei peeta nõuetele vastavaks, kui see ei ole lepingu täitmiseks asjakohane, kuna ilmselgelt ei vasta oluliselt muutmata kujul avaliku sektori hankija hankedokumentides esitatud vajadustele ja nõuetele. Osalemistaotlust ei peeta nõuetele vastavaks, kui asjaomane ettevõtja jäetakse kõrvale või võidakse jätta kõrvale artikli 57 kohaselt või kui ta ei vasta avaliku sektori hankija esitatud kvalifitseerimise tingimustele vastavalt artiklile 58;

■

- b) kui ühel järgmistest põhjustest saab ehitusöid, asju või teenuseid pakkuda ainult teatav ettevõtja:

- i) ***hanke eesmärk on unikaalse kunstiteose või kunstilise esituse loomine või omandamine;***

ii) tehnilistel põhjustel konkurents *puudub*;

iii) *ainuõiguste, sealhulgas* intellektuaalomandi õiguste kaitsmine.

■

Alapunktides ii ja iii sätestatud erandit kohaldatakse ainult juhul, kui puudub mõistlik alternatiiv ning konkurentsi puudumine ei tulene hankekriteeriumite kunstlikust kitsendamisest;

- c) kui see on tingimata vajalik, sest *avaliku sektori hankijale ettenägematutest asjaoludest* tingitud kiireloomulisuse tõttu ei ole avatud või piiratud menetluste või konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluste tähtaegade täitmine võimalik. Kiireloomulisuse põhjendamiseks esitatavad asjaolud ei tohi mingil juhul johtuda avaliku sektori hankijast.

■

3. Väljakuulutamiseta läbirääkimistega menetlust võib asjade riigihankelepingute puhul ***kasutada*** järgmistel juhtudel:
- a) kui asjaomaseid tooteid valmistatakse üksnes teadus-, katse-, õppe- või arendustegevuse eesmärgil; käesoleva punkti alusel ***sõlmitud lepingud ei tohi siiski hõlmata*** masstoodangu tootmist kaubandusliku tasuvuse loomiseks või teadusuuringute või arendustegevuse kulude kompenseerimiseks;
 - b) esialgse tarnija lisatarnete puhul, mis on mõeldud olemasolevate asjade või seadmete osaliseks asendamiseks ■ või olemasolevate asjade või seadmete täiendamiseks, kui tarnija vahetamine sunniks avaliku sektori hankijat hankima teistsuguste tehniliste omadustega ***asju***, mis tooks kaasa ühildamatuse või ülemäärased tehnilised raskused käitamisel ja hooldamisel; selliste lepingute ja samuti uuendatavate lepingute kehtivusaeg ei tohi üldreeglina olla pikem kui kolm aastat;

- c) tooraineturul noteeritud ja sealt ostetavate asjade puhul ■ ;
 - d) asjade **või teenuste** ostmise puhul erakordselt soodsatel tingimustel kas oma äritegevust lõpetavalt tarnijalt või likvideerijalt, kes teostab maksejõuetusmenetlust, võlausaldajatega sõlmitud kokkulepet või muud siseriiklikele õigusnormidele vastavat samalaadset menetlust.
4. Väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust võib **kasutada** teenuste riigihankelepingute puhul, kui asjaomase lepingu aluseks on käesoleva direktiivi sätete kohaselt korraldatud ideekonkurss ning **kõnealuse ideekonkursi eeskirjade** järgi ■ tuleb leping sõlmida ideekonkursi võitjaga või ühega võitjatest; viimasel juhul peetakse läbirääkimisi konkursi kõigi võitjatega.
5. Väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust võib **kasutada** selliste uute ehitustööde või teenuste puhul, mis seisnevad samalaadsete ehitustööde või teenuste kordamises, mille kohta samad avaliku sektori hankijad on ettevõtjaga esialgse lepingu sõlminud, tingimusel et need ehitustööd või teenused vastavad artikli 26 lõike 1 kohaselt valitud menetluse alusel sõlmitud esialgse lepingu esemeks olevale algele projektile. Algses projektis märgitakse võimalike täiendavate ehitustööde või teenuste ulatus ning nende suhtes lepingu sõlmimise tingimused.

Niipea, kui esialgse projekti kohta on hankemenetlus välja kuulutatud, teatatakse kõnealuse menetluse kasutamise võimalusest ning avaliku sektori hankijad võtavad artikli 4 kohaldamisel arvesse järgnevate ehitustööde või teenuste eeldatavat kogumaksumust.

Seda menetlust võib kasutada üksnes kolme aasta jooksul pärast esialgse lepingu sõlmimist.

II PEATÜKK

Elektrooniliste ja koondhangete puhul kasutatavad meetodid ja vahendid

Artikkel 33

Raamlepingud

1. Avaliku sektori hankijad võivad sõlmida raamlepinguid, tingimusel et kohaldatakse käesolevas direktiivis sätestatud menetlusi.

Raamleping on ühe või mitme avaliku sektori hankija ning ühe või mitme ettevõtja vaheline leping, mille eesmärk on kehtestada teatava aja jooksul sõlmitavaid lepinguid reguleerivad tingimused, eelkõige hinna ja vajaduse korral kavandatava koguse osas.

Raamlepingu kehtivusaeg ei ületa nelja aastat, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel, mis on eelkõige seotud raamlepingu esemega.

2. Raamlepingul põhinevad hankelepingud sõlmitakse käesolevas lõikes ning lõigetes 3 ja 4 sätestatud menetluste kohaselt.

Neid menetlusi võib kohaldada ainult hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus vastaval eesmärgil kindlaks määratud avaliku sektori hankijate ja sõlmitud raamlepingu pooleks olevate ettevõtjate vaheliste lepingute puhul.

Raamlepingul põhinevate lepingute puhul ei tohi ühelgi juhul asjaomases raamlepingus sätestatud tingimusi oluliselt muuta, eriti lõikes 3 osutatud juhul.

■

3. Raamlepingu sõlmimise korral ühe ettevõtjaga võetakse sellel raamlepingul põhinevate hankelepingute sõlmimise aluseks raamlepingus sätestatud tingimused.

Nende lepingute sõlmimisel võivad avaliku sektori hankijad raamlepingu ettevõtjast osapoolega kirjalikult nõu pidada, paludes tal vajaduse korral oma pakkumust täiendada.

4. Kui raamleping sõlmitakse enam kui ühe ettevõtjaga, tuleb seda raamlepingut täita ühel järgmistest viisidest:

- a) raamlepingu tingimuste alusel ilma **riigihanget** uuesti välja kuulutamata, kui lepingus on sätestatud kõik asjaomaste ehitustööde tegemise, teenuste osutamise ja asjade tarnimise tingimused ning objektiivsed tingimused, mille alusel on võimalik otsustada, milline raamlepingu pooleks olev ettevõtja vastavat lepingut täidab. Viimasena nimetatud tingimused esitatakse **raamlepingu sõlmimiseks** esitatud hankedokumentides;

- b) *kui raamlepingus kehtestatakse kõik asjaomaste ehitustööde tegemise, teenuste osutamise ja asjade tarnimise tingimused, osaliselt ilma punkti a kohase minikonkursita ja osaliselt punkti c kohaselt raamlepingu osalisteks olevate ettevõtjate seas riigihanke uuesti välja kuulutades, kui avaliku sektori hankija on selle võimaluse ette näinud raamlepingu sõlmimiseks esitatud hankedokumentides. Valik, kas konkreetsed ehitustööd, asjad või teenused ostetakse minikonkursiga või otse, vastavalt raamlepingus kehtestatud tingimustele, tehakse objektiivsete kriteeriumite alusel, mis kehtestatakse raamlepingu sõlmimiseks esitatud hankedokumentides. Nendes hankedokumentides tuleb samuti kindlaks määrata, millistel tingimustel kuulutatakse välja uus riigihange.*

Käesoleva punkti esimeses lõigus ette nähtud võimalusi kohaldatakse ka raamlepingu nende osade puhul, mille kohta on raamlepingus kehtestatud kõik asjaomaste ehitustööde tegemise, teenuste osutamise ja asjade tarnimise tingimused, olenemata sellest, kas kõik asjaomaste ehitustööde tegemise, teenuste osutamise ja asjade tarnimise tingimused on kehtestatud lepingu teistes osades;

- c) kui raamlepingus ei ole sätestatud ehitustööde tegemise, teenuste osutamise ja asjade tarnimise kõiki tingimusi, kuulutatakse raamlepingu poolteks olevate ettevõtjate seas **riigihange** uuesti välja.

5. Lõike 4 **punktides b ja c** osutatud **riigihangete** puhul tuleb lähtuda samadest tingimustest, mida kohaldatakse raamlepingu sõlmimise puhul, ning vajaduse korral täpsemalt määratletud tingimustest ning vajaduse korral ka muudest raamlepingu sõlmimiseks esitatud **hankedokumentides** sätestatud tingimustest, kooskõlas järgmise menetlusega:

- a) iga sõlmitava lepingu puhul peab avaliku sektori hankija kirjalikult nõu lepingut täita suutvate ettevõtjatega;
- b) avaliku sektori hankija määrab piisavalt pika tähtaja, mis võimaldab iga konkreetse lepinguga seoses pakkumusi esitada, ning arvestab seejuures selliste teguritega nagu lepingu eseme keerukus ja pakkumuste saatmiseks vajalik aeg;

- c) pakkumused esitatakse kirjalikult ning neid ei avata kuni vastamiseks ettenähtud tähtaja möödumiseni;
- d) avaliku sektori hankija sõlmib iga lepingu pakkujaga, kes on raamlepingu sõlmimiseks esitatud ***hankedokumentides*** kehtestatud ***pakkumuste hindamise*** kriteeriumite põhjal esitanud parima pakkumuse.

Artikkel 34

Dünaamilised hankesüsteemid

1. Üldkasutatavate toodete puhul, mis sellisel kujul, nagu neid üldiselt turul pakutakse, vastavad avaliku sektori hankijate nõuetele, võivad avaliku sektori hankijad kasutada dünaamilist hankesüsteemi. Dünaamiline hankesüsteem on täielikult elektrooniliselt hallatav protsess ja see on ***hankesüsteemi*** kasutusajal avatud kõigile ***kvalifitseerimise tingimustele*** vastavatele ettevõtjatele. ***Selle võib jagada asjade, ehitustööde või teenuste kategooriateks, mis määratletakse objektiivselt asjaomase kategooria raames läbiviidava riigihanke omaduste alusel. Selliseks omaduseks võib muu hulgas olla edaspidi sõlmitavate konkreetsete lepingute maksimaalne maksumus või konkreetne geograafiline ala, kus edaspidi sõlmitavad konkreetsed lepingud tuleb täita.***

2. ***Hangete*** teostamiseks dünaamilise hankesüsteemi alusel järgivad avaliku sektori hankijad piiratud hankemenetluse eeskirju. Süsteemiga võivad liituda kõik ***kvalifitseerimise tingimustele*** vastavad taotlejad, liituvate taotlejate arvu artikli 65 alusel ei piirata ***Kui avaliku sektori hankijad on süsteemi jaotanud käesoleva artikli lõike 1 kohaselt asjade, ehitustööde või teenuste kategooriateks, määravad nad iga kategooria puhul kohaldatavad kvalifitseerimise tingimused.***

Olenemata artiklist 28 kohaldatakse järgmisi tähtaegu:

- a) ***osalemistaotluste laekumise miinimumtähtaeg on 30 päeva alates hanketeate saatmise või alates huvi kinnitamise ettepaneku saatmise kuupäevast, kui riigihange kuulutatakse välja eelteatega. Osalemistaotluste laekumise suhtes ei kohaldata muid täiendavaid tähtaegu, kui pakkumuse esitamise ettepanek esimese konkreetse hankelepingu sõlmimiseks dünaamilise hankesüsteemi alusel on juba esitatud;***
- b) ***pakkumuste laekumise miinimumtähtaeg on vähemalt 10 päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku saatmise kuupäevast. Vajaduse korral kohaldatakse artikli 28 lõiget 4. Artikli 28 lõikeid 3–5 ei kohaldata.***

3. Kogu dūnaamilise hankesūsteemiga seotud teabevahetus toimub ainult elektrooniliste vahendite abil kooskõlas artikli 19 lõigetega *1a, 2, 4 ja 5*.
4. Dūnaamilise hankesūsteemi alusel lepinguid sõlmides peavad avaliku sektori hankijad **1** :
- a) hanget välja kuulutades selgelt märkima, et kasutusel on dūnaamiline hankesūsteem;
 - b) osutama ***hankedokumentides*** vähemalt kõnealuse sūsteemi alusel kavandatavate ***riigihangete*** olemusele ja eeldatavale kogusele, samuti vajalikule teabele ***dūnaamilise*** hankesūsteemi ***ja selle toimimisviisi***, kasutatavate elektrooniliste seadmete ning ūhenduse tehnilise korralduse ja kirjelduste kohta;
 - c) ***osutama asjade, ehitustööde või teenuste kategooriateks jagamisele, kui seda tehakse, ning neid määratlevatele omadustele;***
 - d) võimaldama kooskõlas artikliga 51 ***hankedokumentidele*** piiramatut ja täielikku otsest juurdepääsu kogu sūsteemi kasutajaja jooksul.

5. Avaliku sektori hankijad võimaldavad kõigil ettevõtjatel kogu hankesüsteemi ***kasutusaja*** jooksul esitada taotlusi süsteemiga liitumiseks lõikes 2 nimetatud tingimuste kohaselt. Avaliku sektori hankijad annavad taotlustele ***kvalifitseerimise tingimuste*** alusel hinnangu 10 tööpäeva jooksul alates taotluste laekumisest. ***Seda tähtaega võib üksikjuhtudel pikendada 15 tööpäevani, kui see on põhjendatud, eelkõige tulenevalt vajadusest vaadata läbi täiendavaid dokumente või muul viisil kontrollida, kas kvalifitseerimise tingimused on täidetud.***

Olenemata esimesest lõigust võib avaliku sektori hankija seni, kuni pakkumuse esitamise ettepanek esimese konkreetse hankelepingu sõlmimiseks dünaamilise hankesüsteemi alusel ei ole veel esitatud, pikendada hindamisperioodi, tingimusel et pikendatud hindamisperioodi jooksul ei esitata pakkumuse esitamise ettepanekut. Avaliku sektori hankija peab hankedokumentides märkima, kui pikk on pikendatud periood, mida ta kavatseb kohaldada.

Avaliku sektori hankija annab ***asjaomasele*** ettevõtjale esimesel võimalusel teada, kas tal lubatakse dünaamilise hankesüsteemiga liituda.

6. Dünaamilise hankesüsteemi alusel toimuva iga konkreetse **riigihanke** puhul teeb avaliku sektori hankija kõigile **liitumiseks loa saanud** osalejatele artikli 54 kohaselt ettepaneku esitada pakkumus. **Kui dünaamiline hankesüsteem on jaotatud ehitustööde, asjade või teenuste kategooriateks, teeb avaliku sektori hankija konkreetsele asjaomasele hankele vastava kategooriaga liitumiseks loa saanud osalejatele ettepaneku esitada pakkumus.**

Leping sõlmitakse pakkujaga, kes on esitanud dünaamilise hankesüsteemi hanketeates või eelteate kasutamise korral huvi kinnitamise ettepanekus esitatud **pakkumuste hindamise** kriteeriumite alusel parima pakkumuse. Vajaduse korral võib need kriteeriumid pakkumuse esitamise ettepanekus täpsemalt sõnastada.

- 7) **Avaliku sektori hankija võib igal ajal dünaamilise hankesüsteemi kehtivusajal nõuda liitumiseks loa saanud osalejatelt uuendatud ja ajakohastatud enda kinnituste esitamist, nagu on sätestatud artikli 59 lõikes 1, viie tööpäeva jooksul alates sellise nõude esitamise päevast.**

Dünaamilise hankesüsteemi kogu kehtivusaja jooksul kohaldatakse artikli 59 lõikeid 4–6.

8. Avaliku sektori hankija teatab **riigihanget** välja kuulutades dünaamilise hankesüsteemi **kehtivusaja**. Ta teavitab komisjoni **kehtivusaja** mis tahes muutusest, kasutades järgmisi standardvorme:
- a) dünaamilise hankesüsteemi esialgseks väljakuulutamiseks kasutatud vorm, kui **kehtivusaega** muudetakse süsteemi kehtivust lõpetamata;
 - b) artikli 50 kohane lepingu sõlmimise teade, kui süsteemi kehtivus lõpetatakse.
9. **Enne dünaamilise hankesüsteemi kehtivuse algust ega selle ajal** ei tohi nõuda tasu neilt ettevõtjatelt, kes dünaamilise hankesüsteemi **vastu huvi tunnevad** või **selles osalevad**.

Artikkel 35

Elektrooniline oksjon

1. Avaliku sektori hankija võib kasutada elektroonilisi oksjoneid, mis põhinevad uute, madalamate hindade ja/või pakkumuse teatavate osadega seotud uute väärtuste esitamisel.

Selleks viib avaliku sektori hankija läbi **elektroonilise oksjoni**, mis on elektrooniline korduvmenetlus ■ , mis toimub pärast pakkumuste esialgset täielikku hindamist, võimaldades need pakkumused automaatsete hindamismeetodite abil järjestada.

Teatavate teenuste riigihankelepingute ja teatavate ehitustööde riigihankelepingute puhul, mille eesmärgiks on intellektuaalne tegevus, nagu ehitustööde projekteerimine, ei saa pakkumusi automaatsete hindamismeetodite abil järjestada ning selliste riigihankelepingute sõlmimiseks ei kasutata elektroonilist oksjonit.

2. Avatud või piiratud menetluse või konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse puhul võivad avaliku sektori hankija otsustada, et lepingu sõlmimisele eelneb elektrooniline oksjon, kui *hankedokumendid ja eelkõige tehnilised* kirjeldused on võimalik täpselt koostada.

Samadel asjaoludel võib elektroonilise oksjoni korraldada raamlepingu poolte seas uue *riigihanke* väljakuulutamisel vastavalt artikli 33 lõike 4 punktile *b või c*, ning *riigihanke* väljakuulutamisel selliste lepingute puhul, mis sõlmitakse artiklis 34 osutatud dünaamilise hankesüsteemi põhjal.

3. Elektrooniline oksjon toimub ühe **II** järgmise *pakkumuste elemendi* alusel:
- a) üksnes hinnal, kui leping sõlmitakse *ainult hinna alusel*;
 - b) hinna ja/või *hankedokumentides* märgitud pakkumuse osade uue maksumuse alusel, kui leping sõlmitakse *parima hinna ja kvaliteedi suhte alusel või madalaima maksumusega pakkumuse alusel, kasutades kulutõhususe põhimõtet*.
4. Avaliku sektori hankija, kes otsustab pidada elektroonilise oksjoni, teatab sellest hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus. *Hankedokumendid* peavad sisaldama vähemalt VI lisas osutatud andmeid.
5. Enne elektroonilise oksjoni alustamist annab avaliku sektori hankija pakkumustele täieliku esialgse hinnangu vastavalt pakkumuste hindamise kriteeriumitele ja neile määratud suhtelisele osakaalule.

Pakkumust peetakse vastuvõetavaks, kui selle on esitanud *pakkuja, keda ei ole artikli 57 kohaselt kõrvale jäetud ja kes vastab kvalifitseerimise tingimustele ning kelle pakkumus* on tehnilise kirjeldusega kooskõlas ning ei ole ebakorrektne või vastuvõetamatu *või sobimatu*.

Eelkõige tuleb ebakorrektseteks pidada pakkumusi, mis ei vasta hankedokumentidele, on saadud liiga hilja, on esitatud konkurentsivastase koostöö või korruptsiooni tulemusel või mille maksumust peab avaliku sektori hankija põhjendamatult madalaks. Eelkõige tuleb vastuvõetamatuteks pidada pakkumusi, mille on esitanud pakkujad, kellel puudub nõutud kvalifikatsioon, ja pakkumusi, mille hind ületab avaliku sektori hankija eelarvet, mis on kindlaks määratud ja dokumenteeritud enne hankemenetluse käivitamist.

Pakkumust ei peeta nõuetele vastavaks, kui see ei ole lepingu täitmiseks asjakohane, kuna ilmselgelt ei vasta oluliselt muutmata kujul avaliku sektori hankija hankedokumentides esitatud vajadustele ja nõuetele. Osalemistaotlust ei peeta nõuetele vastavaks, kui asjaomane ettevõtja jäetakse kõrvale või võidakse jätta kõrvale artikli 57 kohaselt või kui ta ei vasta avaliku sektori hankija esitatud kvalifitseerimise tingimustele vastavalt artiklile 58.

Kõik pakkujad, kes on esitanud vastuvõetavad pakkumused, kutsutakse seejärel samal ajal elektrooniliste vahendite teel elektroonilisel oksjonil osalema, kasutades selleks kindlaks määratud kuupäeval ja kellaajal kutses esitatud instruktsioonide kohaseid ühendusi. Elektrooniline oksjon võib toimuda mitme järjestikuse etapina. Elektrooniline oksjon ei tohi alata varem kui kaks tööpäeva pärast kutsete väljasaatmise kuupäeva.

6. Kutsele lisatakse asjakohase pakkuja pakkumuse täieliku hindamise tulemused, mis on saadud artikli 67 lõike 5 esimeses lõigus sätestatud osakaalu põhjal.

Kutses esitatakse ka elektroonilisel oksjonil esitatud uute hindade ja/või väärtuste põhjal automaatselt toimuva ümberjärjestuse määramiseks kasutatav matemaatiline valem. See valem sisaldab kõigi majanduslikult soodsaima pakkumuse kindlaksmääramiseks esitatud kriteeriumide osakaale, nagu oli näidatud hanketeates ***või muudes hankedokumentides***, väljaarvatud juhul, kui majanduslikult kõige soodsam pakkumus on määratletud ainult hinna alusel. Selleks taandatakse kõik lubatud vahemikud ette kindlaks määratud väärtusele.

Kui alternatiivsed lahendused on lubatud, esitatakse iga alternatiivse lahenduse kohta eraldi valem.

7. Elektroonilise oksjoni igas etapis edastavad avaliku sektori hankijad kõigile pakkujatele viivitamata vähemalt piisavat teavet selleks, et pakkujad saaksid igal ajal teha kindlaks oma koha pakkumuste järjestuses. Kui eelnevalt on nii teatatud, võivad nad edastada ka muud teavet esitatud hindade või väärtuste kohta. Alati võib teatada ka osalejate arvu oksjoni asjaomases etapis. Ent ühelgi juhul ega üheski oksjoni etapis ei tohi nad avalikustada pakkujate isikuid.

8. Avaliku sektori hankija lõpetab elektroonilise oksjoni ühel või mitmel järgmisel viisil:

- a) eelnevalt osutatud kuupäeval ja kellaajal;
- b) kui pakkujad ei esita enam minimaalsete erinevuste nõuetele vastavaid uusi hindu ega uusi väärtusi, tingimusel et avaliku sektori hankija on eelnevalt ära näidanud aja, mille möödumisel viimasest hinna või väärtuse esitamisest ta elektroonilise oksjoni sulgeb; **või**
- c) kui on läbitud eelnevalt ära näidatud arv oksjoni etappe.

Kui avaliku sektori hankija **kavatseb** sulgeda elektroonilise oksjoni esimese lõigu punkti c kohaselt, mida ta võib kombineerida selle punktis b sätestatud korraga, tuleb oksjonil osalemise kutses märkida oksjoni kõikide etappide ajakava.

9. Pärast elektroonilise oksjoni lõpetamist sõlmib avaliku sektori hankija elektroonilise oksjoni tulemuste põhjal lepingu vastavalt artiklile 67.

Artikkel 36

Elektroonilised kataloogid

1. Kui *on nõutav* elektrooniliste sidevahendite kasutamine, võib *avaliku sektori hankija* nõuda pakkumuste esitamist elektroonilise kataloogi kujul *või elektroonilise kataloogi lisamist*.

Liikmesriigid võivad teha elektrooniliste kataloogide kasutamise teatavat liiki *riigihangete* puhul kohustuslikuks.

Elektroonilise kataloogi kujul esitatud pakkumustele võib lisada pakkumuse täiendamiseks muid dokumente.

2. Elektroonilised kataloogid koostavad taotlejad või pakkujad *konkreetses* hankemenetluses osalemiseks vastavalt avaliku sektori hankija esitatud tehnilisele kirjeldusele ja vormingule.

Elektroonilised kataloogid peavad vastama elektroonilise sidevahendite suhtes kohaldatavatele nõuetele ning mis tahes täiendavatele nõuetele, mis avaliku sektori hankija on kooskõlas artikliga 22 kehtestanud.

3. Kui avaliku sektori hankijad aktsepteerivad või nõuavad pakkumuste esitamist elektrooniliste kataloogide kujul, peavad nad:
- a) teatama sellest hanketeates või eelteate kasutamise korral huvi kinnitamise ettepanekus ning
 - b) esitama *hankedokumentides* artikli 22 lõike 6 kohase kogu vajaliku teabe vormingu, kasutatavate elektrooniliste seadmete, tehniliste ühenduste korra ning kataloogi tehniliste kirjelduste kohta.
4. Kui pärast pakkumuste esitamist elektrooniliste kataloogide kujul sõlmitakse raamleping mitme ettevõtjaga, võib avaliku sektori hankija ette näha, et konkreetsete lepingute puhul kuulutatakse uuesti välja *riigihange* ajakohastatud kataloogide alusel. Sellisel juhul kasutab avaliku sektori hankija üht järgmistest meetoditest:
- a) esitab pakkujatele kutse esitada uuesti elektrooniline kataloog, mida on kohandatud lepingu nõuetele, või

b) teatab pakkujatele, et ta kavatseb koguda juba esitatud *elektroonilistest* kataloogidest vajaliku teabe, mida on vaja konkreetse lepingu nõuetele kohandatud pakkumuse koostamiseks ■ ; sel juhul peab kõnealuse meetodi kasutamisest olema teatatud raamlepingu sõlmimiseks esitatud hankedokumentides.

5. Kui avaliku sektori hankija kuulutab *riigihanke* uuesti välja lõike 4 punkti b alusel, teavitab ta pakkujaid kuupäeva ja kellaaja, millal ta kavatseb koguda konkreetse lepingu nõuetele kohandatud pakkumuste koostamiseks vajalikku teavet, ning annab pakkujatele võimaluse teabe kogumisest keelduda.

Avaliku sektori hankija jätab teatamise ja teabekogumise vahele piisavalt aega.

Enne lepingu sõlmimist esitab avaliku sektori hankija kogutud teabe asjaomasele pakkujale, et anda talle võimalus esitada vastuväiteid või kinnitada, et nii koostatud pakkumus *ei sisalda sisulisi vigu*.

6. Avaliku sektori hankija võib sõlmida lepingu dünaamilise hankesüsteemi alusel, ***nõudes konkreetse lepingu sõlmimiseks pakkumuste esitamist elektroonilise kataloogi kujul.***

Avaliku sektori hankija võib sõlmida lepingu ka dünaamilise hankesüsteemi alusel kooskõlas lõike 4 punktiga b ja lõikega 5, tingimusel et dünaamilise hankesüsteemiga liitumise taotlusega koos esitatakse elektrooniline kataloog, mis vastab avaliku sektori hankija esitatud tehnilisele kirjeldusele ja kehtestatud vormingule. Kui avaliku sektori hankija teatab taotlejatele oma kavatsusest koostada pakkumused lõike 4 punktis b kirjeldatud viisil, täidavad taotlejad selle kataloogi.

Artikkel 37

Keskne hankimine ja kesksed hankijad

1. ***Liikmesriigid võivad sätestada, et avaliku sektori hankija võib hankida asju ja/või teenuseid keskselt hankijalt, kes osutab artikli 2 lõike 1 punkti 14 alapunktis a osutatud kesksete riigihangete läbiviimise teenuseid.***

Liikmesriigid võivad samuti sätestada, et avaliku sektori hankija võib hankida ehitustöid, asju ja teenuseid, kasutades keskse hankija sõlmitud lepinguid, keskse hankija hallatavat dünaamilist hankesüsteemi või kasutades artikli 33 lõike 2 teises lõigus sätestatud ulatuses raamlepingut, mille on sõlminud keskne hankija, kes osutab artikli 2 lõike 1 punkti 14 alapunktis b osutatud kesksete riigihangete läbiviimise teenuseid. Kui keskse hankija hallatavat dünaamilist hankesüsteemi võivad kasutada teised avaliku sektori hankijad, tuleb seda mainida dünaamilise hankesüsteemi loomist käsitlevas hanketeates.

Seoses esimese ja teise lõiguga võivad liikmesriigid sätestada, et teatavad hanked tuleb läbi viia keskse hankija kaudu või ühe või mitme konkreetse keskse hankija kaudu.

I

2. Avaliku sektori hankija täidab oma käesolevast direktiivist tulenevaid kohustusi, kui ta *hangib asju või teenuseid keskselt hankijalt, kes osutab artikli 2 lõike 1 punkti 16 alapunktis a osutatud kesksete riigihangete läbiviimise teenuseid.*

Lisaks täidab avaliku sektori hankija oma käesolevast direktiivist tulenevaid kohustusi, kui ta hangib ehitustöid, asju või teenuseid, kasutades keskse hankija sõlmitud lepinguid, keskse hankija hallatavat dünaamilist hankesüsteemi või kasutades artikli 33 lõike 2 teises lõigus sätestatud ulatuses raamlepingut, mille on sõlminud keskne hankija, kes osutab artikli 2 lõike 1 punkti 14 alapunktis b osutatud kesksete riigihangete läbiviimise teenuseid.

Asjaomane avaliku sektori hankija ■ vastutab siiski käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise eest seoses sellise tegevusega, mis ta viib läbi *ise, nagu*:

- a) lepingu sõlmimine keskse hankija hallatava dünaamilise hankesüsteemi alusel;*
- b) minikonkurss keskse hankija sõlmitud raamlepingu alusel;*
- c) kindlaksmääramine vastavalt artikli 33 lõike 4 punktide a või b, milline raamlepingu osaliseks olev ettevõtja täidab asjaomast ülesannet keskse hankija sõlmitud raamlepingu alusel.*

3. Kõigi keskse hankija läbi viidavate hankemenetluste puhul kasutatakse elektroonilisi sidevahendeid vastavalt artiklis 22 *sätestatud* nõuetele.
4. Avaliku sektori hankijad võivad sõlmida keskse hankijaga *teenuste riigihankelepingu* keskse *riigihanke* teenuste osutamiseks, kasutamata käesolevas direktiivis ette nähtud menetlusi **1**.

Sellised teenuste riigihankelepingud võivad hõlmata ka riigihangete tugiteenuste osutamist.

1

Artikkel 38
Ajutised ühishanked

1. **Kaks** või rohkem avaliku sektori hankijat võivad otsustada viia teatavad hanked läbi ühiselt.
2. Kui **kogu** hankemenetlus **viiakse läbi ühiselt kõigi asjaomaste** avaliku sektori hankijate **nimel ja eest**, on nad **ühiselt** vastutavad **oma käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste** täitmise eest. **See kehtib ka juhtudel, kui menetlust juhib üks avaliku sektori hankija, tegutsedes enda nimel ja teiste asjaomaste avaliku sektori hankijate nimel.**

Kui kõigi asjaomaste avaliku sektori hankijate nimel ja eest ei viida läbi kogu hankemenetlust, vastutavad nad ühiselt ainult nende menetluse osade eest, mis viiakse läbi ühiselt. Iga avaliku sektori hankija vastutab ainuisikuliselt oma käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise eest seoses menetluse osadega, mille ta viib läbi enda nimel ja enda eest.

Artikkel 39

Eri liikmesriikide avaliku sektori hankijaid ***hõlmavad hanked***

1. Ilma et see piiraks artikli 12 kohaldamist, võivad eri liikmesriikide avaliku sektori hankijad tegutseda hankelepingute sõlmimisel ühiselt, kasutades selleks ühte käesolevas artiklis ***ette nähtud*** võimalustest.

Avaliku sektori hankijad ei kasuta käesolevas artiklis sätestatud viise selleks, et vältida kohustuslike avaliku õiguse sätete kohaldamist kooskõlas liidu õigusega, mida nad peavad kohaldama oma liikmesriigis.

2. ***Liikmesriigid ei keela avaliku sektori hankijatel kasutada teises liikmesriigis asuvate kesksete hankijate pakutavat keskseid riigihankeid.*** ■

Liikmesriigid võivad teises kui avaliku sektori hankija liikmesriigis asuva keskse hankija poolt pakutavate keskse riigihanke läbiviimise teenustega seoses siiski täpsustada, et nende avaliku sektori hankijad võivad kasutada üksnes artikli 2 lõike 1 punkti 14 alapunktides a ja b osutatud keskse riigihanke läbiviimise teenuseid.

3. *Keskse riigihanke läbiviimise teenuste osutamine teises liikmesriigis asuva keskse hankija poolt* peab toimuma selle liikmesriigi siseriiklike sätete kohaselt, kus asub keskne hankija.

Selle liikmesriigi siseriiklikke sätteid, kus asub keskne hankija, kohaldatakse ka järgmise suhtes:

- a) lepingu sõlmimine dünaamilise hankesüsteemi alusel;*
- b) minikonkursi raamlepingu alusel;*
- c) kindlaksmääramine vastavalt artikli 33 lõike 4 punktile a või b, milline raamlepingu osaliseks olev ettevõtja täidab asjaomast ülesannet.*

4. Mitu eri liikmesriikide avaliku sektori hankijat võivad ühiselt sõlmida riigihankelepinguid, *sõlmida raamlepinguid ja hallata dünaamilist hankesüsteemi. Nad võivad samuti artikli 33 lõike 2 teises lõigus kindlaksmääratud ulatuses sõlmida lepinguid raamlepingu või dünaamilise hankesüsteemi alusel. Kui vajalikke elemente ei reguleerita asjaomaste liikmesriikide vahel sõlmitud rahvusvahelise lepinguga*, sõlmivad osalevad avaliku sektori hankijad lepingu, milles määratakse kindlaks järgmine:
- a) *poolte vastutusvaldkonnad ja asjakohased kohaldatavad* siseriiklikud sätted;
 - b) hankemenetluse sisemine korraldus, sh menetluse haldamine, hangitavate ehitustööde, asjade või teenuste jaotamine ning lepingute sõlmimine.

Osalev avaliku sektori hankija täidab oma käesoleva direktiivi kohaseid kohustusi, kui ta hangib ehitustöid, asju või teenuseid hankemenetluse eest vastutavalt avaliku sektori hankijalt. Vastutuse ja punktis a osutatud kohaldatava siseriikliku õiguse kindlaksmääramisel võivad osalevad avaliku sektori hankijad jagada konkreetse vastutuse omavahel ning määrata kindlaks nende vastava liikmesriigi siseriikliku õiguse kohaldatavad siseriiklikud sätted. ***Vastutuse jaotust ja sellest tulenevalt kohaldatavat siseriiklikku õigust mainitakse ühiselt sõlmitud riigihankelepingute hankedokumentides.***

5. Kui mitu eri liikmesriikide avaliku sektori hankijat on moodustanud ühise juriidilise isiku, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1082/2006¹ kohase Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse või muu liidu õigusaktide kohaselt asutatud üksuse, lepivad osalevad avaliku sektori hankijad ühise juriidilise isiku pädeva organi otsusega kokku kohaldada ühe järgmise liikmesriigi siseriiklikke hanke-eeskirju:
- a) selle liikmesriigi siseriiklikud sätted, kus on ühise juriidilise isiku registrijärgne asukoht;
 - b) selle liikmesriigi siseriiklikke sätteid, kus ühine juriidiline isik tegutseb.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1082/2006 Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse (ETKR) kohta (ELT L 210, 31.7.2006, lk 19).

Esimeses lõigus osutatud kokkulepet võib kohaldada tähtajatult, kui nii on sätestatud ühise juriidilise isiku asutamisaktis, või teatava ajavahemiku jooksul või teatavat tüüpi lepingute suhtes või ühe või mitme sõlmitud üksiklepingu suhtes.

I

III PEATÜKK

Menetluse läbiviimine

1. JAGU

ETTEVALMISTAMINE

Artikkel 40

Esialgsed turu-uuringud

I Enne hankemenetluse käivitamist võivad avaliku sektori hankijad läbi viia turu-uuringud *eesmärgiga valmistada riigihanget ette* ning teavitada ettevõtjaid oma hankeplaanidest ja nõuetest.

Selleks võib avaliku sektori hankija *näiteks* küsida või vastu võtta nõuandeid *sõltumatutelt ekspertidelt või asutustelt või* turul osalejatelt. Seda nõu *võib kasutada hankemenetluse kavandamisel ja läbiviimisel*, tingimusel et sellised nõuanded ei *moonuta* konkurentsi ning nende tulemusel ei rikuta mittediskrimineerimise ja läbipaistvuse põhimõtet.

Artikkel 41

Taotlejate ja pakkujate eelnev osalemine

■ Kui taotleja või pakkuja või taotleja või pakkujaga seotud ettevõtja on andnud avaliku sektori hankijale nõu, ***kas artikli 40 kontekstis või mitte***, või on muul moel olnud kaasatud hankemenetluse ettevalmistamisse, võtab avaliku sektori hankija asjakohaseid meetmeid tagamaks, et kõnealuse taotleja või pakkuja osalemine ei moonuta konkurentsi.

Selliste meetmetega nähakse ette, et teistele taotlejatele ja pakkujatele edastatakse ■ oluline teave, mida on vahetatud seoses sellise taotleja või pakkuja hankemenetluse ettevalmistamises osalemisega või selle tulemusena, ning et pakkumuste laekumiseks kehtestatakse piisavad tähtajad. Kõnealune taotleja või pakkuja jäetakse menetlusest kõrvale üksnes siis, kui puuduvad muud vahendid, millega tagada võrdse kohtlemise põhimõtte järgimist.

Enne sellist kõrvaldamist antakse taotlejatele ja pakkujatele võimalus tõendada, et nende kaasatus hankemenetluse ettevalmistamisse ei moonuta konkurentsi. Võetavad meetmed dokumenteeritakse artikli 84 kohases üksikaruandes.

Artikkel 42
Tehniline kirjeldus

1. VII lisa punktis 1 määratletud tehniline kirjeldus esitatakse hankedokumentides. Tehnilises kirjelduses määratakse kindlaks ehitustöö, teenuse või asja nõutavad omadused.

Selliste omaduste kirjeldamisel võib käsitleda ka tellitavate ehitustööde tegemise, asjade tootmise või teenuste osutamise teatavat protsessi ***või meetodit*** või ***spetsiifilist protsessi*** nende olelusringi muu etapi jaoks, ***isegi kui need tegurid ei ole nende oluliseks osaks, tingimusel et need on seotud lepingu sisuga ning on proportsionaalsed selle väärtuse ja eesmärkide suhtes.***

Tehnilises kirjelduses ***võib täpsustada*** ka seda, kas nõutakse intellektuaalomandi õiguste üleandmist.

Kõigi selliste **riigihangete** puhul ■ , mille eseme kavandatud kasutajateks on **füüsilised** isikud, olenemata sellest, kas kasutajaks on üldsus või avaliku sektori hankija töötajad, peab kõnealune tehniline kirjeldus olema koostatud nii, et selles võetakse arvesse puudega inimeste või kõigi kasutajate ligipääsemise nõuet, v.a nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel.

Kui kohustuslikud ligipääsunõuded võetakse vastu liidu õigusaktiga, määratletakse **puudega inimeste või kõigi kasutajate ligipääsu** käsitlevad kriteeriumid tehnilises kirjelduses kõnealusele õigusaktile viitamisega.

2. Tehniline kirjeldus peab **võimaldama** kõigile ettevõtjatele võrdse juurdepääsu hankemenetlusele ega tohi tekitada põhjendamatuid takistusi riigihangete avamisel konkurentsile.
3. Ilma et see piiraks kohustuslike siseriiklike tehniliste eeskirjade kohaldamist, kuivõrd need on liidu õigusega kooskõlas, sõnastatakse tehniline kirjeldus ühel järgmisel viisil:
 - a) kirjeldades kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid, sh keskkonnanäitajaid, tingimusel et parameetrid on piisavalt täpsed, et pakkujad saaksid kindlaks teha hankelepingu eseme ning et avaliku sektori hankijad saaksid lepingu sõlmida;

- b) viidates tehnilisele kirjeldusele ja tähtsuse järjekorras Euroopa standardeid ülevõtvatele riiklikele standarditele, Euroopa **tehnilisele hinnangule**, ühiste tehnilistele kirjeldustele, rahvusvahelistele standarditele, muudele Euroopa standardimisorganite kehtestatud tehnilistele etalonsüsteemidele või **nendest mõne** puudumisel riiklikele standarditele, riiklikele tehnilistele tunnustustele või riiklikele tehnilistele kirjeldustele ehitustööde projekteerimise, arvutuste ja tööde teostamise ning asjade kasutamise kohta; sellisele viitele lisatakse märges „või samaväärne”;
- c) kirjeldades punktis a osutatud kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid, viidates punktis b osutatud tehnilisele kirjeldusele kui kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele vastavuse tagamise vahendile, või
- d) viidates teatavate näitajate puhul punktis b osutatud tehnilisele kirjeldusele ja muude näitajate puhul punktis a osutatud kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele.

4. Tehnilises kirjelduses ei nimetata kindlat marki ega allikat või eri protsessi, ***mis iseloomustab konkreetse ettevõtja tooteid või teenuseid***, ega kaubamärki, patenti, liiki, kindlat päritolu ega teatavat tootmisviisi, mis võiks teatavaid ettevõtjaid või tooteid soosida või need välistada, välja arvatud juhul, kui see on hankelepingu eseme seisukohast põhjendatud. Erandkorras lubatakse sellist nimetamist, kui lepingu reguleerimiseset ei ole lõike 3 kohaselt võimalik piisavalt täpselt ja arusaadavalt kirjeldada. Sellisele viitele lisatakse märge „või samaväärne”.
5. Kui avaliku sektori hankija kasutab lõike 3 punktis b osutatud ***tehnilisele*** kirjeldusele viitamise võimalust, ei saa ta pakkumust tagasi lükata põhjusel, et pakutavad ehitustööd, asjad või teenused ei vasta tema poolt viidatud ***tehnilisele*** kirjeldusele, kui pakkuja tõendab oma pakkumuses ***mis tahes*** asjakohasel viisil, sealhulgas kasutades artikli 44 kohast tõendusmaterjali, et ***pakutavad*** lahendused rahuldavad tehnilises kirjelduses määratletud nõudeid samaväärsel viisil.

6. Kui avaliku sektori hankija kasutab lõike 3 punkti a kohast võimalust sõnastada tehniline kirjeldus kasutusomaduste või funktsionaalsete nõuete kirjeldamise teel, ei saa ta lükata tagasi asjade, teenuste või ehitustööde pakkumust, mis vastab Euroopa standardit ülevõtvale riiklikule standardile, Euroopa tehnilisele tunnustusele, ühtsele tehnilisele kirjeldusele, rahvusvahelisele standardile või Euroopa standardimisorgani kehtestatud tehnilisele etalonsüsteemile, kui nendes kirjeldustes käsitletakse tema poolt kindlaks määratud kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid.

Oma pakkumuses tõendab pakkuja mis tahes asjakohasel viisil, sealhulgas artiklis 44 osutatud tõendeid kasutades, et standardile vastav asi, teenus või ehitustöö vastavad avaliku sektori hankija ette nähtud kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele.

Artikkel 43

Märgised

1. Kui avaliku sektori hankijad **kavatsevad osta** teatavate keskkonna-, sotsiaalsete või muude näitajatega **ehitustöid, asju või teenuseid, võivad nad tehnilises kirjelduses, pakkumuste hindamise kriteeriumites või lepingu täitmise tingimustes** nõuda, et kõnealustel ehitustöödel, teenustel või asjadel **oleks konkreetne märkis, mis tõendab** asjaomaste ehitustööde, teenuste või asjade **vastavust nõutavatele omadustele**, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:
 - a) **märgise nõuded** puudutavad üksnes lepingu esemega seotud **kriteeriume** ning need sobivad lepingu esemeks olevate ehitustööde, asjade või teenuste omaduste kindlaksmääramiseks;
 - b) **märgise nõuded** põhinevad **■** objektiivselt kontrollitavatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumitel;
 - c) märgised on kehtestatud avatud ja läbipaistva menetlusega, milles saavad osaleda kõik **asjaomased** sidusrühmad, sealhulgas valitsusasutused, tarbijad, **sotsiaalpartnerid**, tootjad, turustajad ja **valitsusvälised** organisatsioonid;

- d) märgised on kättesaadavad kõikidele huvitatud isikutele;
- e) **märgise nõuded** määrab kindlaks kolmas isik, kelle üle märgist taotleval ettevõtjal *ei ole otsustavat mõju*.

Kui avaliku sektori hankijad ei nõua, et ehitustööd, asjad või teenused peavad vastama kõigile märgise nõuetele, osutavad nad, milliseid märgise nõudeid nad silmas peavad.

Konkreetsset märgist nõudvad avaliku sektori hankijad aktsepteerivad kõiki **märgiseid**, mis kinnitavad, et ehitustööd, asjad või teenused vastavad samaväärsetele märgise nõuetele.

Kui ettevõtjal ei ole tõendatavalt ja temast mitteolenevatel põhjustel võimalik avaliku sektori hankija poolt nõutavat konkreetset märgist või samaväärset märgist ettenähtud tähtaja jooksul hankida, aktsepteerib avaliku sektori hankija muid asjakohaseid tõendeid, näiteks tootja tehnilist toimikut, tingimusel et asjaomane ettevõtja tõendab, et tema ehitustööd, asjad või teenused vastavad konkreetse märgise nõuetele või avaliku sektori hankija osutatud konkreetsetele nõuetele.

2. Kui märgis vastab lõike 1 punktides b, c, d ja e esitatud nõuetele, kuid hõlmab ka nõudeid, mis ei ole seotud lepingu esemega, ***ei tohi*** avaliku sektori hankija ***nõuda märgise enda olemasolu***, kuid võib tehnilises kirjelduses viidata märgise või vajaduse korral selle osade sellistele nõuetele, mis on seotud lepingu esemega ja mis sobivad selle eseme näitajate kindlaksmääramiseks.

Artikkel 44

Katsearuanded, sertifitseerimine ja muu tõendusmaterjal

1. Avaliku sektori hankija võib ettevõtjatelt nõuda ***vastavushindamis***asutuse katsearuande või sellise asutuse väljastatud tõendi esitamist tõendamaks tehnilises kirjelduses, ***pakkumuste hindamise kriteeriumites või lepingu täitmise tingimustes esitatud nõude või kriteeriumi*** täitmist.

Kui avaliku sektori hankija nõuab ***konkreetse vastavushindamis***asutuse koostatud sertifikaatide esitamist, aktsepteerib avaliku sektori hankija ka samaväärsete muude ***vastavushindamis***asutuste sertifikaate.

Käesoleva lõike kohaldamisel käsitatakse vastavushindamisasutusena asutust, mis teostab vastavuse hindamist, sealhulgas kalibreerimist, testimist, sertifitseerimist ja kontrolle, mis on akrediteeritud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 765/2008¹.

2. Avaliku sektori hankija aktsepteerib lisaks lõikes 1 osutatud tõenditele ka muid asjakohaseid tõendeid, nagu tootja tehniline toimik, kui asjaomasel ettevõtjal puudub juurdepääs lõike 1 kohastele sertifikaatidele või katsearuannetele **ning** tal ei ole võimalik neid ettenähtud tähtaja jooksul hankida, **tingimusel et selline juurdepääsu puudumine ei johtu asjaomasest ettevõtjast ning et see ettevõtja tõendab, et ehitustööd, asjad või teenused vastavad tehnilises kirjelduses, pakkumuste hindamise kriteeriumites või lepingu täitmise tingimustes sätestatud nõuetele või kriteeriumitele.**

■

3. Liikmesriigid esitavad teistele liikmesriikidele nende taotlusel mis tahes teabe, mis on seotud artikli 42 lõike 6, artikli 43 ning käesoleva artikli lõigete **1 ja 2** kohaselt esitatud tõendite ja dokumentidega ■ . **Ettevõtja** asukohaliikmesriigi pädevad asutused annavad sellist teavet kooskõlas artikliga 86.

¹

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93 (ELT L 218, 13.8.2008, lk 30).

Artikkel 45

Alternatiivsed lahendused

1. Avaliku sektori hankija võib pakkujatel lubada esitada alternatiivseid lahendusi **või** neilt selliste lahenduste esitamist **nõuda**. Ta teatab alternatiivsete lahenduste lubamisest või nõudmisest hanketeates või eelteate kasutamise korral huvi kinnitamise ettepanekus. Alternatiivseid lahendusi võib esitada ainult sellise teabe olemasolul. Alternatiivsed lahendused **peavad olema seotud lepingu esemega**.
2. Alternatiivseid lahendusi lubav **või nõudev** avaliku sektori hankija esitab hankedokumentides miinimumnõuded, millele alternatiivsed lahendused peavad vastama, ja nende alternatiivsete lahenduste esitamise tingimused, **eelkõige märkides, kas alternatiivsed lahendused tuleb esitada üksnes juhul, kui esitatakse ka pakkumus, mis ei ole alternatiivne lahendus**. Avaliku sektori hankija tagab ka, et **pakkumuste hindamise** kriteeriume on võimalik **■** kohaldada kõnealustele miinimumnõuetele vastavate lahenduste suhtes ja ka selliste nõuetele vastavate pakkumuste suhtes, mis ei sisalda alternatiivseid lahendusi.

3. Arvesse võetakse ainult neid alternatiivseid lahendusi, mis vastavad avaliku sektori hankija kehtestatud miinimumnõuetele.

Asjade või teenuste riigihankalepingute sõlmimisel ei tohi alternatiivsete lahendustega pakkumuste esitamist lubanud ***või nõudnud*** avaliku sektori hankija alternatiivset lahendust tagasi lükata üksnes seetõttu, et selle valimine tooks kaasa teenuste hankalepingu sõlmimise asjade riigihankalepingu asemel või asjade hankalepingu sõlmimise teenuste riigihankalepingu asemel.

Artikkel 46

Lepingute osadeks jaotamine

1. ***Avaliku sektori hankija võib otsustada sõlmida lepingu eri osadena ning võib määrata kindlaks nende osade suuruse ja eseme.***

Välja arvatud lepingute puhul, mille osadeks jagamine on muudetud käesoleva artikli lõike 4 kohaselt kohustuslikuks, peab avaliku sektori hankija märkima peamised põhjused, miks ta otsustas lepingut osadeks mitte jagada; see teave lisatakse hankedokumentidesse või artiklis 84 osutatud üksikaruandesse.

2. Avaliku sektori hankija *peab hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus märkima, kas pakkumused võib esitada ühe või mitme osa või kõigi osade kohta.*

Avaliku sektori hankija võib, isegi juhul kui *pakkumused võib esitada mitme osa või kõigi osade kohta* , piirata ühe pakkujaga sõlmitavate lepingu osade arvu, tingimusel et osade maksimaalne arv, mille kohta võidakse ühe pakkujaga leping sõlmida, on märgitud hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus. Avaliku sektori hankija märgib hankedokumentides objektiivsed ja mittediskrimineerivad kriteeriumid või eeskirjad, *mida ta kavatseb kohaldada, et määrata kindlaks, milliste osade kohta leping sõlmitakse,* kui *pakkumuste hindamise* kriteeriumite kohaldamise tulemusena sõlmitaks ühe pakkujaga leping maksimaalset arvu ületavate osade kohta.

3. *Liikmesriigid võivad sätestada, et kui sama pakkujaga võib sõlmida lepingu rohkem kui ühe osa kohta, võib avaliku sektori hankija sõlmida lepingud, liites kokku mitu osa või kõik osad, kui ta on hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus märkinud, et jätab endale võimaluse seda teha, ning on nimetanud osad või osade rühmad, mida võib liita.*
4. *Liikmesriigid võivad rakendada lõike 1 teist lõiku, tehes kohustuslikuks lepingute sõlmimise eraldi osadena nende siseriiklikus õiguses määratletavatel tingimustel ja võttes arvesse liidu õigust. Sellisel juhul kohaldatakse lõike 2 esimest lõiku ja vajaduse korral lõiget 3.*

Artikkel 47

Tähtaegade kehtestamine

1. Pakkumuste ja osalemistaotluste laekumise tähtaegu kindlaks määrates võtab avaliku sektori hankija arvesse konkreetse lepingu keerukust ja pakkumuste koostamiseks vajalikku aega, ilma et see piiraks artiklites 27–31 sätestatud miinimumtähtaegade kohaldamist.

2. Kui pakkumusi saab esitada üksnes pärast kohaga tutvumist või täiendavate dokumentide kontrollimist kohapeal, kehtestatakse pakkumuste laekumise tähtajad, mis on *pikemad artiklites 25–29 sätestatud miinimumtähtaegadest*, nii et kõik asjaomased ettevõtjad oleksid teadlikud kogu pakkumuste esitamiseks vajalikust teabest.
3. *Avaliku sektori hankija pikendab pakkumuste laekumise tähtaega, et kõik asjaomased ettevõtjad saaksid teada kogu pakkumuste esitamiseks vajalikku teavet, järgmistel juhtudel:*
 - a) *kui mis tahes põhjusel ei edastatud lisateavet, kuigi ettevõtjad taotlesid seda õigeaegselt, hiljemalt kuus päeva enne pakkumuste laekumiseks kehtestatud tähtaega. Artikli 27 lõikes 3 ja artikli 28 lõikes 6 osutatud kiirendatud menetluse puhul on see ajavahemik neli päeva;*

b) kui hankedokumentides on tehtud olulisi muudatusi.

Tähtaega pikendatakse proportsionaalselt teabe või muudatuse olulisusega.

Kui lisateavet ei ole kas õigeaegselt taotletud või on selle tähtsus asjakohaste pakkumuste ettevalmistamiseks väike, ei ole avaliku sektori hankijad kohustatud tähtaegu pikendama.

2. JAGU

AVALDAMINE JA LÄBIPAISTVUS

Artikkel 46

Eelteated

1. Avaliku sektori hankija võib kavandatavast hankest teavitamiseks avaldada eelteate **1** . Selline teade peab sisaldama V lisa B osa I jaos osutatud teavet. Teated avaldab kas Euroopa Liidu väljaannete talitus või avaliku sektori hankija oma VIII lisa punkti 2 alapunkti b kohases avaliku sektori hankija profiilis. Kui avaliku sektori hankija avaldab eelteate avaliku sektori hankija profiilis, saadab ta avaliku sektori hankija profiilis avaldamise teate kooskõlas VIII lisaga Euroopa Liidu väljaannete talitusele. ***Selline teade peab sisaldama V lisa A osa osutatud teavet.***

2. Piiratud menetluse ja konkurentsipõhise läbirääkimistega menetluse puhul võib keskvalitsusest madalama tasandi hankija kasutada artikli 26 lõike 5 kohaselt eelteadet *riigihanke* väljakuulutamiseks, kui see teade vastab kõigile järgmistele tingimustele:
- a) selles nimetatakse konkreetselt need asjad, ehitustööd või teenused, mis on sõlmitava lepingu esemeks;
 - b) selles märgitakse, et leping sõlmitakse piiratud menetluse või konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse teel, ilma et edaspidi avaldataks hanketeadet, ja et huvitatud ettevõtjatel palutakse oma huvist teatada;
 - c) lisaks V lisa B osa I jaos esitatud teabele sisaldab see V lisa B osa II jaos esitatud teavet;
 - d) see on *saadetud avaldamiseks 35 päeva kuni* 12 kuud enne kuupäeva, mil saadetakse artikli 54 lõikes 1 osutatud huvi kinnitamise ettepanek.

Selliseid teateid ei avaldata hankija profiilis. *Vastavalt artiklile 52 võib siiski teate avaldada täiendavalt hankija profiilis riigi tasandil.*

Eelteates võib käsitleda maksimaalset 12 kuu pikkust ajavahemikku, mis algab selle teate avaldamiseks saatmise kuupäevast. Sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste riigihankelepingute puhul võib artikli 75 lõike 1 punktis b osutatud eelteates käsitleda siiski pikemat perioodi kui 12 kuud.

Artikkel 49

Hanketeated

Hanketeadet kasutatakse riigihanke väljakuulutamiseks kõigi menetluste korral, ilma et see piiraks artikli 26 lõike 5 teise lõigu ja artikli 32 kohaldamist. Kõnealused hanketeated sisaldavad V lisa C osas esitatud teavet ja need avaldatakse kooskõlas artikliga 51.

Artikkel 50

Lepingu sõlmimise teated

1. Avaliku sektori hankija, **kes on teinud otsuse sõlmida leping või raamleping**, saadab hiljemalt **30** päeva pärast **lepingu või** raamlepingu sõlmimist lepingu sõlmimise teate hankemenetluse tulemuste kohta.

Kõnealused teated sisaldavad V lisa D osas esitatud teavet ja need avaldatakse kooskõlas artikliga 51.

2. Kui asjaomase lepingu puhul on **riigi**hanke väljakuulutamiseks kasutatud eelteadet ning avaliku sektori hankija **on otsustanud**, et ei sõlmi **■** eelteatega hõlmatud ajavahemikul **■** täiendavaid lepinguid, sisaldab hanketeade vastavat märkust.

Artikli 33 kohaselt sõlmitud raamlepingu puhul ei ole avaliku sektori hankija kohustatud saatma hankemenetluse tulemusi sisaldavat teadet iga kõnealusel raamlepingul põhineva lepingu kohta. ***Liikmesriigid võivad sätestada, et avaliku sektori hankija rühmitab raamlepingul põhinevate lepingutega seotud hankemenetluste tulemusi käsitlevad teated kvartalipõhiselt. Sel juhul edastab avaliku sektori hankija selliselt rühmitatud teated 30 päeva jooksul pärast iga kvartali lõppu.***

3. Avaliku sektori hankija saadab lepingu sõlmimise teate dünaamilisel hankesüsteemil põhineva lepingute sõlmimise menetluse tulemuste kohta **30** päeva jooksul alates iga lepingu sõlmimisest. Ta võib sellised teated kvartalite kaupa rühmitada. Sel juhul edastab ta selliselt rühmitatud teated **30** päeva jooksul pärast iga kvartali lõppu.
4. Teatavad andmed lepingu või raamlepingu sõlmimise kohta võib jätta avaldamata, kui selliste andmete avaldamine takistaks õigusaktide rakendamist või oleks muul viisil vastuolus avalike huvidega või riivaks teatavate avalik-õiguslike või eraõiguslike ettevõtjate õigustatud ärihuve või võiks kahjustada ausat konkurentsi ettevõtjate vahel.

Artikkel 51

Teadete avaldamise vorm ja viis

1. Artiklites 48, 49 ja 50 osutatud teated sisaldavad V lisas esitatud teavet standardvormide, sh paranduste standardvormide kujul.

Komisjon kehtestab need standardvormid ***rakendusaktidega***. Rakendusaktid võetakse vastu ***artikli 89 lõikes 2*** osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

2. Artiklites 48, 49 ja 50 osutatud teated koostatakse, edastatakse elektrooniliselt Euroopa Liidu väljaannete talitusele ja avaldatakse kooskõlas VIII lisaga. Teated avaldatakse hiljemalt viis päeva pärast nende saatmist. Euroopa Liidu väljaannete talituse kulud seoses teadete avaldamisega kannab Euroopa Liit.

3. *Artiklites 48, 49 ja 50* osutatud teated avaldatakse tervikuna liidu institutsioonide ametlikus keeles / ametlikes keeltes, mille valib avaliku sektori hankija. See keeleversioon ***või need keeleversioonid*** on ainsad autentised tekstid. Iga teate olulistest elementidest avaldatakse kokkuvõtte liidu institutsioonide teistes ametlikes keeltes.
4. Euroopa Liidu väljaannete talitus tagab, et terviktekst, artikli 48 lõikes 2 osutatud eelteate kokkuvõtte ning ***riigihanke*** väljakuulutamiseks kasutatava, artikli 34 lõike 4 punktis a osutatud dünaamilise hankesüsteemi loomise teade avaldatakse jätkuvalt:
 - a) eelteadete puhul 12 kuud või seni, kuni saadakse artikli 50 kohane lepingu sõlmimise teade, milles märgitakse, et hanketeatega hõlmatud 12 kuu pikkuse ajavahemiku jooksul täiendavaid lepinguid ei sõlmita. ***Sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste riigihankelepingle puhul tuleb artikli 75 lõike 1 punktis b osutatud eelteate esitamist jätkata selle algselt kehtestatud kehtivusaja lõpuni või kuni artikli 50 kohase lepingu sõlmimise teate laekumiseni, milles märgitakse, et täiendavaid lepinguid väljakuulutatud hankeperioodil ei sõlmita;***

- b) dünaamilise hankesüsteemi loomist hõlmavate hanketeadete puhul dünaamilise hankesüsteemi kehtivusaja lõpuni.
5. Avaliku sektori hankija peab olema suuteline esitama tõendeid teadete saatmise kuupäevade kohta.
- Euroopa Liidu väljaannete talitus annab avaliku sektori hankijale kinnituse teate kättesaamise ja saadud teabe avaldamise kohta, märkides ära avaldamise kuupäeva. Kõnealune kinnitus on tõend avaldamise kohta.
6. Avaliku sektori hankija võib avaldada hanketeateid, mille suhtes ei kohaldata käesoleva direktiivi kohaseid avaldamisnõudeid, tingimusel et sellised teated saadetakse Euroopa Liidu väljaannete talitusele elektrooniliselt vastavalt VIII lisas esitatud vormingule ja edastamiskorrale.

Artikkel 52

Avaldamine riigi tasandil

1. Artiklites 48, 49 ja 50 osutatud teateid ja nende sisu ei avaldata riigi tasandil enne nende avaldamist vastavalt artiklile 51. ***Siiski võib avaldamine toimuda igal juhul riigi tasandil, kui avaliku sektori hankijale ei ole avaldamisest teatatud 48 tunni jooksul pärast artikli 51 kohaselt kinnituse teate kättesaamisest.***
2. Riigi tasandil avaldatavad teated ei sisalda muud teavet kui see, mis sisaldub Euroopa Liidu väljaannete talitusele saadetud teadetes või mis avaldati hankija profiilis, kuid seal näidatakse ära kuupäev, mil teade saadeti Euroopa Liidu väljaannete talitusele või avaldati hankija profiilis.
3. Hankija profiilis ei avaldata eelteateid enne, kui Euroopa Liidu väljaannete talitusele on saadetud teade nende kõnealuses vormis avaldamise kohta. Teates märgitakse saatmise kuupäev.

Artikkel 53

Hankedokumentide elektrooniline kättesaadavus

1. Avaliku sektori hankija võimaldab *elektrooniliste vahendite abil* hankedokumentidele piiramatut ja täielikku tasuta juurdepääsu § alates teate avaldamise kuupäevast kooskõlas artikliga 51 või alates kuupäevast, mil saadeti huvi kinnitamise ettepanek. Teate või huvi kinnitamise ettepaneku tekstis märgitakse internetiaadress, kus kõnealused hankedokumendid on kättesaadavad.

Kui hankedokumentidele elektrooniliste vahendite abil piiramatut ja täielikku tasuta juurdepääsu ei saa pakkuda ühel artikli 22 lõike 1 teises lõigus esitatud põhjustest, võib avaliku sektori hankija teatises või huvi kinnitamise ettepanekus märkida, et asjaomased hankedokumendid esitatakse muul kui elektroonilisel viisil kooskõlas käesoleva artikli lõikega 2. Sellisel juhul pikendatakse pakkumuste esitamise tähtaega viie päeva võrra, välja arvatud artikli 27 lõikes 3, artikli 28 lõikes 6 ning artikli 29 lõike 1 neljandas lõigus osutatud nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel.

Kui hankedokumentidele elektrooniliste vahendite abil piiramatut ja täielikku tasuta juurdepääsu ei saa pakkuda, sest avaliku sektori hankija kavatseb kohaldada käesoleva direktiivi artikli 21 lõiget 2, märgib ta teatises või huvi kinnitamise ettepanekus, milliste teabe konfidentsiaalsuse kaitse alaste meetmete võtmist ta nõuab ja kuidas asjaomastele dokumentidele saab juurde pääseda. Sellisel juhul pikendatakse pakkumuste esitamise tähtaega viie päeva võrra, välja arvatud artikli 27 lõikes 3, artikli 28 lõikes 6 ning artikli 29 lõike 1 neljandas lõigus osutatud nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel.

2. Avaliku sektori hankija ■ edastab kirjeldustega seotud lisateabe ja täiendavad dokumendid *kõikidele hankemenetluses osalevatele pakkujatele* vähemalt kuus päeva enne pakkumuste laekumise tähtaega, tingimusel et seda on aegsasti taotletud. Artikli 27 lõikes 3 ja artikli 28 lõikes 6 osutatud kiirendatud menetluse puhul on see ajavahemik neli päeva.

Artikkel 54

Ettepanekute tegemine taotlejatele

1. Piiratud hankemenetluse, võistleva dialoogi, innovatsioonipartnerluse ja konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse puhul teeb avaliku sektori hankija kõigile väljavalitud taotlejatele üheaegselt ja kirjalikult ettepaneku esitada oma pakkumused või osaleda võistlevas dialoogis, kui seda kasutatakse.

Kui hanketeatena kasutatakse artikli 48 lõike 2 kohaselt eelteadet, esitab avaliku sektori hankija oma huvist teatanud ettevõtjatele üheaegselt kirjaliku ettepaneku kinnitada oma jätkuvat huvi.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud ettepanekud sisaldavad viidet elektroonilisele aadressile, kus ***hankedokumentid*** on tehtud elektrooniliste vahendite abil vahetult kättesaadavaks. ***Ettepanekutega koos esitatakse hankedokumentid, kui nendele dokumentidele ei ole artikli 53 lõike 1 teises või kolmandas lõigus osutatud põhjustel tasuta piiramatut ja vahetut juurdepääsu ning neid ei ole juba tehtud muul viisil kättesaadavaks. Lisaks sisaldab käesoleva artikli lõikes 1 osutatud ettepanek IX lisas ette nähtud teavet.***

Artikkel 55

Taotlejate ja pakkujate teavitamine

1. Avaliku sektori hankija teavitab iga taotlejat ja pakkujat võimalikult kiiresti raamlepingu või lepingu sõlmimise või dünaamilise hankesüsteemiga liitumise lubamise kohta tehtud otsustest, sh ka põhjustest, miks otsustati mitte sõlmida raamlepingut või lepingut, mille kohta on *riigihange* välja kuulutatud, või miks otsustati menetlust uuesti alustada või dünaamilist hankesüsteemi mitte luua.
2. Asjaomase taotleja või pakkuja taotlusel teavitab avaliku sektori hankija võimalikult kiiresti ja igal juhul 15 päeva jooksul alates kirjaliku taotluse saamisest:
 - a) iga taotlejat, kelle taotlus tagasi lükati, osalemistaotluse tagasilükkamise põhjustest;

- b) iga pakkujat, kelle pakkumus tagasi lükati, pakkumuse tagasilükkamise põhjustest, sealjuures artikli 40 lõigetes 5 ja 6 viidatud juhtudel põhjustest, miks otsustati, et tegemist pole samaväärsusega või et ehitustööd, asjad või teenused ei vasta kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele;
 - c) iga vastavaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujat edukaks tunnistatud pakkumuse omadustest ja suhtelistest eelistest ning talle teatatakse ka edukaks tunnistatud pakkuja nimi või osapooled, kellega raamleping sõlmiti;
 - d) iga nõuetele vastavaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujat pakkujatega läbiviidavate läbirääkimiste ja dialoogi korraldamisest ja edenemisest.
3. Avaliku sektori hankijad võivad siiski otsustada jätta avaldamata teatavad ***lõigetes 1 ja 2*** nimetatud andmed seoses lepingu või raamlepingu sõlmimise või dünaamilise hankesüsteemiga liitumisega, kui selliste andmete avaldamine takistaks õigusaktide rakendamist, oleks muul viisil vastuolus üldiste huvidega või kahjustaks era- või avalik-õiguslike ettevõtjate õigustatud ärihuve või ettevõtjatevahelist ausat konkurentsi.

3. JAGU

OSALEJATE VALIMINE JA LEPINGUTE SÕLMIMINE

Artikkel 56

Üldpõhimõtted

1. Lepingud sõlmitakse artiklite 67–69 kohaselt sätestatud ■ kriteeriumite alusel, tingimusel et *avaliku sektori hankija on vastavalt artiklitele 59–61 kontrollinud, et täidetud on kõik järgmised tingimused:*
 - a) pakkumus vastab hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus ja hankedokumentides esitatud nõuetele, tingimustele ja kriteeriumitele, võttes *vajadusel* arvesse artiklit 45;
 - b) pakkumuse on teinud pakkuja, keda ei ole artikli 57 alusel kõrvale jäetud ning kes vastab avaliku sektori hankija poolt kooskõlas artikliga 58 kehtestatud *kvalifitseerimise tingimustele* ning artiklis 65 osutatud mittediskrimineerimise eeskirjadele ja kriteeriumitele, *kui see on otstarbekas.*
- Avaliku sektori hankijad võivad otsustada mitte sõlmida lepingut pakkujaga, kes esitas majanduslikult kõige soodsama pakkumuse, kui nad on kindlaks teinud, et kõnealune pakkumus ei vasta *artikli 18 lõikes 2 osutatud kohaldatavatele kohustustele.*

2. Avatud hankemenetluse puhul võib avaliku sektori hankija otsustada pakkumused läbi vaadata enne *kõrvaldamise aluste puudumise ja kvalifitseerimise tingimuste* täitmise kontrollimist *vastavalt artiklitele 57–64. Sellise võimaluse kasutamisel tagab ta, et kõrvaldamise aluste puudumise ja kvalifitseerimise tingimuste täitmise kontrollimine toimub erapooletul ja avatul viisil, et ühtegi lepingut ei sõlmitaks* pakkujaga, kes oleks tulnud artikli 57 kohaselt kõrvaldada või kes ei vasta avaliku sektori hankija kehtestatud *kvalifitseerimise tingimustele* .

Liikmesriigid võivad esimeses lõigus kirjeldatud menetluse kasutamise keelata teatavat tüüpi riigihangete puhul või teatavatel juhtudel või piirduda selle kasutamisega teatavat tüüpi riigihangete puhul või teatavatel juhtudel.

3. *Kui ettevõtja esitatav teave või dokumendid on või tunduvad olevat mittetäielikud või vigased või kui konkreetsed dokumendid on puudu, võib avaliku sektori hankija, kui käesoleva direktiivi rakendamiseks siseriiklikus õiguses ei ole sätestatud teisiti, nõuda asjaomaselt ettevõtjalt vastava teabe või dokumentide esitamist, lisamist, selgitamist või täiendamist sobiva tähtaja jooksul, tingimusel et selline nõue esitatakse täielikus kooskõlas võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega.*

4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte X lisas esitatud loetelu ajakohastamiseks, kui loetellu on vaja *lisada* uusi *kõikide liikmesriikide poolt ratifitseeritud* rahvusvahelisi kokkuleppeid *või kui kõik liikmesriigid ei ratifitseeri enam loetelus* olevaid rahvusvahelisi kokkuleppeid *või kui neid on muul viisil muudetud, näiteks on muudetud nende ulatust, sisu või nimetust*.

1. ALAJAGU

KVALITATIIVSE VALIKU KRITEERIUMID

Artikkel 57

Kõrvaldamise alused

1. *Avaliku sektori hankija jätab ettevõtja hankemenetluses osalemisest kõrvale, kui ta on artiklite 59, 60 ja 61 kohase kontrolli teel kindlaks teinud või muul viisil teada saanud, et selle ettevõtja suhtes on langetatud lõplik süüdimõistev kohtuotsus ühel järgmistest põhjustest* **1** :
- a) osalemine nõukogu raamotsuse 2008/841/JSK¹ artiklis 2 **1** määratletud kuritegelikus organisatsioonis;

¹ Nõukogu 24. oktoobri 2008. aasta raamotsus 2008/841/JSK organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta (ELT L 300, 11.11.2008, lk 42).

- b) Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastu võitlemise konventsiooni¹ artiklis 3 ning nõukogu raamotsuse 2003/568/JSK² artikli 2 **lõikes 1** määratletud korruptsioon ning avaliku sektori hankija või ettevõtja siseriiklikus õiguses määratletud korruptsioon;
- c) pettus Euroopa ühenduste **finantshuvide** kaitse **II** konventsiooni³ artikli 1 tähenduses;
- d) terroriakti toimepanek või terroristliku tegevusega seotud õigusrikkumised, mis on määratletud nõukogu raamotsuse 2002/475/JSK⁴ artiklites 1 ja 3, või kõnealuse raamotsuse artiklis 4 osutatud õigusrikkumisele kihutamine, sellele kaasaaitamine ning selle katse;
- e) rahapesu **või terrorismi rahastamine**, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu **direktiivi 2005/60/EÜ**⁵ artiklis 1.

¹ EÜT C 195, 25.6.1997, lk 1.

² Nõukogu 22. juuli 2003. aasta raamotsus 2003/568/JSK korruptsioonivastase võitluse kohta erasektoris (ELT L 192, 31.7.2003, lk 54)

³ EÜT C 316, 27.11.1995, lk 48.

⁴ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/475/JSK terrorismivastase võitluse kohta (EÜT L 164, 22.6.2002, lk 3).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2005. aasta direktiiv 2005/60/EÜ rahandussüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise vältimise kohta (**ELT L 309, 25.11.2005, lk 15**).

f) laste tööjõu kasutamine ja muud inimkaubanduse vormid, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/36/EL¹ artiklis 2.

Kohustus jätta *ettevõtja* hankemenetluses osalemisest kõrvale kehtib ka juhul, kui lõpliku süüdimõistva kohtuotsusega *süüdi mõistetud isik on selle ettevõtja haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liige* või tal on volitused seda ettevõtjat esindada, tema nimel otsuseid teha või teda kontrollida.

2. Ettevõtja jäetakse *hankemenetluses* osalemisest kõrvale, kui avaliku sektori hankija on teadlik, et *ettevõtja on rikkunud* maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohustusi *ning kui seda on sedastatud õigus- või haldusotsusega, millel on lõplik ja siduv mõju* selle riigi, kus see ettevõtja on asutatud, või avaliku sektori hankija asukohaliikmesriigi õigusaktide kohaselt.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta direktiiv 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset (*ELTL 101, 15.4.2011, lk 1*).

Lisaks võib avaliku sektori hankija jätta ettevõtja hankemenetluses osalemisest kõrvale või liikmesriigid võivad avaliku sektori hankijalt nõuda ettevõtja hankemenetluses osalemisest kõrvalejätmist, kui avaliku sektori hankija saab mis tahes asjakohaste vahendite abil tõendada, et ettevõtja on rikkunud maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohustusi.

Käesolevat lõiget ei kohaldata juhul, kui ettevõtja on täitnud oma kohustused tasumisele kuuluvate maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumisega või siduva kokkuleppe sõlmimisega tasumisele kuuluvate maksude või sotsiaalkindlustusmaksete, sealhulgas vajaduse korral kogunenud intresside ja viiviste tasumise kohta.

3. *Liikmesriigid võivad erandkorras näha ette erandi lõigetes 1 ja 2 kehtestatud kohustusliku kõrvaldamise nõudest üldiste huvide, näiteks rahvatervise või keskkonnakaitsega seotud kaalukatel põhjustel.*

Samuti võivad liikmesriigid ette näha erandi lõikes 2 kehtestatud kohustusliku kõrvaldamise nõudest, kui kõrvaldamine oleks selgelt ebaproportsionaalne meede, näiteks juhul, kui makse või sotsiaalkindlustusmakseid on maksmata üksnes väikese summa ulatuses või kui ettevõtjale teatati täpne summa, mida tal maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohustuste rikkumise tõttu maksta tuleb, sellisel ajal, et tal ei olnud võimalik võtta lõike 2 kolmandas lõigus ette nähtud meetmeid enne osalemistaotluse tähtaja, või, avatud hankemenetluse korral, enne pakkumuste esitamise tähtaja möödumist.

4. *Avaliku sektori hankija võib jätta ettevõtja hankemenetluses osalemisest kõrvale või liikmesriigid võivad temalt nõuda ettevõtja hankemenetluses osalemisest kõrvalejätmist, kui ettevõtja on ühes järgmises olukorras:*

I

- a) *kui avaliku sektori hankija saab mis tahes asjakohaste vahendite abil tõendada artikli 15 lõikes 2 osutatud kohaldatavate kohustuste rikkumist;*

- b) kui ettevõtja on *pankrotis või* tema suhtes on algatatud maksejõuetus- või likvideerimismenetlus, tema vara haldab likvideerija või kohus, ta on sõlminud kokkuleppe võlausaldajatega, *peatanud* äritegevuse või on siseriiklike õigusnormide alusel toimuva samalaadse menetluse tõttu analoogses olukorras;
- c) kui avaliku sektori hankija suudab mis tahes *asjakohaste* vahenditega tõendada, et ettevõtja on raskelt eksinud ametialaste käitumisreeglite vastu, *mis muudab ta aususe küsitavaks*;
- d) *kui avaliku sektori hankijal on piisavalt usaldusväärseid andmeid, mille alusel järeldada, et ettevõtja on sõlminud kokkuleppeid teiste ettevõtjatega konkurentsi moonutamise eesmärgil*;

- e) *kui huvide konflikt artikli 21 tähenduses ei ole võimalik muude, vähem sekkuvate meetmetega tõhusalt heastada;*
- f) *kui ettevõtja eelnevast osalemisest hankemenetluse ettevalmistamises tulenevat konkurentsi moonutamist, nagu on osutatud artiklis 39a, ei ole võimalik muude, vähem sekkuvate meetmetega heastada;*
- g) *kui ettevõtja puhul on esinenud tõsiseid või pidevaid puudujääke varasema riigihankelingu või avaliku sektori hankijaga sõlmitud varasema hankelingu või varasema kontsessioonilepingu kohase olulise nõude täitmisel, mille tulemusel on see leping tulnud enneaegselt lõpetada, makstud kahjutasu või rakendatud sellega võrreldavaid sanktsioone;*
- h) *ettevõtja on hankemenetlusel osalemisest kõrvaldamise aluste puudumise või kvalifitseerimise tingimuste täitmise kontrollimiseks nõutavate andmete esitamisel esitanud valeandmeid, on jätnud sellise teabe esitamata või ei ole suuteline esitada artikli 59 kohaselt nõutavaid täiendavaid dokumente, või*

- i) *ettevõtja on tegutsenud eesmärgiga mõjutada lubamatul viisil avaliku sektori hankija otsustusprotsessi, saada konfidentsiaalseid andmeid, mis võivad anda talle põhjendamatu eelise hankemenetluses, või hooletusest esitada eksitavat teavet, mis võib oluliselt mõjutada kõrvaldamise, valiku või lepingu sõlmimise kohta tehtavaid otsuseid.*

Olenemata esimese lõigu punktist b võivad liikmesriigid nõuda või pakkuda võimalust, et avaliku sektori hankija ei jäta ühel nimetatud punktis osutatud olukorras olevat avaliku sektori hankijat hankemenetluses osalemisest kõrvale või liikmesriik võib temalt nõuda mitte jätta seda ettevõtjat kõrvale hankemenetluses osalemisest, kui on kindlaks tehtud, et kõnealune ettevõtja on suuteline lepingut täitma, võttes arvesse kohaldatavaid siseriiklikke eeskirju ja äritegevuse jätkumiseks võetavaid meetmeid punktis b osutatud olukordades.

5. *Avaliku sektori hankija jätab igal hetkel menetluse käigus ettevõtja menetlusest kõrvale, kui selgub, et asjaomane ettevõtja on enne menetlust või menetluse käigus toimepandud teost või tegematajätmisest tulenevalt ühes lõigetes 1 ja 2 osutatud olukordadest.*

Igal hetkel menetluse käigus võib avaliku sektori hankija ettevõtja menetlusest kõrvale jätta või liikmesriigid võivad temalt nõuda ettevõtja kõrvalejätmist, kui selgub, et asjaomane ettevõtja on enne menetlust või menetluse käigus toimepandud teost või tegematajätmisest tulenevalt ühes lõikes 4 osutatud olukordadest.

I

6. Iga **ettevõtja**, kes on mõnes lõigetes **1** ja **4** osutatud olukorras, võib esitada **tõendeid selle kohta, et tema poolt võetud meetmed on piisavad tõendamaks** tema usaldusväärst, olenemata vastava kõrvaldamise **aluste** olemasolust. **Kui selliseid tõendeid peetakse piisavateks, siis ei kõrvaldata asjaomast ettevõtjat hankemenetlusest.**

Selleks peab **ettevõtja** tõendama, et on **maksnud või võtnud kohustuse maksta hüvitist** kuriteo või väärteoga põhjustatud mis tahes kahju eest, selgitanud põhjalikult asjaolusid, tehes uurimisorganitega aktiivset koostööd, ning võtnud konkreetseid tehnilisi ning organisatsiooni ja **töötajatega** seotud meetmeid, mis võimaldavad vältida edasisi kuritegusid või väärtegusid.

Ettevõtja võetud meetmete **hindamisel** võetakse arvesse kuriteo või väärteo raskust ja konkreetseid asjaolusid. Kui **meetmeid peetakse ebapiisavateks**, saadetakse **ettevõtjale sellise otsuse põhjendus.**

Ettevõtjal, kes on lõpliku otsusega hankemenetluses või kontsessiooni andmise menetluses osalemisest kõrvaldatud, ei ole õigust selle otsusega määratud kõrvaldamise perioodil kasutada käesolevas lõikes kirjeldatud võimalust nendes liikmesriikides, kus kõnealune otsus kehtib.

7. *Liikmesriigid kehtestavad käesoleva artikli rakendamise tingimusi käsitlevad õigusnormid, võttes arvesse liidu õigust. Eelkõige määravad nad kindlaks kõrvaldamise perioodi maksimaalse pikkuse, kui ettevõtja ei ole võtnud lõikes 6 nimetatud meetmeid oma usaldusväärsuse tõendamiseks. Kui kõrvaldamise perioodi ei ole lõplikus otsuses kehtestatud, ei tohi see periood olla pikem kui viis aastat alates süüdimõistva kohtuotsuse tegemise kuupäevast lõikes 1 osutatud juhtumite puhul ning kolm aastat alates asjaomase sündmuse toimumise kuupäevast lõikes 4 osutatud juhtumite puhul.*

I

Kvalifitseerimise tingimused

1. ***Kvalifitseerimise tingimused võivad olla seotud järgmisega:***

- a) sobivus tegeleda kutsetöoga;
- b) majanduslik ja finantsseisund;
- c) tehniline ja kutsealane suutlikkus.

Avaliku sektori hankija võib ettevõtjatele kehtestada osalemise nõuetena üksnes lõigetes 2, 3 ja 4 osutatud kriteeriumid. Avaliku sektori hankijad piirduvad nõudeid kehtestades sellistega, mis on asjakohased tagamaks, et taotlejal või pakkujal on õigusvõime ja finantssuutlikkus ning tehniline ja kutsealane suutlikkus sõlmitava lepingu täitmiseks. Kõik nõuded peavad olema seotud ja proportsionaalsed lepingu esemega.

2. Seoses kutsetööga tegelemise sobivusega võib avaliku sektori hankija nõuda, et ettevõtjad on kantud mõnda nende asukohaliikmesriigi kutse- või äriregistrisse vastavalt XI lisale ***või et nad vastaksid muudele kõnealuses lisas nimetatud nõuetele.***

Teenuste riigihankemenetlustes võib avaliku sektori hankija juhul, kui ***ettevõtjatel*** peab oma päritoluriigis asjaomase teenuse osutamiseks olema luba või kui nad peavad kuuluma teatavasse organisatsiooni, nõuda neilt loa olemasolu või organisatsiooni kuulumise tõendamist.

3. Seoses ■ majandusliku ja finantsseisundiga võib avaliku sektori hankija ***kehtestada nõuded tagamaks***, et ettevõtjal ***on lepingu täitmiseks vajalik majanduslik ja finantslane ■ suutlikkus***. Selleks võib ***avaliku sektori hankija eelkõige*** nõuda, et ettevõtjatel oleks teatav minimaalne aastakäive, sealhulgas teatav miinimumkäive lepinguga hõlmatud valdkonnas. ***Lisaks võib avaliku sektori hankija nõuda, et ettevõtjad esitaksid teavet oma aastaaruannete kohta, milles on ära näidatud näiteks varade ja kohustuste vaheline suhtarv. Samuti võib ta nõuda ametialase vastutuskindlustuse asjakohase taseme täitmist.***

Ettevõtjalt nõutav minimaalne aastakäive ei või lepingu eeldatavat maksumust ***kahekordselt*** ületada, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud ***juhtudel***, mis on seotud ehitustööde, teenuste või asjade olemusest tulenevate eririskidega. Avaliku sektori hankija näitab hankedokumentides ***või artiklis 84 osutatud üksikaruandes ära sellise nõude peamised põhjused.***

Kui avaliku sektori hankija täpsustab hankedokumentides sellise kaalutluse meetodid ja kriteeriumid, võib ta arvesse võtta suhtarvu näiteks varade ja kohustuste vahel. Need meetodid ja kriteeriumid peavad olema läbipaistvad, objektiivsed ja mittediskrimineerivad.

Osadeks jaotatud lepingute puhul kohaldatakse käesolevat artiklit iga üksiku osa suhtes. Avaliku sektori hankija võib siiski kehtestada ***ettevõtjalt nõutava*** minimaalse aastakäibe nõude seoses lepingu osade rühmadega juhuks, kui eduka pakkujaga sõlmitakse lepingud mitme sellise osa kohta, mida tuleb täita samaaegselt.

Kui raamlepingul põhinevate lepingute sõlmimiseks kuulutatakse uuesti välja **riigihange**, arvutatakse käesoleva lõike teises lõigus osutatud maksimaalselt nõutav aastakäive konkreetsete samaaegselt täidetavate lepingute eeldatava maksimaalse maksumuse alusel või kui seda ei teata, siis raamlepingu eeldatava maksumuse alusel.

Kui kasutatakse dünaamilist hankesüsteemi, lähtutakse teises lõigus osutatud maksimaalse aastakäibe nõude arvutamisel süsteemi alusel sõlmitavate konkreetsete lepingute eeldatavast maksimaalsest suurusest.

4. Seoses tehnilise ja kutsealase suutlikkusega võib avaliku sektori hankija **kehtestada nõudeid tagamaks**, et ettevõtjatel on olemas vajalikud inim- ja tehnilised ressursid ning kogemused lepingu täitmiseks nõutaval kvaliteeditasemel.

Avaliku sektori hankija võib **eelkõige nõuda**, et ettevõtjatel **on piisavalt kogemusi, mida kinnitavad sobivad viited varem täidetud lepingutele. Avaliku sektori hankija võib eeldada, et ettevõtjal ei ole nõutavat kutsealast suutlikkust**, kui avaliku sektori hankija on teinud kindlaks, et **asjaomase ettevõtja** puhul esineb huvide konflikt, mis avaldab negatiivset mõju lepingu täitmisele.

Asjade hankemenetluste puhul, mis nõuavad kohaletoomist või paigaldamist, teenuseid või ehitustöid, võib hinnata ettevõtja *kutsealast* suutlikkust teenust osutada või paigaldus- või ehitustöid teha, võttes arvesse tema oskusi, efektiivsust, kogemusi ja usaldusväärsust.

5. Avaliku sektori hankija esitab hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus nõutavad osalemistingimused mida võib väljendada suutlikkuse miinimumtasemenä, koos asjakohase tõendusviisiga.

Artikkel 59

Euroopa ühtne hankedokument

1. *Osalemistaotluste või pakkumuste esitamise ajal* peab avaliku sektori hankija aktsepteerima *pakkujate endi ajakohastatud kinnitusi sisaldavat Euroopa ühtset hankedokumenti* esialgsete tõenditena *ametiasutuste või kolmandate isikute poolt väljastatavate tõendite asemel, milles kinnitatakse, et asjaomane ettevõtja vastab mõnele järgmistest tingimustest:*
 - a) *ta* ei ole üheski artiklis 57 osutatud olukorras, mille puhul nad jäetakse või neid võidakse jätta menetlusest kõrvale;
 - b) ettevõtja vastab artikli 58 kohaselt kehtestatud *asjakohastele kvalifitseerimise tingimustele*;
 - c) *ettevõtja vastab* artikli 65 kohaselt kehtestatud objektiivsetele eeskirjadele ja kriteeriumitele, kui see on asjakohane.

Kui ettevõtja toetub artikli 63 kohaselt teiste üksuste suutlikkusele, peab Euroopa ühtne hankedokument sisaldama käesoleva lõike esimese lõigusesutatud teavet ka kõnealuste üksuste kohta.

Euroopa ühtne hankedokument sisaldab ettevõtja ametlikku avaldust selle kohta, et asjaomane kõrvaldamise alus ei ole kohaldatav ja/või asjaomane kvalifitseerimise tingimus on täidetud, ning selles esitatakse avaliku sektori hankija nõutav asjakohane teave. Lisaks esitatakse selles ametiasutuse või kolmanda isiku andmed, kes vastutab täiendavate dokumentide koostamise eest, ning see sisaldab ametlikku avaldust selle kohta, et ettevõtja saab taotluse korral need täiendavad dokumendid viivitamata esitada.

Kui avaliku sektori hankijal on võimalik saada lõike 5 kohaselt täiendavad dokumendid otse andmebaasi kaudu, peab Euroopa ühtne hankedokument sisaldama ka selleks toiminguks vajalikku teavet, nagu andmebaasi internetiaadress, kõik identifitseerimisandmed ja vajadusel kinnitus nõusoleku kohta.

Ettevõtja võib uuesti kasutada seda Euroopa ühtset hankedokumenti, mida ta eelmises hankemenetluses kasutas, tingimusel, et ta kinnitab, et selles sisalduv teave on jätkuvalt õige.

2. *Euroopa ühtne hankedokument koostatakse standardvormi põhjal. Komisjon kehtestab standardvormi rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 89 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.*

Euroopa ühtne hankedokument esitatakse üksnes elektroonilisel kujul.

3. *Olenemata artiklist 92 vaatab komisjon Euroopa ühtse hankedokumendi praktilise kohaldamise läbi liikmesriikide andmebaaside tehnilist arengut arvesse võttes ning esitab selle kohta hiljemalt ...* Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande.*

* Väljaannete talitus: palun sisestada kuupäev *kolm aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist*.

Asjakohasel juhul teeb komisjon ettepanekuid, mille eesmärk on optimeerida sellistele andmebaasidele piiriülest juurdepääsu ning sertifikaatide ja tõendite kasutamist siseturul.

4. Avaliku sektori hankija võib mis tahes ajal menetluse jooksul paluda **taotlejatel ja pakkujatel** esitada kõik või **mõned täiendavad dokumendid**, kui avaliku sektori hankija arvates on see menetluse nõuetekohaseks läbiviimiseks vajalik.

Enne lepingu sõlmimist, **välja arvatud raamlepingul põhinevate lepingute puhul, kui need lepingud sõlmitakse vastavalt artikli 33 lõikele 3 või artikli 33 lõike 4 punktile a**, nõuab avaliku sektori hankija pakkujalt, kellega ta on otsustanud lepingu sõlmida, **ajakohaste täiendavate dokumentide** esitamist **artikli 60** kohaselt ning vajadusel artikli **62** kohaselt. Avaliku sektori hankija võib paluda ettevõtjatel artiklite **60 ja 62** kohaselt **esitatud** tõendeid ja dokumente täiendada või selgitada.

5. *Olenemata lõikest 4 ei nõuta ettevõtjalt täiendavate dokumentide või muude tõendavate dokumentide esitamist selles ulatuses, milles avaliku sektori hankijal on võimalik saada tõendid või asjaomane teave otse Euroopa Liidu liikmesriigis asuva riikliku andmebaasi kaudu, millele on tasuta juurdepääs, nagu riiklik riigihangete register, ettevõtja virtuaaltoimik, elektrooniline dokumentide säilitamise süsteem või eelkvalifitseerimise süsteem.*

Olenemata lõikest 4 ei nõuta ettevõtjalt täiendavate dokumentide esitamist juhul, kui lepingu või raamlepingu sõlminud avaliku sektori hankijal on need dokumendid juba olemas.

Esimese lõigu kohaldamiseks tagavad liikmesriigid, et ettevõtjate kohta asjakohast teavet sisaldavaid andmebaase, mida võivad kasutada nende avaliku sektori hankijad, saavad samadel tingimustel kasutada ka teiste liikmesriikide avaliku sektori hankijad.

6. *Liikmesriigid teevad e-Certises kättesaadavaks ettevõtjate kohta asjakohast teavet sisaldavate andmebaaside täieliku loetelu, mida võivad kasutada teiste liikmesriikide avaliku sektori hankijad, ning ajakohastavad seda. Teiste liikmesriikide taotluse korral esitavad liikmesriigid neile käesolevas artiklis osutatud andmebaaside kohta mis tahes teavet.*

Artikkel 60
Tõendusmaterjal

1. *Avaliku sektori hankija võib nõuda käesoleva artikli lõigetes 2, 3 ja 4 ning XII lisas osutatud tõendite, dokumentide ja muu tõendusmaterjali esitamist, et tõendada artikli 57 kohaselt kõrvaldamise aluste puudumist ning kvalifitseerimise tingimuste täitmist vastavalt artiklile 58.*

■ Avaliku sektori hankija ei nõua muude kui *käesolevas artiklis* ja *artiklis* 62 osutatud *tõendusmaterjali* esitamist. Artikli 63 kohaldamisel võivad ettevõtjad avaliku sektori hankijale tõendada mis tahes sobivate vahenditega *vajalike ressursside* olemasolu.

■

2. Avaliku sektori hankija aktsepteerib järgmisi dokumente piisava tõendusena, et ettevõtja kohta ei kehti ükski artiklis 57 sätestatud asjaoludest:
- a) nimetatud artikli lõike 1 puhul väljavõte karistusregistrist või selle puudumisel samaväärne dokument, mille on väljastanud ettevõtja liikmesriigi või päritolu- või asukohariigi pädev kohtuorgan või haldusasutus ning mis tõendab, et need nõuded on täidetud;

- b) lõike 2 ja lõike 4 punkti b puhul asjaomase liikmesriigi või riigi pädeva ametiasutuse väljastatud tõend.

Kui liikmesriik või asjaomane riik selliseid dokumente ega tõendeid ei väljasta või kui need ei käsitle kõiki artikli 57 lõigetes 1 ja 2 ning lõike 4 punktis b nimetatud juhtumeid, võib need asendada ***vandega, või kui liikmesriigis või riigis ei ole vanne sätestatud, siis töötusega, mille asjaomane isik annab päritolu- või ettevõtja liikmesriigi või asukohariigi pädeva kohtuorgani või haldusasutuse, notari või pädeva majandus- või kutseorganisatsiooni ees.***

Liikmesriik võib vajadusel esitada ametliku avalduse, teatades, et käesolevas lõikes osutatavaid dokumente või tõendeid ei väljastata või nad ei käsitle kõiki artikli 57 lõigete 1 ja 2 ning lõike 4 punktis b nimetatud juhtumeid. Sellised ametlikud avaldused tehakse kättesaadavaks artiklis 61 osutatud tõendite elektroonilise andmebaasi (e-Certis) kaudu.

3. Ettevõtja majanduslikku ja finantsseisundit võib üldjuhul tõendada ühe või mitme XII lisa 1. osas loetletud dokumendiga.

Kui ettevõtja ei saa avaliku sektori hankija nõutud dokumente mõjuval põhjusel esitada, võib ta oma majanduslikku ja finantsseisundit tõendada avaliku sektori hankija poolt asjakohaseks peetud muude dokumentidega.

4. Ettevõtja tehnilist suutlikkust võib vastavalt ehitustööde, asjade või teenuste laadile, kogusele või tähtsusele ja kasutusviisile tõendada XII lisa 2. osas loetletud ühe või mitme dokumendiga.

5. Taotluse korral teevad liikmesriigid teistele liikmesriikidele kättesaadavaks **kogu** teabe, mis on seotud *artiklis 57 loetletud* kõrvaldamise *alustega*, kutsetööga tegelemise sobivusega ning *artiklis 58 osutatud* pakkujate finants- ja tehnilise suutlikkusega, ning *kogu teabe, mis käsitleb* käesolevas artiklis osutatud tõendusmaterjale.

Artikkel 61

Elektrooniline tõendite andmebaas (e-Certis)

- 1. Piiriüleselt tehtavate pakkumuste lihtsustamiseks tagavad liikmesriigid, et komisjoni loodud e-Certisesse kantud teavet tõendite ja muude dokumentide kohta ajakohastatakse pidevalt.*
- 2. Avaliku sektori hankija peab e-Certist kasutama ning nõudma peamiselt sellist tüüpi tõendeid ja muid tõendavaid dokumente, mis kantakse e-Certisesse.*
- 3. Komisjon teeb e-Certises kättesaadavaks Euroopa ühtse hankedokumendi kõik keeleversioonid.*

Artikkel 62

Kvaliteeditagamis- ja keskkonnajuhtimisstandardid

1. ***Kui avaliku sektori hankija nõuab sõltumatute asutuste koostatud tõendeid selle kohta, et ettevõtja järgib teatavaid kvaliteeditagamisstandardeid ja sealhulgas puudega inimeste ligipääsu tagamise nõuet, viitab ta asjakohastele kvaliteeditagamissüsteemidele, mis põhinevad Euroopa standardite seerial, mille on kinnitanud akrediteeritud asutused. Ta tunnustab teiste liikmesriikide asutuste samaväärseid tõendeid. Samuti aktsepteerib ta muid tõendeid samaväärsete kvaliteeditagamismeetmete kohta, kui asjaomasel ettevõtjal ei ole võimalik selliseid tõendeid saada ettenähtud tähtaja jooksul temast mitteolenevatel põhjustel, tingimusel et see ettevõtja tõendab, et kavandatavad kvaliteeditagamismeetmed vastavad nõutavatele kvaliteeditagamisstandarditele.***

2. Kui avaliku sektori hankija nõuab sõltumatute asutuste koostatud tõendeid selle kohta, et ettevõtja järgib teatavaid keskkonnajuhtimissüsteeme või -standardeid, osutab ta liidu keskkonnajuhtimis- ja auditeerimissüsteemile (EMAS) või määruse (EÜ) nr 1221/2009 artikli 45 alusel nõuetele vastavaks tunnistatud muudele keskkonnajuhtimissüsteemidele või akrediteeritud asutuste koostatud asjakohastel Euroopa või rahvusvahelistel standarditel põhinevatele muudele keskkonnajuhtimisstandarditele. Ta tunnustab teiste liikmesriikide asutuste samaväärseid tõendeid.

Kui ettevõtjal ei olnud tõendatavalt sellistele tõenditele juurdepääsu või võimalust saada neid tõendeid ettenähtud tähtaja jooksul temast mitteolenevatel põhjustel, aktsepteerib avaliku sektori hankija ka muud tõendusmaterjali keskkonnajuhtimismeetmete järgimise kohta, tingimusel et ettevõtja tõendab, et need meetmed on samaväärsed kohaldatava keskkonnajuhtimissüsteemi või -standardi kohaselt nõutavate meetmetega.

3. Liikmesriigid teevad teistele liikmesriikidele taotluse korral artikli 86 kohaselt kättesaadavaks kogu teabe seoses dokumentidega, mis esitatakse tõendina lõigetes 1 ja 2 osutatud kvaliteeditagamis- ja keskkonnajuhtimisstandardite järgimise kohta.

Artikkel 63

Teiste üksuste suutlikkusele toetumine

1. Artikli 58 lõike 3 kohaste majandusliku ja finantsseisundi kriteeriumite ning artikli 58 lõike 4 kohaste tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kriteeriumite täitmisel võib ettevõtja vajaduse korral ja konkreetse lepingu puhul toetuda teiste üksuste suutlikkusele, olenemata nendevaheliste suhete õiguslikust laadist. ***XII lisa II osa punktis e sätestatud haridust ja kutsekvalifikatsiooni või asjakohast töökogemust puudutavate kriteeriumite osas võivad ettevõtjad toetuda aga üksnes teiste üksuste suutlikkusele, kui viimati nimetatud teevad selliseid ehitustöid ja osutavad selliseid teenuseid, mille jaoks selline suutlikkus on nõutav. Kui ettevõtja soovib toetuda teiste üksuste suutlikkusele,*** ■ tõendab ta avaliku sektori hankijale, et vajalikud vahendid on talle kättesaadavad, näiteks esitades sellistelt üksustelt saadud vastava ***kinnituse***.

Avaliku sektori hankija kontrollib vastavalt artiklitele 59, 60 ja 61, kas need teised üksused, kelle suutlikkusele ettevõtja kavatseb toetuda, vastavad asjaomastele kvalifitseerimise tingimustele ning kas nende puhul kehtivad artikli 57 kohased kõrvaldamise alused. Avaliku sektori hankija nõuab, et ettevõtja asendaks üksust, kes ei vasta asjakohasele kvalifitseerimise tingimusele või kelle puhul esinevad kohustusliku kõrvaldamise alused. Avaliku sektori hankija võib nõuda või liikmesriik võib teda kohustada nõudma, et ettevõtja asendaks üksust, kelle puhul esinevad mittekohustusliku kõrvaldamise alused.

Kui ettevõtja toetub teiste üksuste suutlikkusele seoses majandusliku ja finantsseisundiga seotud kriteeriumitega, võib avaliku sektori hankija nõuda, et ettevõtja ja vastavad üksused on ühiselt vastutavad lepingu täitmise eest.

Samadel tingimustel võib artikli 19 lõikes 2 osutatud ettevõtjate rühm toetuda sama rühma teiste osaliste või teiste üksuste suutlikkusele.

2. Liikmesriigid võivad sätestada, et seoses ehitustööde ja teenuste hankelepingutega ning asjade kohaletoomise **või** paigaldamistöödega asjade hankelepingute puhul võib avaliku sektori hankija nõuda, et teatavaid olulisi ülesandeid teostaks pakkuja ise või kui pakkumuse esitab artikli **19** lõike 2 kohane ettevõtjate rühm, siis selle rühma liige.

Artikkel 64

Tunnustatud ettevõtjate ametlikud nimekirjad ja sertifitseerimine avalik-õiguslike või eraõiguslike asutuste poolt

1. Liikmesriigid võivad kehtestada tunnustatud töövõtjate, tarnijate või teenuseosutajate ametlikud nimekirjad või näha ette nende sertifitseerimise VII lisa kohastele Euroopa sertifitseerimisstandarditele vastavate sertifitseerimisasutuste poolt.

Nad teatavad komisjonile ja teistele liikmesriikidele sertifitseerimisasutuse või ametlike nimekirjade eest vastutava asutuse aadressi, kuhu taotlused saata.

2. Liikmesriigid kohandavad lõikes 1 osutatud ametlikesse nimekirjadesse kandmise ja sertifitseerimisasutuste tõendite väljaandmise tingimusi käesoleva alajao sätetega.

Seoses nimekirja kandmise taotlustega, mille esitavad ettevõtjate rühmadesse kuuluvad ettevõtjad, kes väidetavalt saavad kasutada teiste rühma kuuluvate ettevõtjate vahendeid, kohandavad liikmesriigid neid tingimusi ka artikliga 63. Sel juhul peavad ettevõtjad ametlikku nimekirja koostavale asutusele tõendama, et vahendid on nende käsutuses kogu ametlikus nimekirjas registreerimist kinnitava tõendi kehtivusaja jooksul ning et sama aja jooksul vastavad kõnealused ettevõtjad jätkuvalt kvalitatiivsetele kriteeriumitele või tõendile, millele ettevõtjate registreerimine tugineb.

3. Ametlikesse nimekirjadesse kantud või tõendit omavad ettevõtjad võivad iga lepingu puhul avaliku sektori hankijale esitada pädeva asutuse väljastatud tõendi nimekirja kandmise kohta või pädeva sertifitseerimisasutuse väljastatud tõendi.

Tõendites märgitakse dokumendid, mille alusel nad ametlikku nimekirja kanti või neile tõend väljastati, ning nimekirjas sisalduv klassifikatsioon.

4. Ettevõtjate kandmine ametlikesse nimekirjadesse pädevate asutuste poolt või sertifitseerimisasutuse väljastatud tõend on ettevõtja vastavuse eelduseks seoses ametliku nimekirja või tõendi aluseks olevate kvalitatiivse valiku kriteeriumitega.
5. Ametlikesse nimekirjadesse kandmisest või sertifitseerimisest tulenevat teavet ei tohi põhjuseta kahtluse alla seada. Igalt registreeritud ettevõtjalt võib hankelepingu sõlmimisel siiski nõuda täiendavat tõendit sotsiaalkindlustusmaksete ja maksude tasumise kohta.

Muude liikmesriikide avaliku sektori hankijad kohaldavad lõiget 3 ja käesoleva lõike esimest lõiku üksnes selliste ettevõtjate suhtes, kes asuvad ametliku nimekirja koostanud liikmesriigis.

6. Ametlikku nimekirja kandmise või tõendi väljaandmise aluseks oleva kvalitatiivse valiku kriteeriumite täitmise tõendamise nõuded peavad olema kooskõlas **artikliga 60** ja vajaduse korral artikliga 62. Teiste liikmesriikide ettevõtjate kandmiseks ametlikku nimekirja või neile tõendite väljastamiseks ei nõuta muid tõendeid ega avaldusi kui need, mida nõutakse oma riigi ettevõtjatelt.

Ettevõtjad võivad igal ajal nõuda enda registreerimist ametlikus nimekirjas või tõendi väljastamist. Ametlikku nimekirja koostava ametiasutuse või pädeva sertifitseerimisasutuse otsusest tuleb neile teatada piisavalt lühikese aja jooksul.

7. Teiste liikmesriikide ettevõtjatel ei ole kohustust lasta end hankemenetluses osalemiseks nimekirja kanda või sertifitseerida. Avaliku sektori hankijad tunnustavad teiste liikmesriikide asutuste samaväärseid tõendeid. Samuti aktsepteerivad nad muid samaväärseid tõendeid.

8. Liikmesriigid esitavad teistele liikmesriikidele taotluse korral **1** kogu teabe, mis on seotud tõenditega selle kohta, et ettevõtjad vastavad tunnustatud ettevõtjate ametlikku nimekirja kandmise nõuetele, või selle kohta, et teise liikmesriigi ettevõtjatel on olemas samaväärsed tõendid **1** .

2. ALAJAGU

TAOTLEJATE, PAKKUMUSTE JA LAHENDUSTE ARVU VÄHENDAMINE

Artikkel 65

Nõuetele vastavate taotlejate arvu piiramine osalemiskutse esitamisel

1. Piiratud hankemenetluse, konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse, võistleva dialoogi ja innovatsioonipartnerluste puhul võib avaliku sektori hankija piirata *kvalifitseerimise tingimustele* vastavate nende taotlejate arvu, kellele ta teeb ettepaneku esitada pakkumus või osaleda dialoogis, kui on olemas *lõike 2 kohane minimaalne* arv kvalifitseeritud taotlejaid.

2. Avaliku sektori hankija esitab hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus objektiivsed ja mittediskrimineerivad eeskirjad või kriteeriumid, mida ta kavatseb kohaldada, ja menetluses osalema kutsutavate **taotlejate** minimaalse ja vajaduse korral maksimaalse arvu.

■ Piiratud hankemenetluse puhul on minimaalseks taotlejate arvuks viis. Konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse, võistleva dialoogi ja innovatsioonipartnerluse puhul on minimaalseks **taotlejate** arvuks kolm. Igal juhul peab osalema kutsutud taotlejate arv olema piisav, et tagada tõeline konkurents.

Avaliku sektori hankija kutsub osalema miinimumarvuga vähemalt võrdse arvu taotlejaid. Kui **kvalifitseerimise tingimustele** ja artikli 58 lõikes 5 osutatud minimaalsele suutlikkuse tasemele vastavate taotlejate arv on miinimumarvust väiksem, võib avaliku sektori hankija menetlust jätkata, kutsudes osalema nõutava suutlikkusega taotlejad. Sama menetlusega seoses ei tohi avaliku sektori hankija kaasata ettevõtjaid, kes ei taotlenud osalemist, ega taotlejaid, kellel puudub nõutav suutlikkus.

Artikkel 66

Pakkumuste ja lahenduste arvu piiramine

Avaliku sektori hankija, kes otsustab vähendada läbirääkimise protsessi võetavate pakkumuste arvu artikli 29 lõike 6 kohaselt ja arutlusele võetavate lahenduste arvu artikli 30 lõike 4 kohaselt, kohaldab *hankedokumentides* märgitud *pakkumuste hindamise* kriteeriume. Lõppetapis alles jääv arv peab tagama tõelise konkurentsi, kui on olemas piisav arv *pakkujaid*, lahendusi *või* nõuetele vastavaid taotlejaid .

3. ALAJAGU

LEPINGU SÕLMIMINE

Artikkel 67

Pakkumuste hindamise kriteeriumid

1. Ilma et see piiraks *teatavate asjade hinda* või teatavate teenuste osutamise eest tasustamist käsitlevate siseriiklike õigusnormide kohaldamist, ■ tuginevad avaliku sektori hankijad riigihankelepingute sõlmimisel majanduslikult soodsaimale pakkumusele.

■

2. Avaliku sektori hankija seisukohast majanduslikult soodsaim pakkumus ■ tehakse kindlaks *hinna või kulu alusel, kasutades kulutõhususe põhimõtet, näiteks olelusringi kulude alusel kooskõlas artikliga 68 ning see võib hõlmata parima hinna ja kvaliteedi suhet, mida hinnatakse asjaomase hankelepingu esemega seotud kriteeriumite alusel, sealhulgas kvalitatiivsete, keskkonna- ja/või sotsiaalsete aspektide põhjal. Kriteeriumid võivad näiteks hõlmata järgmist:*
- a) kvaliteet, sh tehniline väärtus, esteetilised ja funktsionaalsed omadused, ligipääsetavus, kõiki kasutajaid arvestav projekt, *sotsiaalsed*, keskkondlikud ■ ja innovaatilised *omadused ning turustamine ja selle tingimused*;
 - b) lepingut täitma määratavate töötajate ■ töökorraldus, kvalifikatsioon ja kogemus, *kui töötajate kvalifikatsioon võib oluliselt mõjutada lepingu täitmise kvaliteeti, või*
 - c) müügijärgne hooldus ja tehniline abi, kättetoimetamise *tingimused, nagu kättetoimetamise kuupäev, protsess* ja periood või paigaldamise periood.

■

Kulude element võib esineda ka fikseeritud hinna või kulude näol, millest tulenevalt ettevõtjad konkureerivad üksnes kvaliteedikriteeriumi alusel.

Liikmesriigid võivad ette näha, et avaliku sektori hankija ei või kasutada ainult hinda või ainult kulu pakkumuste hindamise ainsa kriteeriumina või piirata nende kasutamist teatavatele avaliku sektori hankijate kategooriatele või teatavat liiki lepingutele.

3. *Pakkumuste hindamise kriteeriumeid käsitatakse seotuna riigihankelepingu esemega, kui need on seotud ehitustööde, asjade või teenustega, mis tehakse, tarnitakse või osutatakse selle lepingu alusel nende olulusringi mis tahes aspektides ja etappides, sealhulgas teguritega, mis on seotud järgmisega:*

a) nende ehitustööde, asjade või teenuste tootmise, osutamise või turustamise konkreetse protsessiga või

b) konkreetse protsessiga nende olulusringi muus etapis,

isegi kui need tegurid ei ole nende oluliseks osaks.

4. **Pakkumuste hindamise** kriteeriumitega **ei anta** avaliku sektori hankijatele piiramatut valikuvabadust. Need peavad tagama toimiva konkurentsi võimaldamise ja nendega peavad kaasnema tehnilised **kirjeldused**, mis võimaldavad pakkujate esitatud teavet tõhusalt kontrollida, **et hinnata, kui hästi vastavad pakkumused pakkumuste hindamise kriteeriumitele. Kahtluse korral** kontrollib avaliku sektori hankija tegelikkuses **██** pakkujate esitatud teabe ning tõendite **täpsust**.

5. Avaliku sektori hankija märgib **██** hankedokumentides **██** suhtelise osakaalu, mille ta omistab igale valitud kriteeriumile majanduslikult soodsaima pakkumuse kindlakstegemisel, **välja arvatud juhul kui see tehakse kindlaks üksnes hinna alusel**.

Nimetatud osakaalusid võib väljendada ligikaudsel viisil asjakohase maksimaalse vahemikuna.

Kui osakaalude kasutamine ei ole objektiivsetel põhjustel võimalik, esitab avaliku sektori hankija kriteeriumid tähtsuse vähenemise järjekorras.

Artikkel 68

Olelusringi kulude arvestamine

1. Olelusringi kulude arvestamisel võetakse asjakohases ulatuses *osaliselt või täielikult* arvesse toote, teenuse või ehitustöö olelusringi jooksul tekkivaid järgmisi kulusid ■ :
 - a) *avaliku sektori hankija või muude kasutajate kantavad kulud, nagu:*
 - i) soetamisega seotud kulud, ■
 - ii) kasutamisega seotud kulud, ■ nagu *energia- ja muude ressursside* tarbimine,
 - iii) hoolduskulud,
 - iv) kasutamisjärgsed *kulud*, nagu kogumise ja ringlussevõtu kulud;
 - b) keskkonnaga seotud *välismõjude arvele kantavad kulud*, mis on seotud *toote, teenuse või ehitustööga nende* olelusringi jooksul, kui neid saab rahaliselt hinnata ja kindlaks teha. *Nende kulude* hulka võivad kuuluda kasvuhoonegaaside ja muude saasteainete heitega kaasnevad ning muud kliimamuutuste mõju leevendamise seotud kulud.

2. Kui avaliku sektori hankija hindab kulusid olelusringi kulude arvestamise alusel, märgib ta hankedokumentides, milliseid *andmeid pakkujad peavad esitama ning meetodi, mida avaliku sektori hankija kasutab nende andmete alusel olelustersükli kulude kindlaksmääramiseks.*

Keskkonnaga seotud välismõjude arvele kantavate kulude hindamiseks kasutatav meetod peab vastama kõigile järgmistele tingimustele:

- a) see ☐ põhineb ☐ objektiivselt kontrollitavatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumitel. *Elkõige kui see ei ole* kehtestatud korduvaks või pidevaks kohaldamiseks, *ei tohi see sobimatul viisil soodustada või ebasoodsasse olukorda panna teatavaid ettevõtjaid;*
- b) see on kõigile huvitatud isikutele kättesaadav;
- c) nõutavaid andmeid saab tavapäraselt hoolas ettevõtja, sealhulgas *WTO riigihankelepingu või muu, liidu jaoks siduva rahvusvahelise lepingu osaliseks oleva* kolmanda riigi ettevõtja *mõistlikke jõupingutusi tehes esitada.*

3. Kui liidu õigusaktiga ***on tehtud kohustuslikuks*** olelusringi kulude hindamise ühise ***meetodi*** kasutamine, ***tuleb*** olelusringi ***kulude arvestamiseks kasutada seda ühist meetodit.***

Selliste õigusaktide loetelu ja ***vajadusel neid täiendavate*** delegeeritud õigusaktide loetelu on esitatud XIII lisas. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte ***selle*** loetelu ajakohastamiseks, kui selle ***loetelu ajakohastamine on vajalik tulenevalt*** uute õigusaktide vastuvõtmisest, ***millega tehakse kohustuslikuks ühise meetodi kasutamine või*** tunnistatakse kehtetuks või muudetakse kehtivaid õigusakte ***■*** .

Artikkel 69

Põhjendamatult madala maksumusega pakkumused

1. Avaliku sektori hankija palub ettevõtjatel selgitada ***pakkumuses esitatud*** hindu või kulusid, kui pakkumused tunduvad olevat ***asjaomaste ehitustööde, asjade või teenuste kohta*** põhjendamatult madala maksumusega.

2. **Lõikes 1** osutatud selgitused võivad eelkõige olla seotud järgnevaga:
- a) ehitusmeetodi, tootmisprotsessi või osutatavate teenuste säästlikkus;
 - b) valitud tehniliste lahendused või erakordselt soodsad tingimused, mis on pakkujale ehitustööde teostamiseks, kaupade tarnimiseks või teenuste osutamiseks kättesaadavad;
 - c) pakkuja väljapakutud ehitustööde, asjade või teenuste originaalsus;
 - d) **artikli 15 lõikes 2 osutatud kohustuste täitmine;**
 - e) **artiklis 71 osutatud kohustuste täitmine;**
-
- e) pakkuja võimalus saada riigiabi.
3. Avaliku sektori hankija **hindab** esitatud teavet, konsulteerides pakkujaga. Ta võib pakkumuse tagasi lükata üksnes siis, kui **esitatud** tõendid ei **õigusta rahuldaval määral väljapakutud** madalat hinda või kulusid, võttes arvesse lõikes 2 osutatud elemente.

Avaliku sektori hankija võib pakkumuse tagasi lükata, kui ta on kindlaks teinud, et pakkumus on põhjendamatult madala maksumusega, sest see ei vasta **artikli 18 lõikes 2 osutatud kohaldatavatele** kohustustele.

4. Kui avaliku sektori hankija teeb kindlaks, et pakkumus on põhjendamatult madala maksumusega, kuna pakkuja on saanud riigiabi, võib sellise pakkumuse üksnes kõnealusel põhjusel tagasi lükata ainult pärast pakkujaga konsulteerimist, kui pakkuja ei suuda avaliku sektori hankija määratud piisava ajavahemiku jooksul tõendada, et kõnealune abi sobib kokku siseturuga ELi toimimise lepingu artikli 107 tähenduses. Kui avaliku sektori hankija pakkumuse sellistel asjaoludel tagasi lükkab, teatab ta sellest komisjonile.
5. Liikmesriigid teevad teistele liikmesriikidele taotluse korral **halduskoostöö raames kättesaadavaks mis tahes nende käsutuses oleva teabe, näiteks õigusnormid, üldiselt kohaldatavad kollektiivlepingud või siseriiklikud tehnilised standardid**, mis puudutavad lõikes 2 osutatud üksikasjadega seoses esitatavaid tõendeid ja dokumente.

IV PEATÜKK

Lepingu täitmine

Artikkel 70

Lepingute täitmise tingimused

Avaliku sektori hankija võib sätestada lepingu täitmise eritingimused, tingimusel et need on *seotud lepingu esemega artikli 67 lõike 3 tähenduses ning* need on esitatud hanketeates või *hankedokumentides*. Need tingimused võivad *hõlmata majanduslikke, innovaativusega seotud*, keskkonnavalaseid, *sotsiaalseid või tööhõivealaseid* kaalutlusi. ■

Artikkel 71

Allhanked

1. *Artikli 18 lõikes 2 osutatud kohustuste täitmine alltöövõtjate poolt tagatakse oma vastutusala ja pädevuse piirides tegutsevate pädevate riiklike asutuste asjakohaste meetmetega.*

2. Avaliku sektori hankija võib hankedokumentides paluda või liikmesriik võib nõuda, et pakkuja osutaks oma pakkumuses sellele, milliste lepingu osade suhtes kavatseb ta sõlmida allhankelepingu kolmandate isikutega, ja kõik allhankelepingute kavandatavad täitjad.
3. Liikmesriigid võivad alltöövõtja taotluse korral ja kui lepingu olemus seda lubab, ette näha, et avaliku sektori hankija kannab alltöövõtjale otse üle nende teenuste, asjade või ehitustööde eest tasumisele kuuluvad maksed, mille alltöövõtja on osutanud või tarninud *ettevõtjale, kellega riigihankeleping sõlmiti* (peatöövõtjale). *Sellised meetmed võivad sisaldada* asjakohaseid mehhanisme, mis võimaldavad peatöövõtjal alusetud maksed vaidlustada. Kõnealust makseviisi käsitlev kord nähakse ette hankedokumentides.
4. Lõigete 1–3 kohaldamine ei piira *peatöövõtja vastutuse* küsimust.

5. *Ehitustööde hankelepingute puhul ja nende teenuste osas, mida osutatakse rajatisel avaliku sektori hankija otsese järelevalve all, nõuab avaliku sektori hankija pärast lepingu sõlmimist ja hiljemalt siis, kui algab lepingu täitmine, et peatöövõtja teataks talle selliste ehitustööde või teenustega seotud ja selleks hetkeks teadaolevate alltöövõtjate nimed, kontaktandmed ja seaduslikud esindajad. Avaliku sektori hankija nõuab, et peatöövõtja teataks talle selle teabe mis tahes muutustest lepingu kehtivusaja jooksul ning sama teabe ka mis tahes uute alltöövõtjate kohta, kes asjaomaste ehitustööde või teenustega järgnevalt seotud on.*

Olenemata esimesest lõigust võivad liikmesriigid sätestada kohutuse, et nõutav teave edastatakse otse peatöövõtja kohta.

Kui see on käesoleva artikli lõike 6 punkti b kohaldamise eesmärgil vajalik, lisatakse nõutavale teabele artikli 59 kohased alltöövõtjate endi kinnitused. Käesoleva artikli lõike 8 kohaste rakendusmeetmetega võib ette näha, et alltöövõtjad, kes on kohal pärast lepingu sõlmimist, esitavad enda kinnituse asemel tõendid ja muud täiendavad dokumendid.

Esimest lõiku ei kohaldata tarnijate suhtes.

Avaliku sektori hankijad võivad esimeses lõigus sätestatud kohustusi laiendada või liikmesriigid võivad nende laiendamist nõuda näiteks:

- a) asjade hankelepingutele, nende teenuste hankelepingutele, mis ei ole seotud rajatistel avaliku sektori hankija otsese järelevalve all osutatavate teenustega, või ehitustööde või teenuste hankelepingutega seotud tarnijatele;*
- b) peatöövõtja alltöövõtjate alltöövõtjatele või alltöövõtuhelas veelgi allapoole.*

6. Artikli 18 lõikes 2 osutatud kohustuste rikkumise vältimiseks võib võtta asjakohaseid meetmeid, näiteks:

- a) kui liikmesriigi siseriiklik õigus näeb ette alltöövõtjate ja peatöövõtja solidaarvastutuse mehhanismi, peab asjaomane liikmesriik tagama asjakohaste eeskirjade kohaldamise vastavalt artikli 18 lõikes 2 sätestatud tingimustele;*

- b) avaliku sektori hankija võib kooskõlas artiklitega 59, 60 ja 61 kontrollida, kas alltöövõtjate kõrvaldamine artikli 57 kohaselt on põhjendatud või liikmesriigid võivad temalt selle kontrollimist nõuda. Sellistel juhtudel nõuab avaliku sektori hankija, et ettevõtja asendaks alltöövõtjat, kelle puhul kontrollimine näitas kohustusliku kõrvaldamise aluste olemasolu. Avaliku sektori hankija võib nõuda või liikmesriik võib teda kohustada nõudma, et ettevõtja asendaks alltöövõtjat, kelle puhul kontrollimine näitas mittekohustusliku kõrvaldamise aluste olemasolu.*
- 7. Liikmesriigid võivad oma siseriikliku õiguse alusel kehtestada rangemad eeskirjad või minna alltöövõtjatele otsemaksete tegemisel kaugemale, näiteks nähes ette, et alltöövõtjatele on võimalik otse maksta, ilma et nad peaksid otsemaksmist taotlema.*
- 8. Liikmesriigid, kes on otsustanud näha lõigete 3, 5 või 6 kohased meetmed ette õigus- või haldusnormidega ning liidu õigust arvestades, täpsustavad nende meetmete rakendamise tingimused. Seejuures võivad liikmesriigid piirata nende meetmete kohaldatavust, näiteks teatavatele lepinguliikidele, avaliku sektori hankijate või ettevõtjate kategooriatele või teatavatele summadele.*

Artikkel 72

Lepingute muudatused nende kehtivusajal

1. *Lepinguid ja raamlepinguid võib ilma käesoleva direktiivi kohaselt uut hankemenetlust korraldamata muuta järgmistel juhtudel:*
 - a) *kui muudatused, sõltumata nende rahalisest väärtusest, olid esialgsetes hankedokumentides ette nähtud selgete, täpsete ja ühemõtteliste läbivaatamisklauslitega, mis võivad hõlmata hinna läbivaatamise klausleid või võimalusi. Sellistes klauslites märgitakse võimalike muudatuste või võimaluste ulatus ja olemus ning ka tingimused, mille korral neid võib kasutada. Nendega ei nähta ette muudatusi, millega muudetakse lepingu või raamlepingu üldist olemust;*
 - b) *kui algne töövõtja osutab täiendavaid ehitustöid või -teenuseid või tarnib täiendavalt asju, mis on muutunud vajalikuks ning mida esialgne riigihange ei sisaldanud, juhul kui töövõtja vahetamine:*
 - i) *ei ole majanduslikel või tehnilistel põhjustel võimalik, kuna need ei ole omavahel vahetatavad või koostoimivad olemasolevate seadmete, teenuste või rajatistega, mis tarniti või osutati esialgse riigihanke raamides. ning*

- ii) põhjustaks avaliku sektori hankijale olulist ebamugavust või topeltkulusid.

Siiski ei või maksumuse suurenemine ületada 50 % esialgse lepingu maksumusest. Mitme järjestikuse muudatuse korral kohaldatakse seda pürangut iga muudatuse väärtuse suhtes. Selliseid järjestikusi muudatusi ei tohi teha selleks, et hoiduda kõrvale käesoleva direktiivi sätetest;

- c) *kui on täidetud kõik järgmised tingimused:*

- i) *muudatused tulenevad olukorrast, mida hoolas avaliku sektori hankija ei saanud ette näha;*
- ii) *muudatusega ei muudeta lepingu üldist olemust;*

- iii) mis tahes maksumuse suurenemine ei ületa 50 % esialgse lepingu või raamlepingu maksumusest. Mitme järjestikuse muudatuse korral kohaldatakse seda piirangut iga muudatuse väärtuse suhtes. Selliseid järjestikusi muudatusi ei tohi teha selleks, et hoiduda kõrvale käesoleva direktiivi sätetest;*
- d) kui uus töövõtja asendab seda töövõtjat, kellega avaliku sektori hankija algselt lepingu sõlmis, ühel järgmisel põhjusel:*
 - i) ühemõtteline läbivaatamisklausel või -võimalus kooskõlas punktiga a;*

- ii) *algse töövõtja täielik või osaline asendamine, tulenevalt ettevõtte restruktureerimisest, sealhulgas ülevõtmisest, ühinemisest, omandamisest või maksejõuetuks muutumisest, teise algseid kvalitatiivseid kvalifitseerimise tingimusi täitva ettevõtjaga, kui sellega ei kaasne muid olulisi lepingu muudatusi ning selle eesmärk ei ole käesoleva direktiivi kohaldamisest kõrvale hoida; või*
- iii) *avaliku sektori hankija täidab ise peatöövõtja kohustusi alltöövõtjate ees, kui see võimalus on siseriiklikus õiguses artikli 71 kohaselt ette nähtud;*

e) *kui muudatused ei ole sõltumata oma väärtusest lõike 4 tähenduses olulised.*

Avaliku sektori hankijad, kes on lepingut muutnud käesoleva lõike punktides b ja c sätestatud juhtudel, avaldavad Euroopa Liidu Teatajas sellekohase teate.

Kõnealused teated sisaldavad V lisa G osas esitatud teavet ja need avaldatakse kooskõlas artikliga 51.

2. *Lisaks ja ilma et oleks vaja kontrollida, kas lõike 4 punktides a–d sätestatud tingimused on täidetud, võib lepinguid ilma käesoleva direktiivi kohaselt uut hankemenetlust korraldamata muuta, kui muudatuse väärtus on väiksem mõlemast järgmisest väärtusest:*

- i) artiklis 4 sätestatud piirmäärad ning*
- ii) 10% algse lepingu maksumusest teenuste ja asjade hankelepingute puhul ning alla 15% algse lepingu maksumusest ehitustööde hankelepingute puhul.*

Siiski ei või muudatus muuta lepingu või raamlepingu üldist olemust. Kui tehakse mitu järjestikust muudatust, hinnatakse kõnealust maksumust järjestikuste muudatuste kumulatiivse netomaksumuse alusel.

3. *Lõikes 2 ja lõike 1 punktides b ja c nimetatud maksumuse arvutamisel on kontrollväärtuseks uuendatud maksumus, kui leping sisaldab indekseerimisklauslit.*

4. *Hankelepingu või raamlepingu kehtivusajal tehtud muudatust käsitatakse lõike 1 punkti e tähenduses olulisena, kui sellega muutub hankeleping või raamleping olemuselt olulisel määral võrreldes algselt sõlmitud hankelepingu või raamlepinguga. Ilma et see piiraks lõigete 1 ja 2 kohaldamist, käsitatakse muudatust igal juhul olulisena, kui on täidetud üks või mitu järgmist tingimust:*
- a) *muudatusega lisatakse tingimusi, mis oleksid võimaldanud osaleda ka muudel kui algselt välja valitud taotlejatel või aktsepteerida muid kui algselt aktsepteeritud pakkumusi või mis oleksid hankemenetlusse kaasanud täiendavaid osalejaid, kui neid oleks rakendatud algses hankemenetluses;*
 - b) *muudatusega muudetakse lepingu või raamlepingu majanduslikku tasakaalu töövõtja jaoks soodsamaks viisil, mida ei olnud algses lepingus või raamlepingus ette nähtud;*

- c) *muudatusega laiendatakse lepingu või raamlepingu reguleerimisala märkimisväärselt;*
 - d) *kui uus töövõtja asendab seda töövõtjat, kellega avaliku sektori hankija algselt lepingu sõlmis, muudel kui lõike 1 punktis d ette nähtud põhjustel.*
5. *Käesoleva direktiivi kohaselt uue hankemenetluse korraldamine on nõutav hanklepingu või raamlepingu kehtivusajal selle sätetesse muude kui lõigetes 1 ja 2 ette nähtud muudatuste tegemisel.*

Artikkel 73

Lepingute lõpetamine

Liikmesriigid tagavad, et avaliku sektori hankijal on võimalik *vähemalt järgmistel juhtudel* ja kohaldatava siseriikliku õigusega **■** ette nähtud tingimuste kohaselt lõpetada riigihankleping selle kehtivusaja jooksul, *kui:*

■

- a) *lepingus tehakse olulisi* muudatusi, mis oleks nõudnud uue hankemenetluse korraldamist vastavalt artiklile 72;
- b) *töövõtja oli lepingu sõlmimise ajal ühes artikli 57 lõikes 1 osutatud olukordadest ning oleks seetõttu tulnud hankemenetlusest kõrvale jätta*;
- c) *lepingut ei oleks töövõtjaga tohtinud sõlmida, arvestades aluslepingutest ja käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste tõsist rikkumist, mida on kinnitanud* Euroopa Liidu Kohus ■ ELi toimimise lepingu artikli 258 kohases menetluses ■ .

III JAOTIS

ERIHANGETE KORD

I PEATÜKK

Sotsiaalteenused ja muud eriteenused

Artikkel 74

Sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste hankelepingute sõlmimine

XIV lisas loetletud sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste *riigihankelepingud* sõlmitakse vastavalt käesolevale peatükile, kui lepingu maksumus on võrdne artikli 4 punktis d sätestatud piirmääraga või sellest suurem.

Artikkel 75

Teadete avaldamine

1. Avaliku sektori hankija, kes soovib sõlmida artiklis 74 osutatud teenuste riigihankelepingu, teatab oma kavatsusest **ühel järgmistest** viisidest:
 - a) *esitades hanketeate, mis sisaldab V lisa H osas osutatud teavet, artiklis 51 osutatud standardvormi alusel; või*
 - b) *esitades eelteate, mille avaldamine jätkub pidevalt ja mis sisaldab V lisa I osas osutatud teavet. Eelteates tuleb osutada konkreetselt teenuste liikidele, mis on sõlmitavate lepingute esemeks. Selles tuleb märkida, et lepingud sõlmitakse ilma täiendavaid teateid avaldamata, ning paluda huvitatud ettevõtjatel oma huvist kirjalikult teatada.*

Esimest lõiku ei kohaldata aga juhul, kui teenuste riigihankelepingu sõlmimiseks oleks võidud kasutada väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust vastavalt artiklile 32.

2. Avaliku sektori hankija, kes on sõlminud artiklis 74 osutatud teenuste riigihankelepingu, teeb hankemenetluse tulemuse teatavaks, avaldades *artiklis 51 osutatud standardvorme kasutades* lepingu sõlmimise teate, *mis sisaldab V lisa J osas osutatud teavet. Ta võib sellised teated kvartalite kaupa rühmitada. Sel juhul edastab ta selliselt rühmitatud teated 30 päeva jooksul pärast iga kvartali lõppu.*
3. ■ Komisjon kehtestab käesoleva artikli *lõigetes 1 ja 2 osutatud* standardvormid *rakendusaktidega*. Rakendusaktid võetakse vastu artikli *89 lõikes 2* osutatud nõuandemenetluse kohaselt.
4. *Käesolevas artiklis* osutatud teated avaldatakse artikliga 51 ette nähtud korras.

Artikkel 76

Lepingute sõlmimise põhimõtted

1. Liikmesriigid kehtestavad lepingute, mille suhtes kohaldatakse käesolevat peatükki, sõlmimist käsitlevad **riiklikud eeskirjad, et tagada, et avaliku sektori hankijad järgivad** läbipaistvuse ja ettevõtjate võrdse kohtlemise põhimõtteid. **Liikmesriigid võivad kehtestada menetluseeskirjad, mida kohaldatakse selles ulatuses, milles need eeskirjad võimaldavad** avalike sektori hankijatel võtta arvesse kõnealuste teenuste eripärasid.
2. Liikmesriigid tagavad, et avaliku sektori hankijad võivad arvesse võtta vajadust tagada teenuste kvaliteet, katkematus, ligipääsetavus, **taskukohasus**, kättesaadavus ja terviklikkus, erinevate kasutajakategooriate, sealhulgas **ebasoodsas olukorras olevate või haavatavate rühmade** erivajaduste arvessevõtmine, kasutajate kaasamine ja neile suuremate õiguste andmine ning innovatsioon. Liikmesriigid võivad ka ette näha, et teenuseosutaja ■ valitakse välja **kõige parema hinna-pakkumise suhtega pakkumuse alusel, võttes arvesse sotsiaalteenuste kvaliteedi ja jätkusuutlikkuse kriteeriume.**

Artikkel 77

Teatavatele teenustele reserveeritud hankepingud

1. *Liikmesriigid võivad ette näha, et avaliku sektori hankijad võivad reserveerida organisatsioonidele õiguse osaleda riigihankepingute sõlmimise menetluses üksnes artiklis 74 osutatud tervishoiu-, sotsiaal- ja kultuuriteenuste osutamiseks, mille CPV koodid on 75121000-0, 75122000-7, 75123000-4, 79622000-0, 79624000-4, 79625000-1, 80110000-8, 80300000-7, 80420000-4, 80430000-7, 80511000-9, 80520000-5, 80590000-6, 85000000-9–85323000-9, 92500000-6, 92600000-7, 98133000-4, 98133110-8.*
2. *Lõikes 1 osutatud organisatsioon peab vastama kõigile järgmistele tingimustele:*
 - a) *tema eesmärk on osutada lõikes 1 osutatud teenustega seotud avalikke teenuseid;*
 - b) *kasum reinvesteeritakse organisatsiooni eesmärgi täitmiseks. Kui kasum kas jaotatakse või jaotatakse ümber, peaks see põhinema osalusega seotud kaalutlustel;*

- c) *lepingut täitva organisatsiooni juhtimisstruktuur või omandisuhted põhinevad töötajate omandi või osalemise põhimõtetel või nõuavad töötajate, kasutajate või sidusrühmade aktiivset osalemist;*
 - d) *asjaomane avaliku sektori hankija ei ole asjaomaste teenuste osutamiseks sõlminud selle organisatsiooniga lepingut viimase kolme aasta jooksul.*
- 3. *Lepingu maksimaalne kehtivusaeg ei tohi olla pikem kui kolm aastat.*
 - 4. *Hanketeates viidatakse sellele artiklile.*
 - 5. *Olenemata artikli 92 sätetest hindab komisjon käesoleva artikli mõju ning esitab selle kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande ...^{*} kolme aasta möödumisel alates artikli 92 lõikes 1 sätestatud kuupäevast.*

*

Väljaannete talitus: palun sisestada kuupäev 60 kuud käesoleva direktiivi jõustumisest.

II PEATÜKK

Ideekonkursside reguleerivad eeskirjad

Artikkel 78

Reguleerimisala

Käesolevat peatükki kohaldatakse:

- a) selliste ideekonkursside suhtes, mis korraldatakse osana menetlusest, mille tulemusel sõlmitakse teenuste riigihankeleping;
- b) selliste ideekonkursside suhtes, millega kaasneb osalejate premeerimine või rahaline tasustamine.

Käesoleva artikli esimese lõigu punktis a osutatud juhtudel arvutatakse artiklis 4 osutatud piirmäär teenuste hankelepingu eeldatava, käibemaksuta kogumaksumuse alusel, mis sisaldab ka võimalikke auhindu või osalejatele makstavaid summasid.

Käesoleva artikli esimese lõigu punktis b nimetatud juhtudel osutab piirmäär auhindade ja makstavate summade kogumaksumusele, kaasa arvatud sellise teenuste riigihankelepingu eeldatav maksumus käibemaksuta, mille võib järgnevalt sõlmida artikli 32 lõike 4 alusel, kui avaliku sektori hankija on hanketeates teatanud oma kavatsusest selline leping sõlmida.

Artikkel 79

Teated

1. Avaliku sektori hankija, kes kavatseb korraldada ideekonkursi, teatab sellest ideekonkursi teatega.

Kui ta kavatseb sõlmida hiljem teenuse hankelepingu artikli 32 lõike 4 kohaselt, märgitakse see ära ideekonkursi teates.

2. Ideekonkursi korraldanud avaliku sektori hankija saadab teate konkursi tulemuste kohta vastavalt artiklile 51 ja peab suutma sautmiskuupäeva tõendada.

Kui konkursi tulemustega seotud teabe avaldamine võib takistada seaduste kohaldamist, olla vastuolus üldiste huvidega või kahjustada konkreetse era- või avalik-õigusliku ettevõtja õigustatud ärihuve või ausat konkurentsi teenuseosutajate vahel, võib sellise teabe avaldamata jätta.

3. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud teated avaldatakse kooskõlas artikli 51 lõigetega 2–6 ja artikliga 52. Teated sisaldavad *vastavalt* V lisa *E ja F osas* osutatud teavet standardvormis.

Komisjon kehtestab need standardvormid *rakendusaktidega*. Rakendusaktid võetakse vastu artikli *89 lõikes 2* osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

Artikkel 80

Ideekonkursside korraldamise ja osalejate valimise eeskirjad

1. Ideekonkursside korraldamisel kohaldab avaliku sektori hankija vastavalt *I jaotise ja* käesoleva *peatüki* sätetele kohandatud menetlust.

2. ***Ideekonkursil osalemist ei piirata:***

- a) ***osutamisega liikmesriigi territooriumile või territooriumi osale;***
- b) ***põhjendusega, et vastavalt selle liikmesriigi õigusele, kus konkurss korraldatakse, peavad osalejad olema kas füüsilised või juriidilised isikud.***

3. Kui ideekonkursist saab osa võtta vaid piiratud arv osalejaid, kehtestab avaliku sektori hankija selged ja mittediskrimineerivad ***kvalifitseerimise tingimused***. Igal juhul peab osalema kutsutud taotlejate arv olema piisav tegeliku konkurentsi tagamiseks.

Artikkel 81

Žürii koosseis

Žürii koosneb üksnes füüsilistest isikutest, kes on ideekonkursil osalejatest sõltumatud. Kui konkursil osalejatelt nõutakse teatavat kutsekvalifikatsiooni, peab vähemalt kolmandikul žüriiliikmetest olema sama või sellega samaväärne kvalifikatsioon.

Artikkel 82
Žürii otsused

1. Žürii on oma otsustes ja arvamustes sõltumatu.
2. Žürii tutvub **taotlejate** anonüümselt esitatud plaanide ja projektidega ning teeb otsuse ainult konkursiteates märgitud kriteeriumite alusel.
3. Žürii märgib žüriiliikmete allkirjastatud aruandes ära projektide paremusjärjestuse, milles võetakse arvesse kõigi projektide eeliseid, ning lisab märkused ja kõik selgitamist vajavad punktid.
4. Anonüümsust säilitatakse niikaua, kuni žürii on kokku leppinud oma arvamuse või otsuse suhtes.
5. Vajaduse korral võib kutsuda taotlejaid vastama žürii poolt protokolli märgitud küsimustele, et selgitada projektide mis tahes tahke.
6. Žürii liikmete ja taotlejate vahelise dialoogi kohta koostatakse täiemahuline protokoll.

IV JAOTIS

JUHTIMINE

Artikkel 83

Täitmise tagamine

I

1. *Korrektse ja tõhusa rakendamise tulemusliku tagamise eesmärgil tagavad liikmesriigid, et vähemalt käesolevas artiklis ette nähtud ülesandeid täidab üks või mitu asutust, organit või struktuuri. Liikmesriigid teatavad komisjonile kõigist nende ülesannete täitmise õigust omavatest asutustest, organitest ja struktuuridest.*

2. *Liikmesriigid tagavad, et rügihanke eeskirjade kohaldamist seiratakse.*

Kui seiret teostavad asutused või struktuurid tuvastavad omal algatusel või teabe saamisel konkreetse rikkumise või süsteemse probleemi, on neil õigus teavitada nendest probleemidest riiklikke audiitoreid, kohtuid või muid asjaomaseid asutusi või struktuure, nagu ombudsman, liikmesriikide parlamendid või nende komisjonid.

3. *Lõike 2 kohase jälgimise tulemused tehakse sobivate teavitustahendite abil üldsusele kättesaadavaks. Samuti tehakse tulemused kättesaadavaks komisjonile. Näiteks võib need tulemused esitada käesoleva lõike teises lõigus osutatud jälgimist käsitlevates aruannetes.*

Liikmesriigid esitavad komisjonile ...^{} ja seejärel iga kolme aasta tagant jälgimist käsitleva aruande, mis sisaldab vajaduse korral teavet kõige sagedamini esinevate vale kohaldamise või õiguskindlusetuse allikate kohta, sealhulgas võimalike struktuursete või korduvate probleemide kohta eeskirjade kohaldamisel, VKEde osalemise taseme kohta riigihangetes ning hankepettuse, korruptsiooni, huvide konflikti ja muude tõsiste rikkumiste ennetamise, tuvastamise ja nende kohta nõuetele vastavalt andmete esitamise kohta.*

Komisjon võib kõige rohkem iga kolme aasta tagant nõuda liikmesriikidelt teavet riikliku strateegilise hankepoliitika praktilise rakendamise kohta.

Käesoleva artikli lõigete 3 ja 5 kohaldamisel käsitatakse VKEsid komisjoni soovitus 2003/361/EÜ¹ määratletud tähenduses.

^{*} Väljaannete talitus: palun sisestada kuupäev, mis saabub kolm aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

¹ *Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ, mis käsitleb mikroettevõtteid, väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtteid (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).*

Käesoleva lõike kohaselt saadud andmete alusel esitab komisjon regulaarselt aruande riiklike hankepoliitikate rakendamise ja parimate tavade kohta siseturul.

4. Liikmesriigid tagavad, et:

- a) liidu riigihankeõigustiku tõlgendamist ja kohaldamist käsitlev teave ja juhised on tasuta kättesaadavad, et aidata avaliku sektori hankijatel ja ettevõtjatel, eriti VKEdel, liidu riigihanke-eeskirju korrektselt kohaldada; ning*
- b) avaliku sektori hankijatele on kättesaadav toetus hankemenetluste ettevalmistamisel ja läbiviimisel.*

5. Ilma et see piiraks üldist korda ja töömeetodeid, mille komisjon on kehtestanud liikmesriikidega suhtlemise jaoks, määravad liikmesriigid kontaktpunkti komisjoniga koostöö tegemiseks riigihankeid käsitlevate õigusaktide kohaldamise valdkonnas.

6. *Avaliku sektori hankija säilitab kõigi sõlmitud lepingute koopiad vähemalt lepingu kehtivuse ajal, kui lepingu maksumus on:*

a) *1 000 000 eurot või rohkem asjade ja teenuste riigihankelepingute puhul;*

b) *10 000 000 eurot või rohkem ehitustööde riigihankelepingute puhul.*

Avaliku sektori hankija võimaldab juurdepääsu nendele lepingutele; juurdepääsu konkreetsetele dokumentidele või konkreetsele teabele võib siiski keelata ulatuses ja tingimustel, mis on sätestatud kohaldatavate juurdepääsu dokumentidele ja andmekaitset käsitlevate liidu või siseriiklike eeskirjadega.

Artikkel 84

Üksikaruanded lepingute sõlmimise menetluse kohta

1. Avaliku sektori hankija koostab iga lepingu või raamlepingu kohta, ***mille suhtes kohaldatakse käesolevat direktiivi***, ning iga dünaamilise hankesüsteemi loomisel kirjaliku aruande, mis sisaldab vähemalt järgmist:
 - a) avaliku sektori hankija nimi ja aadress, lepingu, raamlepingu või dünaamilise hankesüsteemi ese ja maksumus;
 - b) ***artiklite 65 ja 66 kohase kvalitatiivse valiku ja/või arvu vähendamise tulemus, kui see on asjakohane, esitades:***
 - i) ***valitud*** taotlejate või pakkujate nimed ning nende valimise põhjused;
 - ii) tagasilükatud taotlejate või pakkujate nimed ning nende tagasilükkamise põhjused;

- c) põhjendamatult madalate hindadega pakkumuste tagasilükkamise põhjused;
- d) eduka pakkuja nimi ja põhjused, miks tema pakkumus välja valiti, ning juhul kui see on teada, ka lepingu või raamlepingu sellise osa suurus, mille suhtes edukas pakkuja kavatseb sõlmida allhankelepinguid kolmandate isikutega; ***ning kui need on selleks hetkeks teada, siis peatöövõtja võimalike alltöövõtjate nimed;***
- e) ***konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse ja võistleva dialoogi puhul artiklis 26 osutatud asjaolud, mille alusel neid menetlusi kasutati;***
- f) väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse puhul artiklis 32 osutatud asjaolud, millega selle menetluse kasutamist põhjendatakse;
- g) ***vajaduse korral*** põhjused, miks avaliku sektori hankija otsustas lepingut või raamlepingut mitte sõlmida või dunaamilist hankesüsteemi mitte luua;
- h) vajaduse korral ***põhjused, miks on pakkumuse elektrooniliseks esitamiseks kasutatud muid kui elektroonilisi sidevahendeid;***

i) vajaduse korral tuvastatud huvide konfliktid ja võetud meetmed.

Aruannet ei nõuta raamlepingul põhinevate lepingute kohta, kui need sõlmitakse artikli 33 lõike 3 või artikli 33 lõike 4 punkti a kohaselt.

Kui artikli 50 või artikli 75 lõike 2 kohane lepingu sõlmimise teade sisaldab käesoleva lõike kohaselt nõutavat teavet, võib avaliku sektori hankija osutada sellele teatele.

2. Avaliku sektori hankija dokumenteerib kõigi hankemenetluste kulgemise, olenemata sellest, kas nende läbiviimiseks kasutatakse elektroonilisi vahendeid. Selleks *tagab ta, et ta säilitab piisavalt dokumente, et põhjendada* hankemenetluse igas etapis *tehtud otsuseid*, nagu ettevõtjatega suhtlemist ja sisearutelusid, *hankedokumentide* ettevalmistamist, dialoogi ja läbirääkimisi, kui neid esines, valikut ning lepingute sõlmimist käsitlevad *dokumendid*. *Neid dokumente säilitatakse vähemalt kolm aastat alates lepingu sõlmimise kuupäevast.*
3. Kõnealune aruanne või selle peamised osad esitatakse taotluse korral komisjonile või *artiklis 83 osutatud pädevale asutusele, organile või struktuurile.*

Liikmesriikide aruandlus ja *statistiline teave*

1. *Komisjon vaatab läbi artiklites 48, 49, 50, 75 ja 79 osutatud ning VIII lisa kohaselt avaldatavatest teadetest saadavate andmete kvaliteedi ja täielikkuse.*

Kui käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud andmete kvaliteet ja täielikkus ei vasta artikli 48 lõikes 1, artiklis 49, artikli 50 lõikes 1, artikli 75 lõikes 2 ja artikli 79 lõikes 3 sätestatud kohustustele, esitab komisjon asjaomasele liikmesriigile taotluse täiendava teabe saamiseks. Asjaomane liikmesriik esitab mõistliku aja jooksul komisjoni taotletud puuduva statistilise teabe.

2. *Liikmesriigid edastavad komisjonile ...* ja seejärel iga kolme aasta järel statistilise aruande riigihangete puhul, mille suhtes oleks olnud kohaldatav käesolev direktiiv, kui nende maksumus oleks ületanud artiklis 4 sätestatud asjaomase piirmäära, märkides nende riigihangete eeldatava kogumaksumuse asjaomasel perioodil. Sellise hinnangu koostamisel võib eelkõige lähtuda riiklikest avaldamisnõuetest tulenevalt kättesaadavatest andmetest või valimipõhistest hinnangutest.*

Kõnealuse aruande võib lisada artikli 83 lõikes 3 nimetatud aruandele.

I

* Väljaannete talitus: palun sisestada kuupäev, mis saabub kolm aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

3. Liikmesriigid esitavad komisjonile teabe oma institutsioonilise korralduse kohta käesoleva direktiivi rakendamiseks, järelvalveks ja jõustamiseks, samuti siseriiklike algatuste kohta, millega antakse suuniseid ning abi liidu riigihanke-eeskirjade rakendamisel või millega lahendatakse kõnealuste eeskirjade rakendamisel tekkivaid probleeme.

Kõnealuse teabe võib lisada artikli 83 lõikes 3 osutatud aruandesse.

I

Artikkel 86

Halduskoostöö

1. Liikmesriigid annavad üksteisele vastastikust abi ja kehtestavad omavahelise tõhusa koostöö meetmed, et tagada teabe vahetamine artiklites 42, 43, 44, 57, 59, 60, **I** 62, 64 ja 69 osutatud küsimustes. Nad tagavad vahetatava teabe konfidentsiaalsuse.

2. Kõigi asjaomaste liikmesriikide pädevad asutused vahetavad teavet kooskõlas eeskirjadega, mis käsitlevad üksikisikute kaitset isikuandmete töötlemisel ning mis on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 95/46/EÜ¹ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2002/58/EÜ².

I

3. *Et testida* määrusega (EL) nr **1024/2012** loodud siseturu infosüsteemi (**IMI**) *kasutamise sobivust käesoleva direktiiviga hõlmatud teabe vahetamiseks, käivitatakse ...* *.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37).

* Väljaannete talitus: palun sisestada kuupäev 12 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

V JAOTIS

DELEGEERITUD VOLITUSED,

RAKENDUSVOLITUSED JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 87

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklites 6, 22, 23, **56** ja **68** osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates ...*.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklites 6, 22, 23, **56** ja **68** osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

*

Väljaannete talitus: palun sisestada käesoleva direktiivi jõustumise kuupäev.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
5. *Artiklite 6, 22, 23, 56 ja 68* alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 88

Kiirmenetlus

1. Käesoleva artikli kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub viivitamata ja seda kohaldatakse seni, kuni selle suhtes ei esitata lõike 2 kohaselt vastuväiteid. Delegeeritud õigusakti teatavakstegemisel Euroopa Parlamendile ja nõukogule põhjendatakse kiirmenetluse kasutamist.

2. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad delegeeritud õigusakti suhtes vastuväiteid esitada kooskõlas artikli 87 lõikes 5 osutatud menetlusega. Sellisel juhul tunnistab komisjon õigusakti viivitamata kehtetuks pärast seda, kui Euroopa Parlament või nõukogu teatab oma otsusest esitada vastuväiteid.

Artikkel 89

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab **riigihankalepingute** nõuandekomitee, mis on loodud nõukogu otsusega 71/306/EMÜ¹. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale **lõikele** viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.
3. **Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.**

¹ Nõukogu 26. juuli 1971. aasta otsus 71/306/EMÜ riiklike ehitustöölepingute nõuandekomitee loomise kohta (EÜT L 185, 16.8.1971, lk 15; eestikeelne eriväljaanne: peatükk 01, köide 01, lk 54.).

Artikkel 90

Ülevõtmine *ja üleminekusätted*

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid ...^{*}. Nad edastavad kõnealuste meetmete teksti viivitamata komisjonile.
2. *Olenemata käesoleva artikli lõikest 1 võivad liikmesriigid lükata artikli 22 lõike 1a kohaldamise edasi kuni ...^{**}, välja arvatud siis, kui elektrooniliste vahendite kasutamine on kohustuslik vastavalt artiklitele 34, 35 või 36, artikli 37 lõikele 3, artikli 51 lõikele 2 või artiklile 53.*

Olenemata käesoleva artikli lõikest 1 võivad liikmesriigid lükata kesksete hankijate puhul artikli 22 lõike 1 kohaldamise edasi kuni ...^{***}.

^{*} Väljaannete talitus: palun sisestada kuupäev 24 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

^{**} Väljaannete talitus: palun sisestada kuupäev 54 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

^{***} Väljaannete talitus: palun sisestada kuupäev 36 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

Kui liikmesriik otsustab artikli 19 lõike 1a kohaldamise edasi lükata, näeb see liikmesriik ette, et avaliku sektori hankijad võivad igasuguse side ja kogu teabevahetuse puhul valida järgmiste sidevahendite vahel:

- a) elektroonilised vahendid artikli 22 kohaselt;*
 - b) post või muud sobivad edastusvahendid;*
 - c) faks;*
 - d) eelnimetatud vahendite kombinatsioon.*
3. *Olenemata käesoleva artikli lõikest 1 võivad liikmesriigid lükata artikli 59 lõike 2 teise lõigu kohaldamise edasi kuni ...*.*
4. *Olenemata käesoleva artikli lõikest 1 võivad liikmesriigid lükata artikli 59 lõike 5 teise lõigu kohaldamise edasi kuni ...**.*
5. *Olenemata käesoleva artikli lõikest 1 võivad liikmesriigid lükata artikli 61 lõike 2 kohaldamise edasi kuni ...**.*

* *Väljaannete talitus: palun sisestada kuupäev 48 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist.*

** *Väljaannete talitus: palun sisestada kuupäev 54 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist.*

6. Kui liikmesriigid ***lõigetes 1 kuni 5 osutatud meetmed*** vastu võtavad, lisavad nad nendesse meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.
7. Liikmesriigid edastavad komisjonile nende poolt käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas vastu võetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 91

Kehtetuks tunnistamine

Direktiiv 2004/18/EÜ tunnistatakse kehtetuks alates ...*.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile tõlgendatakse viidetena käesolevale direktiivile ja loetakse vastavalt XV lisa vastavustabelile.

* Väljaannete talitus: palun sisestada kuupäev 24 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

Artikkel 92
Läbivaatamine

Komisjon vaatab läbi artiklis 4 sätestatud piirmäärade kohaldamisest tuleneva mõju siseturule, *eelkõige sellised tegurid nagu piiriülene lepingute sõlmimine ja tehingute maksumus*, ning esitab selle kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande ...*.

Kui see on võimalik ja asjakohane, kaalub komisjon ettepaneku tegemist suurendada järgmises läbirääkimistevoorus WTO riigihankelepingu alusel kohaldatavaid piirmäärasid. WTO riigihankelepingu alusel kohaldatavate piirmäärade muutmise korral järgneb aruandele vajaduse korral õigusakti ettepanek, millega muudetakse käesolevas direktiivis sätestatud piirmäärasid.

Artikkel 93
Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

* Väljaannete talitus: palun sisestada kuupäev 60 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

Artikkel 94

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

....,

Euroopa Parlamendi nimel

president

Nõukogu nimel

eesistuja

I LISA

KESKVALITSUSASUTUSED

Belgia

1. Services publics fédéraux (Ministries):	1. Federale Overheidsdiensten (Ministries):
SPF Chancellerie du Premier Ministre;	FOD Kanselarij van de Eerste Minister;
SPF Personnel et Organisation;	FOD Kanselarij Personeel en Organisatie;
SPF Budget et Contrôle de la Gestion;	FOD Budget en Beheerscontrole;
SPF Technologie de l'Information et de la Communication (Fedict);	FOD Informatie- en Communicatietechnologie (Fedict);
SPF Affaires étrangères, Commerce extérieur et Coopération au Développement;	FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking;
SPF Intérieur;	FOD Binnenlandse Zaken;
SPF Finances;	FOD Financiën;
SPF Mobilité et Transports;	FOD Mobiliteit en Vervoer;
SPF Emploi, Travail et Concertation sociale;	FOD Werkgelegenheid, Arbeid en sociaal overleg
SPF Sécurité Sociale et Institutions publiques de Sécurité Sociale;	FOD Sociale Zekerheid en Openbare Instellingen van sociale Zekerheid
SPF Santé publique, Sécurité de la Chaîne alimentaire et Environnement;	FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu;
SPF Justice;	FOD Justitie;
SPF Economie, PME, Classes moyennes et Energie;	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie;

Ministère de la Défense;	Ministerie van Landsverdediging;
Service public de programmation Intégration sociale, Lutte contre la pauvreté et Economie sociale;	Programmatorische Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie, Armoedsbestrijding en sociale Economie;
Service public fédéral de Programmation Développement durable;	Programmatorische federale Overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling;
Service public fédéral de Programmation Politique scientifique;	Programmatorische federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid;
2. Régie des Bâtiments;	2. Regie der Gebouwen;
Office national de Sécurité sociale;	Rijksdienst voor sociale Zekerheid;
Institut national d'Assurance sociales pour travailleurs indépendants	Rijksinstituut voor de sociale Verzekeringen der Zelfstandigen;
Institut national d'Assurance Maladie-Invalidité;	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering;
Office national des Pensions;	Rijksdienst voor Pensioenen;
Caisse auxiliaire d'Assurance Maladie-Invalidité;	Hulpkas voor Ziekte-en Invaliditeitsverzekering;
Fond des Maladies professionnelles;	Fonds voor Beroepsziekten;
Office national de l'Emploi;	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening

Bulgaria

- Администрация на Народното събрание
- Администрация на Президента
- Администрация на Министерския съвет
- Конституционен съд
- Българска народна банка
- Министерство на външните работи
- Министерство на вътрешните работи
- Министерство на държавната администрация и административната реформа
- Министерство на извънредните ситуации
- Министерство на земеделието и храните
- Министерство на здравеопазването
- Министерство на икономиката и енергетиката

- Министерство на културата
- Министерство на образованието и науката
- Министерство на околната среда и водите
- Министерство на отбраната
- Министерство на правосъдието
- Министерство на регионалното развитие и благоустройството
- Министерство на транспорта
- Министерство на труда и социалната политика
- Министерство на финансите

Seaduse või ministrite nõukogu määrusega asutatud riiklikud ametid, riiklikud komisjonid, täitevasutused ja muud riigiasutused, mille ülesanded on seotud täidesaatva võimu teostamisega:

- Агенция за ядрено регулиране
- Висшата атестационна комисия
- Държавна комисия за енергийно и водно регулиране
- Държавна комисия по сигурността на информацията
- Комисия за защита на конкуренцията
- Комисия за защита на личните данни
- Комисия за защита от дискриминация
- Комисия за регулиране на съобщенията
- Комисия за финансов надзор
- Патентно ведомство на Република България
- Сметна палата на Република България
- Агенция за приватизация

- Агенция за следприватизационен контрол
- Български институт по метрология
- Държавна агенция ‘Архиви’
- Държавна агенция ‘Държавен резерв и военновременни запаси’
- Държавна агенция ‘Национална сигурност’
- Държавна агенция за бежанците
- Държавна агенция за българите в чужбина
- Държавна агенция за закрила на детето
- Държавна агенция за информационни технологии и съобщения
- Държавна агенция за метрологичен и технически надзор
- Държавна агенция за младежта и спорта
- Държавна агенция по горите
- Държавна агенция по туризма
- Държавна комисия по стоковите борси и тържища

- Институт по публична администрация и европейска интеграция
- Национален статистически институт
- Национална агенция за оценяване и акредитация
- Националната агенция за професионално образование и обучение
- Национална комисия за борба с трафика на хора
- Агенция ‘Митници’
- Агенция за държавна и финансова инспекция
- Агенция за държавни вземания
- Агенция за социално подпомагане
- Агенция за хората с увреждания
- Агенция по вписванията
- Агенция по геодезия, картография и кадастър

- Агенция по енергийна ефективност
- Агенция по заетостта
- Агенция по обществени поръчки
- Българска агенция за инвестиции
- Главна дирекция ‘Гражданска въздухоплавателна администрация’
- Дирекция ‘Материално-техническо осигуряване и социално обслужване’ на Министерство на вътрешните работи
- Дирекция ‘Оперативно издирване’ на Министерство на вътрешните работи
- Дирекция ‘Финансово-ресурсно осигуряване’ на Министерство на вътрешните работи
- Дирекция за национален строителен контрол
- Държавна комисия по хазарта

- Изпълнителна агенция ‘Автомобилна администрация’
- Изпълнителна агенция ‘Борба с градушките’
- Изпълнителна агенция ‘Българска служба за акредитация’
- Изпълнителна агенция ‘Военни клубове и информация’
- Изпълнителна агенция ‘Главна инспекция по труда’
- Изпълнителна агенция ‘Държавна собственост на Министерството на отбраната’
- Изпълнителна агенция ‘Железопътна администрация’
- Изпълнителна агенция ‘Изпитвания и контролни измервания на въоръжение, техника и имущества’
- Изпълнителна агенция ‘Морска администрация’
- Изпълнителна агенция ‘Национален филмов център’
- Изпълнителна агенция ‘Пристанищна администрация’

- Изпълнителна агенция ‘Проучване и поддържане на река Дунав’
- Изпълнителна агенция ‘Социални дейности на Министерството на отбраната’
- Изпълнителна агенция за икономически анализи и прогнози
- Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средни предприятия
- Изпълнителна агенция по лекарствата
- Изпълнителна агенция по лозата и виното
- Изпълнителна агенция по околна среда
- Изпълнителна агенция по почвените ресурси
- Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури
- Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството
- Изпълнителна агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол
- Изпълнителна агенция по трансплантация
- Изпълнителна агенция по хидромелиорации
- Комисията за защита на потребителите
- Контролно-техническата инспекция

- Национален център за информация и документация
- Национален център по радиобиология и радиационна защита
- Национална агенция за приходите
- Национална ветеринарномедицинска служба
- Национална служба 'Полиция'
- Национална служба 'Пожарна безопасност и защита на населението'
- Национална служба за растителна защита
- Национална служба за съвети в земеделието
- Национална служба по зърното и фуражите
- Служба 'Военна информация'
- Служба 'Военна полиция'
- Фонд 'Републиканска пътна инфраструктура'
- Авиоотряд 28

Tšehhi Vabariik

- Ministerstvo dopravy Ministerstvo financí
- Ministerstvo kultury
- Ministerstvo obrany
- Ministerstvo pro místní rozvoj
- Ministerstvo práce a sociálních věcí
- Ministerstvo průmyslu a obchodu
- Ministerstvo spravedlnosti
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- Ministerstvo vnitra
- Ministerstvo zahraničních věcí
- Ministerstvo zdravotnictví
- Ministerstvo zemědělství
- Ministerstvo životního prostředí

- Poslanecká sněmovna PČR
- Senát PČR
- Kancelář prezidenta
- Český statistický úřad
- Český úřad zeměměřičský a katastrální
- Úřad průmyslového vlastnictví
- Úřad pro ochranu osobních údajů
- Bezpečnostní informační služba
- Národní bezpečnostní úřad
- Česká akademie věd
- Vězeňská služba
- Český báňský úřad
- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

- Správa státních hmotných rezerv
- Státní úřad pro jadernou bezpečnost
- Česká národní banka
- Energetický regulační úřad
- Úřad vlády České republiky
- Ústavní soud
- Nejvyšší soud
- Nejvyšší správní soud
- Nejvyšší státní zastupitelství
- Nejvyšší kontrolní úřad
- Kancelář Veřejného ochránce práv
- Grantová agentura České republiky
- Státní úřad inspekce práce
- Český telekomunikační úřad

Taani

■ Folketinget

Rigsrevisionen

■ Statsministeriet

■ Udenrigsministeriet

■ Beskæftigelsesministeriet

5 styrelse og institutioner (5 ametit ja institutsiooni)

■ Domstolsstyrelsen

■ Finansministeriet

5 styrelse og institutioner (5 ametit ja institutsiooni)

■ Forsvarsministeriet

5 styrelse og institutioner (5 ametit ja institutsiooni)

■ Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

Adskillige styrelser og institutioner, herunder Statens Serum Institut (mitu ametit ja institutsiooni, sealhulgas Statens Serum Institut)

■ Justitsministeriet

Rigspolitichefen, anklagemyndigheden samt 1 direktorat og et antal styrelser (politseiülem, prokurör, 1 direktoraat ja mitu ametit)

■ Kirkeministeriet

10 stiftøvrigheder (10 piiskopkondlikku asutust)

■ Kulturministeriet – (Kultuuriministeerium)

4 styrelser samt et antal statsinstitutioner (4 osakonda ja mitu institutsiooni)

■ Miljøministeriet

5 styrelser (5 ametit)

■ Ministeriet for Flygtninge, Invandrere og Integration

1 styrelser (1 amet)

■ Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

4 direktaterog institutioner (4 direktoraati ja institutsiooni)

■ Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling

Adskillige styrelser og institutioner, Forskningscenter Risø og Statens uddannelsesbygninger
(mitu ametit ja institutsiooni, sealhulgas Riiklik Risoe Laboratoorium ja Taani Riiklik Teadus-
ja Hariduskeskus)

■ Skatteministeriet

1 styrelser og institutioner (1 amet ja mitu institutsiooni)

■ Velfærdsministeriet

3 styrelser og institutioner (3 ametit ja mitu institutsiooni)

■ Transportministeriet

7 styrelser og institutioner, herunder Øresundsbrosortiet (7 ametit ja institutsiooni, sealhulgas Øresundsbrosortiet)

■ Undervisningsministeriet

3 styrelser, 4 undervisningsinstitutioner og 5 andre institutioner (3 ametit, 4 haridusasutust, 5 muud institutsiooni)

■ Økonomi- og Erhvervsministeriet

Adskilligestyrelser og institutioner (mitu ametit ja institutsiooni)

■ Klima- og Energiministeriet

3 styrelse og institutioner (3 ametit ja institutsiooni)

Saksamaa

- Auswärtiges Amt
- Bundeskanzleramt
- Bundesministerium für Arbeit und Soziales
- Bundesministerium für Bildung und Forschung
- Bundesministerium für Ernährung, Landwirtschaft und Verbraucherschutz
- Bundesministerium der Finanzen
- Bundesministerium des Innern (ainult tsiviilkaubad)
- Bundesministerium für Gesundheit
- Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend

- Bundesministerium der Justiz
- Bundesministerium für Verkehr, Bau und Stadtentwicklung
- Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie
- Bundesministerium für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung
- Bundesministerium der Verteidigung (mittesõjalise otstarbega kaubad)
- Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit

Eesti

- Vabariigi Presidendi Kantslei;
- Eesti Vabariigi Riigikogu;
- Eesti Vabariigi Riigikohus;
- Riigikontroll;
- Õiguskantsler;
- Riigikantselei;
- Rahvusarhiiv;

- Haridus- ja Teadusministeerium;
- Justiitsministeerium;
- Kaitseministeerium;
- Keskkonnaministeerium;
- Kultuuriministeerium;
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium;
- Põllumajandusministeerium;
- Rahandusministeerium;
- Siseministeerium;
- Sotsiaalministeerium;
- Välisministeerium;
- Keeleinspeksioon;

- Riigiprokuratuur;
- Teabeamet;
- Maa-amet;
- Keskkonnainspeksioon;
- Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskus;
- Muinsuskaitseamet;
- Patendiamet;
- Tarbijakaitseamet;
- Riigihangete Amet;
- Taimetoodangu Inspeksioon;
- Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet;
- Veterinaar- ja Toiduamet
- Konkurentsiamet;

- Maksu –ja Tolliamet;
- Statistikaamet;
- Kaitsepolitseiamet;
- Kodakondsus- ja Migratsiooniamet;
- Piirivalveamet;
- Politseiamet;
- Eesti Kohtuekspertiisi Instituut;
- Keskkriminaalpolitsei;
- Päästeamet;
- Andmekaitse Inspeksioon;
- Ravimiamet;

- Sotsiaalkindlustusamet;
- Tööturuamet;
- Tervishoiuamet;
- Tervisekaitseinspeksioon;
- Tööinspeksioon;
- Lennuamet;
- Maanteeamet;
- Veeteede Amet;
- Julgestuspolitsei;
- Kaitseressursside Amet;
- Kaitseväge Logistikakeskus;
- Tehnilise Järelevalve Amet.

Iirimaa

- President's Establishment
- Houses of the Oireachtas – [parlament]
- Department of the Taoiseach – [peaminister]
- Central Statistics Office
- Department of Finance
- Office of the Comptroller and Auditor General
- Office of the Revenue Commissioners
- Office of Public Works
- State Laboratory
- Office of the Attorney General
- Office of the Director of Public Prosecutions
- Valuation Office

- Office of the Commission for Public Service Appointments
- Public Appointments Service
- Office of the Ombudsman
- Chief State Solicitor's Office
- Department of Justice, Equality and Law Reform
- Courts Service
- Prisons Service
- Office of the Commissioners of Charitable Donations and Bequests
- Department of the Environment, Heritage and Local Government
- Department of Education and Science
- Department of Communications, Energy and Natural Resources
- Department of Agriculture, Fisheries and Food
- Department of Transport

- Department of Health and Children
- Department of Enterprise, Trade and Employment
- Department of Arts, Sports and Tourism
- Department of Defence
- Department of Foreign Affairs
- Department of Social and Family Affairs
- Department of Community, Rural and Gaeltacht - [Gaelic speaking regions] Affairs
- Arts Council
- National Gallery.

Kreeka

- Υπουργείο Εσωτερικών;
- Υπουργείο Εξωτερικών;
- Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών;
- Υπουργείο Ανάπτυξης;
- Υπουργείο Δικαιοσύνης;
- Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων;
- Υπουργείο Πολιτισμού;
- Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης;
- Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων;
- Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας;
- Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών;
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων;
- Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής;
- Υπουργείο Μακεδονίας- Θράκης;

- Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας;
- Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης;
- Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς;
- Γενική Γραμματεία Ισότητας;
- Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων;
- Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού;
- Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας;
- Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας;
- Γενική Γραμματεία Αθλητισμού;
- Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων;
- Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος;
- Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Φροντίδας;
- Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας;

- Εθνικό Τυπογραφείο;
- Γενικό Χημείο του Κράτους;
- Ταμείο Εθνικής Οδοποιίας;
- Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών;
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης;
- Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης;
- Πανεπιστήμιο Αιγαίου;
- Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων;
- Πανεπιστήμιο Πατρών;
- Πανεπιστήμιο Μακεδονίας;
- Πολυτεχνείο Κρήτης;
- Σιβιτανίδειος Δημόσια Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων;
- Αιγινήτειο Νοσοκομείο;

- Αρεταίειο Νοσοκομείο;
- Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης;
- Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού;
- Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων;
- Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων;
- Γενικό Επιτελείο Στρατού;
- Γενικό Επιτελείο Ναυτικού;
- Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας;
- Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας;
- Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων;
- Υπουργείο Εθνικής Άμυνας;
- Γενική Γραμματεία Εμπορίου.

Hispaania

- Presidencia de Gobierno
- Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación
- Ministerio de Justicia
- Ministerio de Defensa
- Ministerio de Economía y Hacienda
- Ministerio del Interior
- Ministerio de Fomento
- Ministerio de Educación, Política Social y Deportes
- Ministerio de Industria, Turismo y Comercio
- Ministerio de Trabajo e Inmigración

- Ministerio de la Presidencia
- Ministerio de Administraciones Públicas
- Ministerio de Cultura
- Ministerio de Sanidad y Consumo
- Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino
- Ministerio de Vivienda
- Ministerio de Ciencia e Innovación
- Ministerio de Igualdad

Prantsusmaa

1. Ministeeriumid

- Services du Premier ministre
- Ministère chargé de la santé, de la jeunesse et des sports
- Ministère chargé de l'intérieur, de l'outre-mer et des collectivités territoriales
- Ministère chargé de la justice
- Ministère chargé de la défense
- Ministère chargé des affaires étrangères et européennes
- Ministère chargé de l'éducation nationale
- Ministère chargé de l'économie, des finances et de l'emploi
- Secrétariat d'Etat aux transports
- Secrétariat d'Etat aux entreprises et au commerce extérieur

- Ministère chargé du travail, des relations sociales et de la solidarité
- Ministère chargé de la culture et de la communication
- Ministère chargé du budget, des comptes publics et de la fonction publique
- Ministère chargé de l'agriculture et de la pêche
- Ministère chargé de l'enseignement supérieur et de la recherche
- Ministère chargé de l'écologie, du développement et de l'aménagement durables
- Secrétariat d'Etat à la fonction publique
- Ministère chargé du logement et de la ville

- Secrétariat d'Etat à la coopération et à la francophonie
- Secrétariat d'Etat à l'outre-mer
- Secrétariat d'Etat à la jeunesse, des sports et de la vie associative
- Secrétariat d'Etat aux anciens combattants
- Ministère chargé de l'immigration, de l'intégration, de l'identité nationale et du co-développement
- Secrétariat d'Etat en charge de la prospective et de l'évaluation des politiques publiques
- Secrétariat d'Etat aux affaires européennes,
- Secrétariat d'Etat aux affaires étrangères et aux droits de l'homme
- Secrétariat d'Etat à la consommation et au tourisme
- Secrétariat d'Etat à la politique de la ville
- Secrétariat d'Etat à la solidarité

- Secrétariat d'Etat en charge de l'industrie et de la consommation
- Secrétariat d'Etat en charge de l'emploi
- Secrétariat d'Etat en charge du commerce, de l'artisanat, des PME, du tourisme et des services
- Secrétariat d'Etat en charge de l'écologie
- Secrétariat d'Etat en charge du développement de la région-capitale
- Secrétariat d'Etat en charge de l'aménagement du territoire

2. Institutsioonid, sõltumatud asutused ja kohtud

- Présidence de la République
- Assemblée Nationale
- Sénat
- Conseil constitutionnel
- Conseil économique et social
- Conseil supérieur de la magistrature

- Agence française contre le dopage
- Autorité de contrôle des assurances et des mutuelles
- Autorité de contrôle des nuisances sonores aéroportuaires
- Autorité de régulation des communications électroniques et des postes
- Autorité de sûreté nucléaire
- Autorité indépendante des marchés financiers
- Comité national d'évaluation des établissements publics à caractère scientifique, culturel et professionnel
- Commission d'accès aux documents administratifs
- Commission consultative du secret de la défense nationale

- Commission nationale des comptes de campagne et des financements politiques
- Commission nationale de contrôle des interceptions de sécurité
- Commission nationale de déontologie de la sécurité
- Commission nationale du débat public
- Commission nationale de l'informatique et des libertés
- Commission des participations et des transferts
- Commission de régulation de l'énergie
- Commission de la sécurité des consommateurs
- Commission des sondages
- Commission de la transparence financière de la vie politique

- Conseil de la concurrence
- Conseil des ventes volontaires de meubles aux enchères publiques
- Conseil supérieur de l’audiovisuel
- Défenseur des enfants
- Haute autorité de lutte contre les discriminations et pour l’égalité
- Haute autorité de santé
- Médiateur de la République
- Cour de justice de la République
- Tribunal des Conflits
- Conseil d’Etat

- Cours administratives d'appel
- Tribunaux administratifs
- Cour des Comptes
- Chambres régionales des Comptes
- Cours et tribunaux de l'ordre judiciaire (Cour de Cassation, Cours d'Appel, Tribunaux d'instance et Tribunaux de grande instance)

3. Riigiasutused

- Académie de France à Rome
- Académie de marine
- Académie des sciences d'outre-mer
- Académie des technologies
- Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS)
- Agence de biomédecine

- Agence pour l'enseignement du français à l'étranger
- Agence française de sécurité sanitaire des aliments
- Agence française de sécurité sanitaire de l'environnement et du travail
- Agence Nationale pour la cohésion sociale et l'égalité des chances
- Agence nationale pour la garantie des droits des mineurs
- Agences de l'eau
- Agence Nationale de l'Accueil des Etrangers et des migrations
- Agence nationale pour l'amélioration des conditions de travail (ANACT)
- Agence nationale pour l'amélioration de l'habitat (ANAH)
- Agence Nationale pour la Cohésion Sociale et l'Egalité des Chances
- Agence nationale pour l'indemnisation des français d'outre-mer (ANIFOM)

- Assemblée permanente des chambres d'agriculture (APCA)
- Bibliothèque publique d'information
- Bibliothèque nationale de France
- Bibliothèque nationale et universitaire de Strasbourg
- Caisse des Dépôts et Consignations
- Caisse nationale des autoroutes (CNA)
- Caisse nationale militaire de sécurité sociale (CNMSS)
- Caisse de garantie du logement locatif social
- Casa de Velasquez
- Centre d'enseignement zootechnique
- Centre d'études de l'emploi

- Centre d'études supérieures de la sécurité sociale
- Centres de formation professionnelle et de promotion agricole
- Centre hospitalier des Quinze-Vingts
- Centre international d'études supérieures en sciences agronomiques (Montpellier Sup Agro)
- Centre des liaisons européennes et internationales de sécurité sociale
- Centre des Monuments Nationaux
- Centre national d'art et de culture Georges Pompidou
- Centre national des arts plastiques
- Centre national de la cinématographie
- Centre National d'Etudes et d'expérimentation du machinisme agricole, du génie rural, des eaux et des forêts (CEMAGREF)
- Centre national du livre

- Centre national de documentation pédagogique
- Centre national des œuvres universitaires et scolaires (CNOUS)
- Centre national professionnel de la propriété forestière
- Centre National de la Recherche Scientifique (C.N.R.S)
- Centres d'éducation populaire et de sport (CREPS)
- Centres régionaux des œuvres universitaires (CROUS)
- Collège de France
- Conservatoire de l'espace littoral et des rivages lacustres
- Conservatoire National des Arts et Métiers
- Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Paris
- Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Lyon
- Conservatoire national supérieur d'art dramatique

- Ecole centrale de Lille
- Ecole centrale de Lyon
- École centrale des arts et manufactures
- École française d'archéologie d'Athènes
- École française d'Extrême-Orient
- École française de Rome
- École des hautes études en sciences sociales
- Ecole du Louvre
- École nationale d'administration
- École nationale de l'aviation civile (ENAC)
- École nationale des Chartes
- École nationale d'équitation

- École Nationale du Génie de l'Eau et de l'environnement de Strasbourg
- Écoles nationales d'ingénieurs
- École nationale d'ingénieurs des industries des techniques agricoles et alimentaires de Nantes
- Écoles nationales d'ingénieurs des travaux agricoles
- École nationale de la magistrature
- Écoles nationales de la marine marchande
- École nationale de la santé publique (ENSP)
- École nationale de ski et d'alpinisme
- École nationale supérieure des arts décoratifs
- École nationale supérieure des arts et techniques du théâtre
- École nationale supérieure des arts et industries textiles Roubaix

- Écoles nationales supérieures d'arts et métiers
- École nationale supérieure des beaux-arts
- École nationale supérieure de céramique industrielle
- École nationale supérieure de l'électronique et de ses applications (ENSEA)
- Ecole nationale supérieure du paysage de Versailles
- Ecole Nationale Supérieure des Sciences de l'information et des bibliothécaires
- Ecole nationale supérieure de la sécurité sociale
- Écoles nationales vétérinaires
- École nationale de voile
- Écoles normales supérieures
- École polytechnique

- École technique professionnelle agricole et forestière de Meymac (Corrèze)
- École de sylviculture Crogny (Aube)
- École de viticulture et d'œnologie de la Tour- Blanche (Gironde)
- École de viticulture - Avize (Marne)
- Etablissement national d'enseignement agronomique de Dijon
- Établissement national des invalides de la marine (ENIM)
- Établissement national de bienfaisance Koenigswarter
- Établissement public du musée et du domaine national de Versailles
- Fondation Carnegie
- Fondation Singer-Polignac
- Haras nationaux

- Hôpital national de Saint-Maurice
- Institut des hautes études pour la science et la technologie
- Institut français d'archéologie orientale du Caire
- Institut géographique national
- Institut National de l'origine et de la qualité
- Institut national des hautes études de sécurité
- Institut de veille sanitaire
- Institut National d'enseignement supérieur et de recherche agronomique et agroalimentaire de Rennes
- Institut National d'Etudes Démographiques (I.N.E.D)
- Institut National d'Horticulture

- Institut National de la jeunesse et de l'éducation populaire
- Institut national des jeunes aveugles - Paris
- Institut national des jeunes sourds - Bordeaux
- Institut national des jeunes sourds - Chambéry
- Institut national des jeunes sourds - Metz
- Institut national des jeunes sourds - Paris
- Institut national de physique nucléaire et de physique des particules (I.N.P.N.P.P)
- Institut national de la propriété industrielle
- Institut National de la Recherche Agronomique (I.N.R.A)
- Institut National de la Recherche Pédagogique (I.N.R.P)
- Institut National de la Santé et de la Recherche Médicale (I.N.S.E.R.M)

- Institut national d'histoire de l'art (I.N.H.A.)
- Institut national de recherches archéologiques préventives
- Institut National des Sciences de l'Univers
- Institut National des Sports et de l'Education Physique
- Institut national supérieur de formation et de recherche pour l'éducation des jeunes handicapés et les enseignements inadaptés
- Instituts nationaux polytechniques
- Instituts nationaux des sciences appliquées
- Institut national de recherche en informatique et en automatique (INRIA)
- Institut national de recherche sur les transports et leur sécurité (INRETS)
- Institut de Recherche pour le Développement
- Instituts régionaux d'administration
- Institut des Sciences et des Industries du vivant et de l'environnement (Agro Paris Tech)
- Institut supérieur de mécanique de Paris
- Institut Universitaires de Formation des Maîtres

- Musée de l'armée
- Musée Gustave-Moreau
- Musée national de la marine
- Musée national J.-J.-Henner
- Musée du Louvre
- Musée du Quai Branly
- Muséum National d'Histoire Naturelle
- Musée Auguste-Rodin
- Observatoire de Paris

- Office français de protection des réfugiés et apatrides
- Office National des Anciens Combattants et des Victimes de Guerre (ONAC)
- Office national de la chasse et de la faune sauvage
- Office National de l'eau et des milieux aquatiques
- Office national d'information sur les enseignements et les professions (ONISEP)
- Office universitaire et culturel français pour l'Algérie
- Ordre national de la Légion d'honneur
- Palais de la découverte
- Parcs nationaux
- Universités

4. Muud riigiasutused

■ Union des groupements d'achats publics (UGAP)

■ Agence Nationale pour l'emploi (A.N.P.E)

■ Caisse Nationale des Allocations Familiales (CNAF)

■ Caisse Nationale d'Assurance Maladie des Travailleurs Salariés (CNAMS)

■ Caisse Nationale d'Assurance-Vieillesse des Travailleurs Salariés (CNAVTS)

Horvaatia

Hrvatski sabor

Predsjednik Republike Hrvatske

Ured predsjednika Republike Hrvatske

Ured predsjednika Republike Hrvatske po prestanku obnašanja dužnosti

Vlada Republike Hrvatske

uredi Vlade Republike Hrvatske

Ministarstvo gospodarstva

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije

Ministarstvo financija

Ministarstvo obrane

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova

Ministarstvo unutarnjih poslova

Ministarstvo pravosuđa

Ministarstvo uprave

Ministarstvo poduzetništva i obrta

Ministarstvo rada i mirovinskog sustava

Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture

Ministarstvo poljoprivrede

Ministarstvo turizma

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode

Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja

Ministarstvo branitelja

Ministarstvo socijalne politike i mladih

Ministarstvo zdravlja

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

Ministarstvo kulture

državne upravne organizacije

uredi državne uprave u županijama

Ustavni sud Republike Hrvatske

Vrhovni sud Republike Hrvatske

sudovi

Državno sudbeno vijeće

državna odvjetništva

Državnoodvjetničko vijeće

pravobraniteljstva

Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave

Hrvatska narodna banka

državne agencije i uredi

Državni ured za reviziju

Italia

Hankeid korraldavad asutused

Presidenza del Consiglio dei Ministri

Ministero degli Affari Esteri

Ministero dell'Interno

Ministero della Giustizia e Uffici giudiziari (esclusi i giudici di pace)

Ministero della Difesa

- Ministero dell'Economia e delle Finanze
- Ministero dello Sviluppo Economico
- Ministero delle Politiche Agricole, Alimentari e Forestali
- Ministero dell'Ambiente, Tutela del Territorio e del Mare
- Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti
- Ministero del Lavoro, della Salute e delle Politiche Sociali
- Ministero dell'Istruzione, Università e Ricerca
- Ministero per i Beni e le Attività culturali, comprensivo delle sue articolazioni periferiche
- Muud riigiasutused
- CONSIP (Concessionaria Servizi Informatici Pubblici)

Küpros

■ Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο

■ Γραφείο Συντονιστή Εναρμόνισης

■ Υπουργικό Συμβούλιο

■ Βουλή των Αντιπροσώπων

■ Δικαστική Υπηρεσία

■ Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας

■ Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας

■ Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας

■ Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας

■ Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως

- Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού
- Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου
- Γραφείο Προγραμματισμού
- Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας
- Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα
- Γραφείο Εφόρου Δημοσίων Ενισχύσεων
- Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών
- Υπηρεσία Εποπτείας και Ανάπτυξης Συνεργατικών Εταιρειών
- Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων
- Υπουργείο Άμυνας

■ Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος

■ Τμήμα Γεωργίας

■ Κτηνιατρικές Υπηρεσίες

■ Τμήμα Δασών

■ Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων

■ Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης

■ Μετεωρολογική Υπηρεσία

■ Τμήμα Αναδασμού

■ Υπηρεσία Μεταλλείων

■ Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών

■ Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών

■ Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως

■ Αστυνομία

■ Πυροσβεστική Υπηρεσία Κύπρου

■ Τμήμα Φυλακών

■ Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού

■ Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη

■ Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

■ Τμήμα Εργασίας

■ Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων

■ Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας

■ Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου

■ Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου

■ Ανώτερο Τεχνολογικό Ινστιτούτο

■ Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας

■ Τμήμα Εργασιακών Σχέσεων

■ Υπουργείο Εσωτερικών

■ Επαρχιακές Διοικήσεις

■ Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως

■ Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μεταναστεύσεως

■ Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας

■ Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

■ Πολιτική Άμυνα

■ Υπηρεσία Μέρимνας και Αποκαταστάσεων Εκτοπισθέντων

■ Υπηρεσία Ασύλου

■ Υπουργείο Εξωτερικών

■ Υπουργείο Οικονομικών

■ Τελωνεία

■ Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων

■ Στατιστική Υπηρεσία

■ Τμήμα Κρατικών Αγορών και Προμηθειών

■ Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού

■ Κυβερνητικό Τυπογραφείο

■ Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής

■ Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

■ Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων

■ Τμήμα Δημοσίων Έργων

■ Τμήμα Αρχαιοτήτων

■ Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας

■ Τμήμα Εμπορικής Ναυτιλίας

■ Τμήμα Οδικών Μεταφορών

■ Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών

■ Τμήμα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών

■ Υπουργείο Υγείας

■ Φαρμακευτικές Υπηρεσίες

■ Γενικό Χημείο

■ Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας

■ Οδοντιατρικές Υπηρεσίες

■ Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας

Lāti

☐ Ministereeriumid, eriuēlesannetega ministeeriumide sekretariaadid ja nende allasutused

■ Aizsardzības ministrija un tās padotībā esošās iestādes

■ Ārlietu ministrija un tas padotībā esošās iestādes

■ Bērnu un ģimenes lietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes

■ Ekonomikas ministrija un tās padotībā esošās iestādes

■ Finanšu ministrija un tās padotībā esošās iestādes

■ Iekšlietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes

■ Izglītības un zinātnes ministrija un tās padotībā esošās iestādes

■ Kultūras ministrija un tas padotībā esošās iestādes

■ Labklājības ministrija un tās padotībā esošās iestādes

■ Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes

■ Satiksmes ministrija un tās padotībā esošās iestādes

■ Tieslietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes

- Veselības ministrija un tās padotībā esošās iestādes
- Vides ministrija un tās padotībā esošās iestādes
- Zemkopības ministrija un tās padotībā esošās iestādes
- Īpašu uzdevumu ministra sekretariāti un to padotībā esošās iestādes
- Satversmes aizsardzības birojs
- ☐ Muud riigiasutused
- Augstākā tiesa
- Centrālā vēlēšanu komisija
- Finanšu un kapitāla tirgus komisija
- Latvijas Banka
- Prokuratūra un tās pārraudzībā esošās iestādes
- Saeimas kanceleja un tās padotībā esošās iestādes
- Satversmes tiesa

- Valsts kanceleja un tās padotībā esošās iestādes
- Valsts kontrole
- Valsts prezidenta kanceleja
- Tiesībsarga birojs
- Nacionālā radio un televīzijas padome
- Citas valsts iestādes, kuras nav ministriju padotībā (ministeeriumide alluvusse mittekuuluvad muud riigiasutused)

Leedu

■ Prezidentūros kanceliarija

■ Seimo kanceliarija

■ Institutsioonid, millel on aruandekohustus parlamendi (Seimas) ees: ■ Lietuvos mokslo taryba;

■ Seimo kontrolierių įstaiga;

■ Valstybės kontrolė;

■ Specialiųjų tyrimų tarnyba;

■ Valstybės saugumo departamentas;

■ Konkurencijos taryba;

■ Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras;

■ Vertybinių popierių komisija;

- Ryšių reguliavimo tarnyba;
 - Nacionalinė sveikatos taryba;
 - Etninės kultūros globos taryba;
 - Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba;
 - Valstybinė kultūros paveldo komisija;
 - Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga;
 - Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija;
 - Valstybinė lietuvių kalbos komisija;
 - Vyriausioji rinkimų komisija;
 - Vyriausioji tarnybinės etikos komisija;
 - Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba.
- Vyriausybės kanceliarija

■ Institutsioonid, millel on aruandekohustus valitsuse (Vyriausybė) ees:

- Ginklų fondas;
- Informacinės visuomenės plėtros komitetas;
- Kūno kultūros ir sporto departamentas;
- Lietuvos archyvų departamentas;
- Mokestinių ginčų komisija;
- Statistikos departamentas;
- Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas;
- Valstybinė tabako ir alkoholio kontrolės tarnyba;
- Viešųjų pirkimų tarnyba;
- Narkotikų kontrolės departamentas;
- Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija;

- Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija;
- Valstybinė lošimų priežiūros komisija;
- Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba;
- Vyriausioji administracinių ginčų komisija;
- Draudimo priežiūros komisija;
- Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas;
- Lietuvių grįžimo į Tėvynę informacijos centras.

■ Konstitucinis Teismas

■ Lietuvos bankas

■ Aplinkos ministerija

■ Keskonnaministeeriumi (Aplinkos ministerija) allasutused:

- Generalinė miškų urėdija;
- Lietuvos geologijos tarnyba;

- Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba;
 - Lietuvos standartizacijos departamentas;
 - Nacionalinis akreditacijos biuras;
 - Valstybinė metrologijos tarnyba;
 - Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba;
 - Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija.
- Finansų ministerija
- Rahandusministeeriumi (Finansų ministerija) allasutused:
- Maitinės departamentas;
 - Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyba;
 - Valstybinė mokesčių inspekcija;
 - Finansų ministerijos mokymo centras.
- Krašto apsaugos ministerija

■ Kaitseministeeriumi (Krašto apsaugos ministerija) allasutused:

- Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas;
- Centralizuota finansų ir turto tarnyba;
- Karo prievolės administravimo tarnyba;
- Krašto apsaugos archyvas;
- Krizių valdymo centras;
- Mobilizacijos departamentas;
- Ryšių ir informacinių sistemų tarnyba;
- Infrastruktūros plėtros departamentas;
- Valstybinis pilietinio pasipriešinimo rengimo centras.

■ Lietuvos kariuomenė

■ Krašto apsaugos sistemos kariniai vienetai ir tarnybos

■ Kultūros ministerija

■ Kultuuriministeriumi (Kultūros ministerija) allasutused:

■ Kultūros paveldo departamentas;

■ Valstybinė kalbos inspekcija.

■ Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

■ Sotsiaalkindlustus- ja tööhõiveministeriumi (Socialinės apsaugos ir darbo ministerija)
allasutused:

■ Garantinio fondo administracija;

■ Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba;

■ Lietuvos darbo birža;

■ Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba;

■ Trišalės tarybos sekretoriatas;

■ Socialinių paslaugų priežiūros departamentas;

- Darbo inspekcija;
 - Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba;
 - Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba;
 - Ginčų komisija;
 - Techninės pagalbos neįgaliesiems centras;
 - Neįgaliųjų reikalų departamentas.
- Susisiekimo ministerija
- Transpordi- ja sideministeeriumi (Susisiekimo ministerija) allasutused:
- Lietuvos automobilių kelių direkcija;
 - Valstybinė geležinkelio inspekcija;
 - Valstybinė kelių transporto inspekcija;
 - Pasienio kontrolės punktų direkcija.

■ Sveikatos apsaugos ministerija

■ Tervishoiuiministeeriumi (Sveikatos apsaugos ministerija) allasutused:

■ Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba;

■ Valstybinė ligonių kasa;

■ Valstybinė medicininio audito inspekcija;

■ Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba;

■ Valstybinė teismo psichiatrijos ir narkologijos tarnyba;

■ Valstybinė visuomenės sveikatos priežiūros tarnyba;

■ Farmacijos departamentas;

■ Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centras;

■ Lietuvos bioetikos komitetas;

■ Radiacinės saugos centras.

■ Švietimo ir mokslo ministerija

■ Haridus- ja Teadusministeeriumi (Švietimo ir mokslo ministerija) allasutused:

■ Nacionalinis egzaminų centras;

■ Studijų kokybės vertinimo centras.

■ Teisingumo ministerija

■ Justiitsministeeriumi (Teisingumo ministerija) allasutused:

■ Kalėjų departamentas;

■ Nacionalinė vartotojų teisių apsaugos taryba;

■ Europos teisės departamentas

■ Ūkio ministerija

■ Majandusministeeriumi (Ūkio ministerija) allasutused:

■ Įmonių bankroto valdymo departamentas;

■ Valstybinė energetikos inspekcija;

■ Valstybinė ne maisto produktų inspekcija;

■ Valstybinis turizmo departamentas.

■ Užsienio reikalų ministerija

■ Diplomatinės atstovybės ir konsulinės įstaigos užsienyje bei atstovybės prie tarptautinių organizacijų

■ Vidaus reikalų ministerija

■ Siseministeriumi (Vidaus reikalų ministerija) allasutused:

■ Asmens dokumentų išrašymo centras;

■ Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba;

■ Gyventojų registro tarnyba;

■ Policijos departamentas;

■ Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas;

■ Turto valdymo ir ūkio departamentas;

■ Vadovybės apsaugos departamentas;

- Valstybės sienos apsaugos tarnyba;
- Valstybės tarnybos departamentas;
- Informatikos ir ryšių departamentas;
- Migracijos departamentas;
- Sveikatos priežiūros tarnyba;
- Bendrasis pagalbos centras.

■ Žemės ūkio ministerija

■ Põllumajandusministeeriumi (Žemės ūkio ministerija) allasutused:

- Nacionalinė mokėjimo agentūra;
- Nacionalinė žemės tarnyba;
- Valstybinė augalų apsaugos tarnyba;
- Valstybinė gyvulių veislininkystės priežiūros tarnyba;
- Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba;
- Žuvininkystės departamentas

■ Teismai [kohtud]:

- Lietuvos Aukščiausiasis Teismas;
- Lietuvos apeliacinis teismas;
- Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas;
- apygardų teismai;
- apygardų administraciniai teismai;
- apylinkių teismai;
- Nacionalinė teismų administracija

■ Generalinė prokuratūra

■ Muud avaliku halduse keskasutused (institucijos [institutsioonid], [staigos [asutused], tarnybos [ametid]):

- Aplinkos apsaugos agentūra;
- Valstybinė aplinkos apsaugos inspekcija;
- Aplinkos projektų valdymo agentūra;
- Miško genetinių išteklių, sėklų ir sodmenų tarnyba;

- Miško sanitarinės apsaugos tarnyba;
- Valstybinė miškotvarkos tarnyba;
- Nacionalinis visuomenės sveikatos tyrimų centras;
- Lietuvos AIDS centras;
- Nacionalinis organų transplantacijos biuras;
- Valstybinis patologijos centras;
- Valstybinis psichikos sveikatos centras;
- Lietuvos sveikatos informacijos centras;
- Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centras;
- Valstybinis aplinkos sveikatos centras;
- Respublikinis mitybos centras;
- Užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės centras;
- Trakų visuomenės sveikatos priežiūros ir specialistų tobulinimosi centras;
- Visuomenės sveikatos ugdymo centras;

- Muitinės kriminalinė tarnyba;
- Muitinės informacinių sistemų centras;
- Muitinės laboratorija;
- Muitinės mokymo centras;
- Valstybinis patentų biuras;
- Lietuvos teismo ekspertizės centras;
- Centrinė hipotekos įstaiga;
- Lietuvos metrologijos inspekcija;
- Civilinės aviacijos administracija;
- Lietuvos saugios laivybos administracija;
- Transporto investicijų direkcija;
- Valstybinė vidaus vandenų laivybos inspekcija;
- Pabėgėlių priėmimo centras

Luksemburg

- Ministère d'Etat
- Ministère des Affaires Etrangères et de l'Immigration
- Ministère de l'Agriculture, de la Viticulture et du Développement Rural
- Ministère des Classes moyennes, du Tourisme et du Logement
- Ministère de la Culture, de l'Enseignement Supérieur et de la Recherche
- Ministère de l'Economie et du Commerce extérieur
- Ministère de l'Education nationale et de la Formation professionnelle
- Ministère de l'Egalité des chances
- Ministère de l'Environnement
- Ministère de la Famille et de l'Intégration
- Ministère des Finances

■ Ministère de la Fonction publique et de la Réforme administrative

■ Ministère de l'Intérieur et de l'Aménagement du territoire

■ Ministère de la Justice

■ Ministère de la Santé

■ Ministère de la Sécurité sociale

■ Ministère des Transports

■ Ministère du Travail et de l'Emploi

■ Ministère des Travaux publics

Ungari

■ Egészségügyi Minisztérium

■ Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium

■ Gazdasági és Közlekedési Minisztérium

■ Honvédelmi Minisztérium

- Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium
- Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium
- Külügyminisztérium
- Miniszterelnöki Hivatal
- Oktatási és Kulturális Minisztérium
- Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium
- Pénzügyminisztérium
- Szociális és Munkaügyi Minisztérium
- Központi Szolgáltatási Főigazgatóság

Malta

- Uffiċċju tal-Prim Ministru (Office of the Prime Minister)
- Ministeru għall-Familja u Solidarjeta' Soċjali (Ministry for the Family and Social Solidarity)
- Ministeru ta' l-Edukazzjoni Zghazagh u Impjieg (Ministry for Education Youth and Employment)
- Ministeru tal-Finanzi (Ministry of Finance)
- Ministeru tar-Riżorsi u l-Infrastruttura (Ministry for Resources and Infrastructure)
- Ministeru tat-Turiżmu u Kultura (Ministry for Tourism and Culture)
- Ministeru tal-Ġustizzja u l-Intern (Ministry for Justice and Home Affairs)
- Ministeru għall-Affarijiet Rurali u l-Ambjent (Ministry for Rural Affairs and the Environment)
- Ministeru għal Għawdex (Ministry for Gozo)

■ Ministeru tas-Sahha, l-Anzjani u Kura fil-Kommunita' (Ministry of Health, the Elderly and Community Care)

■ Ministeru ta' l-Affarijiet Barranin (Ministry of Foreign Affairs)

■ Ministeru għall-Investimenti, Industrija u Teknologija ta' Informazzjoni (Ministry for Investment, Industry and Information Technology)

■ Ministeru għall-Kompetittivà u Komunikazzjoni (Ministry for Competitiveness and Communications)

■ Ministeru għall-Iżvilupp Urban u Toroq (Ministry for Urban Development and Roads)

Madalmaad

■ Ministerie van Algemene Zaken

■ Bestuursdepartement

■ Bureau van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid

■ Rijksvoorlichtingsdienst

■ Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

■ Bestuursdepartement

■ Centrale Archiefselectiedienst (CAS)

■ Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD)

■ Agentschap Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten (BPR)

■ Agentschap Korps Landelijke Politiediensten

■ Ministerie van Buitenlandse Zaken

■ Directoraat-generaal Regiobeleid en Consulaire Zaken (DGRC)

■ Directoraat-generaal Politieke Zaken (DGPZ)

■ Directoraat-generaal Internationale Samenwerking (DGIS)

■ Directoraat-generaal Europese Samenwerking (DGES)

■ Centrum tot Bevordering van de Import uit Ontwikkelingslanden (CBI)

■ Centrale diensten ressorterend onder S/PlvS (kantslerile ja asekantslerile alluvad tugitalitused)

■ Buitenlandse Posten (ieder afzonderlijk)

■ Ministerie van Defensie - (Kaitseministeerium)

■ Bestuursdepartement

■ Commando Diensten Centra (CDC)

■ Defensie Telematica Organisatie (DTO)

- Centrale directie van de Defensie Vastgoed Dienst
- De afzonderlijke regionale directies van de Defensie Vastgoed Dienst
- Defensie Materieel Organisatie (DMO)
- Landelijk Bevoorradingsbedrijf van de Defensie Materieel Organisatie
- Logistiek Centrum van de Defensie Materieel Organisatie
- Marinebedrijf van de Defensie Materieel Organisatie
- Defensie Pijpleiding Organisatie (DPO)
- Ministerie van Economische Zaken
 - Bestuursdepartement
 - Centraal Planbureau (CPB)
 - SenterNovem
 - Staatstoezicht op de Mijnen (SodM)
 - Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa)
 - Economische Voorlichtingsdienst (EVD)

- Agentschap Telecom
- Kenniscentrum Professioneel & Innovatief Aanbesteden, Netwerk voor Overheidsopdrachtgevers (PIANOO)
- Regiebureau Inkoop Rijksoverheid
- Octrooiencentrum Nederland
- Consumentenautoriteit
- Ministerie van Financiën
 - Bestuursdepartement
 - Belastingdienst Automatiseringscentrum
 - Belastingdienst
 - de afzonderlijke Directies der Rijksbelastingen (Maksu- ja Tolliameti erinevad osakonnad kogu Madalmaades)
 - Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (sealhulgas Economische Controle dienst (ECD))
 - Belastingdienst Opleidingen
 - Dienst der Domeinen

■ Ministerie van Justitie

■ Bestuursdepartement

■ Dienst Justitiële Inrichtingen

■ Raad voor de Kinderbescherming

■ Centraal Justitie Incasso Bureau

■ Openbaar Ministerie

■ Immigratie en Naturalisatiedienst

■ Nederlands Forensisch Instituut

■ Dienst Terugkeer & Vertrek

■ Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

■ Bestuursdepartement

■ Dienst Regelingen (DR)

■ Agentschap Plantenziektenkundige Dienst (PD)

- Algemene Inspectiedienst (AID)
- Dienst Landelijk Gebied (DLG)
- Voedsel en Waren Autoriteit (VWA)
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
 - Bestuursdepartement
 - Inspectie van het Onderwijs
 - Erfgoedinspectie
 - Centrale Financiën Instellingen
 - Nationaal Archief
 - Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid
 - Onderwijsraad
 - Raad voor Cultuur

■ Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

■ Bestuursdepartement

■ Inspectie Werk en Inkomen

■ Agentschap SZW

■ Ministerie van Verkeer en Waterstaat

■ Bestuursdepartement

■ Directoraat-Generaal Transport en Luchtvaart

■ Directoraat-generaal Personenvervoer

■ Directoraat-generaal Water

■ Centrale diensten (kesktahtused)

■ Shared services Organisatie Verkeer en Watersaat

■ Koninklijke Nederlandse Meteorologisch Instituut KNMI

■ Rijkswaterstaat, Bestuur

■ De afzonderlijke regionale Diensten van Rijkswaterstaat (Riiklike Ehitustööde ja Veemajanduse Peadirektoraadi kõik kohalikud talitused)

■ De afzonderlijke specialistische diensten van Rijkswaterstaat (Riiklike Ehitustööde ja Veemajanduse Peadirektoraadi kõik spetsialiseerunud talitused)

■ Adviesdienst Geo-Informatie en ICT

■ Adviesdienst Verkeer en Vervoer (AVV)

■ Bouwdienst

■ Corporate Dienst

■ Data ICT Dienst

■ Dienst Verkeer en Scheepvaart

■ Dienst Weg- en Waterbouwkunde (DWW)

■ Rijksinstituut voor Kunst en Zee (RIKZ)

■ Rijksinstituut voor Integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehandeling (RIZA)

■ Waterdienst

■ Inspectie Verkeer en Waterstaat, Hoofddirectie

■ Port state Control

■ Directie Toezichtontwikkeling Communicatie en Onderzoek (TCO)

- Toezichthouder Beheer Eenheid Lucht
- Toezichthouder Beheer Eenheid Water
- Toezichthouder Beheer Eenheid Land
- Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
 - Bestuursdepartement
 - Directoraat-generaal Wonen, Wijken en Integratie
 - Directoraat-generaal Ruimte
 - Directoraat-generaal Milieubeheer
 - Rijksgebouwendienst
 - VROM Inspectie
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
 - Bestuursdepartement
 - Inspectie Gezondheidsbescherming, Waren en Veterinaire Zaken
 - Inspectie Gezondheidszorg

- Inspectie Jeugdhulpverlening en Jeugdbescherming
- Rijksinstituut voor de Volksgezondheid en Milieu (RIVM)
- Sociaal en Cultureel Planbureau
- Agentschap t.b.v. het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen
- Tweede Kamer der Staten-Generaal
- Eerste Kamer der Staten-Generaal
- Raad van State
- Algemene Rekenkamer
- Nationale Ombudsman
- Kanselarij der Nederlandse Orden
- Kabinet der Koningin
- Raad voor de rechtspraak en de Rechtbanken

Austria

- Bundeskanzleramt
- Bundesministerium für europäische und internationale Angelegenheiten
- Bundesministerium für Finanzen
- Bundesministerium für Gesundheit, Familie und Jugend
- Bundesministerium für Inneres
- Bundesministerium für Justiz
- Bundesministerium für Landesverteidigung
- Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft
- Bundesministerium für Soziales und Konsumentenschutz
- Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Kultur

- Bundesministerium für Verkehr, Innovation und Technologie
- Bundesministerium für Wirtschaft und Arbeit
- Bundesministerium für Wissenschaft und Forschung
- Österreichische Forschungs- und Prüfzentrum Arsenal Gesellschaft m.b.H
- Bundesbeschaffung G.m.b.H
- Bundesrechenzentrum G.m.b.H

Poola

- Kancelaria Prezydenta RP
- Kancelaria Sejmu RP
- Kancelaria Senatu RP
- Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
- Sąd Najwyższy
- Naczelny Sąd Administracyjny
- Wojewódzkie sądy administracyjne
- Sądy powszechne - rejonowe, okręgowe i apelacyjne

- Trybunał Konstytucyjny
- Najwyższa Izba Kontroli
- Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
- Biuro Rzecznika Praw Dziecka
- Biuro Ochrony Rządu
- Biuro Bezpieczeństwa Narodowego
- Centralne Biuro Antykorupcyjne
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
- Ministerstwo Finansów
- Ministerstwo Gospodarki
- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

- Ministerstwo Edukacji Narodowej
- Ministerstwo Obrony Narodowej
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
- Ministerstwo Skarbu Państwa
- Ministerstwo Sprawiedliwości
- Ministerstwo Infrastruktury
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
- Ministerstwo Środowiska
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych
- Ministerstwo Zdrowia
- Ministerstwo Sportu i Turystyki

- Urząd Komitetu Integracji Europejskiej
- Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej
- Urząd Regulacji Energetyki
- Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych
- Urząd Transportu Kolejowego
- Urząd Dozoru Technicznego
- Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych
- Urząd do Spraw Repatriacji i Cudzoziemców
- Urząd Zamówień Publicznych
- Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
- Urząd Lotnictwa Cywilnego
- Urząd Komunikacji Elektronicznej

- Wyższy Urząd Górniczy
- Główny Urząd Miar
- Główny Urząd Geodezji i Kartografii
- Główny Urząd Nadzoru Budowlanego
- Główny Urząd Statystyczny
- Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji
- Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych
- Państwowa Komisja Wyborcza
- Państwowa Inspekcja Pracy
- Rządowe Centrum Legislacji

- Narodowy Fundusz Zdrowia
- Polska Akademia Nauk
- Polskie Centrum Akredytacji
- Polskie Centrum Badań i Certyfikacji
- Polska Organizacja Turystyczna
- Polski Komitet Normalizacyjny
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych
- Komisja Nadzoru Finansowego
- Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych
- Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

- Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa
- Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej
- Komenda Główna Policji
- Komenda Główna Straży Granicznej
- Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
- Główny Inspektorat Transportu Drogowego
- Główny Inspektorat Farmaceutyczny
- Główny Inspektorat Sanitarny
- Główny Inspektorat Weterynarii

- Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
- Agencja Wywiadu
- Agencja Mienia Wojskowego
- Wojskowa Agencja Mieszkaniowa
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
- Agencja Rynku Rolnego
- Agencja Nieruchomości Rolnych
- Państwowa Agencja Atomistyki
- Polska Agencja Żeglugi Powietrznej
- Polska Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Agencja Rezerw Materiałowych
- Narodowy Bank Polski
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- Instytut Pamięci Narodowej - Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu
- Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa
- Służba Celna Rzeczypospolitej Polskiej
- Państwowe Gospodarstwo Leśne 'Lasy Państwowe'
- Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
- Urzędy wojewódzkie
- Samodzielne Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, jeśli ich organem założycielskim jest minister, centralny organ administracji rządowej lub wojewoda

Portugal

- Presidência do Conselho de Ministros
- Ministério das Finanças e da Administração Pública
- Ministério da Defesa Nacional
- Ministério dos Negócios Estrangeiros
- Ministério da Administração Interna
- Ministério da Justiça
- Ministério da Economia e da Inovação
- Ministério da Agricultura, Desenvolvimento Rural e Pescas
- Ministério da Educação
- Ministério da Ciência, Tecnologia e do Ensino Superior

- Ministério da Cultura
- Ministério da Saúde
- Ministério do Trabalho e da Solidariedade Social
- Ministério das Obras Públicas, Transportes e Comunicações
- Ministério do Ambiente, do Ordenamento do Território e do Desenvolvimento Regional
- Presidência da República
- Tribunal Constitucional
- Tribunal de Contas
- Provedoria de Justiça

Rumeenia

- Administrația Prezidențială
- Senatul României
- Camera Deputaților
- Inalta Curte de Casație și Justiție
- Curtea Constituțională
- Consiliul Legislativ
- Curtea de Conturi
- Consiliul Superior al Magistraturii
- Parchetul de pe lângă Inalta Curte de Casație și Justiție
- Secretariatul General al Guvernului
- Cancelaria primului ministru

- Ministerul Afacerilor Externe
- Ministerul Economiei și Finanțelor
- Ministerul Justiției
- Ministerul Apărării
- Ministerul Internelor și Reformei Administrative
- Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Sanse
- Ministerul pentru Intreprinderi Mici și Mijlocii, Comerț, Turism și Profesii Liberale
- Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
- Ministerul Transporturilor
- Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuinței
- Ministerul Educației Cercetării și Tineretului
- Ministerul Sănătății Publice
- Ministerul Culturii și Cultelor

- Ministerul Comunicațiilor și Tehnologiei Informației
- Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile
- Serviciul Român de Informații
- Serviciul de Informații Externe
- Serviciul de Protecție și Pază
- Serviciul de Telecomunicații Speciale
- Consiliul Național al Audiovizualului
- Consiliul Concurenței (CC)
- Direcția Națională Anticorupție
- Inspectoratul General de Poliție
- Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice
- Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor

■ Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități
Publice(ANRSC)

■ Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor

■ Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor

■ Autoritatea Navală Română

■ Autoritatea Feroviară Română

■ Autoritatea Rutieră Română

■ Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului

■ Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap

■ Autoritatea Națională pentru Turism

■ Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților

■ Autoritatea Națională pentru Tineret

■ Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică

■ Autoritatea Națională pentru Reglementare în Comunicații și Tehnologia Informației

- Autoritatea Națională pentru Serviciile Societății Informaționale
- Autoritatea Electorală Permanentă
- Agenția pentru Strategii Guvernamentale
- Agenția Națională a Medicamentului
- Agenția Națională pentru Sport
- Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
- Agenția Națională de Reglementare în Domeniul Energiei
- Agenția Română pentru Conservarea Energiei
- Agenția Națională pentru Resurse Minerale
- Agenția Română pentru Investiții Străine
- Agenția Națională pentru Intreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie
- Agenția Națională a Funcționarilor Publici
- Agenția Națională de Administrare Fiscală

■ Agenția de Compensare pentru Achiziții de Tehnică Specială

■ Agenția Națională Anti-doping

■ Agenția Nucleară

■ Agenția Națională pentru Protecția Familiei

■ Agenția Națională pentru Egalitatea de Sanse între Bărbați și Femei

■ Agenția Națională pentru Protecția Mediului

■ Agenția națională Antidrog

Slovenia

■ Predsednik Republike Slovenije

■ Državni zbor Republike Slovenije

■ Državni svet Republike Slovenije

■ Varuh človekovih pravic

- Ustavno sodišče Republike Slovenije
- Računsko sodišče Republike Slovenije
- Državna revizijska komisija za revizijo postopkov oddaje javnih naročil
- Slovenska akademija znanosti in umetnosti
- Vladne službe
- Ministrstvo za finance
- Ministrstvo za notranje zadeve
- Ministrstvo za zunanje zadeve
- Ministrstvo za obrambo
- Ministrstvo za pravosodje
- Ministrstvo za gospodarstvo
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
- Ministrstvo za promet

- Ministrstvo za okolje in prostor
- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
- Ministrstvo za zdravje
- Ministrstvo za javno upravo
- Ministrstvo za šolstvo in šport
- Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo
- Ministrstvo za kulturo
- Vrhovno sodišče Republike Slovenije
- višja sodišča
- okrožna sodišča
- okrajna sodišča
- Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije
- Okrožna državna tožilstva

- Državno pravobranilstvo
- Upravno sodišče Republike Slovenije
- Višje delovno in socialno sodišče
- delovna sodišča
- Davčna uprava Republike Slovenije
- Carinska uprava Republike Slovenije
- Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja
- Urad Republike Slovenije za nadzor prirejanja iger na srečo
- Uprava Republike Slovenije za javna plačila
- Urad Republike Slovenije za nadzor proračuna
- Policija
- Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve

- Generalštab Slovenske vojske
- Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje
- Inšpektorat Republike Slovenije za obrambo
- Inšpektorat Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami
- Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij
- Urad Republike Slovenije za varstvo konkurence
- Urad Republike Slovenije za varstvo potrošnikov
- Tržni inšpektorat Republike Slovenije
- Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino
- Inšpektorat Republike Slovenije za elektronske komunikacije, elektronsko podpisovanje in pošto
- Inšpektorat za energetiko in rudarstvo
- Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja
- Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo in hrano

- Fitosanitarna uprava Republike Slovenije
- Veterinarska uprava Republike Slovenije
- Uprava Republike Slovenije za pomorstvo
- Direkcija Republike Slovenije za caste
- Prometni inšpektorat Republike Slovenije
- Direkcija za vodenje investicij v javno železniško infrastrukturo
- Agencija Republike Slovenije za okolje
- Geodetska uprava Republike Slovenije
- Uprava Republike Slovenije za jedrsko varstvo
- Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor
- Inšpektorat Republike Slovenije za delo
- Zdravstveni inšpektorat

- Urad Republike Slovenije za kemikalije
- Uprava Republike Slovenije za varstvo pred sevanji
- Urad Republike Slovenije za meroslovje
- Urad za visoko šolstvo
- Urad Republike Slovenije za mladino
- Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport
- Arhiv Republike Slovenije
- Inšpektorat Republike Slovenije za kulturo in medije
- Kabinet predsednika Vlade Republike Slovenije
- Generalni sekretariat Vlade Republike Slovenije
- Služba vlade za zakonodajo
- Služba vlade za evropske zadeve
- Služba vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko

- Urad vlade za komuniciranje
- Urad za enake možnosti
- Urad za verske skupnosti
- Urad za narodnosti
- Urad za makroekonomske analize in razvoj
- Statistični urad Republike Slovenije
- Slovenska obveščevalno-varnostna agencija
- Protokol Republike Slovenije
- Urad za varovanje tajnih podatkov
- Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu
- Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj
- Informacijski pooblaščenec
- Državna volilna komisija

Slovakkia

Ministeeriumid ja muud keskvalitsusasutused, mida nimetatakse valitsuse tegevuse struktuuri ja keskvalitsuse haldusasutusi käsitlevas seaduses nr 575/2001 Coll., mida on täpsustatud hilisemates määrustes:

- Kancelária Prezidenta Slovenskej republiky
- Národná rada Slovenskej republiky
- Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
- Ministerstvo financií Slovenskej republiky
- Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky
- Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky
- Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
- Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
- Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
- Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

- Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
- Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
- Ministerstvo školstva Slovenskej republiky
- Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
- Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
- Úrad vlády Slovenskej republiky
- Protimonopolný úrad Slovenskej republiky
- Štatistický úrad Slovenskej republiky
- Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky
- Úrad jadrového dozoru Slovenskej republiky
- Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky
- Úrad pre verejné obstarávanie
- Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky

- Správa štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky
- Národný bezpečnostný úrad
- Ústavný súd Slovenskej republiky
- Najvyšší súd Slovenskej republiky
- Generálna prokuratúra Slovenskej republiky
- Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
- Telekomunikačný úrad Slovenskej republiky
- Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky
- Úrad pre finančný trh
- Úrad na ochranu osobných údajov
- Kancelária verejného ochrany práv

Soome

- Oikeuskanslerinvirasto - Justitiekanslersämbetet
- Liikenne- ja viestintäministeriö - Kommunikationsministeriet
 - Ajoneuvohallintokeskus AKE - Fordonsförvaltningscentralen AKE
 - Ilmailuhallinto - Luftfartsförvaltningen
 - Ilmatieteen laitos - Meteorologiska institutet
 - Merenkululaitos - Sjöfartsverket
 - Merentutkimuslaitos - Havsforskningsinstitutet
 - Ratahallintokeskus RHK - Banförvaltningscentralen RHK
 - Rautatievirasto - Järnvägsverket
 - Tiehallinto - Vägförvaltningen
 - Viestintävirasto - Kommunikationsverket

■ Maa- ja metsätalousministeriö - Jord- och skogsbruksministeriet

■ Elintarviketurvallisuusvirasto - Livsmedelssäkerhetsverket

■ Maanmittauslaitos - Lantmäteriverket

■ Maaseutuvirasto - Landsbygdsverket

■ Oikeusministeriö - Justitieministeriet

■ Tietosuojavaltuutetun toimisto - Dataombudsmannens byrå

■ Tuomioistuimet - Domstolar

■ Korkein oikeus - Högsta domstolen

■ Korkein hallinto-oikeus - Högsta förvaltningsdomstolen

■ Hovioikeudet - Hovrätter

■ Käräjäoikeudet - Tingsrätter

■ Hallinto-oikeudet –Förvaltningsdomstolar

- Markkinaoikeus - Marknadsdomstolen
- Työtuomioistuin - Arbetsdomstolen
- Vakuutusoiikeus - Försäkringsdomstolen
- Kuluttajariitalautakunta - Konsumenttvistenämnden
- Vankeinhoitolaitos - Fångvårdsväsendet
- HEUNI - Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimiva Euroopan
kriminaalipoliitiikan instituutti - HEUNI - Europeiska institutet för kriminalpolitik,
verksam i anslutning till Förenta nationerna
- Konkurssiasiamiehen toimisto - Konkursombudsmannens byrå
- Kuluttajariitalautakunta - Konsumenttvistenämnden
- Oikeushallinnon palvelukeskus - Justitieförvaltningens servicecentral
- Oikeushallinnon tietotekniikkakeskus - Justitieförvaltningens datateknikcentral
- Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos (Optula) - Rättspolitiska forskningsinstitutet
- Oikeusrekisterikeskus - Rättsregistercentralen

- Onnettomuustutkintakeskus - Centralen för undersökning av olyckor
- Rikosseuraamusvirasto - Brottspåföljdsverket
- Rikosseuraamusalan koulutuskeskus - Brottspåföljdsområdets utbildningscentral
- Rikoksentorjuntaneuvosto - Rådet för brottsförebyggande
- Saamelaiskäräjät - Sametinget
- Valtakunnansyyttäjänvirasto - Riksåklagarämbetet
- Vankeinhoitolaitos - Fångvårdsväsendet
- Opetusministeriö - Undervisningsministeriet
 - Opetushallitus - Utbildningsstyrelsen
 - Valtion elokuvatarkastamo - Statens filmgranskningsbyrå
- Puolustusministeriö - Försvarsministeriet
 - Puolustusvoimat - Försvarsmakten

■ Sisäasiainministeriö - Inrikesministeriet

- Väestörekisterikeskus - Befolkningsregistercentralen
- Keskusrikospoliisi - Centralkriminalpolisen
- Liikkuva poliisi - Rörliga polisen
- Rajavartiolaitos - Gränsbevakningsväsendet
- Lääninhallitukset - Länstyrelserna
- Suojelupoliisi - Skyddspolisen
- Poliisiammattikorkeakoulu - Polisyrkeshögskolan
- Poliisin tekniikkakeskus - Polisens teknikcentral
- Poliisin tietohallintokeskus - Polisens datacentral
- Helsingin kihlakunnan poliisilaitos - Polisinrättningen i Helsingfors
- Pelastusopisto - Räddningsverket
- Hätäkeskuslaitos - Nödcentralverket

- Maahanmuuttovirasto - Migrationsverket
- Sisäasiainhallinnon palvelukeskus - Inrikesförvaltningens servicecentral
- Sosiaali- ja terveysministeriö - Social- och hälsovårdsministeriet
- Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta - Besvärsnämnden för utkomstskyddsärenden
- Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta - Besvärsnämnden för socialtrygghet
- Lääkelaitos - Läkemedelsverket
- Terveysturvan oikeusturvakeskus - Rättsskyddscentralen för hälsovården
- Säteilyturvakeskus - Strålsäkerhetscentralen
- Kansanterveyslaitos - Folkhälsoinstitutet
- Lääkehoidon kehittämiskeskus ROHTO - Utvecklingscentralen för läkemedelsbehandling
- Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus - Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral

- Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes - Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården Stakes
- Vakuutusvalvontavirasto - Försäkringsinspektionen
- Työ- ja elinkeinoministeriö - Arbets- och näringsministeriet
- Kuluttajavirasto - Konsumentverket
- Kilpailuvirasto - Konkurrensverket
- Patentti- ja rekisterihallitus - Patent- och registerstyrelsen
- Valtakunnansovittelijain toimisto - Riksförlikningsmännens byrå
- Valtion turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskukset– Statliga förläggningar för asylsökande
- Energiemarkkinavirasto – Energimarknadsverket
- Geologian tutkimuskeskus - Geologiska forskningscentralen
- Huoltovarmuuskeskus - Försörjningsberedskapscentralen

- Kuluttajatutkimuskeskus - Konsumentforskningscentralen
- Matkailun edistämiskeskus (MEK) - Centralen för turistfrämjande
- Mittatekniikan keskus (MIKES) - Mätteknikcentralen
- Tekes - teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus –Tekes -
utvecklingscentralen för teknologi och innovationer
- Turvatekniikan keskus (TUKES) - Säkerhetsteknikcentralen
- Valtion teknillinen tutkimuskeskus (VTT) - Statens tekniska forskningscentral
- Syrjintälautakunta - Nationella diskrimineringsnämnden
- Työneuvosto - Arbetsrådet
- Vähemmistövaltuutetun toimisto - Minoritetsombudsmannens byrå
- Ulkoasiainministeriö - Utrikesministeriet
- Valtioneuvoston kanslia - Statsrådets kansli

■ Valtiovarainministeriö - Finansministeriet

■ Valtiokonttori - Statskontoret

■ Verohallinto - Skatteförvaltningen

■ Tullilaitos - Tullverket

■ Tilastokeskus - Statistikcentralen

■ Valtion taloudellinen tutkimuskeskus - Statens ekonomiska forskningscentral

■ Ympäristöministeriö - Miljöministeriet

■ Suomen ympäristökeskus - Finlands miljöcentral

■ Asumisen rahoitus- ja kehityskeskus - Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet

■ Valtiontalouden tarkastusvirasto - Statens revisionsverk

Rootsi

A

- Affärsverket svenska kraftnät
- Akademien för de fria konsterna
- Alkohol- och läkemedelssortiments-nämnden
- Allmänna pensionsfonden
- Allmänna reklamationsnämnden
- Ambassader
- Ansvarsnämnd, statens
- Arbetsdomstolen
- Arbetsförmedlingen
- Arbetsgivarverk, statens
- Arbetstlivsinstitutet
- Arbetsmiljöverket

■ Arkitekturmuseet

■ Arrendenämnder

■ Arvsfondsdelegationen

■ Arvsfondsdelegationen

B

■ Banverket

■ Barnombudsmannen

■ Beredning för utvärdering av medicinsk metodik, statens

■ Bergsstaten

■ Biografbyrå, statens

■ Biografiskt lexikon, svenskt

■ Birgittaskolan

■ Blekinge tekniska högskola

■ Bokföringsnämnden

■ Bolagsverket

■ Bostadsnämnd, statens

■ Bostadskreditnämnd, statens

■ Boverket

■ Brottsförebyggande rådet

■ Brottsoffermyndigheten

C

■ Centrala studiestödsnämnden

D

■ Danshögskolan

■ Datainspektionen

■ Departementen

■ Domstolsverket

■ Dramatiska institutet

E

- Ekeskolan
- Ekobrottsmyndigheten
- Ekonomistyrningsverket
- Ekonomiska rådet
- Elsäkerhetsverket
- Energimarknadsinspektionen
- Energimyndighet, statens
- EU/FoU-rådet
- Exportkreditnämnden
- Exportråd, Sveriges

F

- Fastighetsmäklarnämnden
- Fastighetsverk, statens
- Fideikommissnämnden
- Finansinspektionen
- Finanspolitiska rådet
- Finsk-svenska gränsälvscommissionen
- Fiskeriverket
- Flygmedicincentrum
- Folkhälsoinstitut, statens
- Fonden för fukt- och mögelskador
- Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas
- Folke Bernadotte Akademin
- Forskarskattenämnden

- Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap
- Fortifikationsverket
- Forum för levande historia
- Försvarets materielverk
- Försvarets radioanstalt
- Försvarets underrättelsenämnd
- Försvarshistoriska museer, statens
- Försvarshögskolan
- Försvarsmakten
- Försäkringskassan

G

- Gentekniknämnden
- Geologiska undersökning
- Geotekniska institut, statens
- Giftinformationscentralen
- Glesbygdsverket
- Grafiska institutet och institutet för högre kommunikation- och reklamutbildning
- Granskningsnämnden för radio och TV
- Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar
- Gymnastik- och Idrottshögskolan
- Göteborgs universitet

H

■ Handelsflottans kultur- och fritidsråd

■ Handelsflottans pensionsanstalt

■ Handelssekreterare

■ Handelskamrar, auktoriserade

■ Handikappombudsmannen

■ Handikappråd, statens

■ Harpsundsnämnden

■ Haverikommission, statens

■ Historiska museer, statens

■ Hjälpmedelsinstitutet

■ Hovrätterna

■ Hyresnämnder

- Häktena
- Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd
- Högskolan Dalarna
- Högskolan i Borås
- Högskolan i Gävle
- Högskolan i Halmstad
- Högskolan i Kalmar
- Högskolan i Karlskrona/Ronneby
- Högskolan i Kristianstad
- Högskolan i Skövde
- Högskolan i Trollhättan/Uddevalla
- Högskolan på Gotland
- Högskolans avskiljandenämnd
- Högskoleverket
- Högsta domstolen

I

- ILO kommittén
- Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen
- Inspektionen för strategiska produkter
- Institut för kommunikationsanalys, statens
- Institut för psykosocial medicin, statens
- Institut för särskilt utbildningsstöd, statens
- Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering
- Institutet för rymdfysik
- Institutet för tillväxtpolitiska studier
- Institutionsstyrelse, statens
- Insättningsgarantinämnden
- Integrationsverket
- Internationella programkontoret för utbildningsområdet

J

■ Jordbruksverk, statens

■ Justitiekanslern

■ Jämställdhetsombudsmannen

■ Jämställdhetsnämnden

■ Järnvägar, statens

■ Järnvägsstyrelsen

K

■ Kammarkollegiet

■ Kammarrätterna

■ Karlstads universitet

■ Karolinska Institutet

- Kemikalieinspektionen
- Kommerskollegium
- Konjunkturinstitutet
- Konkurrensverket
- Konstfack
- Konsthögskolan
- Konstnärsnämnden
- Konstråd, statens
- Konsulat
- Konsumentverket
- Krigsvetenskapsakademin
- Krigsförsäkringsnämnden
- Kriminaltekniska laboratorium, statens
- Kriminalvården

- Krisberedskapsmyndigheten
- Kristinaskolan
- Kronofogdemyndigheten
- Kulturråd, statens
- Kungl. Biblioteket
- Kungl. Konsthögskolan
- Kungl. Musikhögskolan i Stockholm
- Kungl. Tekniska högskolan
- Kungl. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien
- Kungl Vetenskapsakademin
- Kustbevakningen
- Kvalitets- och kompetensråd, statens
- Kärnavfallsfondens styrelse

L

- Lagrådet
- Lantbruksuniversitet, Sveriges
- Lantmäteriverket
- Linköpings universitet
- Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet
- Livsmedelsverk, statens
- Livsmedelsekonomiska institutet
- Ljud- och bildarkiv, statens
- Lokala säkerhetsnämnderna vid kärnkraftverk
- Lotteriinspektionen
- Luftfartsverket
- Luftfartsstyrelsen
- Luleå tekniska universitet

- Lunds universitet
- Läkemedelsverket
- Läkemedelsförmånsnämnden
- Länsrätterna
- Länsstyrelserna
- Lärarhögskolan i Stockholm

M

- Malmö högskola
- Manillaskolan
- Maritima muséer, statens
- Marknadsdomstolen
- Medlingsinstitutet
- Meteorologiska och hydrologiska institut, Sveriges
- Migrationsverket

- Militärhögskolor
- Mittuniversitetet
- Moderna museet
- Museer för världskultur, statens
- Musikaliska Akademien
- Musiksamlingar, statens
- Myndigheten för handikappolitisk samordning
- Myndigheten för internationella adoptionsfrågor
- Myndigheten för skolutveckling
- Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning
- Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning
- Myndigheten för Sveriges nätuniversitet
- Myndigheten för utländska investeringar i Sverige
- Mälardalens högskola

N

- Nationalmuseum
- Nationellt centrum för flexibelt lärande
- Naturhistoriska riksmuseet
- Naturvårdsverket
- Nordiska Afrikainstitutet
- Notarienämnden
- Nämnd för arbetstagares uppfinningar, statens
- Nämnden för statligt stöd till trossamfund
- Nämnden för styrelserepresentationsfrågor
- Nämnden mot diskriminering
- Nämnden för elektronisk förvaltning
- Nämnden för RH anpassad utbildning
- Nämnden för hemslöjdsfrågor

O

- Oljekrisnämnden
- Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning
- Ombudsmannen mot etnisk diskriminering
- Operahögskolan i Stockholm

P

- Patent- och registreringsverket
- Patentbesvärsrätten
- Pensionsverk, statens
- Personregisternämnd statens, SPAR-nämnden
- Pliktverk, Totalförsvarets
- Polarforskningssekretariatet
- Post- och telestyrelsen
- Premiepensionsmyndigheten
- Presstödsnämnden

R

- Radio- och TV-verket
- Rederinämnden
- Regeringskansliet
- Regeringsrätten
- Resegarantinämnden
- Registernämnden
- Revisorsnämnden
- Riksantikvarieämbetet
- Riksarkivet
- Riksbanken
- Riksdagsförvaltningen
- Riksdagens ombudsmän
- Riksdagens revisorer

- Riksgäldskontoret
- Rikshemvärnsrådet
- Rikspolisstyrelsen
- Riksrevisionen
- Rikstrafiken
- Riksutställningar, Stiftelsen
- Riksvärderingsnämnden
- Rymdstyrelsen
- Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige
- Räddningsverk, statens
- Rättshjälpsmyndigheten
- Rättshjälpsnämnden
- Rättsmedicinalverket

S

- Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund
- Sameskolstyrelsen och sameskolor
- Sametinget
- SIS, Standardiseringen i Sverige
- Sjöfartsverket
- Skatterättsnämnden
- Skatteverket
- Skaderegleringsnämnd, statens
- Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor
- Skogsstyrelsen
- Skogsvårdsstyrelserna
- Skogs och lantbruksakademien
- Skolverk, statens

- Skolväsendets överklagandenämnd
- Smittskyddsinstitutet
- Socialstyrelsen
- Specialpedagogiska institutet
- Specialskolemyndigheten
- Språk- och folkminnesinstitutet
- Sprängämnesinspektionen
- Statistiska centralbyrån
- Statskontoret
- Stockholms universitet
- Stockholms internationella miljöinstitut
- Strålsäkerhetsmyndigheten
- Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll
- Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, SIDA
- Styrelsen för Samefonden

- Styrelsen för psykologiskt försvar
- Stängselnämnden
- Svenska institutet
- Svenska institutet för europapolitiska studier
- Svenska ESF rådet
- Svenska Uneskorådet
- Svenska FAO kommittén
- Svenska Språknämnden
- Svenska Skeppshypotekskassan
- Svenska institutet i Alexandria
- Sveriges författarfond
- Säkerhetspolisen
- Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden
- Södertörns högskola

T

- Taltidningsnämnden
- Talboks- och punktskriftsbiblioteket
- Teaterhögskolan i Stockholm
- Tingsrätterna
- Tjänstepensions och grupplivnämnd, statens
- Tjänsteförslagsnämnden för domstolsväsendet
- Totalförsvarets forskningsinstitut
- Totalförsvarets pliktverk
- Tullverket
- Turistdelegationen

U

- Umeå universitet
- Ungdomsstyrelsen
- Uppsala universitet
- Utlandslönenämnd, statens
- Utlänningsnämnden
- Utrikesförvaltningens antagningsnämnd
- Utrikesnämnden
- Utsädeskontroll, statens

V

- Valideringsdelegationen
- Valmyndigheten
- Vatten- och avloppsnämnd, statens
- Vattenöverdomstolen
- Verket för förvaltningsutveckling
- Verket för högskoleservice
- Verket för innovationssystem (VINNOVA)
- Verket för näringslivsutveckling (NUTEK)
- Vetenskapsrådet
- Veterinärmedicinska anstalt, statens
- Veterinära ansvarsnämnden
- Väg- och transportforskningsinstitut, statens
- Vägverket

■ Vänerskolan

■ Växjö universitet

■ Växtsortnämnd, statens

Å

■ Åklagarmyndigheten

■ Åsbackaskolan

Ö

■ Örebro universitet

■ Örlogsmannasällskapet

■ Östervångsskolan

■ Överbefälhavaren

■ Överklagandenämnden för högskolan

■ Överklagandenämnden för nämndemanna-uppdrag

■ Överklagandenämnden för studiestöd

■ Överklagandenämnden för totalförsvaret

Ühendkuningriik

- Cabinet Office
 - Office of the Parliamentary Counsel
- Central Office of Information
- Charity Commission
- Crown Estate Commissioners (Vote Expenditure Only)
- Crown Prosecution Service
- Department for Business, Enterprise and Regulatory Reform
 - Competition Commission
 - Gas and Electricity Consumers' Council
 - Office of Manpower Economics
- Department for Children, Schools and Families
- Department of Communities and Local Government
 - Rent Assessment Panels

■ Department for Culture, Media and Sport

■ British Library

■ British Museum

■ Commission for Architecture and the Built Environment

■ The Gambling Commission

■ Historic Buildings and Monuments Commission for England (English Heritage)

■ Imperial War Museum

■ Museums, Libraries and Archives Council

■ National Gallery

■ National Maritime Museum

■ National Portrait Gallery

■ Natural History Museum

■ Science Museum

- Tate Gallery
- Victoria and Albert Museum
- Wallace Collection
- Department for Environment, Food and Rural Affairs
 - Agricultural Dwelling House Advisory Committees
 - Agricultural Land Tribunals
 - Agricultural Wages Board and Committees
 - Cattle Breeding Centre
 - Countryside Agency
 - Plant Variety Rights Office
 - Royal Botanic Gardens, Kew
 - Royal Commission on Environmental Pollution

■ Department of Health

■ Dental Practice Board

■ National Health Service Strategic Health Authorities

■ NHS Trusts

■ Prescription Pricing Authority

■ Department for Innovation, Universities and Skills

■ Higher Education Funding Council for England

■ National Weights and Measures Laboratory

■ Patent Office

■ Department for International Development

■ Department of the Procurator General and Treasury Solicitor

■ Legal Secretariat to the Law Officers

■ Department for Transport

■ Maritime and Coastguard Agency

■ Department for Work and Pensions

■ Disability Living Allowance Advisory Board

■ Independent Tribunal Service

■ Medical Boards and Examining Medical Officers (War Pensions)

■ Occupational Pensions Regulatory Authority

■ Regional Medical Service

■ Social Security Advisory Committee

■ Export Credits Guarantee Department

■ Foreign and Commonwealth Office

■ Wilton Park Conference Centre

■ Government Actuary's Department

■ Government Communications Headquarters

■ Home Office

■ HM Inspectorate of Constabulary

■ House of Commons

■ House of Lords

■ Ministry of Defence

■ Defence Equipment & Support

■ Meteorological Office

■ Ministry of Justice

■ Boundary Commission for England

■ Combined Tax Tribunal

■ Council on Tribunals

■ Court of Appeal - Criminal

■ Employment Appeals Tribunal

■ Employment Tribunals

- HMCS Regions, Crown, County and Combined Courts (England and Wales)
- Immigration Appellate Authorities
- Immigration Adjudicators
- Immigration Appeals Tribunal
- Lands Tribunal
- Law Commission
- Legal Aid Fund (England and Wales)
- Office of the Social Security Commissioners
- Parole Board and Local Review Committees
- Pensions Appeal Tribunals
- Public Trust Office
- Supreme Court Group (England and Wales)
- Transport Tribunal
- The National Archives

- National Audit Office
- National Savings and Investments
- National School of Government
- Northern Ireland Assembly Commission
- Northern Ireland Court Service
 - Coroners Courts
 - County Courts
 - Court of Appeal and High Court of Justice in Northern Ireland
 - Crown Court
 - Enforcement of Judgements Office
 - Legal Aid Fund
 - Magistrates' Courts
 - Pensions Appeals Tribunals

- Northern Ireland, Department for Employment and Learning
- Northern Ireland, Department for Regional Development
- Northern Ireland, Department for Social Development
- Northern Ireland, Department of Agriculture and Rural Development
- Northern Ireland, Department of Culture, Arts and Leisure
- Northern Ireland, Department of Education
- Northern Ireland, Department of Enterprise, Trade and Investment
- Northern Ireland, Department of the Environment
- Northern Ireland, Department of Finance and Personnel
- Northern Ireland, Department of Health, Social Services and Public Safety
- Northern Ireland, Office of the First Minister and Deputy First Minister

■ Northern Ireland Office

■ Crown Solicitor's Office

■ Department of the Director of Public Prosecutions for Northern Ireland

■ Forensic Science Laboratory of Northern Ireland

■ Office of the Chief Electoral Officer for Northern Ireland

■ Police Service of Northern Ireland

■ Probation Board for Northern Ireland

■ State Pathologist Service

■ Office of Fair Trading

■ Office for National Statistics

■ National Health Service Central Register

■ Office of the Parliamentary Commissioner for Administration and Health Service Commissioners

- Paymaster General's Office
- Postal Business of the Post Office
- Privy Council Office
- Public Record Office
- HM Revenue and Customs
 - The Revenue and Customs Prosecutions Office
- Royal Hospital, Chelsea
- Royal Mint
- Rural Payments Agency
- Scotland, Auditor-General
- Scotland, Crown Office and Procurator Fiscal Service
- Scotland, General Register Office
- Scotland, Queen's and Lord Treasurer's Remembrancer
- Scotland, Registers of Scotland

■ The Scotland Office

■ The Scottish Ministers

■ Architecture and Design Scotland

■ Crofters Commission

■ Deer Commission for Scotland

■ Lands Tribunal for Scotland

■ National Galleries of Scotland

■ National Library of Scotland

■ National Museums of Scotland

■ Royal Botanic Garden, Edinburgh

■ Royal Commission on the Ancient and Historical Monuments of Scotland

■ Scottish Further and Higher Education Funding Council

■ Scottish Law Commission

- Community Health Partnerships
- Special Health Boards
- Health Boards
- The Office of the Accountant of Court
- High Court of Justiciary
- Court of Session
- HM Inspectorate of Constabulary
- Parole Board for Scotland
- Pensions Appeal Tribunals
- Scottish Land Court
- Sheriff Courts
- Scottish Police Services Authority
- Office of the Social Security Commissioners
- The Private Rented Housing Panel and Private Rented Housing Committees
- Keeper of the Records of Scotland

■ The Scottish Parliamentary Body Corporate

■ HM Treasury

■ Office of Government Commerce

■ United Kingdom Debt Management Office

■ The Wales Office (Office of the Secretary of State for Wales)

■ The Welsh Ministers

■ Higher Education Funding Council for Wales

■ Local Government Boundary Commission for Wales

■ The Royal Commission on the Ancient and Historical Monuments of Wales

■ Valuation Tribunals (Wales)

■ Welsh National Health Service Trusts and Local Health Boards

■ Welsh Rent Assessment Panels

II LISA

ARTIKLI 2 LÕIKE 1 PUNKTI 6 ALAPUNKTIS A OSUTATUD TEGEVUSTE LOETELU

Juhul kui CPV ja NACE tõlgendamisel on erinevusi, kohaldatakse CPV nomenklatuuri.

NACE Rev. 1 ⁽¹⁾					CPV
F JAGU			EHITUS		kood
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
45			Ehitus	Käesolev jaotis hõlmab - uute hoonete ehitamist ja seonduvaid töid, ennistamist ja remonttöid	45000000
	45.1		Objekti ettevalmistamine		45100000
		45.11	Hoonete lammutamine ja lõhkumine; pinnasetööd	Käesolevasse klassi kuulub: - hoonete ja muude rajatiste lammutamine; - ehitusplatside puhastamine; - pinnasetööd: kaevetööd, tagasitäide, ehitusplatsi tasandamine ja profileerimine, kraavide kaevamine, kivide eemaldamine, lõhkamine jne; - ehitusplatsi ettevalmistamine kaevetöödeks: - kattekihi eemaldamine ja muud mineraalidega seotud ettevalmistustööd. Käesolevasse klassi kuulub veel: - ehitusplatsi kuivendamine; - põllumajandusmaa või metsa all oleva maa kuivendamine	45110000

		45.12	Katsepuurimine ja läbindamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> - katsepuurimine, katseläbindamine ja südamikpuurimine ehituslikel, geofüüsikalistel, geoloogilistel või muudel sellistel eesmärkidel. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nafta- ja gaasipuuraukude puurimine, vt 11.20; - veekaevude puurimine, vt 45.25; - šahtide süvistamine, vt 45.25; - nafta- ja gaasiväljade uuring, geofüüsikaline, geoloogiline ja seismiline mõõdistamine, vt 74.20 	45120000
	45.2		Hoonete või nende osade ehitamine; insener-tehnilised rajatised		45200000

	45.21	Hoonete üldehitus ja insener- tehnilised tööd	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> - iga tüüpi hoonete ehitamine; - inseneritehniliste rajatiste ehitamine; - sillad, kaasa arvatud tõstetud maanteede sillad, viaduktid, tunnelid ja metrood; - magistraaltorustikud, magistraalside- ja elektriülekanaliid; - linnatorustikud, linna side- ja elektriliinid; - abitööd linnades; - monteeritavate konstruktsioonide montaaž ja püstitamine objektil. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nafta ja gaasi toomisega kaasnevad tegevused, vt 11.20; - monteeritavate ehitiste püstitamine omavalmistatud osadest, mis pole betoonist, vt jaotised 20, 26 ja 28; - staadionite, ujumisbasseinide, võimlate, tenniseväljakute ja muude spordirajatiste, välja arvatud vastavate hoonete ehitamine, vt 45.23; - hoonete seadmestik, vt 45.3; - hoonete viimistlus, vt 45.4; - arhitektuurilised ja inseneritehnilised tegevused, vt 74.20; - ehitustööde projektijuhtimine, vt 74.20 	<p>45210000 välja arvatud:</p> <p>- 45213316 45220000 45231000 45232000</p>
--	-------	---	---	---

		45.22	Katusekatete ja -sõrestike ehitamine	Käesolevasse klassi kuulub: <ul style="list-style-type: none"> - katuste tegemine; - katusekatete paigaldamine; - katuste hüdroisolatsioonitööd 	45261000
		45.23	Maanteede, teede, lennuväljade ja spordirajatiste ehitamine	Käesolevasse klassi kuulub: <ul style="list-style-type: none"> - kiirteede, tänavate, maanteede ning teiste sõidukitele ja jalakäijatele mõeldud teede ehitamine; - raudteede ehitamine; - lennuväljaradade ehitamine; - staadionite, ujumisbasseinide, võimlate, tenniseväljakute ja muude spordirajatiste, välja arvatud vastavate hoonete ehitamine; - tee- ja autoparklate katetele märgistuse tegemine. Käesolevasse klassi ei kuulu: <ul style="list-style-type: none"> - eelnev pinnase teisaldamine, vt 45.11 	45212212 ja DA03 45230000 välja arvatud: - 45231000 - 45232000 - 45234115
		45.24	Vesiehitiste ehitamine	Käesolevasse klassi kuulub: <ul style="list-style-type: none"> - vundamentide rajamine - veeteede, mere-, jõe- ja huvisadamate (marinade), lüüside jms ehitamine; - paisude ja tammide rajamine; - süvendustööd; - veealused tööd 	45240000

	45.25	Teised eritöid hõlmavad ehitustööd	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> - eri tüüpi hoonete ja rajatiste ehitamisel ette tulevad eritööd, mis nõuavad erioskusi või -vahendeid; - vundamentide rajamine, kaasa arvatud vaiade rammimine; - veekaevude puurimine ja ehitamine, šahtide süvistamine; - tööstuslike teraselementide paigaldamine; - terase painutamine; - müüriladumine; - tellingute ja töötasapindade paigaldamine ja lahtivõtmine koos rentimisega; - korstnate ja tööstuslike ahjude ehitamine. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tellingute rentimine ilma paigalduse ja lahtivõtmiseta, vt 71.32 	45250000 45262000
	45.3	Hoonete seadmestik		45300000

		45.31	Elektri-juhtmestiku ja furnituuri paigaldamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <p>järgmiste süsteemide ja seadmete paigaldamine hoonetesse ja teistesse rajatistesse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elektrijuhtmestik ja furnituur; - telekommunikatsioonisüsteemid; - elektriküttesüsteemid; - eraantennid; - tulekahjualarmid; - turvahäiresüsteemid; - liftid ja eskalaatorid; - piksevardad jms 	<p>45213316</p> <p>45310000</p> <p>välja</p> <p>arvatud:</p> <p>-</p> <p>45316000</p>
		45.32	Isolatsiooni-tööd	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> - soojus-, heli- ja vibratsiooniisolatsiooni paigaldamine hoonetesse ja teistesse rajatistesse. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hüdroisolatsioonitööd, vt 45.22 	45320000
		45.33	Hoone torustikud	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> - järgmiste süsteemide ja seadmete paigaldamine hoonetesse ja teistesse rajatistesse: - torustikud ja sanitaarseadmed; - gaasiseadmed; - kütte-, ventilatsiooni-, jahutus- või kliimaseadmed ja lõõrid; - sprinklersüsteemid. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elektriküttesüsteemide paigaldus, vt 45.31 	45330000

		45.34	Muud seadmestikud	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teede, raudteede, lennuväljade ja sadamate valgustus- ja signalisatsioonisüsteemide paigaldamine; - abiseadmete ja -detailide jms paigaldamine hoonetesse ja teistesse rajatistesse 	<p>45234115</p> <p>45316000</p> <p>45340000</p>
	45.4		Hoonete viimistlus		45400000
		45.41	Krohvimine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hoonete või muude rajatiste katmine seest ja väljast krohvi või stukk-krohviga ning krohvialusvõrgu paigaldamine 	45410000
		45.42	Puit-detailide paigaldamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> - puidust või teistest materjalidest valmisuste, akende ja nende raamide paigaldamine ning sisseehitatud köökide, treppide, poesisseseade jms paigaldamine; - siseviimistlustööd, nagu lagede, puidust seinakatete, liigutatavate vaheseinte jms paigaldamine. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - parketi ja teiste puidust põrandakatete paigaldamine, vt 45.43 	45420000

		45.43	Põranda- ja seinakatte-materjalide paigaldamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> - järgmiste materjalide paigaldamine hoonetesse ja teistesse rajatistesse: - keraamilised, betoonist või tahatud kivist seina- või põrandaplaadid; - parkett ja teised puidust põrandakatted; vaibad ja linoleumpõrandakatted, - kaasa arvatud kummist ja plastikust põrandakatted; - terratso, marmorist, graniidist või kiltkivist põranda- või seinakatted; - tapeet 	45430000
		45.44	Värvimine ja klaasimine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hoonete värvimine seest ja väljast; - insener-tehniliste rajatiste värvimine; - klaasi, peeglite jms paigaldamine. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - akende paigaldamine, vt 45.42 	45440000
		45.45	Muud viimistlustööd	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> - erabasseinide paigaldamine; - hoonete välispindade puhastamine auru, liivapritsi vms abil; - muud hoonete lõpetamis- või viimistlustööd. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hoonete ja teiste rajatiste seest puhastamine, vt 74.70 	45212212 ja DA04 45450000

	45.5		Ehitus- ja lammutus- seadmete rent koos operaatoriga		45500000
		45.50	Ehitus- ja lammutus- seadmete rent koos operaatoriga	Käesolevasse klassi ei kuulu: - ehitus- ja lammutusmasinate ja seadmete rent ilma operaatorita, vt 71.32	45500000
(1) Nõukogu 9. oktoobri 1990. aasta määrus (EMÜ) nr 3037/90 Euroopa Ühenduse majandustegevuse statistilise liigituse kohta (EÜT L 293, 24.10.1990, lk 1).					

III LISA

ARTIKLI 4 PUNKTIS B OSUTATUD TOODETE LOETELU SEOSSES AVALIKU SEKTORI HANKIJATE POOLT RIIGIKAITSE VALDKONNAS SÕLMITUD LEPINGUTEGA

Käesoleva direktiivi puhul on ainsana kohaldatav tekst, mis sisaldub WTO riigihankelepingu 1. lisa punktis 3, millel põhineb alljärgnev soovituslik loend.

Grupp 25	Sool, väävel, mullad ja kivimid, krohvimismaterjalid, lubi ja tsement
Grupp 26	Metallimaagid, räbu ja tuhk
Grupp 27	Mineraalkütused, mineraalõlid ja nende destilleerimissaadused, bituumenained, mineraalvahad, välja arvatud: ex 27.10: spetsiaalsed mootorikütused
Grupp 28	anorgaanilised kemikaalid; väärismetallide, haruldaste muldmetallide, radioaktiivsete elementide ja isotoopide orgaanilised ja anorgaanilised ühendid, välja arvatud: ex 28.09: lõhkeained ex 28.13: lõhkeained ex 28.14: pisargaas ex 28.28: lõhkeained ex 28.32: lõhkeained ex 28.39: lõhkeained ex 28.50: mürgised tooted ex 28.51: mürgised tooted ex 28.54: lõhkeained

Grupp 29	Orgaanilised kemikaalid, välja arvatud: ex 29.03: lõhkeained ex 29.04: lõhkeained ex 29.07: lõhkeained ex 29.08: lõhkeained ex 29.11: lõhkeained ex 29.12: lõhkeained ex 29.13: mürgised tooted ex 29.14: mürgised tooted ex 29.15: mürgised tooted ex 29.21: mürgised tooted ex 29.22: mürgised tooted ex 29.23: mürgised tooted ex 29.26: lõhkeained ex 29.27: mürgised tooted ex 29.29: lõhkeained
Grupp 30	Farmaatsiatooted
Grupp 31	Väetised
Grupp 32	Park- ja värvaineekstraktid, tanniinid ja nende derivaadid, pigmendid, värvained, värvid ja lakid, kitt, täiteained ja pahtlid, tindid
Grupp 33	Eeterlikud õlid ja resinoidid, parfümeeria- ja kosmeetikatooted ning hügieenivahendid

Grupp 34	Seep, orgaanilised pindaktiivsed ained, pesemisvahendid, määrdeained, tehisvahad ja vahavalmistised, poleerimis- ja puhastusvahendid, küünlad jms tooted, voolimispastad ja stomatoloogiline vaha
Grupp 35	Valkained, liimid, ensüümid
Grupp 37	Foto- ja kinokaubad
Grupp 38	Mitmesugused keemiatooted, välja arvatud: ex 38.19: mürgised tooted
Grupp 39	Kunstvaigud ja plastmassid, tselluloosi estrid ja eetrid, eelnevatest valmistatud tooted, välja arvatud: ex 39.03: lõhkeained
Grupp 40	Kautšuk, sünteetiline kautšuk, faktised ja kummitooted, välja arvatud: ex 40.11: kuulikindlad rehvid
Grupp 41	Toornahad (v.a karusnahad) ja nahk
Grupp 42	Nahktooted, sadulsepatooted ja rakmed, reisirarbed, käekotid jms tooted; tooted loomasooltest (v.a jämesiidist)
Grupp 43	Karusnahk ja tehiskarusnahk; nendest valmistatud tooted

Grupp 44	Puit ja puittooted; puusüsi
Grupp 45	Kork ja korgist tooted
Grupp 46	Õlgedest, espartost ja muudest punumismaterjalidest tooted, korv- ja vitspunutised
Grupp 47	Paberi toorained
Grupp 48	Paber ja papp, paberimassist, paberist või papist tooted
Grupp 49	Raamatud, ajalehed, pildid jm trükitooted, käsikirjad, masinakirjatekstid ning plaanid ja joonised
Grupp 65	Peakatted ja nende osad
Grupp 66	Vihma- ja päevavarjud, jalutuskepid, piitsad, ratsapiitsad ja nende osad
Grupp 67	Töödeldud suled ja udusuled ning tooted nendest; tehislilled, tooted juustest
Grupp 68	Kivist, kipsist, tsemendist, asbestist, vilgust jms materjalist tooted

Grupp 69	Keraamikatooted
Grupp 70	Klaas ja klaastooted
Grupp 71	Pärlid, vääris- ja poolvääriskivid, väärismetallid, väärismetallidega plakeeritud metallid, nendest valmistatud tooted; juveeltoodete imitatsioonid
Grupp 73	Raud ja teras ja neist valmistatud tooted
Grupp 74	Vask ja vasktooted
Grupp 75	Nikkel ja nikkeltooted
Grupp 76	Alumiinium ja alumiiniumtooted
Grupp 77	Magneesium ja berüllium ja neist valmistatud tooted
Grupp 78	Plii ja pliitooted
Grupp 79	Tsink ja tsinktooted

Grupp 80	Tina ja tinatooted
Grupp 81	Muud metallurgias kasutatavad mitteväärismetallid ja tooted nendest
Grupp 82	Mitteväärismetallist tööriistad, terariistad, lusikad ja kahvlid, nende osad, välja arvatud: ex 82.05: tööriistad ex 82.07: tööriistad, osad
Grupp 83	Mitmesugused mitteväärismetallist tooted
Grupp 84	Katlad, masinad ja mehaanilised seadmed, nende osad, välja arvatud: ex 84.06: mootorid ex 84.08: muud mootorid ex 84.45: seadmed ex 84.53: automaatsed andmetöötlusseadmed ex 84.55: rubriiki nr 84.53 kuuluvate masinate osad ex 84.59: tuumareaktorid
Grupp 85	Elektrimasinad ja -seadmed, nende osad, välja arvatud: ex 85.13: telekommunikatsiooniseadmed ex 85.15: ülekandeaparatuur

Grupp 86	<p>Raudtee- või trammivedurid, -veerem ning nende osad, raudtee- või trammiteeseadmed ja -tarvikud, mitmesugused mehaanilised liikluskorraldusseadmed (mitte elektri jõul töötavad),</p> <p>välja arvatud:</p> <p>ex 86.02: elektrilised soomusvedurid</p> <p>ex 86.03: muud soomusvedurid</p> <p>ex 86.05: soomusvagunid</p> <p>ex 86.06: remondivagunid</p> <p>ex 86.07: vagunid</p>
Grupp 87	<p>Sõidukid, v.a raudtee- ja trammiteeveerem, ning nende osad,</p> <p>välja arvatud:</p> <p>ex 87.08: tankid ja muud soomukid</p> <p>ex 87.01: traktorid</p> <p>ex 87.02: sõjaväesõidukid</p> <p>ex 87.03: hooldeveokid</p> <p>ex 87.09: mootorrattad</p> <p>ex 87.14: järelkärud</p>
Grupp 89	<p>Laevad, paadid ja ujukonstruktsioonid,</p> <p>välja arvatud:</p> <p>ex 89.01A: sõjalaevad</p>

Grupp 90	Optika-, foto-, kino-, mõõte-, kontroll-, täppis-, meditsiini- ja kirurgiainstrumendid ning -aparatuur, nende osad, välja arvatud: ex 90.05: binoklid ex 90.13: mitmesugused instrumendid, laserid ex 90.14: kaugusemõõtjad ex 90.28: elektrotehnilised ja elektroonika mõõteaparaadid ex 90.11: mikroskoobid ex 90.17: meditsiiniseadmed ex 90.18: mehhanoteraapilised seadmed ex 90.19: ortopeedilised abivahendid ex 90.20: röntgeniaparatuur
Grupp 91	Kellade tootmine
Grupp 92	Muusikariistad, heli salvestus- ja taasesitusseadmed, telepildi ja heli salvestus- ja taasesitusseadmed, nende osad ja tarvikud
Grupp 94	Mööbel ja mööblidetailid, madratsid, madratsialused, padjad ja muud täistopitud mööblilisandid, välja arvatud: ex 94.01A: õhusõidukite istmed
Grupp 95	Nikerdus- ja voolimismaterjalid ning neist valmistatud tooted
Grupp 96	Luuad, harjad, puudritupsud ja sõelad
Grupp 98	Mitmesugused tööstustooted

IV LISA

PAKKUMUSTE, OSALEMISTAOTLUSTE NING IDEEKONKURSSIDE KAVADE JA PROJEKTIDE ELEKTROONILISEKS VASTUVÕTMISEKS VAJALIKE *VAHENDITE JA* SEADMETEGA SEOTUD NÕUDED

Pakkumuste, osalemistaotluste ning ideekonkursside plaanide ja projektide elektrooniliseks vastuvõtmiseks mõeldud *vahendite ja seadmete* puhul tuleb tehniliste vahendite ja asjakohaste menetluste kaudu tagada vähemalt, et:

- a) pakkumuste ja osalemistaotluste laekumise ning ideekonkursside plaanide ja projektide esitamise täpse aja ja kuupäeva saab kindlaks määrata;
 - b) on võimalik tagada, et enne kehtestatud tähtaega ei ole kellelgi juurdepääsu eespool osutatud nõuete kohaselt edastatud andmetele;
- I**
- c) üksnes volitatud isikutel on võimalik määrata ja muuta saabunud andmete avamise kuupäeva;

- d) hankemenetluse või ideekonkursi eri etappide jooksul peab kõigile esitatud andmetele või osale neist olema võimalik juurde pääseda üksnes volitatud isikutel;
- e) **üksnes** volitatud isikud peavad võimaldama edastatud andmetele juurdepääsu ning alles pärast ette nähtud kuupäeva;
- f) kõnealuste nõuete kohaselt laekunud ja avatud andmetele on võimalik juurde pääseda ainult isikutel, keda on volitatud nendega tutvuma;
- g) **kui punktides b, c, d, e ja f osutatud juurdepääsukeeldu või tingimusi rikutakse või püütakse rikkuda, siis on võimalik mõistliku kindlusega tagada, et rikkumine või selle katse on selgelt tuvastatav.**

I

V LISA

EELTEATES SISALDUV TEAVE

A OSA

TEAVE, MIS PEAB SISALDUMA EELTEATE AVALIKU SEKTORI HANKIJA PROFIILIS AVALDAMISE TEATES

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad avaliku sektori hankija andmetest.
2. Avaliku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
3. Vajaduse korral märge selle kohta, et avaliku sektori hankija on keskne hankija või et tegemist on ***või võib olla*** muu ühishankega.
4. CPV koodid.
5. Avaliku sektori hankija profiili internetiaadress (URL).
6. Eelteate avaliku sektori hankija profiilis avaldamise teate saatmise kuupäev.

B OSA

TEAVE, MIS PEAB SISALDUMA EELTEADETES

(millele on osutatud artiklis 48)

I. IGAL JUHUL ESITATAV TEAVE

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad avaliku sektori hankija andmetest.
2. Meili- või internetiaadress, mille kaudu on piiranguteta ja otsene tasuta juurdepääs ***hankedokumentidele***.

Kui piiramatult ja täielikult otsene tasuta juurdepääs ei ole artikli 53 lõike 1 teises ja kolmandas lõigus osutatud põhjustel võimalik, teave selle kohta, kuidas saab hankedokumentidele juurde pääseda.

3. Avaliku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
4. Vajaduse korral märge selle kohta, et avaliku sektori hankija on keskne hankija või et tegemist on ***või võib olla*** muu ühishankega.

5. CPV koodid. kui leping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
6. Ehitustööde hankelepingute puhul ehitustööde peamise asukoha NUTSi kood või asjade ja teenuste hankelepingute puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood. kui leping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
7. Hanke lühikirjeldus: ehitustööde olemus ja ulatus, asjade olemus, kogus ja maksumus, teenuste olemus ja ulatus.
8. Kui teadet ei kasutata **riigi**hanke väljakuulutamiseks, eelteates osutatud lepingu(te) hanketeate või hanketeadete avaldamise eeldatav kuupäev või eeldatavad kuupäevad.
9. Teate saatmise kuupäev.
10. Muu asjakohane teave.
11. Märge selle kohta, kas leping on hõlmatud WTO riigihankelepinguga.

II. TÄIENDAV TEAVE, MIS ESITATAKSE JUHUL, KUI TEADET KASUTATAKSE
RIIGIHANKE VÄLJAKUULUTAMISEKS (ARTIKLI 48 LÕIGE 2)

1. Märge selle kohta, et huvitatud ettevõtjad peavad avaliku sektori hankijale teatama oma huvist lepingu või lepingute suhtes.
2. Hankemenetluse liik (piiratud *menetlus, kas on rakendatud dünaamilist hankesüsteemi*, või konkurentsipõhine läbirääkimistega menetlus **II**).
3. Vajaduse korral märge selle kohta, kas:
 - a) kasutusel on raamleping;
 - b) kasutusel on dünaamiline hankesüsteem.
4. Toodete tarnimise, ehitustööde tegemise või teenuste osutamise ajakava ja lepingu kehtivusaeg, niivõrd kui need on juba teada.
5. Osalemistingimused, niivõrd kui need on juba teada, sealhulgas:
 - a) vajaduse korral märge selle kohta, kas riigihange on suunatud kaitstud töö keskustele või kas selle raames tehtavad tööd on suunatud kaitstud tööhõive programmidele;

- b) vajaduse korral märge selle kohta, kas õigus- või haldusnormidega nähakse ette, et teenust võib osutada üksnes kindla kutseala esindaja;
 - c) *kvalifitseerimise tingimuste* lühikirjeldus.
- 6. *Pakkumuste hindamise* kriteeriumite lühikirjeldus, niivõrd kui need on juba teada ■ .
- 7. Lepingu(te) eeldatav kogum**aksumus**, niivõrd kui see on juba teada; kui leping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
- 8. Osalemishuvist teatamise tähtaeg.
- 9. Aadress, kuhu osalemishuvist tuleb teatada.
- 10. Keel või keeled, milles on lubatud esitada osalemistaotlusi või pakkumusi.
- 11. Vajaduse korral märge selle kohta, kas:
 - a) nõutakse/lubatakse pakkumuste või osalemistaotluste elektroonilist esitamist;
 - b) kasutatakse elektroonilisi tellimusi;

- c) kasutatakse elektroonilist arveldamist;
 - d) lubatakse elektroonilisi makseid.
12. Teave selle kohta, kas leping on seotud liidu vahenditest rahastatava projekti ja/või programmiga.
13. Vaidluste lahendamise ja vajaduse korral vahendusmenetluse eest ■ vastutava asutuse nimi ja aadress. Täpne teave vaidluste lahendamise menetluse tähtaegade kohta või vajadusel selle talituse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumbrid ning meiliaadress, kust sellist teavet võib saada.

HANKETEATES AVALDATAV TEAVE

(millele on osutatud artiklis 49)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad avaliku sektori hankija andmetest.
2. Meili- või internetiaadress, mille kaudu on piiranguteta ja otsene tasuta juurdepääs *hankedokumentidele*.

Kui piiramatu ja täielik otsene tasuta juurdepääs ei ole artikli 53 lõike 1 teises ja kolmandas lõigus osutatud põhjustel võimalik, teave selle kohta, kuidas saab hankedokumentidele juurde pääseda.

3. Avaliku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
4. Vajaduse korral märge selle kohta, et avaliku sektori hankija on keskne hankija või et tegemist on muu ühishankega.
5. CPV koodid; kui leping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.

6. Ehitustööde hankelepingute puhul ehitustööde peamise asukoha NUTSi kood või asjade ja teenuste hankelepingute puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood. kui leping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
7. Hanke lühikirjeldus: ehitustööde olemus ja ulatus, asjade olemus, kogus ja maksumus, teenuste olemus ja ulatus. Kui **riigihange** on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta. Vajaduse korral kirjeldatakse valikuvõimalusi.
8. Lepingu(te) eeldatav **suurusjärg**; kui leping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
9. Märkida, kas alternatiivsed lahendused on või ei ole lubatud.
10. Asjade tarnimise, ehitustööde tegemise või teenuste osutamise ajakava ja lepingu kehtivusaeg, niivõrd kui see on juba teada.
 - a) Raamlepingu puhul raamlepingu kavandatav kehtivusaeg ja kui see on pikem kui neli aastat, vastavad põhjused; sõlmitavate lepingute maksumus **või suurusjärg**, sagedus, arv ja vajaduse korral osalevate ettevõtjate kavandatav maksimumarv, niivõrd kui need on juba teada.
 - b) Dünaamilise hankesüsteemi puhul märke selle süsteemi kavandatava kehtivusaja kohta; sõlmitavate lepingute maksumus **või suurusjärg** ja sagedus, niivõrd kui need on juba teada.

11. Osalemistingimused, sealhulgas:
- a) vajaduse korral märge selle kohta, kas riigihange on suunatud kaitstud töö keskustele või kas selle raames tehtavad tööd on suunatud kaitstud tööhõive programmidele;
 - b) vajaduse korral märge selle kohta, kas õigus- või haldusnormidega nähakse ette, et teenust võib osutada üksnes kindla kutseala esindaja; viide asjaomastele õigus- või haldusnormidele;
 - c) ettevõtjate olukorda käsitlevate selliste kriteeriumite loetelu ja lühikirjeldus, mis võivad kaasa tuua menetlusest kõrvaldamise, ning *kvalifitseerimise tingimuste* loetelu ja lühikirjeldus; võimalikud miinimumnõuded; märge nõutava teabe kohta (ettevõtjate endi kinnitused, dokumendid).
12. Hankemenetluse liik; vajaduse korral kiirendatud menetluse kasutamise põhjused (avatud ja piiratud menetluse ja konkurentsipõhise läbirääkimistega menetluse korral).
13. Vajaduse korral märge selle kohta, kas:
- a) kasutusel on raamleping;
 - b) kasutusel on dünaamiline hankesüsteem;
 - c) kasutusel on elektrooniline oksjon (avatud või piiratud menetluse või konkurentsipõhise läbirääkimistega menetluse korral).

14. Kui leping jaotatakse osadeks, märkida, kas pakkumusi on võimalik teha ühe, mitme või kõikide osade kohta; märkida, kas on piiratud osade arvu, mille suhtes võib ühe pakkujaga lepingu sõlmida. Kui lepingut osadeks ei jaotata, märkida selle põhjused, ***välja arvatud juhul, kui see teave on esitatud üksikaruandes.***
15. Piiratud menetluse, konkurentsipõhise läbirääkimistega menetluse, võistleva dialoogi või innovatsioonipartnerluse korral, kui kasutatakse võimalust vähendada selliste taotlejate arvu, kellele tehakse ettepanek pakkumuste esitamiseks, läbirääkimisteks või dialoogis osalemiseks: taotlejate miinimum- ja vajaduse korral maksimumarv ning objektiivsed kriteeriumid taotlejate väljavalmimiseks.
16. Konkurentsipõhise läbirääkimistega menetluse, võistleva dialoogi või innovatsioonipartnerluse korral märkida, kas kasutatakse järjestikuste etappidena toimuvat menetlust, et vähendada järk-järgult lahenduste või pakkumuste arvu, mille suhtes jätkatakse kas arutelu või läbirääkimisi.
17. Vajadusel eritingimused, mida tuleb arvestada lepingu täitmisel.
18. Kriteeriumid, mille alusel leping või lepingud sõlmitakse ■ . Majanduslikult soodsaima pakkumuse kriteeriumid ning nende suhteline osakaal tuleb märkida juhul, kui need ei ole esitatud kirjeldustes või võistleva dialoogi puhul kirjeldavas dokumendis, välja arvatud juhul, kui majanduslikult kõige soodsam pakkumine määratakse kindlaks üksnes hinna põhjal.

19. Pakkumuste (avatud menetluste korral) või osalemistaotluste (piiratud menetluste, konkurentsipõhiste läbirääkimistega menetluste, dünaamiliste hankesüsteemide, võistlevate dialoogide ja innovatsioonipartnerluste korral) laekumise tähtajad.
20. Aadress, kuhu taotlused või pakkumused tuleb esitada.
21. Avatud menetluste korral:
- a) aeg, mille jooksul pakkuja peab säilitama oma pakkumuse;
 - b) pakkumuste avamise kuupäev, kellaaeg ja koht;
 - c) isikud, kes võivad viibida pakkumuste avamise juures.
22. Keel või keeled, milles pakkumused või osalemistaotlused tuleb koostada.
23. Vajaduse korral märge selle kohta, kas:
- a) lubatakse pakkumuste või osalemistaotluste elektroonilist esitamist;
 - b) kasutatakse elektroonilisi tellimusi;
 - c) kasutatakse elektroonilist arveldamist;
 - d) kasutatakse elektroonilisi makseid.

24. Teave selle kohta, kas leping on seotud liidu vahenditest rahastatava projekti ja/või programmiga.
25. Läbivaatamise ja vajaduse korral vahendusmenetluse eest vastutava asutuse nimi ja aadress. Läbivaatamise menetluse täpsed tähtajad või vajaduse korral sellekohast teavet väljastava talituse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumber ja meiliaadress.
26. Teates kirjeldatud lepingu või lepingutega seotud varasema *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise viited ja kuupäevad.
27. Korduva menetluse korral edasiste teadete avaldamise eeldatav aeg.
28. Teate saatmise kuupäev.
29. Märge selle kohta, kas leping on hõlmatud WTO riigihankelepinguga.
30. Muu asjakohane teave.

D OSA

LEPINGU SÕLMIMISE TEATES AVALDATAV TEAVE

(millele on osutatud artiklis 50)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad avaliku sektori hankija andmetest.
2. Avaliku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
3. Vajaduse korral märge selle kohta, et avaliku sektori hankija on keskne hankija või et tegemist on muu ühishankega.
4. CPV koodid.
5. Ehitustööde hankelepingute puhul ehitustööde peamise asukoha NUTSi kood või asjade ja teenuste hankelepingute puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood.
6. Hanke lühikirjeldus: ehitustööde olemus ja ulatus, asjade olemus, kogus ja maksumus, teenuste olemus ja ulatus. Kui *riigihange* on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta. Vajaduse korral kirjeldatakse valikuvõimalusi.
7. Hankemenetluse liik; väljakuulutamiseta läbirääkimistega menetluse puhul selle põhjendus.

8. Vajaduse korral märge selle kohta, kas:
- a) kasutusel on raamleping;
 - b) kasutusel on dünaamiline hankesüsteem.
9. Artiklis 67 osutatud kriteeriumid, mida kasutati lepingu või lepingute sõlmimisel. Vajaduse korral märge selle kohta, kas korraldati elektrooniline oksjon (avatud või piiratud meneltuse või konkurentsipõhise läbirääkimistega menetluse puhul).
10. ***Lepingu (te) või raamlepingu(te) sõlmimise*** kuupäev ***pärast selle/nende sõlmimise kohta*** otsuse ***tegemist***.
11. Iga lepingu sõlmimisega seoses saadud pakkumuste arv, sealhulgas:
- a) väikestelt või keskmise suurusega ettevõtjatelt saadud pakkumuste arv;
 - b) ***teisest liikmesriigist või kolmandast riigist*** saadud pakkumuste arv;
 - c) elektrooniliselt saadud pakkumuste arv.
12. Iga lepingu kohta eduka(te) pakkuja(te) nimi, aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, sealhulgas:
- a) teave selle kohta, kas edukas pakkuja on väike või keskmise suurusega ettevõtja;

- b) teave selle kohta, kas leping sõlmiti *ettevõtjate grupiga (ühisettevõtte, konsortsium või muu)*.
13. Väljavalitud pakkumuse (pakkumuste) maksumus või lepingu sõlmimiseks arvesse võetava kõrgeima ja madalaima hinnaga pakkumuse maksumus.
14. Vajaduse korral lepinguosa suurus ja maksumus, mille suhtes tõenäoliselt sõlmitakse allhankelepingud kolmandate isikutega.
15. Teave selle kohta, kas leping on seotud liidu vahenditest rahastatava projekti ja/või programmiga.
16. Läbivaatamise ja vajaduse korral vahendusmenetluse eest vastutava asutuse nimi ja aadress. Läbivaatamise menetluse täpsed tähtajad või vajaduse korral sellekohast teavet väljastava talituse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumber ja meiliaadress.
17. Teates kirjeldatud lepingu või lepingutega seotud varasema *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise viited ja kuupäevad.
18. Teate saatmise kuupäev.
19. Muu asjakohane teave.

E OSA

IDEEKONKURSI TEATES AVALDATAV TEAVE

(millele on osutatud artikli 79 lõikes 1)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad avaliku sektori hankija andmetest.
2. Meili- või internetiaadress, mille kaudu on piiranguteta ja otsene tasuta juurdepääs ***hankedokumentidele.***

Kui piiramatut ja täielikku otsene tasuta juurdepääs ei ole artikli 53 lõike 1 teises ja kolmandas lõigus osutatud põhjustel võimalik, teave selle kohta, kuidas saab hankedokumentidele juurde pääseda.
3. Avaliku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
4. Vajaduse korral märge selle kohta, et avaliku sektori hankija on keskne hankija või et tegemist on muu ühishankega.
5. CPV koodid; kui leping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.

6. Projekti põhiomaduste kirjeldus.
 7. Auhindade arv ja väärtus.
 8. Ideekonkursi laad (avatud või piiratud).
 9. Avatud ideekonkursi korral projektide esitamise tähtaeg.
 10. Piiratud ideekonkursi korral:
 - a) osalejate kavandatav arv;
 - b) juba teadaolevate osalejate nimed, kui neid on;
 - c) osalejate valimise kriteeriumid;
 - d) osalemistaotluste esitamise tähtaeg.
 11. Vajaduse korral märge selle kohta, kas osaleda võivad üksnes teatava kutseala esindajad.
 12. Projektide hindamisel kasutatavad kriteeriumid.
- I**
13. Märge selle kohta, kas žürii otsus on avaliku sektori hankijale kohustuslik.

14. Kõigile osalejatele tehtavad maksed, kui selliseid makseid tehakse.
15. Märge selle kohta, kas pärast ideekonkursi lõppu võitjaga või võitjatega leping sõlmitakse või seda ei sõlmita.
16. Teate saatmise kuupäev.
17. Muu asjakohane teave.

TEAVE, MIS AVALDATAKSE TEATES IDEEKONKURSI TULEMUSTE KOHTA

(millele on osutatud artikli 79 lõikes 2)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad avaliku sektori hankija andmetest.
2. Avaliku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
3. Vajaduse korral märge selle kohta, et avaliku sektori hankija on keskne hankija või et tegemist on muu ühishankega.
4. CPV koodid.
5. Projekti põhiomaduste kirjeldus.
6. Auhindade väärtus.
7. Ideekonkursi laad (avatud või piiratud).
8. Projektide hindamisel kasutatud kriteeriumid.
9. Žürii otsuse kuupäev.

10. Osalejate arv:
 - a) VKEdest osalejate arv;
 - b) välismaiste osalejate arv.
11. Ideekonkursi võitja(te) nimi, aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress ning märges selle kohta, kas võitja on väike või keskmise suurusega ettevõtja.
12. Teave selle kohta, kas ideekonkurss on seotud Euroopa Liidu vahenditest rahastatava projekti ja/või programmiga.
13. Teatega hõlmatud projekti(de)ga seotud varasema *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise viited ja kuupäevad.
14. Teate saatmise kuupäev.
15. Muu asjakohane teave.

G OSA

TEAVE, MIS AVALDATAKSE TEATES LEPINGU MUUTMISE KOHTA SELLE KEHTIVUSE AJAL

(millele on osutatud artikli 72 lõikes 5)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad avaliku sektori hankija andmetest.
2. CPV koodid.
3. Ehitustööde hankelepingute puhul ehitustööde peamise asukoha NUTSi kood või asjade ja teenuste hankelepingute puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood.
4. Hanke kirjeldus enne ja pärast muutmist: ehitustööde olemus ja ulatus, asjade olemus, kogus ja maksumus, teenuste olemus ja ulatus.
5. Vajaduse korral muudatusest tulenev maksumuse suurenemine.
6. Nende asjaolude kirjeldus, mis tingisid muutmise.
7. Hankelepingu sõlmimise otsuse kuupäev.

8. Vajaduse korral uue ettevõtja või uute ettevõtjate nimi, aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress.
9. Teave selle kohta, kas leping on seotud liidu vahenditest rahastatava projekti ja/või programmiga.
10. Järelevalveasutuse ning läbivaatamise ja vajaduse korral vahendusmenetluse eest vastutava asutuse nimi ja aadress. Läbivaatamise menetluse täpsed tähtajad või vajaduse korral sellekohast teavet väljastava asutuse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumber ja meiliaadress.
11. Teatega hõlmatud lepingu(te)ga seotud varasema *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise viited ja kuupäevad.
12. Teate saatmise kuupäev.
13. Muu asjakohane teave.

H OSA

SOTSIAAL- JA MUUDE ERITEENUSTE LEPINGUTE HANKETEADETES AVALDATAV TEAVE

(millele on osutatud artikli 75 lõikes 1)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, ■ ning meili- ja internetiaadress ■ .
2. *Ehitustööde puhul ehitustööde teostamise peamise koha NUTSi kood või asjade ja teenuste puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood.*
3. *Asjaomase lepingu lühikirjeldus, sealhulgas CPV nomenklatuuri koodid.*
■
4. Osalemistingimused, sealhulgas:
 - vajaduse korral märge selle kohta, kas riigihange on suunatud kaitstud töö keskustele või kas selle raames tehtavad tööd on kaitstud tööhõive programmidele;
 - vajaduse korral märge selle kohta, kas õigus- või haldusnormidega nähakse ette, et teenust võib osutada üksnes kindla kutseala esindaja.■

5. Tähtaeg või tähtajad, mille jooksul tuleb avaliku sektori hankijaga osalemiseks ühendust võtta.
6. Kohaldatava hankemenetluse peamiste osade lühikirjeldus.

■

I OSA

SOTSIAAL- JA MUUDE ERITEENUSTE LEPINGUTE **EELTEADETES** AVALDATAV TEAVE

(millele on osutatud artikli 75 lõikes 1)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, ■ ning meili- ja internetiaadress ■ .
2. *Asjaomase lepingu lühikirjeldus, sealhulgas lepingu kogumaksumus ja CPV nomenklatuuri koodid* ■ .
3. *Järgmine teave, kui see on juba teada:*
 - a) Ehitustööde puhul ehitustööde teostamise peamise koha NUTSi kood või asjade ja teenuste puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood ■ .
 - b) *asjade tarnimise, ehitustööde tegemise või teenuste osutamise ajakava ja lepingu kehtivusaeg;*

c) *osalemistingimused, sealhulgas:*

- *vajaduse korral märge selle kohta, kas riigihange on suunatud kaitstud töö keskustele või kas selle raames tehtavad tööd on suunatud kaitstud tööhõive programmidele;*
- *vajaduse korral märge selle kohta, kas õigus- või haldusnormidega nähakse ette, et teenust võib osutada üksnes kindla kutseala esindaja;*

d) *kohaldatava hankemenetluse peamiste osade lühikirjeldus.*

4. *Märge selle kohta, et huvitatud ettevõtjad peavad avaliku sektori hankijale teatama oma huvist lepingu või lepingute suhtes, ning huvist teatamise tähtaeg ja aadress, kuhu teated esineva huvi kohta tuleb saata.*

J OSA

SOTSIAAL- JA MUUDE ERITEENUSTE LEPINGU SÕLMIMISE TEADETES AVALDATAV TEAVE

(millele on osutatud artikli 75 lõikes 2)

1. *Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, ning meili- ja internetiaadress.*
 2. *Asjaomase lepingu lühikirjeldus, sealhulgas CPV koodid.*
 3. *Ehitustööde puhul ehitustööde teostamise peamise koha NUTSi kood või asjade ja teenuste puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood.*
 4. Saadud pakkumuste arv.
 5. Hind või hinnavaheemik (minimaalne/maksimaalne).
 6. Iga lepingu puhul eduka ettevõtja või edukate ettevõtjate nimi, aadress, sh NUTSi kood, ning ■ meili- ja internetiaadress.
 7. Muu asjakohane teave.
-

VI LISA

TEAVE, MIS TULEB ESITADA ELEKTROONILISTE OKSJONITEGA **SEOTUD** **HANKEDOKUMENTIDES**

(artikli 35 lõige 4)

Kui avaliku sektori hankija on otsustanud korraldada elektroonilise oksjoni, peavad **hankedokumendid** sisaldama vähemalt järgmist teavet:

- a) osad, mille maksumust elektrooniline oksjon käsitleb, tingimusel et kõnealused osad on kvantitatiivsed ning neid on võimalik väljendada arvudes või protsentides;
 - b) esitatava maksumuse võimalikud piirangud, mis tulenevad lepingu objektiga seotud kirjeldustest;
 - c) teave, mida pakkujatele elektroonilise oksjoni käigus antakse, ning vajaduse korral teabe kättesaadavaks tegemise aeg;
 - d) asjakohane teave elektroonilise oksjoni pidamise korra kohta;
 - e) tingimused, mis võimaldavad pakkujatel pakkumusi teha, eelkõige pakkumuste tegemisel nõutavad minimaalsed erinevused;
 - f) asjakohane teave kasutatavate elektrooniliste seadmete ning ühenduse korralduse ja ühenduse tehniliste kirjelduste kohta.
-

VII LISA

TEATAVATE TEHNILISTE KIRJELDUSTE MÄÄRATLUSED

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „tehniline kirjeldus” – üks järgmistest:
 - a) ehitustööde hankelepingute puhul eelkõige hankedokumentides sisalduv tehniliste ettekirjutuste kogum, millega määratletakse materjali, toote või asja omadused, mis võimaldavad neid kasutada avaliku sektori hankija kavandatud viisil; nende omaduste hulka kuuluvad keskkonnaohutuse ja kliimanäitajad, universaalnõuetele (sealhulgas puudega inimeste juurdepääs) vastav projekt ja vastavushindamine, ekspluatatsioonilised näitajad, ohutus või mõõtmised, sealhulgas kvaliteedi tagamise kord, terminoloogia, sümbolid, katsetamine ja katsetamismeetodid, pakendamine, märgistus ja tähistus, kasutusjuhendid, tootmisprotsessid ja -meetodid ehitustööde olelusringi mis tahes etapi jaoks; ühtlasi hõlmavad nimetatud omadused ehitustööde projekti ja maksumusega seotud ettekirjutusi, samuti katsetamise, järelevalve ja vastuvõtmise tingimusi ning ehitamise meetodeid, tehnoloogiat ja kõiki muid tehnilisi tingimusi, mida avaliku sektori hankija võib kehtestada vastavalt üldistele või erinormidele, mis seonduvad valmistööde või nende puhul kasutatavate materjalide või nende osadega;

- 555

- 3) „Euroopa *tehniline hinnang*” – *dokumenteeritud* hinnang ehitustoote *toimivuse kohta seoses selle põhiomadustega kooskõlas vastava Euroopa hindamisdokumendiga, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 305/2011¹ artikli 2 punktis 12*;
- 4) „ühtne tehniline kirjeldus” – tehniline kirjeldus *IKT valdkonnas*, mis on *kehtestatud* kooskõlas *määruse (EL) 1025/2012* artiklitega 13 ja 14;
- 5) „tehniline etalon” – Euroopa standardimisorganite iga toode peale Euroopa standardite, mis on välja lastud turuvajaduste muutumist arvestavas korras.

¹ *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2011. aasta määrus (EL) nr 305/2011, millega sätestatakse ehitustoodete ühtlustatud turustustingimused (ELT L 88, 4.4.2011, lk 5).*

VIII LISA

AVALDAMISEGA SEOTUD TINGIMUSED

1. Teadete avaldamine

Avaliku sektori hankijad peavad saatma artiklites 48, 49, 50, 75 ja 79 osutatud teated Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele ning need avaldatakse vastavalt järgmistele nõuetele.

Artiklites 48, 49, 50, 75 ja 79 osutatud teated avaldab Euroopa Liidu Väljaannete Talitus või avaliku sektori hankija, kui avaliku sektori hankija profiilis avaldatakse eelteade vastavalt artikli 48 lõikele 1.

Lisaks võivad avaliku sektori hankijad kõnealuse teabe avaldada internetis avaliku sektori hankija profiilis vastavalt punkti 2 alapunktile b.

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus annab avaliku sektori hankijale artikli 51 lõike 5 teises lõigus osutatud kinnituse.

2. Täiendava või lisateabe avaldamine

- a) Avaliku sektori hankijad avaldavad **hankedokumentid** täies mahus internetis, **välja arvatud juhul, kui artikli 53 lõike 1 teises ja kolmandas lõigus on sätestatud teisiti.**
- b) Avaliku sektori hankijaprofiil võib sisaldada artikli 48 lõikes 1 osutatud eelteateid, teavet käimasolevate ja kavandatavate hankemenetluste kohta, sõlmitud riigihankelepingute ja tühistatud menetluste kohta ning igasugust muud kasulikku üldteavet, näiteks kontaktaadressi, telefoni- ja faksinumbrit, posti- ja meiliaadressi. **Hankijaprofiil võib samuti sisaldada artikli 52 kohaselt riiklikul tasandil avaldatud eelteateid, mida kasutatakse riigihanke väljakuulutamiseks.**

3. Teadete elektrooniliselt saatmise vorm ja kord

Teate elektrooniliselt saatmise vorm ja kord, mille on kehtestanud komisjon, on kättesaadavad internetiaadressil <http://simap.europa.eu>.

IX LISA

ARTIKLIGA 54 ETTE NÄHTUD PAKKUMUSE ESITAMISE ETTEPANEKU, DIALOOGIS OSALEMISE ETTEPANEKU VÕI HUVI KINNITAMISE ETTEPANEKU SISU

1. Artikliga 54 ette nähtud pakkumuse esitamise või dialoogis osalemise ettepanek peab sisaldama vähemalt järgmist:
 - a) viide hanketeatele;
 - b) pakkumuste laekumise tähtaeg, aadress, kuhu pakkumused tuleb saata, ning keel või keeled, milles pakkumused tuleb koostada;
 - c) võistleva dialoogi puhul konsultatsioonide alustamise kuupäev ja koht ning keel või keeled, mida kasutatakse;
 - d) viide mis tahes täiendavatele dokumentidele, mis tuleb esitada pakkuja esitatud kontrollitavate andmete tõendamiseks *artikli 60* ja vajadusel artikli 62 kohaselt, või lisada nendes artiklites nimetatud teabele, ning artiklites *60* ja 62 sätestatud tingimuste kohaselt;
 - e) lepingute sõlmimise kriteeriumite suhteline osakaal või vajaduse korral ka kriteeriumid tähtsuse järjekorras, kui need ei ole esitatud hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus, *tehnilistes* kirjeldustes või kirjeldavas dokumendis.

Võistleva dialoogi või innovatsioonipartnerluse alusel sõlmitud lepingute puhul ei esitata punktis b osutatud teavet dialoogis või läbirääkimistel osalemise ettepanekus, vaid see esitatakse pakkumuse esitamise ettepanekus.

2. Kui **riigihange** kuulutatakse välja eelteatega, teeb avaliku sektori hankija seejärel enne pakkuja või läbirääkimistes osalejate väljavalimist kõigile taotlejatele ettepaneku kinnitada oma huvi üksikasjaliku teabe alusel asjaomase lepingu kohta.

Kõnealune ettepanek sisaldab vähemalt järgmist teavet:

- a) tellitavate ehitustööde, asjade või teenuste olemus ja kogus, sealhulgas kõik valikuvõimalused seoses täiendavate lepingutega ja võimaluse korral selliste valikuvõimaluste kasutamise eeldatav tähtaeg uuendatavate lepingute puhul ning võimaluse korral tulevaste hankekuulutuste eeldatavad avaldamiskuupäevad;
- b) menetluse liik: piiratud menetlus või konkurentsipõhine läbirääkimistega menetlus;
- c) vajaduse korral kuupäev, mil asjade tarnimine või ehitustööde tegemine või teenuste osutamine peaks algama või lõppema;

- d) **kui elektroonilist juurdepääsu ei saa pakkuda**, siis hankedokumentide taotluste esitamise aadress ja tähtaeg ning keel või keeled, milles need tuleb koostada;
- e) lepingut sõlmida kavatseva **avaliku sektori hankija** aadress ■ ;
- f) majanduslikud ja tehnilised tingimused, finantstagatised ja ettevõtjatelt nõutav teave;

■

- g) pakkumuste esitamise ettepaneku objektiks oleva lepingu vorm: ostmine, üürimine, rentimine või liisimine koos väljaostuvõimalusega või nende kombinatsioon; ning
- h) **pakkumuste hindamise** kriteeriumid ja nende suhtelised kaalud või vajaduse korral selliste kriteeriumite tähtsusjärjestus, kui seda teavet pole ära toodud eelteates või **tehnilises** kirjelduses või pakkumuse esitamise või läbirääkimiste alustamise ettepanekus.

**ARTIKLI 18 LÕIKES 2 OSUTATUD RAHVUSVAHELISTE SOTSIAALSETE JA
KESKKONNAALASTE KONVENTSIOONIDE LOEND**

- ILO konventsioon nr 87 – Ühinemisvabaduse ja organiseerumisõiguse kaitse konventsioon
- ILO konventsioon nr 98 – Organiseerumisõiguse ja kollektiivse läbirääkimisõiguse kaitse konventsioon
- ILO konventsioon nr 29 – Sunniviisilise või kohustusliku töö konventsioon
- ILO konventsioon nr 105 – Sunniviisilise töö kaotamise konventsioon
- ILO konventsioon nr 138 – Vanuse alampiiri konventsioon
- ILO konventsioon nr 111 – Diskrimineerimisevastane (tööhõives ja töökohtadel) konventsioon
- ILO konventsioon nr 100 – Võrdväärse töö eest mees- ja naistöötajate võrdse tasustamise konventsioon
- ILO konventsioon nr 182 – Lapsele sobimatu töö ja muu talle sobimatu tegevuse viivitamatu keelustamise konventsioon

- Osoonikihi kaitsmise Viini konventsioon ja osoonikihti kahandavate ainete Montreali protokoll
 - Ohtlike jäätmete riikidevahelise veo ja nende kõrvaldamise kontrolli Baseli konventsioon (Baseli konventsioon)
 - Orgaaniliste püsisaasteainete piiramise Stockholmi konventsioon
 - Teatavate ohtlike kemikaalide ja pestitsiididega rahvusvaheliseks kauplemiseks nõusoleku saamise korda käsitlev Rotterdami konventsioon, 10.9.1998, ja selle kolm piirkondlikku protokoll
-

XI LISA

REGISTRID¹

- Liikmesriikide kutse- ja äriregistrid ning vastavad kinnitused ja tõendid on järgmised:
- Belgia: „Registre du Commerce”/„Handelsregister” ja *teenuste hankelepingute puhul* „Ordres professionnels/Beroepsorden”;
- Bulgaaria: „Търговски регистър”;
- Tšehhi Vabariik: „obchodní rejstřík”;
- Taani: „**Erhvervsstyrelsen**”;
- Saksamaa: „Handelsregister”, „Handwerksrolle”, *teenuste hankelepingute puhul* „Vereinsregister”, „Partnerschaftsregister” ja „Mitgliedsverzeichnisse der Berufskammern der Länder”;
- Eesti: „Registrite ja Infosüsteemide Keskus”;

¹ Artikli 56 lõike 2 tähenduses on kutse- ja äriregistrid käesolevas lisas loetletud asutused ja kui siseriiklikul tasemel on tehtud muudatusi, siis asutused, millega siinloetletud on asendatud.

- Iirimaa: ettevõtjal võidakse paluda esitada tõendi, mille on väljastanud „Registrar of Companies” või „Registrar of Friendly Societies”, või kui see ei ole võimalik, siis tõendi selle kohta, et ettevõtja on vande all kinnitanud, et ta tegutseb kõnealusel kutsealal riigis, kus on tema registreeritud asukoht, kindlaksmääratud kohas ja teatava ärinime all;
- Kreeka: *ehitustööde hankelepingute puhul* „Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων – ΜΕΕΠ” Keskkonna-, maakasutuse planeerimise ja riiklike ehitustööde ministeerium (Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε); *asjade hankelepingute puhul* „Βιοτεχνικό ή Εμπορικό ή Βιομηχανικό Επιμελητήριο” ja „Μητρώο Κατασκευαστών Αμυντικού Υλικού”; *teenuste hankelepingute puhul* võidakse teenuse pakkujalt nõuda, et ta esitaks notariaalselt kinnitatud tunnistuse, mis näitab, et antud isik on vande all tunnistanud, et ta tegutseb kõnealusel kutsealal; kehtivates siseriiklikes õigusaktides sätestatud juhtudel I lisas osutatud uurimistegevusega seotud teenuste puhul: kutseregistrid „Μητρώο Μελετητών” ja „Μητρώο Γραφείων Μελετών”;
- Hispaania: „Registro Oficial de Empresas Clasificadas del Ministerio de Hacienda” *ehitustööde ja teenuste hankelepingute puhul*, ja *asjade hankelepingute puhul* „Registro Mercantil” või selles registreerimata isikute puhul tõend selle kohta, et asjaomane isik on vande all kinnitanud, et ta tegutseb kõnealusel kutsealal;

- Prantsusmaa: „Registre du commerce et des sociétés” ja „Répertoire des métiers”;
- Horvaatia: "Sudski registar" ja "Obrtni registrar" või mõnede tegevuste puhul tunnistus, mis kinnitab, et asjaomasel isikul on lubatud tegeleda asjaomase majandustegevusega või tegutseda asjaomases ametis;
- Itaalia: „Registro della Camera di commercio, industria, agricoltura e artigianato”; *asjade riigihankelepingute ja teenuste hankelepingute puhul* ka „Registro delle commissioni provinciali per l'artigianato” või lisaks juba nimetatud registritele „Consiglio nazionale degli ordini professionali” *teenuste hankelepingute puhul*; ***lisaks juba nimetatud registritele ka „Albo nazionale dei gestori ambientali” ehitustööde ja teenuste hankelepingute puhul***;
- Küpros: töövõtjal võidakse *ehitustööde hankelepingute puhul* paluda esitada tõendi, mille on väljastanud „Council for the Registration and Audit of Civil Engineering and Building Contractors (Συμβούλιο Εγγραφής και Ελέγχου Εργοληπτών Οικοδομικών και Τεχνικών Έργων)” vastavalt tsiviilehitustööde registreerimise ja auditeerimise ning ehitustöövõtjate seadusele; *asjade ja teenuste hankelepingute puhul* võidakse tarnijal või teenuseosutajal paluda esitada tõendi, mille on väljastanud „Εφορος Εταιρειών και Επίσημος Παραλήπτης” (ettevõttere register ja ametlik vastuvõtja) või kui see ei ole võimalik, siis tõendi, et ta on vande all kinnitanud, et ta tegutseb kõnealusel kutsealal riigis, kus on tema registreeritud asukoht konkreetses kohas ja teatud ärinime all;
- Läti: „Uzņēmumu reģistrs”;

- Leedu: „Juridinių asmenų registras”;
- Luksemburg: „Registre aux firmes” ja „Rôle de la Chambre des métiers”;
- Ungari: „Cégnyilvántartás”, „egyéni vállalkozók jegyzői nyilvántartása”, ja *teenuste hankalepingute puhul* teatavad „szakmai kamarák nyilvántartása” või mõne kutseala puhul tõend, et asjaomase isikul on lubatud tegutseda äriettevõtluses või asjaomase kutsealal;
- Malta: ettevõtja esitab oma „numru ta’ registrazzjoni tat- Taxxa tal- Valur Miżjud (VAT) u n- numru tal-licenzja ta’ kummerc”, ning partnerite või äriühingute puhul Malta pädevate finantsasutuste väljastatud asjaomase registreerimisnumbri;
- Madalmaad: „Handelsregister”;
- Austria: „Firmenbuch”, „Gewerberegister”, „Mitgliederverzeichnisse der Landeskammern”;
- Poola: „Krajowy Rejestr Sądowy”;

- Portugal: „Instituto da Construção e do Imobiliário” (INCI) *ehitustööde hankelepingute puhul*; „Registo Nacional das Pessoas Colectivas” *asjade hankelepingute ja teenuste hankelepingute puhul*;
- Rumeenia: „Registrul Comerțului”;
- Sloveenia: „sodni register” ja „obrtni register”;
- Slovakkia: „Obchodný register”;
- Soome: „Kaupparekisteri”/„Handelsregistret”;
- Rootsi: „aktiebolags-, handels- eller föreningsregistren”;
- Ühendkuningriik: ettevõtjal võidakse paluda esitada tõendi, mille on väljastanud „Registrar of Companies” ja mis tõendab, et ta on asutanud äriühingu või registreeritud äriregistris või kui see ei ole võimalik, siis tõendi selle kohta, et ta on vande all kinnitanud, et ta tegutseb kõnealusel kutsealal riigis, kus on tema registreeritud asukoht, kindlaksmääratud kohas ja teatava ärinime all.

XII LISA

TÕENDID KVALIFITSEERIMISE TINGIMUSTE PUHUL

I osa: Majanduslik ja finantsseisund

Ettevõtja majanduslikku ja finantsseisundit võib üldjuhul tõendada ühe või mitme järgmise dokumendiga:

- a) asjakohane pangaõiend või ametialase vastutuskindlustuse tõend, kui see on asjakohane;
- b) *finantsaruanded* või *finantsaruannete* väljavõtted, kui *finantsaruannete* avaldamine on ettevõtja asukohariigi õiguse alusel nõutav;
- c) ettevõtja üldine käibearuanne ja, kui see on asjakohane, lepinguga hõlmatud valdkonnas esineva käibe aruanne kõige rohkem viimase kolme majandusaasta jooksul, sõltuvalt ettevõtte asutamise või tema äritegevuse alguse kuupäevast, kuivõrd sellised andmed käibe kohta on olemas.

II osa: tehniline suutlikkus

Ettevõtja tehnilist suutlikkust tõendavad dokumendid, millele on osutatud artiklis 58:

- a) järgmised loetelud:
 - i) maksimaalselt viimase viie aasta jooksul tehtud ehitustööde nimekiri, millele on lisatud tõendid tähtsamate tööde rahuldava teostamise ja tulemuste kohta. Piisava konkurentsitaseme tagamiseks võib avaliku sektori hankija vajaduse korral märkida, et arvesse võetakse tõendeid ka rohkem kui viie aasta eest tehtud asjaomaste ehitustööde kohta;
 - ii) maksimaalselt viimase kolme aasta jooksul tarnitud asjade või osutatud teenuste loetelu koos nende maksumuse, kuupäevade ja avalik-õiguslike või eraõiguslike saajatega. Piisava konkurentsitaseme tagamiseks võivad avaliku sektori hankijad vajaduse korral märkida, et arvesse võetakse tõendeid ka rohkem kui kolme aasta eest tehtud oluliste tarnete ja osutatud teenuste kohta;
- b) tehniliste töötajate või tehniliste üksuste, eelkõige kvaliteedikontrolli eest vastutavate isikute nimekiri sõltumata sellest, kas nad kuuluvad vahetult asjaomase ettevõtja koosseisu või mitte, ning ehitustööde riigihankelepingute puhul nende isikute nimekiri, kelle poole töövõtja võib pöörduda tööde teostamiseks;

- c) ettevõtja poolt kvaliteedi tagamiseks kasutatud tehniliste seadmete ja meetmete kirjeldus ning ettevõtja teadusuuringute vahendite kirjeldus;
- d) ***märke tarneahela juhtimise ja jälgimise süsteemide kohta, mida ettevõtja saab lepingu täitmisel kohaldada;***
- e) kui tarnitavad tooted või osutatavad teenused on keerukad või erandjuhul eriotstarbelised, kontrollib kas avaliku sektori hankija või avaliku sektori hankija nimel tegutsev tarnija või teenuseosutaja asukohariigi pädev asutus kokkuleppe kohaselt tarnija tootmisvõimalusi või teenuseosutaja tehnilist pädevust ning vajaduse korral talle kättesaadavaid teadusuuringute vahendeid ning kvaliteedi tagamiseks kasutatavaid meetmeid;
- f) teenuseosutaja või töövõtja või ettevõtte juhtkonna haridus ja kutsekvalifikatsioon, ***tingimusel et seda ei hinnata pakkumuste hindamise kriteeriumina;***
- g) märke keskkonnajuhtimismeetmete kohta, mida ettevõtja saab lepingut täites kohaldada;

- h) tõend teenuseosutaja või töövõtja aasta keskmise töötajate ja juhtkonna liikmete arvu kohta viimase kolme aasta jooksul;
 - i) dokumendid töövahendite, seadmete ja tehnilise varustuse kohta, mida teenuseosutaja või töövõtja saab lepingu täitmisel kasutada;
 - j) märge selle kohta, kui suure lepinguosa suhtes kavatseb ettevõtja sõlmida allhankelepinguid;
 - k) tarnitavate toodete puhul:
 - i) näidised, kirjeldused või fotod, mille autentsust tuleb avaliku sektori hankija nõudel tõendada;
 - ii) ametlike kontrolliasutuste või pädevaks tunnistatud ametite koostatud tõendid, mis kinnitavad toodete vastavust, viidates selgesti teatavatele *tehnilistele* kirjeldustele või standarditele.
-

XIII LISA

ARTIKLI 68 LÕIKES 3 OSUTATUD LIIDU ÕIGUSAKTIDE LOEND

Direktiiv 2009/33/EÜ

XIV LISA

ARTIKLIS 74 OSUTATUD TEENUSED

<i>CPV kood</i>	<i>Kirjeldus</i>
<p>75200000-8; 75231200-6; 75231240-8; 79611000-0; 79622000-0 [koduabipersonali pakkumisteenistus]; 79624000-4 [põetuspersonali pakkumisteenistus] ja 79625000-1 [meditsiinipersonali pakkumisteenistus] 85000000-9 kuni 85323000-9; 98133100-5, 98133000-4; 98200000 -5, 98500000-8 [palgatöötajatega kodumajapidamised] ja 98513000-2 kuni 98514000-9 [tööjõuteenused kodumajapidamiste jaoks, personali vahendamise teenused kodumajapidamiste jaoks, bürootöötajad kodumajapidamiste jaoks, ajutine personal kodumajapidamiste jaoks, koduabiteenused ja koduteenused]</p>	<p>Tervishoiu- ja sotsiaalteenused ja nendega seotud teenused</p>

<p>85321000-5 ja 85322000-2, 75000000-6 [riigihaldus-, kaitse- ja sotsiaalkindlustusteenused], 75121000-0, 75122000-7, 75124000-1; 79950000-5 kuni 7995200-7; 80000000-4 [haridus- ja koolitusteenused] kuni 80660000-8; 92000000 -1 kuni 92700000 -8</p> <p>79950000-8 [näituste, messide ja kongresside organiseerimisteenused], 79951000-5 [seminaride organiseerimisteenused], 79952000-2 [ürituste korraldamisega seotud teenused], 79952100-3 [kultuurisündmuste organiseerimisteenused], 79953000-9 [festivalide organiseerimisteenused], 79954000-6 [pidude organiseerimisteenused], 79955000-3 [moetenduste organiseerimisteenused], 79956000-0 [messide ja näituste organiseerimisteenused]</p>	<p><i>Administratiivsed sotsiaalteenused, hariduse, tervishoiu ja kultuuri haldusteenused</i></p>
75300000-9	<i>Kohustusliku sotsiaalkindlustuse teenused¹</i>
<p>75310000-2, 75311000-9, 75312000-6, 75313000-3, 75313100-4, 75314000-0, 75320000-5, 75330000-8, 75340000-1</p>	<i>Sotsiaaltoetuste teenused</i>
<p>98000000-3; 98120000-0; 98132000-7; 98133110-8 ja 98130000-3</p>	<i>Muud ühiskondlikud, sotsiaal- ja isikuteenused, sealhulgas ametiühingute, poliitiliste organisatsioonide, noorteühenduste ja muude organisatsioonide teenused</i>

¹

Need teenused ei kuulu käesoleva direktiivi reguleerimisalasse, kui neid korraldatakse majandushuvi mittepakkuvate üldhuviteenustena. Liikmesriikidel on vabadus korraldada kohustuslike sotsiaalteenuste või muude teenuste osutamist üldhuviteenustena või majandushuvi mittepakkuvate üldhuviteenustena.

98131000-0	Usuorganisatsioonide teenused
55100000-1 kuni 55410000-7; 55521000-8 kuni 55521200-0 [55521000-8 eramajapidamiste toitlustusteenused, 55521100-9 toiduvalmistamise ja selle tarbijale kohaletoomise teenused, 55521200-0 toidu kohaletoomisteenused] 55520000-1 toitlustusteenused, 55522000-5 transpordiettevõtete toitlustusteenused, 55523000-2 muude ettevõtete või asutuste toitlustusteenused, 55524000-9 kooli toitlustusteenused 55510000-8 sööklateenused, 55511000-5 söökla ja muude piiratud klientuuriga selvekohvikute teenused, 55512000-2 söökla haldamisteenused, 55523100-3 koolisöögiteenused	Hotelli- ja restoraniteenused
79100000-5 kuni 79140000-7; 75231100-5;	Õigusteenused, kui need ei ole artikli 10 punkti d kohaselt välja jäetud
75100000-7 kuni 75120000-3; 75123000-4; 75125000-8 kuni 75131000-3	Muud haldusteenused ja teenused valitsusele
75200000-8 kuni 75231000-4	Ühiskonnale pakutavad teenused
75231210-9 kuni 75231230-5; 75240000-0 kuni 75252000-7; 794300000-7; 98113100-9	Vanglaga seotud teenused, avaliku turvalisuse ja päästeteenused, kui need ei ole artikli 10 punkti h kohaselt välja jäetud

<p>79700000-1 kuni 79721000-4 [juurdlus- ja turvateenused, turvateenused, alarmjärelvalve teenused, valveteenused, järelvalveteenused, jälitussüsteemi teenused, põgenike jälitamisteenused, patrulliteenused, ametitöendite väljastamise teenused, juurdlusteenused ja detektiivibüroo teenused]</p> <p>79722000-1 [grafoloogiateenused], 79723000-8 [jäätmete analüüsimise teenused]</p>	<p><i>Juurdlus- ja turvateenused</i></p>
<p>98900000-2 [eksterritoriaalsete organisatsioonide ja üksuste teenused] ja 98910000-5 [rahvusvaheliste organisatsioonide ja üksuste eriteenused]</p>	<p><i>Rahvusvahelised teenused</i></p>
<p>64000000-6 [posti- ja telekommunikatsiooniteenused], 64100000-7 [posti- ja kullerteenused], 64110000-0 [postiteenused], 64111000-7 [ajalehtede ja perioodikaga seotud postiteenused], 64112000-4 [kirjapostiteenused], 64113000-1 [pakipostiteenused], 64114000-8 [postkontori letiteenused], 64115000-5 [postkasti rentimine], 64116000-2 [nõudmiseni saadetiste postiteenused], 64122000-7 [kontorisisesed posti- ja käskjalateenused]</p>	<p><i>Postiteenused</i></p>
<p>50116510-9 [rehvide protekteerimine], 71550000-8 [sepateenused]</p>	<p><i>Mitmesugused teenused</i></p>

XV LISA
VASTAVUSTABEL

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikkel 1, lõiked 1, 2, 4, 5 ja 6	
Artikkel 1, lõige 3	Artikkel 10
Artikkel 2, lõige 1, punkt 1	Artikkel 1, lõige 9, esimene lõik
Artikkel 2, lõige 1, punkt 2	Artikkel 7, punkt a
Artikkel 2, lõige 1, punkt 3	
Artikkel 2, lõige 1, punkt 4, alapunkt a	Artikkel 1, lõige 9, teine lõik, punkt a
Artikkel 2, lõige 1, punkt 4, alapunkt b	Artikkel 1, lõige 9, teine lõik, punkt b
Artikkel 2, lõige 1, punkt 4, alapunkt c	Artikkel 1, lõige 9, teine lõik, punkt c
Artikkel 2, lõige 1, punkt 5	Artikkel 1, lõige 2, punkt a
Artikkel 2, lõige 1, punkt 6	Artikkel 1, lõige 2, punkt b, esimene lause
Artikkel 2 lõige 1, punkt 7	Artikkel 1, lõige 2, punkt b, teine lause
Artikkel 2, lõige 1, punkt 8	Artikkel 1, lõige 2, punkt c
Artikkel 2, lõige 1, punkt 9	Artikkel 1, lõige 2, punkt d
Artikkel 2, lõige 1, punkt 10	Artikkel 1, lõige 8, teine lõik
Artikkel 2, lõige 1, punkt 11	Artikkel 1, lõige 8, kolmas lõik
Artikkel 2, lõige 1, punkt 12	Artikkel 1, lõige 8, kolmas lõik
Artikkel 2, lõige 1, punkt 13	Artikkel 23, lõige 1
Artikkel 2, lõige 1, punkt 14	Artikkel 1, lõige 10
Artikkel 2, lõige 1, punkt 15	
Artikkel 2, lõige 1, punkt 16	Artikkel 1, lõige 10
Artikkel 2, lõige 1, punkt 17	
Artikkel 2, lõige 1, punkt 18	Artikkel 1, lõige 12
Artikkel 2, lõige 1, punkt 19	Artikkel 1, lõige 13
Artikkel 2, lõige 1, punkt 20	
Artikkel 2, lõige 1, punkt 21	Artikkel 1, lõige 11, punkt e
Artikkel 2, lõige 1, punkt 22	
Artikkel 2, lõige 1, punkt 23	
Artikkel 2, lõige 1, punkt 24	

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikkel 2, lõige 2	
Artikkel 3, lõige 1	
Artikkel 3, lõige 2, esimene lõik	
Artikkel 3, lõige 2, teine lõik	Artikkel 22; artikkel 1, lõige 2, punkt d
Artikkel 3, lõige 3	
Artikkel 3, lõige 4	
Artikkel 3, lõige 5	
Artikkel 3, lõige 6	
Artikkel 4	Artikkel 7, 67
Artikkel 5, lõige 1	Artikkel 9, lõige 1
Artikkel 5, lõige 2	
Artikkel 5, lõige 3	Artikkel 9, lõige 3, artikkel 9 lõige 7, teine lõik,
Artikkel 5, lõige 4	Artikkel 9, lõige 2
Artikkel 5, lõige 5	Artikkel 9, lõige 9
Artikkel 5, lõige 6	
Artikkel 5, lõige 7	Artikkel 9, lõige 4
Artikkel 5, lõige 8	Artikkel 9, lõige 5, punkt a , esimene lõik
Artikkel 5, lõige 9	Artikkel 9, lõige 5, punkt b, esimene ja teine lõik
Artikkel 5, lõige 10	Artikkel 9, lõige 5, punkt a , kolmas lõik Artikkel 9, lõige 5, punkt b, kolmas lõik
Artikkel 5, lõige 11	Artikkel 9, lõige 7
Artikkel 5, lõige 12	Artikkel 9, lõige 6
Artikkel 5, lõige 13	Artikkel 9, lõige 8, punkt a
Artikkel 5, lõige 14	Artikkel 9, lõige 8, punkt b
Artikkel 6, lõiked 1–6	Artikkel 78, artikkel 79, lõige 2, punkt a
Artikkel 6, lõige 7	Artikkel 79, lõige 2, punkt d
Artikkel 7	Artikkel 12, artikkel 68, punkt a
Artikkel 8, esimene lõik	Artikkel 13, artikkel 68, punkt b
Artikkel 8, teine lõik	Artikkel 1, lõige 15

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikkel 9, lõige 1, punkt a	Artikkel 15, artikkel 68, punkt b
Artikkel 9, lõige 1, punkt b	
Artikkel 10, punkt a	Artikkel 16, punkt a
Artikkel 10, punkt b	Artikkel 16, punkt b
Artikkel 10, punkt c	Artikkel 16, punkt c
Artikkel 10, punkt d	
Artikkel 10, punkt e	Artikkel 16, punkt d
Artikkel 10, punkt f	
Artikkel 10, punkt g	Artikkel 16, punkt e
Artikkel 10, punkt h	
Artikkel 10, punkt i	
Artikkel 10, punkt j	
Artikkel 11	Artikkel 18
Artikkel 12	
Artikkel 13, esimene lõik	Artikkel 8, esimene lõik
Artikkel 13, teine lõik	Artikkel 8, teine lõik
Artikkel 14, lõige 1	Artikkel 16, punkt f
Artikkel 15, lõige 1 ja 2	Artikkel 10, artikkel 14, artikkel 68, punkt b
Artikkel 16, lõige 2 a	Artikkel 14, artikkel 68, punkt b
Artikkel 16	
Artikkel 17, lõige 1	Artikkel 10, teine lõik; direktiivi 2009/81/EÜ artikkel 12
Artikkel 17, lõige 2	
Artikkel 18, lõige 1	Artikkel 2
Artikkel 18, lõige 2	
Artikkel 19, lõige 1	Artikkel 4, lõige 1
Artikkel 10, lõiked 2 ja 3	Artikkel 4, lõige 2
Artikkel 20, lõige 1	Artikkel 19
Artikkel 20, lõige 2	Artikkel 19, teine lõik
Artikkel 21, lõige 1	Artikkel 6
Artikkel 21, lõige 2	

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikkel 22, lõige 1	Artikkel 42, lõige 1, 2 ja 4; Artikkel 71, lõige 1
Artikkel 22, lõige 2	
Artikkel 22, lõige 3	Artikkel 42, lõige 3, artikkel 71 lõige 2
Artikkel 22, lõige 4	
Artikkel 22, lõige 5	
Artikkel 22, lõige 6	Artikkel 42, lõige 5 ja 6, artikkel 71 lõige 3
Artikkel 22, lõige 7, esimene lõik	Artikkel 79, lõige 2, punkt g
Artikkel 22 lõige 7, teine ja kolmas lõik	
Artikkel 23, lõige 1	Artikkel 1, lõige 14, esimene lõik
Artikkel 23, lõige 2	Artikkel 79, lõige 2 punktid e ja f
Artikkel 24	
Artikkel 25	Artikkel 5
Artikkel 26, lõige 1	Artikkel 28, esimene lõik
Artikkel 26, lõige 2	Artikkel 28, teine lõik
Artikkel 26, lõige 3	
Artikkel 26, lõige 4	Artikkel 28, teine lõik, artikkel 30, lõige 1
Artikkel 26, lõige 5, esimene lõik	Artikkel 35, lõige 2
Artikkel 26, lõige 5, teine lõik	
Artikkel 26, lõige 6	Artikkel 28, teine lõik
Artikkel 27, lõige 1, esimene lõik	Artikkel 1 lõige 11 punkt a
Artikkel 27, lõige 2	Artikkel 38, lõige 4
Artikkel 27, lõige 3	
Artikkel 27, lõige 4	
Artikkel 28, lõige 1	Artikkel 38, lõige 3, punkt a, artikkel 1 lõige 11 punkt b
Artikkel 28, lõige 2	Artikkel 1 lõige 11 punkt b, artikkel 38, lõige 3, punkt b, artikkel 44, lõige 3, esimene lause
Artikkel 28, lõige 3	Artikkel 38, lõige 4
Artikkel 28, lõige 4	
Artikkel 28, lõige 5	

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikkel 28, lõige 6	Artikkel 38, lõige 8
Artikkel 29, lõige 1, esimene lõik	Artikkel 1 lõige 11 punkt d
Artikkel 29, lõige 1, teine ja kolmas lõik	
Artikkel 29, lõige 1, neljas lõik	Artikkel 38 lõige 3 punktid a ja b
Artikkel 29, lõige 2	Artikkel 1 lõige 11 punkt d, artikkel 44 lõige 3, esimene lause
Artikkel 29, lõige 3	Artikkel 30, lõige 2
Artikkel 29, lõige 4	
Artikkel 29, lõige 5	Artikkel 30, lõige 3
Artikkel 29, lõige 6	Artikkel 30, lõige 4
Artikkel 29, lõige 7	Artikkel 30, lõige 2
Artikkel 30, lõige 1	Artikkel 1 lõige 11 punkt c, artikkel 38, lõige 3; artikkel 44, lõige 3, esimene lause
Artikkel 30, lõige 2	Artikkel 29, lõiked 2 ja 7
Artikkel 30, lõige 3	Artikkel 29, lõige 3
Artikkel 30, lõige 4	Artikkel 29, lõige 4
Artikkel 30, lõige 5	Artikkel 29, lõige 5
Artikkel 30, lõige 6	Artikkel 29, lõige 6
Artikkel 30, lõige 7	Artikkel 29, lõige 7
Artikkel 30, lõige 8	Artikkel 29, lõige 8
Artikkel 31	
Artikkel 32, lõige 1	Artikkel 31, esimene lause
Artikkel 32, lõige 2, punkt a	Artikkel 31, punkt 1 a
Artikkel 32, lõige 2, punkt b	Artikkel 31, punkt 1 b
Artikkel 32, lõige 2, punkt c	Artikkel 31, punkt 1 c
Artikkel 32, lõige 3, punkt a	Artikkel 31, punkt 2 a
Artikkel 32, lõige 3, punkt b	Artikkel 31, punkt 2 b
Artikkel 32, lõige 3, punkt c	Artikkel 31, punkt 2 c
Artikkel 32, lõige 3, punkt d	Artikkel 31, punkt 2 d
Artikkel 32, lõige 4	Artikkel 31, punkt 3
Artikkel 32, lõige 5	Artikkel 31, punkt 4 b

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikkel 33, lõige 1	Artikkel 32, lõige 1, artikkel 1, lõige 5; artikkel 32, lõige 2, teine ja kolmas lõik
Artikkel 33, lõige 2	Artikkel 32, lõige 2
Artikkel 33, lõige 3	Artikkel 32, lõige 3
Artikkel 33, lõige 4	Artikkel 32, lõige 4
Artikkel 33, lõige 5	Artikkel 32, lõige 4
Artikkel 34, lõige 1	Artikkel 33, lõige 1; artikkel 1, lõige 6
Artikkel 34, lõige 2	Artikkel 33, lõige 2
Artikkel 34, lõige 3	Artikkel 33, lõige 2
Artikkel 34, lõige 4	Artikkel 33, lõige 3
Artikkel 34, lõige 5	Artikkel 33, lõige 4
Artikkel 34, lõige 6	Artikkel 33, lõige 6
Artikkel 34, lõige 7	
Artikkel 34, lõige 8	
Artikkel 34, lõige 9	Artikkel 33, lõige 7, kolmas lõik
Artikkel 35, lõige 1, esimene lõik	Artikkel 54, lõige 1
Artikkel 35, lõige 1, esimene ja teine lõik	Artikkel 1, lõige 7
Artikkel 35, lõige 2	Artikkel 54, lõige 2, esimene ja teine lõik
Artikkel 35, lõige 3	Artikkel 54, lõige 2, kolmas lõik
Artikkel 35, lõige 4	Artikkel 54, lõige 3
Artikkel 35, lõige 5	Artikkel 54, lõige 4
Artikkel 35, lõige 6	Artikkel 54, lõige 5
Artikkel 35, lõige 7	Artikkel 54, lõige 6
Artikkel 35, lõige 8	Artikkel 54, lõige 7
Artikkel 35, lõige 9	Artikkel 54, lõige 8, esimene lõik
Artikkel 36	
Artikkel 37, lõige 1	Artikkel 11, lõige 1
Artikkel 37, lõige 2	Artikkel 11, lõige 2
Artikkel 37, lõige 3	
Artikkel 37, lõige 4	Artikkel 11, lõige 2

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikkel 38	
Artikkel 39	
Artikkel 40	Põhjendus 8
Artikkel 41	
Artikkel 42, lõige 1	Artikkel 23, lõige 1
Artikkel 42, lõige 2	Artikkel 23, lõige 2
Artikkel 42, lõige 3	Artikkel 23, lõige 3
Artikkel 42, lõige 4	Artikkel 23, lõige 8
Artikkel 42, lõige 5	Artikkel 23, lõige 4, esimene lõik
Artikkel 42, lõige 6	Artikkel 23, lõige 5, esimene ja teine lõik
Artikkel 43, lõige 1	Artikkel 23, lõige 6
Artikkel 43, lõige 2	Artikkel 23, lõige 6, esimene taane
Artikkel 44, lõige 1	Artikkel 23, lõige 4, teine lõik, lõige 5, teine ja kolmas lõik, lõige 6, teine lõik, lõige 7
Artikkel 44, lõige 2	Artikkel 23, lõige 4, esimene lõik, lõige 5, esimene lõik, lõige 6, esimene lõik
Artikkel 44, lõige 3	
Artikkel 45, lõige 1	Artikkel 24, lõige 1 ja 2
Artikkel 45, lõige 2	Artikkel 24, lõige 3
Artikkel 45, lõige 3	Artikkel 24, lõige 4
Artikkel 46	
Artikkel 47, lõige 1	Artikkel 38, lõige 1
Artikkel 47, lõige 2	Artikkel 38, lõige 7
Artikkel 47, lõige 3	Artikkel 38, lõige 7
Artikkel 48, lõige 1	Artikkel 35, lõige 1, artikkel 36, lõige 1
Artikkel 48, lõige 2	
Artikkel 49	Artikkel 35, lõige 2; artikkel 36, lõige 1
Artikkel 50, lõiked 1–3	Artikkel 35, lõige 4, esimene kuni kolmas lõik, artikkel 36, lõige 1
Artikkel 50, lõige 4	Artikkel 35, lõige 4, viies lõik
Artikkel 51, lõige 1	Artikkel 36, lõige 1, artikkel 79, lõige 1,

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
	punkt a
Artikkel 51, lõige 2	Artikkel 36, lõige 2
Artikkel 51, lõige 2	Artikkel 36, lõige 3 ja lõige 4, teine lõik
Artikkel 51, lõige 3	Artikkel 36, lõige 4
Artikkel 51, lõige 4	
Artikkel 51, lõige 5, esimene lõik	Artikkel 36, lõige 7
Artikkel 51, lõige 5, teine lõik	Artikkel 36, lõige 8
Artikkel 51, lõige 6	Artikkel 37
Artikkel 52, lõige 1	Artikkel 36, lõige 5, esimene lõik
Artikkel 52, lõiked 2 ja 3	Artikkel 36, lõige 5, teine ja kolmas lõik
Artikkel 53, lõige 1	Artikkel 38, lõige 6
Artikkel 53, lõige 2	Artikkel 39, lõige 2
Artikkel 54, lõige 1	Artikkel 40, lõige 1
Artikkel 55, lõige 2	Artikkel 40, lõige 2
Artikkel 55, lõige 1	Artikkel 41, lõige 1
Artikkel 55, lõige 2	Artikkel 41, lõige 2
Artikkel 55, lõige 3	Artikkel 41, lõige 3
Artikkel 56, lõige 1, esimene lõik	Artikkel 44, lõige 1
Artikkel 56, lõige 1, teine lõik	
Artikkel 56, lõige 2	
Artikkel 56, lõige 3	
Artikkel 56, lõige 4	
Artikkel 57, lõige 1,	Artikkel 45, lõige 1
Artikkel 57, lõige 2	Artikkel 45, lõige 2 alapunktid e ja f
Artikkel 57, lõige 3	Artikkel 45, lõige 1, teine lõige
Artikkel 57 lõige 4	Artikkel 45, lõige 2
Artikkel 57, lõige 5	
Artikkel 57, lõige 6	
Artikkel 57, lõige 7	Artikkel 45, lõige 1, teine lõik, ja lõige 2, teine lõik
Artikkel 58, lõige 1	Artikkel 44, lõige 1, lõige 2 esimene ja teine

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
	lõik
Artikkel 58, lõige 2	Artikkel 46
Artikkel 58, lõige 3	Artikkel 47
Artikkel 58, lõige 4	Artikkel 48
Artikkel 58, lõige 5	Artikkel 44, lõige 2
Artikkel 59	
Artikkel 60, lõige 1	Artikkel 47, lõige 4–5, Artikkel 48, lõige 6
Artikkel 60, lõige 2	Artikkel 45, lõige 3
Artikkel 60, lõiked 3 ja 4	Artikkel 47, lõiked 1 ja 5, artikkel 48, lõige 2
Artikkel 60, lõige 5	
Artikkel 61	
Artikkel 62, lõige 1	Artikkel 49
Artikkel 62, lõige 2	Artikkel 50
Artikkel 62, lõige 3	
Artikkel 63, lõige 1	Artikkel 47, lõige 2, 3; artikkel 48, lõige 3,4
Artikkel 63, lõige 2	
Artikkel 64, lõige 1	Artikkel 52, lõige 1, artikkel 52 lõige 7
Artikkel 64, lõige 2, esimene lõik	Artikkel 52, lõige 1, teine lõik
Artikkel 64, lõige 2, teine lõik	Artikkel 52, lõige 1, kolmas lõik
Artikkel 64, lõige 3	Artikkel 52, lõige 2
Artikkel 64, lõige 4	Artikkel 52, lõige 3
Artikkel 64, lõige 5, esimene lõik	Artikkel 52, lõige 4, esimene lõik
Artikkel 64, lõige 5, teine lõik	Artikkel 52, lõige 4, teine lõik
Artikkel 64, lõige 6, esimene lõik	Artikkel 52, lõige 5, esimene lõik
Artikkel 64, lõige 6, teine lõik	Artikkel 52, lõige 6
Artikkel 64, lõige 7	Artikkel 52, lõige 5, teine lõik
Artikkel 64, lõige 8	
Artikkel 65	Artikkel 44, lõige 3
Artikkel 66	Artikkel 44, lõige 4
Artikkel 67, lõige 1	Artikkel 53, lõige 1
Artikkel 67, lõige 2	Artikkel 53, lõige 1

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikkel 67, lõige 3	
Artikkel 67, lõige 4	Põhjendus 1; põhjendus 46, kolmas lõige
Artikkel 67, lõige 5	Artikkel 53, lõige 2
Artikkel 68	
Artikkel 69, lõige 1	Artikkel 55, lõige 1
Artikkel 69, lõige 2, punkt a	Artikkel 55, lõige 1, teine a lõik
Artikkel 69, lõige 2, punkt b	Artikkel 55, lõige 1, teine b lõik
Artikkel 69, lõige 2, punkt c	Artikkel 55, lõige 1, teine c lõik
Artikkel 69, lõige 2, punkt d	Artikkel 55, lõige 1, teine d lõik
Artikkel 69, lõige 2, punkt e	
Artikkel 69, lõige 2, punkt f	Artikkel 55, lõige 1, teine e lõik
Artikkel 69, lõige 3, esimene lõik	Artikkel 55, lõige 2
Artikkel 69, lõige 3, teine lõik	
Artikkel 69, lõige 4	Artikkel 55, lõige 3
Artikkel 69, lõige 5	
Artikkel 70	Artikkel 26
Artikkel 71, lõige 1	
Artikkel 71, lõige 2	Artikkel 25, esimene lõik
Artikkel 71, lõige 3	
Artikkel 71, lõige 4	Artikkel 25, teine lõik
Artikkel 71, lõiked 5–8	
Artikkel 72	
Artikkel 73	
Artikkel 74	
Artikkel 75	
Artikkel 76	
Artikkel 77	
Artikkel 78	Artikkel 67, lõige 2
Artikkel 79, lõige 1 ja 2	Artikkel 69, lõiked 1–2
Artikkel 79, lõige 3	Artikkel 70, lõige 1; artikkel 79, lõige 1, punkt a

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikkel 80, lõige 1	
Artikkel 80, lõige 2	Artikkel 66, lõige 2
Artikkel 80, lõige 3	Artikkel 72
Artikkel 81	Artikkel 73
Artikkel 82	Artikkel 74
Artikkel 83, lõige 1	Artikkel 81, esimene lõik
Artikkel 83, lõiked 2–6	
Artikkel 84	Artikkel 43
Artikkel 85	
Artikkel 86	
Artikkel 87	Artikkel 77, lõige 3 and 4
Artikkel 88	Artikkel 77, lõige 5
Artikkel 89, lõiked 1–2	Artikkel 77, lõige 1, 2
Artikkel 89, lõige 3	
Artikkel 90, lõige 1	Artikkel 80, lõige 1, esimene lõik
Artikkel 90, lõiked 1a–1d	
Artikkel 90, lõige 1e	Art 80, lõige 1, teine lõik
Artikkel 91	Artikkel 82
Artikkel 92	
Artikkel 93	Artikkel 83
Artikkel 94	Artikkel 84
I lisa	IV lisa
II lisa	I lisa
III lisa	V lisa
	III lisa
IV lisa, a–f	X lisa b–h
IV lisa, g	
V lisa – A osa	
V lisa – B – I. osa	VII–A lisa
V lisa – B – II. osa	
V lisa – C osa	VII–A lisa

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
V lisa – D osa	VII–A lisa
V lisa – E osa	VII–D lisa
V lisa – F osa	VII–D lisa
V lisa – G osa	
V lisa – H osa	
V lisa – I osa	
V lisa – J osa	
VI lisa	Artikkel 54, lõige 3, punktid a–f
VII lisa	VI lisa
VIII lisa	VIII lisa
IX lisa, 1.	Artikkel 40, lõige 5
IX lisa, 2.	
X lisa	
XI lisa	IX–A, B, C lisa
XII lisa, 1 osa	Artikkel 47, lõige 1
XII lisa, 2 osa	Artikkel 48, lõige 2
Annex XIV	
Annex XIV	II lisa
Annex XV	XII lisa